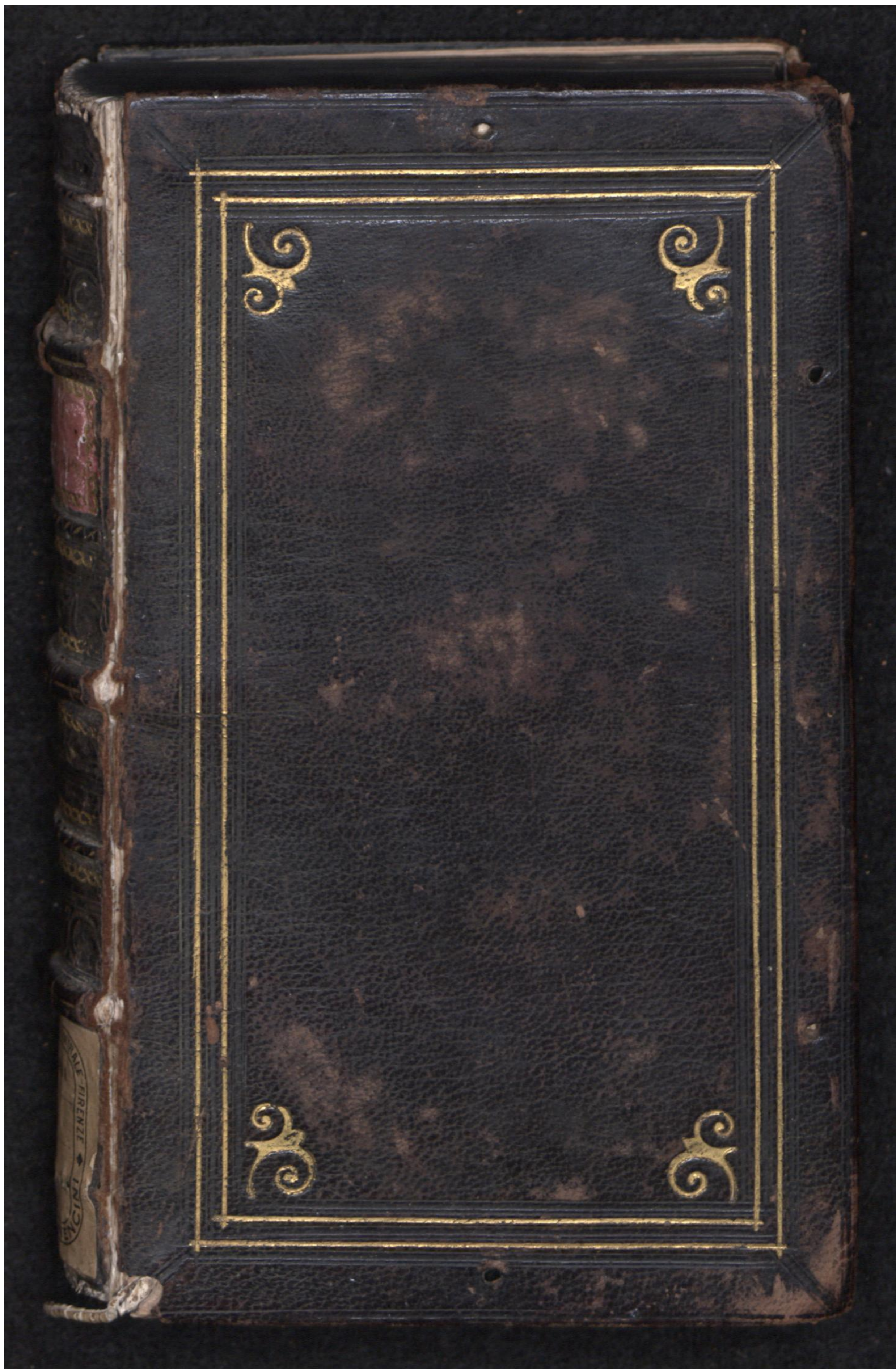
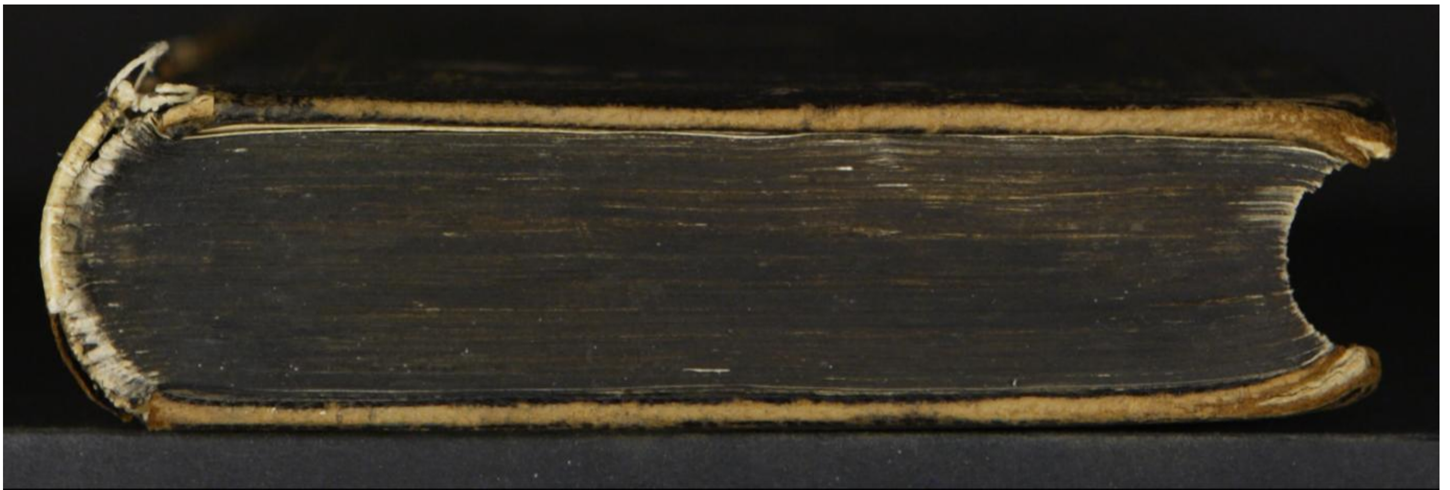

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
I
2
5

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
I
2
5
RACCOLTA NENCINI

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1874

Avv.to Pietro Gini

QVAE HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

Annotationes in omnia Ouidij opera.
Index fabularum, & cæterorum, quæ insunt hoc libro secundum ordinem alphabeti.

OVIDII METAMORPHOSEON LIBRI XV.

LECTORI.

Quàm multa in his Ouidij libris ex antiquis exemplaribus correxerimus, neq; necessarium nobis uisum est nunc referre: & cuicunq; eos legere collibuerit, facillimum erit cognoscere. Quoniam tamẽ & pauca quædam (quamuis subtimide id, & parce admodum fecimus) nullo suffragante exemplari, uti nobis uisum est, immutauimus: & ueteres qdam libri, post hos impressos, ad manus nostras peruenerunt: in qbus multa, quæ nos prius subter fugerant, inuenimus: & illorum admonere lectorẽ uoluimus: nequis forte id suspicetur, abuti nos uelle ueterũ librorũ authoritate, et quæ nos emendauimus, ex illis credi emendata: et hæc addere, ne qd, qd in nobis esset, diligẽtiæ prætermissum esse uideatur: & utile, & necessarium propè existimauimus. Quæ ut cumulatius fierent, eas etiam lectiones, quæ ita quandoq; diuersæ reperiuntur, ut omnes tamen probari possint, subiunximus: uti liberum omnibus iudicium sit, quam uelint, sequi. Siquid uero in tam longo opere, aut præteritum à nobis est, aut ingenium nostrum subterfugit: doctiores id fortasse alij, modo animum intenderint, inuenient. uos ob labores, quos pro communi utilitate nulla gloria adducti suscepimus, debetis ignoscere.

Ex Phyllide.

Ah laceras etiam puppes furiosa refeci:
rectius uetera exemplaria. At laceras etiã puppes.

Ex Briseide.

Si progressa forem, caperer ne nocte timebam,
Fortasse rectius, qđ nonnulli, caper ne forte timebã.
Auxerunt blanda grandia dona prece.
Sic nos ex ueteri lectione castigauimus, sed & re
cte in nonnullis. blandæ grandia dona preces.

Ex Phædra.

Sed tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
multo uetus lectio melior. Si tamen ille prior. sequi-
tur enim. At bene successit, digno quod adurimur
igne.
Nunc feror ut Bacchi furijs eleides actæ:
Sic in omnibus. Quin & Planudes, qui Epistolas
has Heroidum in græcam linguam transfert: sic
hoc carmen interpretatur. νῦν δὲ φέρομαι ὡς αὐ-
ταῖς τοῦ βάκχου μανίαις ἐλαυνόμεναι ἠλήϊδες.
Quidam tamen ab Eleleo, eleleides malunt.
Enixa est utero crimen, onusq; suum.
Nos ita ex ueteri lectione correximus. sed & re-
cta prior lectio. Enixa est utero crimẽ, onusq; suo.
ut inferius in Canace. Et positum est uteri crimen
onusq; mei.

Ipsa comes ueniam: nec me latebrosa mouebunt Saxa. – Legitur & salebrosa, quae lectio fortasse uerior.

Quod mihi sit genitor, qui possidet aequora, Minos: Recta profecto haec & uetus lectio, sed & recte in nonnullis. Quid mihi si genitor, q possidet aequora, Minos? & reliqua per interrogationem.

Ex Oenone.

Depressa est humili cana pruina casa. Quidam ex ueteribus, defensa. ego nusquam legi: & depressa cur legi non possit, nescio.

Et flesti, & nostros uidisti flentis ocellos. nonnulli, & fortasse rectius. – & madidos uidisti flentis ocellos.

Dum licet, obscoenam ponto demergite puppim. In qbusdã, dij mergite puppim.

Ex Hypsipyle.

Quamlibet aduerso signetur epistola uento. In quibusdam. Quolibet aduerso. ut alibi etiam. Quaslibet admissas detinuere rates. Quin multis alijs in locis utitur hac locutione Ouidius. mihi utrunq; rectum uidetur.

Viuit ait: timidumq; mihi iurare coëgi. In pluribus antiquis libris. Viuit ait: timidum qd̃ ait, iurare coëgi. Quod & Planudes agnoscit, & ego rectius iudico.

D euicto serpente, iterum si uiuat Iason
sic in nonnullis. sed & recte, Deuictus serpens.
I lla reluctantem cursu deducere lunam.
sic in omnibus. ego libēter curru legerim, nō cursu.
N on hæc Aesonides, sed filia Phasias Aetæ
Sic in ueteribus nonnullis exemplaribus. & profecto Phasis Aeetæ nullo pacto legi potest, ut Aeetæ prima corripiatur. neq; ulla est similitudo inter hoc & præustum uirgilianum, ac præacutum ouidianum. simplex est nomen Aeetæ: composita illa. Ac simplicis quidem alicuius nominis primam syllabā diphthongo longam corripi neq; unquam uidi, neq; quomodo fieri possit, intelligo. in compositis ea ratione potest, qua diphthōgi in ultima syllaba sequēte uocali, ut. Insulæ ionio in magno. præ enim monosyllabam præpositionem finit diphthongus, & uocalis sequitur. Et id tamen est animaduertendum, quod apud alium neminem Aetam bisyllabū est inuenire, præterquam apud Ouidium, & id hoc tantum loco, quod affirmari possit (si tamen hoc modo legendum est hoc carmen) nam in Medea, quāuis in ueteribus nonnullis legatur. Excipit hospitio, iuuenes pater Aeta pelasgos. Non minus tamē est reperire. Iuuenes Aeeta pelasgos. in VII etiam metamorphoseon. Dissimilemq; animum subijt pater Aeta relictus. Subijt Aeeta relictus, in multis legitur. Ideo uel Ouidium hoc nomen ex trisyllabo in bisyllabum contraxisse dicendum est: uel fortasse Phasias Aeetæ legendum, ut. arbutus horrida, ac mille alia. Quod & ex Planude quasi colligi

potest: qui hoc ita interpretatur carmen. οὐ ταῦτ' αἰ
σονίδης, ἀλλ' ἡ φασιὰς αἰήτου θυγάτηρ,

Illa sibi à tanais, scythicæq; paludibus undæ,
uetus lectio, à tanai.

Me quoq; iam tales inter habere potes.
In ueteribus quibusdam libris, Me quoq; res tales. in alijs, Me quoq; quod tales. quodnam horum rectius sit, iudicent alij. Ego quoquo modo legatur, non satis quid sibi Ouidius uelit, percipio.

Quid referam? scelerata piam si uincit:-
Rectius, mea sententia, in qbusdam. Quid refert? scelerata piam si uincit.

Quod gemit Hypsipyle, lecti quoq; succuba nostri
uetus lectio, subnuba nostri.

Ex Didone.

Aut ego, quæ cœpi (neq; enim dedignor) amare,
Materiam curæ præbeat ille meæ.
In quibusdam, & mea quidem sententia, multo rectius. Aut, ego quẽ cœpi (neq; .n. dedignor) amare. ut id dicat, quod alibi Ouidius. Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.

Non ego sum tanti, quod non mediteris inique:
In quibusdam mediteris. utrunq; recte.

Occidit in terras coniux mactatus ad aras.
sic in omnibus. ego quid sibi illud in terras uelit, nescio. fortasse internas legendum. ante deos enim penates et aras domesticas occisus est Sichæus. ut Virgil. etiam. & sparsos fraterna cæde penates.

Mille procis placui, qui me coiere querentes.
Sic legendum, neq; ullo pacto in me coiere admittendum: ut sit querentes me præposuisse.

Ex Hermione.

Alloquor Hermione nuper, fratremq; uirumq;,
Nunc fratrem, nomen coniugis alter habet.
non inueniuntur hæc in antiqs exemplaribus carmina. sed oino, his ablatis, nescio qd desyderaretur.
Sed tu quid faceres? induit illa patrem.
Sic in omnibus. ego pater legendum puto: ut sit pater induit illa tibi arma. ut idem Ouidius, Induit arma tibi genitor, patriæq; tuusq;.
Et minus a' nobis diruta Troia fuit.
Sic in nonnullis. quidam, Ah non hoc nobis diruta Troia fuit. in alijs, Munus et hoc nobis diruta Troia dedit. quod & Planudes interpretatur: & fortasse est rectius. Sunt & qui legant. & minus hoc nobis diruta Troia fuit.
Per genus infelix oro, generisq; parentem.
Multo in quibusdã rectius. Per genus infelix iuro.

Ex Deianira.

Se tibi pax terræ, tibi se tota æquora debent:
Sic in ueteribus: atq; hoc loquendi modo septimo etiã metamorphoseon Ouidius utitur. Tibi se semper debebit Iason.
Vna recens crimen referetur adultera nobis:

Vetus hæc lectio, & superioribus carminibus congruens. ait enim, Nec referam partus Ormeni nympha tuos. Nec tibi crimen erunt teutrantia turba sorores.

Mæonias inter calathum tenuisse puellas.

Rectius uetus lectio. Inter ioniacas- breui prima syllaba, ut, Nec Latium norat, quam præbet Ionia diues.

Quiq; inter læuumq; latus, læuumq; lacertum
Prægraue compressa fauce pependit onus.

sic uetus lectio. Atq; in his uersibus Antei & Herculis lucta ita ab Ouidio describitur: ut sublatum læuo brachio Anteum Hercules sustineat, ne mater uires subministret, dextra autem manu fauces comprimens eũ necet. aliter id compressa fauce nullam ad rem accommodari poterit. Sunt tamen qui de nemeæo leone hic agi credant, ac dextrumq; lacertum legant.

Hæc tamen audieram: licuit non credere famæ.

In qbusdam, Hæc tantum audierã. utrũq; recte.

Semiuir occubuit ui lerniferoq; ueneno.

Melius fortasse in nonnullis, letiferoq; ueneno.

Et pater & patriæ frater adempte meæ.

In qbusdam, tuæ, non meæ, & fortasse elegantius.

Ex Ariadna.

Thesea prensuras semisopita manus:

Cum primo etiam amorum elegia XIIII Ouidius antepenultimam semisopitæ syllabã corripuerit eo uersu, Purpureo iacuit semisopita toro, nullo

pacto hoc inuertendum carmen.

C rudeles somni quid me tenuistis inertem?

Sic in omnibus. sed melius sit fortasse qui, non qd. ut non interrogatio, sed exclamatio quaedam sit, ueluti & ea, quae sequuntur.

Ex Canace.

A h nimium uiuax admotis restitit infans

Artibus:— siquis superiores uersus consyderet, uidebit At legendum esse, non Ah.

M andatis perfruar ipsa patris.

Quidā ex ueteribus legunt, Mandatum prosequar ipsa patris: quam lectionem & Planudes trāsfert. Sed & prior recte.

Ex Medea.

V t tibi Colchorum memini regina uacaui:

Sic in ueteribus exemplaribus, & recte mea sententia, ut scilicet haec particula, ut, cum significet, sequitur enim, Tunc quae dispensant, & reliqua. neq; uero nescimus, at, esse quandoq; inceptiuam particulam: sed nullus nunc illi locus.

A t semel in nostras quoniam noua puppis arenas

in quibusdā, Aut semel. quae lectio fortasse rectior.

M unus in exilio, quodlibet esse tuli.

In quibusdam, Munus, in exilio quod licet esse, tuli. quae fortasse melior lectio.

V t subito nostras hymen cantatus ad aures,

Sic & Catullus producta prima syllaba hymẽ pronũtiauit eo uersu. Hymen o hymenææ hymen ades o hymenææ. qđ imitatus græcos fecit. nam & Theocritus in Helenes epithalamio. ὑμὰν ὦ ὑμέναιε γάμῳ ἐπὶ τῷδε χαρείης. ego tamen libentius correpta legerem, sed nusquam aliter inueni: neq; q̄c quam ex me addere audeo. quidam legunt At subito nostras ut hymen cantatus ad aures.

Ex Laodamia.

V *ltima mandato claudatur epistola paruo.*

rectior fortasse uetus lectio, claudetur epistola p̄uo.

S *it tibi cura mei: sit tibi cura tui.*

Sic in omnibus. ego libenter legerem, Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Ex Hypermnestra.

H *ypermnestra Lynceo non Lino legendum. hoc enim nomine fuit is, q̄ ē quinquaginta fratribus ab Hyꝑmnestra Danai filia seruatus est: ac Danao postea successit: authore Pausania in corinthiacis.*

E *t subitus dextræ præpedit ossa tremor.*

In quibusdã orsa legitur nõ ossa, et recte fortasse.

Q *uæq; tibi dederam uina, soporis erant.*

In quibusdam, dederant.

A *t tu, siqua piæ remanet tibi cura sororis,*

Sic in ueteribus nonnullis sed omnino rectius in quibusdam. At tu, siqua piæ Lynceu tibi cura so-

toris.

Ex Paride.

I n mare nimirum ius habet orta mari.
Sic in ueteribus. sed & recte, nil mirum.
N ec tamen est mirum, si sicut oporteat, arcu
Ab hoc uersu centum & quatuor carmina non inueniuntur in antiquis exemplaribus. Quin et Planudes hanc epistolam transferens, hæc eadem non agnoscit. neque tamen dubium esse ulli potest, quin Ouidij ipsius sint. Sed fortasse credendum est, cum epistolam hanc composuisset, aut dempsisse illum hæc, ut nimiam luxuriam, & loquacitatem quasi quandam resecaret, quæ in his uersibus cernitur: aut addidisse potius uenustatis gratia (uenustatis enim & elegantia sunt eorum multa) Luxuriam autem & abundantiam non solum hic poeta ut uitium nũquam fugit: sed & ut uirtutem semper appetiuit. Animaduertendum tamen est, si hæc relinquantur carmina, summouenda duo illa paulo inferius. Cũ Venus & Iuno Pallasq; in uallibus Idæ Corpora iudicio supposuere meo. permoleste enim sæpius idem diceretur.
S ponsor coniugij stat dea picta sui.
credo tui legendum
N ec tibi per usquam Phrygiam, nec solis ab ortu,
Rectius fortasse sit: Nec tibi par usquam Phrygiæ.
Vt sit usquam Phrygiæ, ueluti usquam locorũ, usquam gentium.

Ex Helena.

A n quia uim nobis Neptunius intulit heros.
In nonnullis, attulit heros.

A t mihi sic iussum est.
Visum in omnibus, non iussum legitur. Sed nos, cũ his ex Paridis epistola uersibus respondeat Helena. Exit, & Idæi mando tibi dixit iturus Curam pro nobis hospitis uxor agas. Negligis absentis (testor) mandata mariti. Cura tibi non est hospitis ulla tui. Iussum legendum credidimus.

A ut ego deposito faciam fortasse pudore.
In quibusdam, timore, non pudore.

Ex Leandro.

P ace breui nobis opus est, dum transferor istuc.
In quibusdam, dum transfretor istuc. mihi transferor magis placet.

Ex Herone.

A n uigilant omnes, & timet ille suos.
In quibusdam patrẽ, nõ suos legitur. utrũq; recte.

A nnuit illa fore non nostra quod oscula curet:
In quibusdam, Annuit illa feré. & fortasse recte.

N e careant uera gaudia nostra fide.
In quibusdam, Nec careant. recte utrunq;.

A` tibi suspecto duxit Vlysse genus.
quidam legunt despecto, quasi scilicet nimis leue sit

suspecto. mihi suspecto placet. quod uerbum apud Ouidium inuisum significat, ut in Acontio etiam.
Hic facit, ut iaceas: & sis suspecta Dianæ.
N escio quid pauidum frigore pectus habet.
Multo rectius legunt quidam. Nescio quod pauidũ pectora frigus habet.

Ex Acontio.

M ille modi restant: cliuo sudamus in uno.
In quibusdam. Cliuo sudamus in isto.
I nde fit, ut quoties existere perfida tentas:
In nonnullis, obsistere. in alijs, insistere.
Q uiq; subest niueo lenis in ore rubor.
In quibusdam, leuis.
A stringoq; manus: insideoq; toro.
Legendum ex antiquis exẽplaribus. effingoq; manus. & paulo inferius. Ille manus istas astringit: & assidet ægræ. effingit & assidet ægræ. Eo uerbi significatu, quo idem Ouidius quinto fastorum utitur eo uersu. Ille manus ægras manibus fingebat amicis. Et Virgilius æneidos octauo.
Mulcere alternos, & corpora fingere lingua
Q uis tibi permisit nostras decerpere messes?
In nonnullis, nostras præcerpere messes.

Ex Cydippe

O mnia carmina, quæ ab eo sunt uersu. Q uos uereor paucos ne uelit esse mihi, non leguntur in antiquis

ullis, quæ uiderim, exemplaribus. Neq; ea Planudes trãsfert. Atq; iõ nõ sunt fortasse ipsius Ouidij.

S ed melior iusto, quamq; mereris, ero.
legendum arbitror. quãq; mereris ego.

Ex Sapphus epistola.

F lendus amor meus est: elegi quoq; flebile carmen.
non ideo hoc carmen immutauimus, quod elegia legi non possit. ultima illa syllaba non solum ob subsequentes consonantes lõga esse potest, sed & ob præcedentem ei diphthongum græcorum more: ut etiam alibi Ouidius. Venit odoratos elegia nexa capillos. et, Flebilis indignos elegia solue capillos. et, Blanda pharetratos elegia cantet amores. In his omnibus ultima hac ratione producitur: ut mihi recte illi fecisse uideatur, qui his in locis elegeia cum ei scripserunt. non tamen ut diuidatur, ac dicatur elegëia. Sed quãuis elegia legi possit: uetus tamen hæc lectio, elegi quoq;, mihi longe uisa est elegantior.

N on facit ad lachrymas barbitos illa meas.
Sic in ueteribus. Sed & ulla recte.

N ec me Pyrrhiades, Methymniadés ue puellæ.
Sic uetus lectio. & recte mea sententia Pyrrhæ prius et Methymnæ, quæ sunt Lesbi ciuitates, puellæ præponuntur: mox cætera Lesbiadum turba subiũgitur. Siquis in hoc quippiam reprehendit, is profecto ipsum Ouidium reprehendit.

V ilis Amynthone, uilis mihi candida Cydno.
Rectior sit fortasse uetus lectio. Vilis Anactorie.

Quas non sine crimine amaui.

Sic uetus lectio, ac mea quidem sententia recte. & inferius. n. Lesbides, infamem quae me fecistis amatae: Et nemo nescit, quid de Sapphus in puellas amoribus dicatur.

Sum breuis: at nomen, quod terras impleat omnes,
Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.

Longe diuersa ab ea, quae circunferebatur, lectione uetus haec lectio: Sed & longe mihi uisa est eleganti or. ac fieri quidem potest, ut utroq; modo Ouidius scripserit: sed id si uerum est, hoc pacto castigauit: aut prima illa lectio subdititia. Vnum hoc mihi credant boni uiri, credant eruditis pluribus, quos à me nunc nominari non est necesse, qui uetustissimum id exemplar inter caetera castigatissimum, ex quo et alia plurima, & haec correxi, uiderunt: & mihi probatissimi huiusce rei testes sunt: nihil à me fictum esse, nihil additū. quaecūq; immutauimus, praeter pauca quaedā, quae et lectorem monuimus ita nobis uideri castiganda: ex antiquis exemplaribus immutauimus, ita ut nihil industriae, aut ingenio meo, labori certe aliquantulum debeatur

Crebráq; mobilitas, aptáq; uerba ioco.

In nonnullis, loco.

Tu quoq;, quae montes celebras Erycina Sicanos.

Sic uetus lectio: cum prius imites legeretur. Et profecto cum Venerem blāde roget Sappho, quasi obijcere eam immites Sicanos colere, ineptum quoddā esset. quam ob causam, uetus lectio magis placet, et eo magis qđ ab Eryce Siciliae mōte est erycina dicta.

N on Arabum noster dona capillus olet.

Sic uetus lectio. neq; tamē minus elegās: neq; minus ipsius Ouidij existimandum id, quod prius legebatur, carmen. Non arabo noster rore capillus olet.

N il de te mecum est, nisi tantum iniuria: nec te
Admoneat, quod tu munus amantis habes.

Sic in ueteribus: & recte mea sententia. quidam tamen admonuit malunt, neq; id non recte. ad hæc pignus in quibusdam, non munus.

Q uem supra ramos extendit aquatica lotos,

In nōnullis expendit. in alijs expandit. recte oīa.

C onstitit ante oculos Naïas una meos.

Sic in ueteribus, & profecto recte. inferius enim Ibimus ó Nymphe. Quidam aliter legunt. mihi, cum sequatur, Constitit, & dixit. repetitum id constitit, & ouidianū maxime, & pelegans uidetur.

N ec mora uersus amor fugit lentissima mersi
Pectora. Sic uetus lectio. & recte. quo. n. pacto prius legebantur hæc carmina, maxime inter se dissidebant.

G rata lyram posuit tibi Phœbe poëtica Sappho:

Sic in omnibus: ut non substantiuum sit, sed adiectiuum poëtica. quidam poëtria corrigunt, ut psaltria, & alia nonnulla.

N unc uellem facunda forem.

Fortasse rectius sit, forent.

S iue redis: puppiq; tuæ uotiua parantur
Munera. In nonnullis paramus. mihi parātur placet.

Ex primo Amorum.

Elegia I.

V t iam nulla tibi non sit legisse uoluptas:
Siquis diligenter sensum carminis consyderet: multo id fortasse rectius iudicabit, quod in nonnullis legitur. Vt non ulla tibi iam sit legisse uoluptas.

Eleg. II.

A n subit? & tacita callidus arte nocet?
in quibusdá, tecta callidus arte nocet? recte utrúq;.

Eleg. V.

A estus erat: mediamq; dies exegerat horam:
Legitur & excesserat recte.

Eleg. VIII.

C um bene deiectis gremium spectabis ocellis.
fortasse spectaris rectius.

H as quoq; quas frontis rugas in uertice portas,
Nusquam aliter: ego aliud quid desydero.

N ec te decipiant ueteris quinquatria ceræ.
Nihil hic ea dictio quinquatria significat. fortasse, ut in quibusdam, quinq; atria legendum ut maximè nobilis significetur is, cuius maiorum imagines uel quinq; compleant atria.

N ec nocuit simulatus amor: sine credat amari:
In nonnullis, se credat amari.

E t sibi pauca rogent, multos si pauca rogabunt:
Legitur etiá, multi si pauca rogabunt: quæ fortasse uerior lectio.

Eleg. IX.

E rgo desidiam quicunq; uocabit amorem.

rectius in quibusdam, uocauit.

Eleg. XII.

V ulturis in ramis, & Strygis oua tulit.

In quibusdam, ora non oua.

Ex II Amorum Eleg. I.

Quid pro me Aiaces alter, & alter agent.

In quibusdam, Atrides non Aiaces. utrūq; recte.

Eleg. V.

H ic erat aut aliquis color ille simillimus horum.

Multo rectior uetus lectio. His erat aut alicui color ille simillimus horum.

I lla, nisi in lecto, nunquam potuere doceri.

Legendū, ut in nonnullis, nusquam potuere doceri.

Eleg. VI.

O mnes quæ liquido libratis in aëre pennas.

In ueteribus, uibratis. Sed & recte libratis.

S eptima lux uenit non exhibitura sequentem.

Aderat in quibusdam legitur, non uenit.

C onuertit uolucres in sua uota pias.

Nonnulli, in sua uerba pias: & fortasse melius.

Eleg. VII.

S cilicet ancillam, quæ sit tibi fida, rogarem.

Legitur in nonnullis, quæ tam tibi fida: & fortasse rectius.

Eleg. VIII.

P onendis in mille modis perfecta capillis.

In quibusdam, præfecta, ut significet ancillã, quæ à capillis esset. Sed & perfecta fortasse rectius.

Eleg. IX.

L ædis: & in castris uulneror ipse tuis.

In quibusdam, meis.

V ix ullis præ me nota pharetra tua est.

In nonnullis. Vix illis præ me nota pharetra sua est. utrunq; recte.

S perando certe gaudia magna feram.

In antiquis, præmia non gaudia.

Eleg. X.

E rrat, ut à uentis discordibus acta phaselus.

In ueteribus, Errant, ut uentis.

E t medio late ponere membra toro.

Laxe uetus lectio, non late.

Eleg. XI.

P rima malas docuit mirantibus æquoris undas: & uetus lectio restituetur, & sensus carminis erit rectior, si undis legas non undas.

Q uod si concussas Triton exasperat undas

Exasperet ex ueteri lectione legendum.

Eleg. XIII.

I si parætonium, genitaliaq; arua Canopi.

Rectius in nonnullis, genialia.

Eleg. XIIII.

C olchida respersam puerorum sanguine culpant.

In quibusdam, natorum sanguine culpant.

Eleg. XVI.

V lmus amat uites, uitis non deserit ulmum.

Elegantius in nonnullis. Vlmus amat uitem.

Eleg. XVIII.

N os macer ignauæ Veneris cessamus in umbra:
In quibusdam, ignaua.
S ceptra tamen sumpsi, curáq; tragœdia nostra
In nonnullis, uersúq; tragœdia nostro.
Q uod licet, aut artes teneri profitemur amoris:
Partes in omnibus. nos artes legendum putauimus.

Ex III. Amorum. Eleg. I.

Q uam tu non poteris duro reserare cothurno:
Legendum ex ueteri lectione, poteras.

Eleg. II.

H oc satis est: alio cætera redde loco.
Rectior uetus lectio. hoc satis hic.

Eleg. V.

I nachus in media Bithynide pallidus isse,
Fortasse Melia legendum, ut sit Nymphæ nomen. fit enim & ab Apollonio secundo libro mentio cuiusdam Meliæ Nymphæ Bithynidis, quæ Neptuno Amycum peperit. ὅν ποτε νύμφη-
τίκτε ποσειδάωνι γενεθλίῳ εὐνηθεῖσα
βιθυνὶς μελίη.
T yburis argei spumifer arua rigas.
Legitur & Pomifer, quod & Horatius.
Et præceps Anio, & Tyburti lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis. utrunq; recte.
S era tamen scindens inimico pollice crinem.
Rectius in nonnullis. Sæua tamen scindens.
D um loquor, increuit latis spatiosus in undis.

In quibusdam · latis spatiosius undis · & fortasse rectius ·

H uic ego nae demens narrabam fluminum amores ·

Quidam legunt, nunc demens · utrunq; recte ·

Eleg · VI ·

A ut non formosa est, aut non bene culta puella,

Aut puto non uotis saepe petita meis ·

Multo rectior uetus lectio · At non formosa est, at non bene culta puella: At puto non uotis saepe petita meis ·

S ed iacui pigro crimen onusq; toro

In quibusdam, sic iacui · utrunq; recte ·

Quid iuuat ad surdas si cantet Phineus aures ·

Sic in omnibus · Nos ex Homero phemius ·

A ut te traiectis aeaea uenefica lanis

Sic in quibusdam · Et in magicis quidem sacris lanis utebantur, ut apud Theocritum στέψον τὰν κελέβαν φοινικέῳ οἰὸς ἀώτῳ · Sed & ranis in nonnullis scriptum est · ut de rubetis intelligatur, quarum maximus in magicis usus ·

Eleg · VIII ·

E t Linon in syluis idem pater edidit altis ·

Dicitur inuicta conticuisse lyra ·

Sic in omnibus · quidam tamen Et linon in syluis idem pater abditus altis Dicitur inuicta conticuisse lyra · quae lectio sit fortasse rectior ·

A spice maeoniden ·

In quibusdam adijce maeoniden ·

Quid nos sacra iuuant ·

In quibusdam · Quid nunc sacra, iuuant ·

Eleg. IX.

Hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.

Vetus lectio. ex alia parte trahebat amor.

Eleg. X.

Quando ego non fixus lateri spatiantis adhæsi?

In nonnullis, patienter adhæsi.

Eleg. XI.

Me lenone placet, duce me productus amator.

In nonnullis, perductus, & rectius fortasse.

Ex libro I. De arte amandi.

Phyllirides puerum cythara perfecit Achillem.

Sic nos legendum putauimus, ut sit pfecit, exacte erudiuit, ut, Ponendis in mille modis perfecta capillis.

Non ego Phœbe datas à te mihi mentiar artes:

rectius in quibusdam, mentior.

Andromeden Perseus nigris portarit ab indis:

Raptaq; sit phrygio graia puella uiro.

Nobis hæc elegantior uisa est lectio: cum in omnibus portauit ab indis: raptaq; sic, legeretur. neque tamen prior illa non recta.

Et potuit multas ipse decere pudor.

Rectius fortasse in nonnullis, timor, non pudor.

Parcior in nobis, nec tam furiosa libido est.

Sic in ueteribus, & recte, sed & fortior legi potest. ut in Herone, Fortius ingenium suspicor esse uiris. & in Metamorphoseon VII. Et iam fortis erat, pulsusq; resederat ardor.

H anc matutinos pectens ancilla capillos,
In nonnullis, matutino.
I nde propinator nimium quoq; multa propinet:
Et sibi mandatis plura uidenda putet.
Recta sit fortasse hæc lectio. & congruus enim sane sensus elicitur, & ab omnibus hactenus probata est. mihi tamen nescio quo pacto id subbläditur magis, qd in ueteribus propè omnibus libris legi.
Inde procurator nimium quoq; multa procurat,
Vt sibi mandatis plura uidēda putet. ut. s. id persequatur Ouidius: quod proximis carminibus cœperat: ac de ijs loquatur: qui sub amici nomine obrepentes, maritos fallunt: atq; illis absentibus pro curatores relicti: quod persæpe inter amicos, ac familiares euenit: uxoris etiam curam habentes, plura curent, quàm illis mandatum sit. hoc sensu uerba illa procurare, & mandata, & uidere, maxime proprio significatu proferrentur.
E t quicquid dices facies'ue proteruius æquo,
Rectior fortasse uetus lectio. ut qcqd dicas faciás ue.
H ac minus est una fraude pudenda fides.
In nōnullis, tuenda fides, & fortasse rectius.
G rataq; in iliacis mœnibus uxor erat.
Sic in omnibus. ego graia legendum puto.

Ex secundo de arte amandi.

Qua licet inuentis äera rumpe meis.
In nonnullis, quàm licet. utrunq; recte.
Dextra Lebynthos erat, syluis'q; umbrosa Pachynne,

Nulla usquam insula Pachynne. Ideo Calymna, non Strabone solum, sed ipso etiam eodem Ouidio authore, legendum. qui octauo Metamorphoseon de eodem Icaro uerba faciens cum alijs nõnullis carminibus, quibus hic, utitur, tum hoc propè totum sumit. Dextra Lebynthos erat, fœcundáq; melle Calymna.

At pater infelix, non iam pater, Icare clamat
Ex VIII. Metamorphoseon. nec iam pater.

Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amica.
In nonnullis. Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti.

Artis erunt cautæ mollia iussa meæ.
In quibusdam, certe non cautæ.

Tu male iactato, tu bene iacta dato.
In nonnullis. tu male iacta dato.

Ipse tene distincta tuis umbracula uirgis.
In nonnullis. Ipse tene distenta suis umbracula uirgis. & fortasse rectius.

Ionicas inter calathum tenuisse puellas
Legendum ex ueteribus, ut in epistolis. Inter Ioniacas.

Cynthius Admeti uaccas pauisse per æstus
In quibusdam, per herbas. in alijs pheræas. recte omnia.

Si tibi per tutum, placitumq; negabitur ire.
Placidum legendum ex ueteribus.

Sed tu, cuicunq; est retinendæ cura puellæ,
In quibusdam. Sed te.

In thalamos multis hæc uia fecit iter.

In antiqs, in tabulas multis, & fortasse rectius, ut loquatur de ijs, qui testamenta senum his captant artibus, quibus ipse puellas captari docet.

D um nouus errat amor, uires sibi colligit usu.

In nonnullis colligat.

In ferrum flammasq; ruit, positoq; decore.

Legitur & pudore. recte utrunq;.

S ed lateri nec parce tuo.

In quibusdam, ne parce tuo.

C andidus, alcathoë qui mittitur urbe pelasga:

Profecto nulla usq̃ urbs Alcathoë. Ideo recte fortasse qdã et hic, & alijs nonnullis in locis, ubi Alcathoë ut nomen urbis legitur: Alcathoi corrigunt: ac Megaram intelligunt. cuius authore Pausania, imperium Alcathous Pelopis filius post megareũ tenuit, ducta eius ob occisum Cytheronium leonẽ in matrimonium filia. Sed & è duabus, quæ Megaræ erant, arcibus, ab Alcathoo altera, eodẽ Pausania authore, Alcathoë dicta est. atq; hinc fortasse Ouidius totam Megaram Alcathoën dixerit.

A d propiora uocor quisquis sapienter amabit.

Rectius fortasse in nonnullis, patienter amabit.

P eccent: peccantes uerba dedisse putent.

Rectius in antiquis. peccant.

E xima est uirtus præstare silentia rebus.

Nonnulli, exigua est uirtus.

Assidue domitas tempore fallit odor.

Assiduo nonnulli.

D ic agilem quæcunq; breuis.

Habilem in quibusdam.

N ec mirum populo si placet ipsa suo.
Multo rectius in ueteribus. si fauet ipsa suo. ac de fœminis intelligendum.
Quære nouem cur isse uices dicatur.
Nonnulli uias non uices legunt, moti fortasse eo Ouidij uersu, Et per quod nouies sæpius isset iter.
S ed neq; ramosa numerabis in ilice frondes.
In quibusdam, glandes.
N am non conueniens omnibus unus erit
In nonnullis. omnibus omnis erit. utrunq; recte.
A rs faciem dissimulata iuuet.
In quibusdam, iuuat.
N ec coràm dentes perfricuisse probem.
Defricuisse in ueteribus, & rectius. ut Cat. Dētem atq; rufam defricare gingiuam.
T u faciem cura, dum te dormire putemus.
Rectior fortasse uetus lectio. Tu quoq; cum coleris, nos te dormire putemus.
P allida purpureis tangat sua corpora uirgis.
In ueteribus. tingat.
E nnius emeruit Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni Scipio magne tibi.
A liter in omnibus. mihi tamen qui hos uersus ita castigarunt, recte admodum uisi sunt castigasse. atq; ideo eos secutus sum.
Quid minus Andromede potuit sperare reuincta:
In ueteribus. Quid minus Andromedæ fuerat sperare reuinctæ. recte utrunq;.

Omnia tradantur: portas reserabimus hosti.
In nonnullis, tradentur.
Surgit, & oppositas agitato corpore frondes.
Vetus lectio, appositas.
Hoc faciet positam te mihi terra leuem.
Rectius fortasse in nonnullis positæ.
Semper in obliquo fusa sit illa toro.
In ueteribus. Stet uir: in obliquo fusa sit illa toro.
& fortasse rectius, siquis diligenter sensum carmi
nis consyderet.

Ex Primo de Remedio amoris.

Nunc stat in immensum uiribus aucta suis.
Multo rectius. acta, ut paulo inferius, Et mala ra
dices altius arbor agit.
Hæc ut ames faciunt: hæc ut fecere, tuentur.
In nonnullis. hæc quod fecere.
Quo tulerat uires græcia tota suas
In ueteribus. transtulerat. mihi prior magis placet.
Me duce non tumulo prodire iubebitur umbra.
Rectius fortasse in nonnullis, uidebitur.
Auferimur cultu: gemmis, auroq; teguntur.
Omnia. in nonnullis, crimina non omnia.

Ex Secundo de Remedio amoris.

Attrahat ille puer contentos fortius arcus:
Fortasse, at trahat rectius.
Pasiphaës Minos in Prognide perdidit ignes.

In nonnullis, in Phronide. utcunque legatur: ego nusquam de his Minois amoribus quicquam legi.

A mphilochi frater, ne Phagida semper amaret,
Callirhoe fecit, parte recepta tori.

A lcmæonem profecto intelligit: qui, cum occisa matre argo fugiens, Psophidem, tunc Phegiam à Phegeo dictam, uenisset: Alphesibœam Phegei filiam uxorem duxit: cui inter cætera & matris monile dono dedit. postea cum hinc etiam, quippe ubi illi in dies augesceret potius, quàm minueretur furor, aufugisset: consulto delphico oraculo, in eam regionem uenit, qua Achelous mare irrumpit. hic & consedit ille: & Callirhoën Acheloi filiam uxorē habuit: ex qua Amphoterum, & Acarnanem filios genuit. Cum uero muliebri quadam cupiditate mota Callirhoë, Eryphilis monile summopere sibi optaret: Phegiā ob id regressus Alcmæon, ab Phegei filijs Temeno, & Axione occisus est. Hæc prope et plura Pausanias in Arcadicis. De hac omni re & Ouidius IX. Metamorphoseon meminit his uersibus.

Subductaq; suos manes tellure uidebit
Viuus adhuc uates: ultusq; parente parentem
Natus, erit facto pius, & sceleratus eodem:
Attonitusq; malis exul, mentisq; domusq;,
Vultibus Eumenidū, matrisq; agitabitur umbris:
Donec eum coniux fatale poposcerit aurum:
Cognatumq; latus phegeïus hauserit ensis.
Tum demum magno petet hoc Acheloïa supplex
Ab Ioue Callirhoë, natis infantibus annos.

Addat: né ue necem sinat esse ultoris inultam.
Iuppiter his motus, priuignæ dona, nurusq;
Præcipiet: facietq; uiros impubibus annis.
Hoc uero in loco uidetur non Phagida, sed à Phegeo Phegida legendum: quamuis rectius esset Phegeida: Sed magna in his poëtarum licentia.

V xorem fato credat obesse suo.
In ueteribus, adesse.

D estituit somnus, si modo somnus erat.
In nonnullis. Destituit somnum. ut sit placidum somnum.

I bat ut ædonio referens trieterica Baccho.
In nonnullis, aonio. & fortasse melius. nam longa est secunda syllaba in ædonio.

F orte aderat iuuenis: dominam lectica tenebat.
In ueteribus, forte aderam iuueni.

N ec compone comas, cum sis uenturus ad illam.
In nonnullis, quia sis.

N on ego dulichias furiali more sagittas,
Ego quid id dulichias sibi uelit, non intelligo: neq; aliam lectionem inueni.

P ræterita cautus ripheide nauita gaudet.
Sic in ueteribus. quidam legunt Niseide.

E t poteras nupta lætus abesse tua.
Melior uetus lectio, lentus abesse tua.

Ex libello de medicamine faciei.

E t quo sit uobis cura tuenda modo.
In nonnullis, forma tuenda.

N anq; ubi puluereæ fuerint confusa farinæ.
In nonnullis. Iamq;, & fortasse rectius.

Ex Nuce.

N unc uterus uitio est, quæ uult formosa uideri.
Rectius fortasse in nõnullis. Nunc uterum uitiat: quod & II amorum idẽ Ouidius Eleg. XIIII.
Scilicet ut careat rugarum crimine uenter,
Sternetur pugnæ tristis arena tuæ.
Quin tota elegia de hac re conqueritur:

I am tamen inuenio qui me iaculentur
In quibusdã rectius, inuenias qui me iaculentur.

Ex somnio.

I ngenium dominæ lene mouebat anus.
In nonnullis, læna. utrunq; recte.

Ex Fastorum Primo.

L apsáq; sub terras, ortáq; signa canam.
in nonnullis, cano.
Quos aluit campis herba phaliscæ suis.
In nonnullis, terra phalisca.
E t fœnum capiti supposuisse fuit.
in quibusdam, nec fœnum. utrunq; recte.
N unc penna ueras, nunc datis ore, notas.
in nonnullis, uetitas.
I mpia per syluas uictor ad antra uenit.
Melius uetus lectio. ultor ad antra uenit. ut Virg. etiam. Nam maximus ultor
Tergemini nece Geryonis, spolijsq; superbus
Alcides aderat.

P orrima placatur, Postuentaq;,
in nonnullis, Postuertaq;.

Ex secundo Fastorum.

R espice pacando siquid ab hoste uacas.
Rectius quod in nonnullis. pacando siquid ab orbe uacat.
T orrida cum micat
In nonnullis, Turbida.
P rimus ut est Iani mensis, & ante fuit.
in nonnullis, ita ante fuit.
T emplorum positor, templorum sancte repertor
Sic in ueterib. sed fortasse rectior prior lectio. sancte repostor.
H æc fuit illa dies, in qua ueientibus aruis
In aliquibus, armis non aruis. recte utrunq;.
Q uò ruitis generosa domus? male creditis hosti.
melius fortasse in nonnullis. male creditur hosti.
P an erat armenti, Pan illic numen aquarum.
Nonnulli equorum legunt.
A scendit, spondáq; sibi propiore recumbit
in nonnullis, resedit.
O ccursu præda recepta Remi est.
in nonnullis, Accursu.
I s iubet auferri paruos.
Rectius, quod in quibusdam, auferri pueros.
P ro quo nunc cernis sydera nomen habent.
In nonnullis. Pro quo, quæ cernis.
S ed procul è longa ueniebat Iulius alba.

Rectius nonnulli authore Liuio, sed Proculus lõga.
Quæ deus in campo perspiciat ipse suo
Prospiciat in quibusdam.

Ex Tertio Fastorum.

Palladis exemplo ponendæ tempora sume
Cuspidis. in quibusdam, cassidis.
Sæpe domum ueniunt.
In ueteribus, sæpe domum redeunt.
Credor, & ut credar, pignora multa dabo.
In nonnullis, pignora certa dabo.
Martia ter senos proles adoleuerat annos,
ter senis annis nonnulli.
Romani numen utrunq; soli.
uterq; in quibusdam.
Iuppiter huc ueniet ualida perductus ab arte.
in nonnullis, nostra perductus ab arte.
Addidit hic hominis, sumes ait ille capillos.
in nonnullis, summos ait ille capillos.
Coniugis: assueui semper amare uirum.
In nonnullis. Coniugis assuetæ semper amare uirum.

Ex Fastorum quarto.

Mota Cytheræa est: leuiter mea tempora myrto.
Melior fortasse prior lectio. Mota cytheræa leuiter, ut sit myrto cytheræa.
Venerunt cultus, mundaq; cura solo.
Nonnulli, sui, non solo legunt, & fortasse rectius.

Dadea

Da dea quam sciter: doctas cybeleïa neptes
Scite in omnibus. nos sciter legendum putaui-
mus.
F allit: & in nympha Sangaride desinit esse,.
Secunda Sangarij fluuij syllaba breuis est: neq; hic
in Sangaride uideo quomodo produci possit. in ue
teribus libris legitur Sagaritide, quae lectio mihi ui
detur rectior. Video enim Sangarium & alibi ab
Ouidio Sagarim dictũ quarto. s. de Põto. eleg. X.
Huc lycus, huc sagaris, peniusq; hipãisq;, cratesq;.
T ertia lux (memini) ludis erit.
in nonnullis, erat.
P erpetuam pacem, pacificumq; ducem.
in nonnullis, perpetuumq; ducem.
I amq; leontinos, anisenaq; flumina cursu
In nonnullis rectius, amasenaq; flumina. Ama-
senus enim Siciliae fluuius, ut idem Ouidius XV.
Metam. testatur his uersibus,
Nec non sicanias uoluens Amasenus arenas,
Nunc fluit: interdum suppressis fontibus aret.
H aec modo uerrebat stantem tibicine uillam:
Vetus haec, & uera lectio. tibicines autẽ dictae sunt
rectae in aedificijs trabes, quibus tecta sustinentur.
quo uocabulo & Iuuenalis satyra III. utitur eo
uersu. Nos urbem colimus tenui tibicine fultam.
V re mares oleas
In nonnullis, Vre maris rorem.
A dde dapes in utranq; suas.
In nonnullis, in utrunq;. Sed rectius fortasse,
quod in alijs, mulctramq;.

T unc iuuenes non dum facti fleuere quirites.
Rectius in quibusdam, iuuenem.
V rbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset.)
Rectius in nõnullis, q̃s tunc hoc ulli credere posset?
T ota sitit tellus
Tosta in quibusdam, non tota

Ex quinto Fastorum.

E t præstat sine ui sceptra tenenda Ioui.
tenere, in quibusdam.
D e quorum per me sanguine surgit honor.
Vulnere in nonnullis, non sanguine.
E t stygiæ nomen testificabor aquæ.
In nonnullis, numen.
V indice seruabat nullo sua publica uulgus
Nonnulli pabula legunt, non publica.
P lebis ad ædiles perducta licentia talis.
nonnulli delata malunt.
E xcipit hospitio iuuenem Phyllirius heros.
Recte in quibusdam, Phylireïus. secunda enim Phylires syllaba nullo pacto produci potest. prima quidem quamuis natura breuis sit, tamẽ producitur duplicato l, ut Phyllirides Chiron. idem fit in phylacea. recte enim dicitur, Conueniunt matres Phylaceides, & l duplicato, Phyllacides.
A bstulerint celeres improba uerba noti.
in quibusdam, perfida uerba noti.

Ex Fastorum sexto.

V irgaq; ianalis de spina sumitur alba.
Ponitur alba, in nonnullis.
I psa uolubilitas libratum sustinet orbem.
hic uersus, & sequentes quinq; in nullis uetustis exemplaribus reperiuntur.
O nimium faciles, o toto pectore captæ
Captas in nonnullis. utrunq; recte.
D onec eum positis occuluere togis.
In quibusdam, donec eam.
A rs mihi non tanti est: ualens mea tibia dixi.
In nonnullis, ars optima dixi.
T ertia nox ueniet, qua tu dodona Thyene
dodoni, ut in quibusdam, rectius. ait autem Higinius Pherecydem Atheniensem Hyadas dixisse Liberi nutrices fuisse, & antea dodonidas nymphas appellatas: atque ipse nomina earum ponit: inter quas est & Thyene.

Ex Primo Tristium.

Elegia Prima.

H ei mihi quod domino non licet ire tuo.
In nonnullis, quo domino. utrunq; recte.
D ij facerent posses non meus esse liber.
quidam legunt, possem nunc meus esse liber, & fortasse rectius.
V t satis in media sit tibi plebe legi.

In nonnullis, & satis.

Eleg. III.

H anc ego suspiciens, & adhuc capitolia cernens,
In quibusdam, & ab hac capitolia.
S ic doluit Priamus, tum cum in contraria uersus
Vltores habuit proditionis equus.
Rectior sit fortasse ea lectio, & superioribus carminibus congruentior, quae à nonnullis substituitur.
Sic doluit Metius, tum cum in contraria uersos
Vltores habuit proditionis equos.
Sed nusquam inuenitur. atque ideo ego ausus non sum immutare, & tamen recte ij fortasse sentiant: qui eam probant.

Eleg. VII.

A ut mala nostra minus,
in nonnullis. At mala.

Eleg. X.

B arbara pars laeua est auidae substructa rapinae.
Rectius in nonnullis, auidaéq; instructa rapinae.

Ex secundo Tristium.

P arcáq; fortunae sunt tibi uerba meae.
Rectius uetus lectio. Sunt ibi uerba meae.
S olus ad ingressus missus septemplicis Istri.
in nonnullis, egressus.
Q uodq; minus prodest, poena est lucrosa poëtae.
In nonnullis, Q uoq; minus prodest.
Q uodq; licet mimis, scaena licere dedit.

Quodq; libet, in nonnullis.

Ex III. Tristium. Elegia Prima.

Cingit & augustas arbor opaca comas?
 fores non comas ex ueteribus legendum.
Me miserum, uereorq; locum, uereorq; potentem,
 In nonnullis, parentem, & fortasse melius.

Eleg. II.

Et poenæ tellus est mihi facta meæ.
 Legendum ex ueteribus, tacta meæ.

Eleg. III.

Et subit affectu nunc mihi quicquid abest.
 Legendum ex ueteribus, affecto nunc mihi.

Eleg. IIII.

Non foret eumenides orbus,
 Eumedes, non eumenides legendum, qui Dolonis pater fuit, ut apud Homerum in Iliados κ legitur.
 ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δόλων Εὐμήδεος υἱός.

Eleg. V.

Vt cecidi, cunctiq; meam fugere ruinam,
 In nõnullis, Vt cecidi, cunctiq; metu fugere ruinæ.
Et singultantis oscula mista sonis:
 Rectius quod in nonnullis. Et singultatis.
Quæ ducis Aemathij fuerit clementia, pharos
 Præclariq; docent funeris exequiæ.
 Et prima breui est pharos: nec quid sibi hic uelit scio. rectius in nonnullis Porrus. ac de Alexandro Macedone intelligendum. Qui & deuicto Porro nõ pepercit solum: sed & regnum restituit: & defun

cto Dario, præclarissimas exequias celebrauit.

P eccatum'q; oculos est habuisse meos.
Meum in nonnullis rectius.

Eleg. XIIII.

S uscipis exceptis ecquid mea carmina solis
Colligis in nonnullis.

Ex IIII. Tristium. Elegia Prima.

C or'q; uetusta meum tanquam noua uulnera norit.
Rectius in quibusdam, sentit.

Elegia secunda.

A uribus hic fructus præcipiendus erit.
Percipiendus in nonnullis rectius.

Ex V. Tristium. Elegia II.

S ic ad pacta tibi sydera tardus eas.
In quibusdam, parta. utrunq; recte.

Eleg. III.

P er bone Liber opem: sic altera degrauet ulmum
Sic in pluribus, & recte. sunt tamen qui malint,
sic altam degrauet ulmum. quod & in nonnullis
legitur.

Eleg. VI.

N on adeo totis fatis urgemur iniquis,
Toti fortasse legendum.

E lige nostrorum minimum, minimum'q; laborum.
In nonnullis minimum de parte laborum, & fortasse rectius.

Eleg. IX.

N unc quoq; quamuis est iam iussa quiescere, quin te
Legendum ex ueteribus. Nūc quoq; se, quamuis est iussa quiescere,

Eleg. XI.

T éq; uelint sine se comprecor esse deum.
Multo rectius uetus lectio, esse diu.

Ex Primo de Ponto.

Elegia tertia.

I ra uiri mitis non me misisset in istam
In nonnullis, dei mitis.

Elegia V.

Q uæ tulit Aesoniden firma carina fuit.
In nonnullis, sacra carina fuit.
N ec mihi Typhis erat rector: nec Amyntore natus
Quas fugerem docuit, quas sequererq; uias.
In quibusdam, nec Agenore natus: & recte: ut Phineus scilicet intelligatur: qui, cum uates esset, omnia argonautas, quæ illis agenda essent, docuit. fuit autem Phineus Apollonio Rhodio, & Valerio Flacco authoribus Agenoris filius. quāuis alij (ut Apollonij Interpres ait) ex Phenice Agenoris filio, & Cassiepia genitos dicant, Cilicem, Phinea, & Doriclum.

Elegia VI.

V t sub iudicium singula uerba uocem.
In nonnullis, Et sub iudicium.

Eleg. VII.

Quam finit officium, militiæq; labor.
fortasse legendum. Cum finit.

Ex II de Ponto. Eleg. I.

Armáq; cum telis in strue iuncta suis.
in strue mista suis, in nonnullis.
Totq; tulisse duces captiuos addita collis
Captiuis in nonnullis rectius.
Pertulit huc idem nobis Germanicæ rumor.
Hic idem, in nonnullis rectius.
Oppida sub titulo nominis esse tui.
In nonnullis, isse tui, & rectius.

Eleg. V.

Tu tamen hic structos inter fera prælia uersus,
Scriptos in nonnullis.
Cætera materia debilitante iacent.
Rectius in nonnullis, debilitata.

Eleg. VIII.

Exit, & auxilium non leue uultus habet.
Cum in omnibus uulnus, nos uultus putauimus legendum.

Eleg. IX.

Et quid præterea peccarim,
Ecquid in nonnullis.

Eleg. X.

Trinacris est oculis te duce uisa meis.
In nonnullis, Trinacria est oculis.

Ex III. de Ponto. Eleg. II.

S acrifici genus est.
In nonnullis. hoc sacri genus est.
C ætera pars concors, & sine lite fuit.
multo rectius par concors. ut apud Ciceronem in libro de amicitia, uix tria, aut quatuor nominãtur paria amicorum. Cætera autem, eo modo dictum, quo apud Virgilium, cætera graius.

Eleg. III.

E t ueniet uotis mollior aura tuis.
hora in quibusdam.

Eleg. IIII.

I rrita uotorum non sunt præsagia uatum.
Verorum ex ueteribus legendum.
B arbara iam capti poscunt insignia reges.
In nonnullis, ponant insignia. Sed & in quibusdam, capiti non capti.

Eleg. VI.

T urpe erit ambobus, longo mihi proximus usu,
Cognitus non proximus in nonnullis.

Eleg. IX.

S cribentem iuuat ipse labor: minuitq; dolorem.
In nonnullis, ipse furor: minuitq; laborem.

Ex IIII. de Ponto. Elegia prima.

V iderit ad summum dixi.
Ad summam, in nonnullis.

Eleg. IX.

C æsar: & est oculis subdita terra tuis.
Legendum ex ueteribus, ut est oculis.
P eruenient istuc & carmina forsitan illa.
Perueniant in nonnullis.

Eleg. X.

Q uemq; refers imitere uirum: uetat iste profecto.
Rectius, ille, in nonnullis.
S ed præstandus amor res non onerosa uolenti:
Operosa, in nonnullis.
H æc tibi qui præstas.
In nonnullis, perstas,

Eleg. XII.

E t potes in uersum Tuticani more uenire.
In nonnullis, Nec potes in uersum.

Eleg. XV.

M eq; tuum libra norit & æra magis.
in nonnullis, minus.

Ex libello in Ibim.

Q uam licet, & misero debitus hostis ero.
in nonnullis. quod licet & misero. in alijs, quod licet hei misero.
Q uam uetus accensa separat ira pyra.
In ueterib. quem uetus.
A ltera tartareis sectos dabit unguibus artus.
Anguibus non unguibus in ueteribus.
E t ne longa suæ præsagia diceret horæ,
Rectius in ueteribus, suo præsagia diceret ore.

Quiq; ab equo præceps alienis decidit aruis.
Nonulli ex Homero legunt, in aleis decidit aruis.
mihi & prior uidetur recta.

T essimaniq; patri, Calligonesq; uiro.
Quidam, Tisameniq; patri, Callirhoësq; uiro.
ac de Alcmæone intelligunt.

V tq; ferox Phalaris lingua prius ense resecta,
Ore resecta, in ueteribus.

V t satus Hippomoo,
Quidam, Hipponoo.

E t puer harpagidæ,
Vt puer in nonnullis.

V tq; Milo robur deducere fissile tentes.
Diducere legendum.

Ex epistola ad Liuiam.

E rumpunt, iterumq; grauant, gemitumq; sinusq;
Gremiumq;, sinusq;, ex ueteribus legendum.

T ãdem ubi per lachrymas licuit, sed flebilis orsa est.
in ueteribus rectius. Sic flebilis orsa est.

I nter quæq; ruit ponere certus erat.
Rectior uetus lectio inter quæq; ruens.

E t Drusum prunæ, quod licuitq; dedit.
Legendum, ut in ueteribus, & Drusum patriæ.

C onsuluit fractis mœrentem fascibus urbem.
Legendum ex ueteribus. Consul init fractis.

C ertat onus luctu generosa subire iuuentus.
Legendum, onus lecti.

Quid petijt uult ille, tibi ut sua facta placerent.
Legendum, quod petijt, tulit ille.

A st pedes exequias reddit, equesq; duci.
Legendum. Et pedes.
I pse pater flauis Tyberinus adhorruit undis
Inhorruit ex ueteribus legendum.
S ustulit è medio nubibus amne caput.
Sustulit & medio, puto legendum.
S ustentabat aquas, cursusq; inhibebat equorum.
In nonnullis, aquarum.
I rrita nec flammas amne morare tuo.
Irrite nec flammas in ueteribus.
S trictaq; pendenti pumice saxa subit.
Structaq; pendenti, legendum ex ueteribus.
N ec sua præ templi nomina fronte leget.
Pro templi, ex ueteribus legendum.
S æpe Nero in lachrymas summissa uoce loquetur.
Legendum, Sæpe Nero illachrymans.
I nuenit in tota mœror in urbe locum.
Legendum. Inuenit tota.
Quod solum domito uictor ab hoste tulit.
Solus in ueteribus.
I lla rapit iuuenes: sustulit illa senes.
in ueteribus. sustinet illa senes.
N ata quod es alte:
in ueteribus. Nata quod ex alto.
S emineces oculos sustinuere tibi.
tui legendum puto.
S anctaq; & immensi Cæsaris icta manus.
Domus, in ueteribus non manus.
E t merui lachrymas, elicuiq; deo.
Emerui, in ueteribus.

Ex primo Metamorphoseon.

Dicta Iouis pars uoce probant, stimulosq; frementi
Adijciunt. In quibusdam, furenti.

Coeruleum Tritona uocat, conchaq; sonanti
in nonnullis, sonaci.

Ferre modo posses? quo consolante dolores?
in quibusdam. doleres.

Inuentum medicina meum est: opifexq; per orbem
Dicor. Multo rectior uetus lectio opiferq; per orbem. quo uocabulo idē Ouid. et XV. Meta. utitur.
Cum deus in somnis opifer consistere uisus.

Apidanusq; senex, lenisq; amphrysus, & Aeas.
in ueteribus omnibus, Eridanusq; senex. & profecto non solus est eius nominis in Italia fluuius. Sed et Eridani cuiusdam Atticae fluuij Ilissum influentis meminit Pausanias. mihi tamen qui Apidanus castigarunt recte uidentur castigasse. Cum enim dicat Ouid. Conueniunt illuc popularia flumina primum: et Thessalis sit fluuius Peneus: Thessaliae sunt profecto flumina nominanda: non uel ignobiles Atticae riuuli conquirendi. Apidanus autem accepto ad Pharsalon Enipeo in Peneū illabitur. Vt Strabo.

Vngulaq; in quinos dilapsa absumitur ungues.
in nonnullis, diducta absumitur ungues.

Ex secundo Meta.

Et modo quos illi fatum contingere non est.
in nonnullis, fas tum contingere non est. mihi fatum magis placet.

Quæ postquam summo tetigere iacentia tergo.
recta lectio. Sed & recte nonnulli legunt. Sensere iacentia tergo.
C ombustáq; nubila fumant.
in ueteribus, ambustáq; nubila fumant.
C onsternuntur equi:
Multo in antiquis quibusdam rectius. Consternantur equi.
C orpora dant tumulo: signant quoq; carmine factū.
Legitur in nonnullis saxum non factum. in alijs fatum. omnia recte.
Qualis cum deficit orbe
in nonnullis orbi, & fortasse rectius.
A rcuit omnipotens.
Arguit in omnibus. nos arcuit legendū duximus.
S eruandum dederat, sic inconfessa quid esset.
Sic in ueteribus. Sed rectius fortasse nonnulli. Sed enim inconfessa. legitur etiam. Sed non confessa.
Quam quondam nympha Chariclo
Fluminis in rapidi ripis enixa uocauit
Ocyrhoën. in ueteribus Charicto. Sed profecto Chariclo Chironis uxor fuit, authore Pindaro atq; alijs: ideo nos Chariclo castigauimus.
I llud erat tempus, quo te pastoria pellis
Texit: onusq; fuit baculus syluestris oliuæ:
Alterius dispar è septem fistula cannis.
Sic in pluribus antiquis exemplaribus. ac si hoc modo legatur: ob id, quod alterius dixit, intelligendum est: unius manus onus fuisse baculum: alterius fistulam. Sed & in ueteribus quibusdā. Onus

dextræ baculus sylueſtris oliuæ: quæ ſi probetur lectio: uerbum fuit subintelligendum eſt, quod ſæpius à poëtis prætermittitur. Nõnulli malũt legere. Alternis diſpar ē ſeptem fiſtula cannis. ut id dicat Ouidius. Nunc baculum ſolitum ferre Apollinem, nunc fiſtulam.

–Sub illis

Montibus inquit eunt (& erant ſub montibus illis)

Sic in nonnullis. mihi prior lectio magis placet. Montibus inquit erant: ut ſcilicet ſequens parenthesis (& erant ſub montibus illis) ſit uerbi repetitione uenuſtior.

Ex tertio Metamorphoſeon

Vrna dedit ſonitum: longo caput extulit antro

In nonnullis, longum.

Tegmen direpta leonis-

Pellis erat: rectius in nonnullis, direpta leoni.

Exilij felix. Sic in ueteribus nonnullis & recte.

Sed & exilio felix non minus recte.

Et ſubſtricta gerens ſicyonius ilia ladon.

Lagon in nonnullis, quod & Planudes.

Qua tamen uſque poteſt

Rectius fortaſſe in ueteribus, quo tamen uſq; poteſt.

Dumq; dolet, ſumma, ueſtemq; reduxit ab ora:

Cum ſummo ab ore in omnibus, nos ita legendum credidimus.

Quis furor anguigenæ proles mauortia ueſtras

Attollit mentes? Pentheus ait.

multo in nonnullis rectius. Attonuit mentes.

H ac Tyron, ac profugos posuisthis sede penates:
Sic legendum ex uetustissimis exemplaribus, cum prior lectio A` tyro, hac profugos, repugnante syllaba claudicaret. imitatus est autem Virglij carmen ex primo Aene.
Ilium in Italiam portans, uictosq; penates,
qn alibi Ouid. Ilio in tyriā trāsfer felicius urbē.

D extera Naxos erat.
In nonnullis fortasse rectius. Dextra Naxos erat.

V ix'q; animum firmat deus, excute dicens
Corde metum: Chiam'q; tene.
In nonnullis. Diam'q; tene, & fortasse rectius. Naxos enim, quò iusserat Bacchus cursum nautas dirigere, Dia etiam authore Stephano, est dicta. Planudes tamen Chiam.

N on habet infelix, quæ matri brachia tendat.
Neq; in ueteribus libris inuenitur id carmen, quod ante hoc interponunt nonnulli: & si maxime inueniretur, expungendum esset, ita subsultat, ita nullius est sensus.

Ex quarto Metamorphoseon.

A t non Alathoë mineias.
Arsinoë apud Planudem, non Alathoë legitur.

H æc placet: hæc quoniam uulgaris fabula nō est.
In nonnullis, Hoc placet.

S cinditur & tenui stridente foramine longas
Eiaculatur aquas. Nonnulli, & tenuis stridente foramine longe. sed & prior recta.

N ec loquar, ut quondam naturæ iure nouato.

in nōnullis,

in nonnullis, nec loquor.

S æpe cytoriaco deducat pectine crines.
In omnibus, cytheriaco. Sed profecto cytoriaco legendum.

D esinis? aut fugio, tecumq; ait ista relinquo?
Nonnulli legunt, Desine: uel fugio. mihi prior lectio magis placet.

N il poterit Iuno nisi multos flere dolores?
Rectius in ueteribus. nisi inultos flere dolores?

E t obstantes reiecit ab ore colubros.
Rectius in nonnullis, colubras.

I nspirantq; graues animos:
In nonnullis, animas.

S puma fui: gratumq; manet mihi nomen ab illa.
Rectius in quibusdam, graiumq; manet.

C onstitit hesperio regis Atlantis in orbe:
In quibusdam rectius. regnis Atlantis in orbe.

Q uaq; patent nunc terga cauis super obsita conchis
In quibusdam, quaq; patet.

Ex quinto Meta.

N ec coniugalia festa
et sexto etiā Ouidius coniugalia secūda producta. Nec mea uirginitas, nec coniugalia iura. & XI. Nec coniugale solutum est Fœdus in alitibus. & fortasse coniugialia sit legendum. Sed uetera omnia exemplaria, coniugalia.

E t e syenites genitus Methione Phorbas,
in ueteribus, Suenites. Nos id u pro y. ueterum mo-

re positum credimus. quin syenites & Planudes. Syenites autem à Syene urbe ductum est: cuius incolas Syenites dici ait & Stephanus.

I nde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,

Polydegmona Planudes, non Polydæmona.

A mphycus albenti uelatus tempora uitta

Rectius fortasse, Alphytus.

T u quoq; iapetide non hos adhibendus ad usus,

Lampetide Planudes.

S ed retinente manu moriens, è poste pependit.

in quibusdam. Sed retinente manū. utrūq; recte.

B actreus A lcioneus,

Barceus Planudes. mihi bactreus placet.

R egisq; Thoastes,

Armiger, Choristes Planudes, non Thoastes.

I ntrat: & immeriti uindex, ultorq; parentis

quidam immeritæ parentis legunt.

I nde caua circundata nube Seriphon

Deserit à dextra Cythno, Gyaroq; relictis.

In omnibus Cypro legitur. Sed tam longe à Seripho, & Cycladibus omnibus Cypros, ut nullum omnino in hoc uersu locum habeat. Ideo nos Cythno legendum putauimus: quæ una est Cycladū Seripho propinqua. authore Strabone, Stephano, & reliquis. Sed & Planudes hunc Ouidij locum ita interpretatur. Ἐντεῦθεν δὲ κοίλῃ νεφέλῃ περιχεθεῖσα τὴν σέριφον καταλέλοιπε, τήν τε κύθνον καὶ γύαρον δεξιὰς ἀφεῖσα, ὅθεν συντομωτάτη ὁδὸς ἔδοξεν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἰούσῃ, τάς τε θήβας καὶ τὴν παρθενικὸν ἑλικῶνα ζητεῖ.

F uscat repurgato fugiebant nubila coelo.
In quibusdam fortasse rectius, fusa repurgato.
D epositóq; metu uidet hunc Erycina uagantem
Monte suo residens, natumq; amplexa uolucrem,
Multo rectius, qđ & in nonnullis legitur: & è Pla
nude etiam colligitur,
Deposuitq; metum. uidet hunc Erycina uagantem
Monte suo residens, natumq; amplexa uolucrem,
I psumq; regit qui numina terræ.
Fortasse rectius, id quod nonnulli legunt, ipsumq;
regit qui numina ponti.
S olis ab occasu, solis quærebat ad ortus
In nonnullis, solis ad occasus.
M irantem, flentemq;, & tangere monstra pauentem
Parantem in quibusdam, non pauentem.
F ertilitas terræ latum uulgata per orbem.
In nonnullis, totum uulgata per orbem.
E x Acheronte suo furuis peperisse sub antris.
In nonnullis. syluis peperisse sub atris.
T erritaq; insisto propioris margine fontis.
Ripæ in quibusdam non fontis, & rectius.
S ed certe, sonituq; pedum terrebat:
In quibusdam, sonitusq; pedum terrebat. in alijs,
sonituq; pedum terrebat. omnia recte.
P langere, dumq; uolunt:
In quibusdā fortasse rectius. dumq; uolūt plāgi.

Ex VI. Metamorphoseon.

E xiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.

Sic in nonnullis, & recte legitur. dicitur enim in fabulis, cum certaret cũ Pallade Neptunus de Athenarum nomine, percusso à Neptuno scopulo mare subito extitisse. Sed et equum à Neptuno eo pacto editum illo in certamine non minus est reperire. ideo prior etiam lectio recta. Exiluisse ferum. ferum autem equum dici satis sit nobis Virgilij authoritas

In latus, inq; feri curuam compagibus aluum

Exul erat mundi.

In quibusdam, mundo.

Quodq; licet tacito uenerantur murmure numen
Latonæ. turba quantum distabat ab orba,
Indignata Dea est.

Vti id fortasse sit rectius, quod in quibusdam. Latonæ turbæ. ut sit turbæ uenerantur: sic ex ijs, quæ sequuntur, proculdubio sensus qui placeat, elici nullus potest. Legitur in nonnullis, quæ quantum distat. in alijs, quæ quàm distabat. ego quoquo modo legatur, aliud quid desydero. est & exemplaria inuenire, in quibus hoc insertum sit carmen.

Tantum animosa sui furijs agitata doloris
Indignata Dea est. hoc uero ut rude, et minime Ouidio dignum est, ita audacter excludi debet.

Terga premunt: auro grauidis moderantur habenis.

Quidam legunt, grauidisq; auro moderantur habenis. Sed multo mea sententia rectius in ueteribus nõnullis legitur, auroq; graues moderãtur habenas.

Vidi præsens, stagnumq; locumq;.

In quibusdam, lacumq;.

I lla suam uocat hanc, cui quondam regia coniux
Orbem interdixit. in nonnullis, regia Iuno. Sed & regia coniux non minus recte. id quod seqtur in nonnullis fortasse rectius. orbe interdixit.

-Q uam uix erratica Delos
Orantem accepit.
Rectius in quibusdam. Errantem accepit. ut superius. Tu terris erras, ego dixit in undis.

S ydereo siccata sitim collegit ab aestu:
In quibusdam, concepit.

C oncolor huic humerus nascendi tempore dextro
Corporeus'q; fuit. Multo rectius in quibusdam, hic humerus.

H inc placido dantur sua corpora somno.
nonnulli, tradunt.

A ttonitam'q; trahens intra sua moenia ducit.
Alij, limina.

A bstulerant, ferro rapiam.
Fortasse rectius sit, abstulerunt. ut apud Virg. Steterunt'q; comae. &, Miscuerunt'q; herbas, & non innoxia uerba.

S ceptra loci, rerum'q; capit moderamen Erechtheus.
In quibusdam, regni'q; capit.

O rithyam adamans fuluis complectitur alis.
In ueteribus prope omnibus, rectius. Orithyan amans fuluis amplectitur alis.

Ex VII. Metamorphoseon

Magna sequar: titulum seruatae pubis achiuae,

Sic in nonnullis. Sed & puppis achiuæ, quod in quibusdam, legi recte potest.

D iriguere metu minyæ: subit ille: nec ignes
Sensit anhelatos.
Sic in ueteribus. præterquam quod non ignes, sed illos, aut ullos, sensit anhelatos, aut anhelatus, aut anhelantes. Varia enim sunt in hoc exemplaria. sed nos ignes legendum putauimus, ut & alibi Ouidius.
Isset anhelatos non præmedicatus in ignes.

D issimilemq; animum subiit pater Aeta relictus.
In nonnullis, subijt Aeeta relictus.

N on annis renouare tuis
In quibusdam, reuocare.

N uda pedem, nudos humeris infusa capillos:
quidam, nudis humeris.
-Nullo cum murmure serpens
Sopitæ similis nullo cum murmure serpit:
Immotæq; silent frondes:-
Nullus, si hoc pacto legantur, est horum carminũ sensus. atq; ideo recta sint fortasse nonnulla exemplaria: in quibus medio excluso carmine, Nullo cum murmure sepes, Immotæq; silent frondes: legitur. Sed & recte legi potest, Nullo cum murmure serpens, ut sit qes serpens nullo cũ murmure. Sequẽtia uero carmina, ut in ueteribus qbusdam,
Sopitis similes nullo cum murmure sepes,
Immotæq; silent frondes:
Quæ lectio et è Planude colligitur.

C ustodemq; rudem somno sopistis:

Quidam, rudem ſomni.

Multa quoq; Apidani placuerunt gramina ripis:
& hic Eridani in omnibus. Sed ego iiſdem rationi
bus, quæ ſuperius primo libro adduxi, permotus,
quod ſcilicet hic etiam Theſſaliæ loca & flumina
ab Ouidio percenſeantur: inter quæ non magis ſit
attico, quàm gallico Eridano locus: eos, qui Apidani
caſtigarunt: ſecutus ſum. Idq; eo libẽtius feci, quod
Planudes etiam, qui in primo, ubi idem error, cũ
cæteris errauerat: hic meliora uidetur ſecutus exem
plaria. Sic enim hoc carmen interpretatur. πολλὰ
δ' αὐτῇ κἀν ταῖς ὄχθαις τοῦ ἀπιδανοῦ ἤρεσαν.

Ante quaterdenos hunc ſe reminiſcitur annos
Cum in omnibus, nunc ſe reminiſcitur, nos hunc
ſe legendum credidimus. quam lectionem & Pla
nudes ſecutus eſt. quod uero ſequebatur carmen, quod
in pluribus id antiquis exemplaribus non inue-
nitur, et ſuperfluere uidetur: expungendũ duximus.

Ille cruore fluens ſubito tamen alleuat artus:
Cubito non ſubito ex ueteribus legendum.

Et ſtricto toties iratus amore.
Spreto in nonnullis.

Florentemq; cythnon, ſyron, planamq; ſeriphon,
In omnibus, florentemq; tyron, cypron planamq;
ſeriphon. Nos neutrũ probamus. Cypron & Ty
ron, quæ longiſſime abſunt à cycladibus, legi nul
lo pacto poteſt. uti tamen Cypron è Cythno de-
prauatum, ut alio etiam in loco ſuperius diximus:
propè affirmauerim: ita non auſim Cythnon pri
ma correpta loco Tyri ponere, et Syron, ubi Cyprõ

substituere. ac mea quidem sententia Cythnon planamq; Seriphon, recte legatur. quid uero Tyri loco sit reponendum, quærant alij.

D uate: & omnis eat. rerum status iste mearum.
In pluribus, dicite, non ducite. Quin & melius fortasse diuidatur carmen quo pacto Planudes. Dicite: & omnis eat rerum status iste mearum.

I n partem leti citius uenit, atq; salutis.
Aliter in quibusdam, & fortasse rectius,
Vtq; salutis,
Spes abijt: finemq; uident in funere morbi:
Indulgent animis.

I sse sub amplexus Asopidos Aëginæ:
Sic nos legendum putauimus, atq; id ex ueteribus quibusdam collegimus. ut diuidatur. s. diphthongus, ut apud Virg. Neptuno aëgeo.

E t rami totidem, totidemq; animalia ramis
Rectius in quibusdam, & ramos totidem.

C essit & exitio multis, pecoriq; sibiq;
Ruricolæ pauere feram.
Sic in ueteribus multis. sed fortasse rectius sit quod in quibusdam. Cessit & exitio multis, pecorumq; suumq;. ut sit multis pecorum, & suum. quam lectionem & Planudes agnoscit, sic hoc carmen interpretatus, καὶ πολλοῖς εἰς ὄλεθρον προβάτων καὶ χοίρων γέγονεν. quod uero sequitur, Ruricolæ pauere feram. In nonnullis, Rurigenæ. Planudes Indigenæ. qui sic interpretatur, ἔδεισαν δὲ καὶ οἱ ἰθαγενεῖς τὸ θήριον. quod fortasse sit rectius. sequitur enim, uicina iuuentus.

G eneris falsa est ea fabula: uerum
Et ferus, & captus nullius amore iuuencæ,
In nonnullis, uerus non uerum: mihi uerum magis placet.

S tant'q; uelut uallum, uelut alta hastilia setæ.
Legitur in nonnullis & alterum eiusdem sententiæ carmen.
Et setæ rigidis similes hastilibus horrent.
Atq; utrunq; mea sententia Ouidij est. cum tamen alterũ repudiandũ sit: proximum hemistichiõ, riget horrida ceruix. i causa fuit, ut hoc excluderemus.

T yndaridæ gemini præstantes cæstibus alter
In nonnullis. spectatus cæstibus alter.

N emoris'q; decus Tegeæa lycæi.
Quod post hoc sequebatur carmen,
Venit Atalanta Schenei pulcherrima uirgo.
tum quia in ueteribus non inuenitur, tum quod et syllabis claudicat, et rude ac nihili est. reiiciendum duximus.

V t excussis elisus nubibus ignis.
In quibusdam, elisi ignes.

E micat ex oculis: spirat quoq; pectore flammas.
In quibusdam, flamma.

O rithyæ magni rostro femur hausit adunco.
Orichiæ in nonnullis. Planudes Orityæ.

A' syluis syluas, & ab aruis arua reuulsi:
Reuelli in quibusdam, & recte.

M edio circundata muro.

Quidam modico legunt non medio.

N ec refert dominos illic famulos ne requiras

Famulosue in quibusdam.

Quæ caua sunt flauentibus illita ceris.

In nonnullis, qua caua sunt.

V ultumq; uirilem

Induit, & uultus pisces capientibus aptos.

Legendum ex ueteribus, cultus non uultus.

Ex. IX. Meta.

N escia quem maneat tanti uictoria regni.

In nonnullis belli non regni.

H unc tamen ablati domuit iactura decoris:

In nonnullis. hunc tantum. & fortasse rectius.

H is elisa iacet moles nemeæa lacertis:

Quod post hoc legebatur carmen,

His Cacus horrẽdum tyberino in littore monstrũ

Quod & syllaba repugnat: & in plurimis antiquis exemplaribus non inuenitur: ideo nos repudiandum arbitrati sumus. Sunt tamen qui malint retinere: sed corrigant. Quidam. His iacet horrendum. quidam, Cacus & horrendum.

I ugulata pellice testor?

fortasse sit rectius tester. Superius enim memorem. Sed & testor recte.

L otos in hanc nymphe fugiens obscœna priapi,

Lotis fortasse legendum sit. Lotis enim non Lotos dicta Nympha illa, quæ in lotum uersa est

H ei mihi, quæ male sum quos tu sortita parentes

Rectius in ueteribus. Et mihi, non hei mihi.

Quoq; Chimæra iugo medijs in partibus ignem
Pectus & ora leæ, caudam serpentis habebat.
Male qui hircum non ignem. fortasse ingens legēdum. ut sit ingens pectus, atq; id dicat Ouidius, quod Lucretius eo uersu.
Prima Leo, postrema Draco, media ipsa Chimæra.

Sanctaq; Bubastis, uarijsq; coloribus Apis,
In nonnullis. uariusq; coloribus Apis.

Spes est, quæ capiat, spes est, quæ pascat amorem.
In nonnullis, amantem.

Ex. X. Meta.

Ipse suos gemitus folijs inscripsit: & ai ai
Flos habet inscriptum, funestaq; littera ducta est.
In ueteribus multis & ya: quam lectionem sunt q probent: ego non uideo cur probare debeam: cum nullo pacto Aiacis nomen his literis describi possit: quod in eodem flore factum et hic paulo superius ostendit Ouidius, cum inquit.
Tempus & illud erit, quo se fortissimus heros
Addat in hunc florē: folioq; legatur eodem.
& XII.
Littera communis medijs, pueroq;, uiroq;
Inscripta est folijs: hæc nominis: illa querelæ.
Querelæ dicūt qdā ya esse posse. nominis nō uideo, quō esse possit, cum Aiacis tamen nomen designandum sit. Ideo illi mihi recte sentire uidentur, qui & ai ai legunt. ai enim & querelæ est, & Aiacis nomen innuit. Quin Planudes sic interpretatur.

καὶ αἶ αἶ· τὸ ἄνθος ἔχει δὴ γεγραμμένον. & tamen fortasse sit rectius ai nõ repetere, sed diphthõgum diuidere, quod sæpius à poëtis fit: & latinorum morem sequi, apud quos aï est bisyllabum, qđ et in ipso hoc Aiacis nomine licet cognoscere.

E t officium commisso spondet amori,
nonnulli, at officium.

Ex XI. Metamorphoseon.

Quæ postquam rapuere feræ: cornuq; minaci
Diuulsere boues.-
In nonnullis, cornuq; minaces, utrunq; recte.

C armine uocali clarus, cytharaq; Phylammon.
Huius Philammonis fit ab Apollonij interprete mentio: q̃ ait Pherecydẽ dixisse nõ Orphea cum argonautis, sed Philammonem nauigasse. hunc uero ait Suidas fuisse Thamyræ Thracis patrem.

-Gestumq; manus Ceycis habebat.
Planudes. sceptrumq; manus Ceycis habebat.

I ngemit Halcyone: lachrymas mouet, atq; lacertos
Fortasse legendum sit. Ingemit Halcyone lachrymans: mouet atq; lacertos.

F ertur Alixirhoë
Alixothoë Planudes.

P rospicit Hesperien patria cebrenida ripa,
Eperien in omnibus. quin & Planudes, ἠπερΐην.

Ex XII. Metamorphoseon.

Quem uastum, uastior ipso

in nonnullis .ipse.

Quæ mihi tunc primum, tunc est conspecta supremũ.

in quibusdam. Quæ mihi tunc primum fuerat conspecta uolucris. Sed et prior recta. ait enim inferius, sed auis nunc unica Cæneu.

Cum tamen ille ferox,

In nonnullis. Cur tamen. in alijs. Et tamen.

Non ea Tydides non audet Oileus Aiax

Si Oileus legatur, sumẽdum est pro Oileius. q̇dam malunt Oileos, ut intelligatur filius.

Ex XIII. Metamorphoseon.

Iste tulit pretium.

In quibusdam, ipse.

(Heu pars una ducum)

Sic in omnibus. Sed fortasse sit rectius. Et pars una ducum.

Velaturq;, aliturq; auibus:

In quibusdam, Venaturq;, aliturq;.

Tantum ego te supero:

In nonnullis, Tanto ego te supero.

Quo dij crudeles, nisi uti noua funera cernam,

In quibusdam, nisi quo noua funera.

Expellitq; genis oculos:

In nonnullis. Expilatq; genis. utrunq; recte.

Terq; rogum lustrant: & consonus exit in auras,

Ter plangor:

In nonnullis, tum consonus exit in auras.

Ferre diu nequiere luem:

Sic in quibusdam, ut uirgiliano utatur uerbo, q de eadem pestilentia arboribusq;, satisq; lues, & letifer annus. in nonnullis tamen Iouē non luem.

P rætereunt uecti:

In quibusdam, præter erant uecti.

H actenus acta tibi possum memoranda referre,

Legitur & miranda.

Ex XIIII. Meta.

N auifragumq; fretum,

In uetustis, Naūfragumq; fretum. ut tamen quadri syllabum sit, ueluti & id uirgilianum. et naū fragum scyllacæum.

-A cheloidumq; relinquit

Sirenum scopulos, -

Profecto penultima A cheloidū syllaba breuis est. ideo fortasse A cheloiadum sit legendum.

-Nec adhuc spectasse tot annos

Q uinquēnem poterat graia quater edere pugna.

In nonnullis, graiam pugnam. Sed licet aperte quid sibi hic Ouidius uelit, intelligatur: confusus tamen uerborum ordo, & sibi non quadrans, ali quid facit, ut desyderemus.

-Clarus subit Alba Latino:

In omnibus. Clarus subit ecce Latino. Sed profe cto Alba latino successit. ideo nos Alba non ecce legendum putauimus.

I amq; palatinæ summam Proca gentis habebat.

Q uamuis in omnibus. Iamq; Palatinus sum-

mæ loca gentis habebat. quia tamen nusquam legitur Palatinum Albæ regnasse: qui hoc carmen, ita castigarunt: recte mihi sensisse uisi sunt.

N on tamen ante mihi curam excessisse memento:

In quibusdam, Non tamen ante tui.

D ignam animam pœna congestis exuit armis.

In nonnullis, edidit.

(Nam memoro: memoriq; animo pia uerba notaui)

In quibusdam. tua uerba.

Ex XV. Metamorphoseon.

P alantesq; homines passim rationis egentes,

In nonnullis. ac rationis egentes. in alijs, ac ratione carentes. mihi, ac, uidetur superfluere.

-A lioq; renascitur orbe.

In quibusdam, ore.

A rmigerumq; Iouis, cythereidasq; columbas,

Fortasse cythereiadas rectius, ne claudicet penultima.

IMPRESSORVM ERRATA SIC CORRIGITO.

Ex primo uolumine.

Siue Menœtiaden	pagina 1
toruusq; Procrustes,	4
Inter achæiadas	6
prosocer esse uelit.	6
Iouis insula Crete:	11
male quæritur herbis	15
Sed filia Phasias Aetæ	15
Dido Aenææ. Epi. VII.	16
Hermione Oresti. Epi. VIII.	20
matre parante nouos.	21
Deianira Herculi. Epi. IX.	22
Prægraue compressa fauce	23
Dat uultum populo sublimis: ut Hercule uicto	24
Ariadna Theseo. Epi. X.	24
magnas expellere phocas:	26
pater Aeta pelasgos:	30
Dixerat Aeetes:	30
& hymen clamant: hymenæe frequentant:	32
Hypermnestra Lynceo. Epi. XIIII.	36.
Mittit Hypermnestra	36
Quod manus extimuit iugulo demittere ferrum:	36
Sæuus Hypermnestra	37
Exul Hypermnestra	38
Nomine cœpunt aqlonis Erechthida Thraces:	44
Vt tamen optarem	46

Ex secundo Volumine.

Ex tertio uolumine.

Et pseats & phyale: fundunt'q; capacibus urnis. 32
Et niueis Leucon, 33
Et Thous, & Cyprio uelox 33
Nunc quoq; uos feriam. percussis anguib. ijsdem 35
Et quantum motu formosi suspicor oris: 37
Nec uigor & uires, 38
plangentibus assonat Echo. 38
per acheidas urbes 38
galeá'q; tegi non fronde decebat. 38
inq; aditu obsisto. 40
terra sistere petita. 40
stygiæ demittite morti. 41
Telas'q;, calathos'q;, infecta'q; pensa 42
una duos inquit nox perdet amantes: 43
In loca plena metus qui iussi nocte uenires: 44
Leuia uersato ducentem stamina fuso. 45
Mundi oculus: mihi, crede, places. 45
Hospes ait
Sæpe cytoriaco deducat pectine crines: 47
Desinis? aut fugio, tecumq; ait ista relinquo? 47
Simulatq; gradu discedere uerso 47
Qua sit iter manes, 49
Penè suas quatere est oblitus in aëre pennas. 53
Sic fera dimotis impulsu pectoris undis
Tantum aberat scopulis: 54
Fraxineam quatiens æratæ cuspidis hastam 55
Quam tibi non Perseus, uerū si quæris, ademit: 55
At non Actoriden Eritum 56
Amphycus albenti 57
et læuo mucronem tempore fixit. 57

INDEX *fabularum & aliorũ quorundam apud Ouidium secundum ordinem Alphabeti per Aldum Manutium Romanum.*

A

C

Cannæ

D

H

I

M

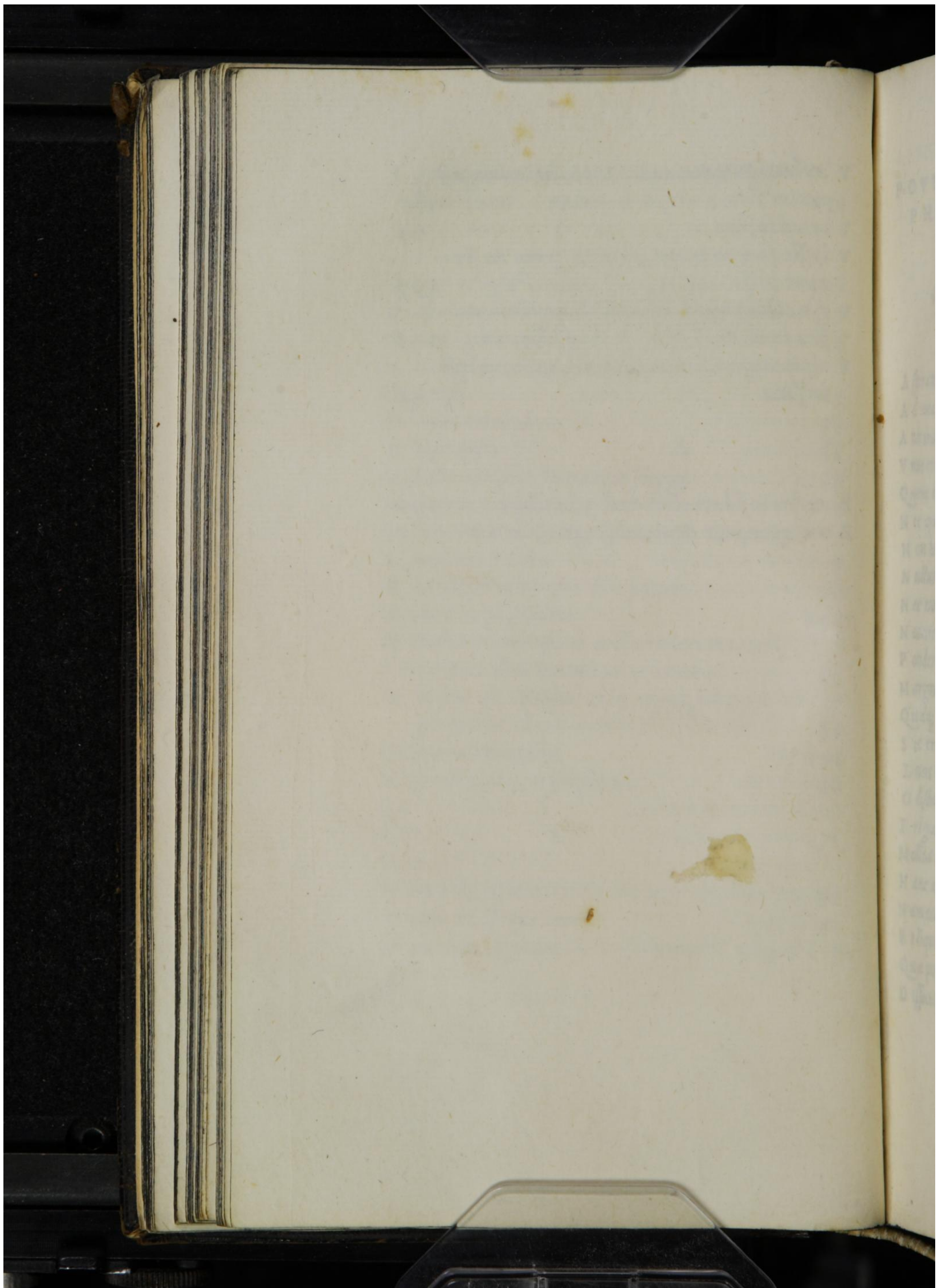
N

O

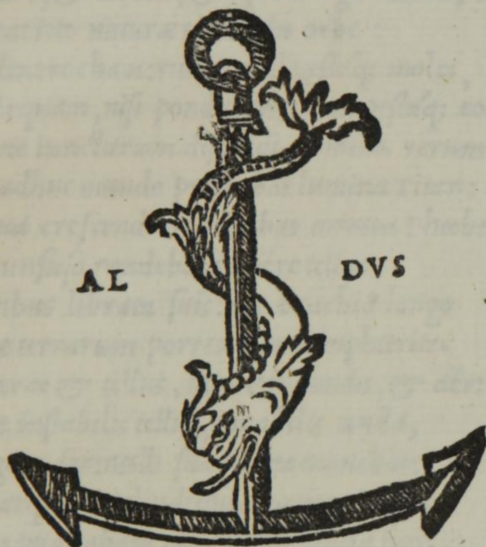
P

S

Z

OVIDII METAMOR-PHOSEON LIBRI XV.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON LIBER PRIMVS.

i N noua fert animus mutatas dicere formas
Corpora. dij cœptis (nam uos mutastis & illas)
A spirate meis: primaq; ab origine mundi
A d mea perpetuum deducite tempora carmen.
A nte mare, & terras, &, quod tegit omnia, cœlũ,
V nus erat toto naturæ uultus in orbe:
Q uem dixere chaos: rudis, indigestaq; moles,
N ec quicquam, nisi pondus iners, congestaq; eodem
N on bene iunctarum discordia semina rerum.
N ullus adhuc mundo præbebat lumina Titan:
N ec noua crescendo reparabat cornua Phœbe:
N ec circunfuso pendebat in aëre tellus
P onderibus librata suis: nec brachia longo
M argine terrarum porrexerat Amphitrite.
Q uaq; erat & tellus, illic & pontus, & aër:
S ic erat instabilis tellus, innabilis unda,
L ucis egens aër: nulli sua forma manebat:
O bstabatq; alijs aliud: quia corpore in uno
F rigida pugnabant calidis, humentia siccis,
M ollia cum duris, sine pondere habentia pondus.
H anc deus, & melior litem natura, diremit.
N am cœlo terras, & terris abscidit undas:
E t liquidum spisso secreuit ab aëre cœlum.
Q uæ postquam euoluit: cæcoq; exemit aceruo:
D issociata locis concordi pace ligauit.

Ignea conuexi uis, & sine pondere cœli
Emicuit: summáq; locum sibi legit in arce.
Proximus est aër illi leuitate, locoq;.
Densior his tellus elementáq; grandia traxit,
Et pressa est grauitate sui: circunfluus humor
Vltima possedit: solidúmq; coërcuit orbem.
Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille deorum,
Congeriem secuit: sectámq; in membra redegit:
Principio terram, ne non æqualis ab omni
Parte foret: magni speciem glomerauit in orbis.
Tum freta diffudit: rapidisq; tumescere uentis
Iussit: & ambitæ circundare littora terræ.
Addidit & fontes, & stagna immensa, lacusq;:
Fluminaq; obliquis cinxit decliuia ripis.
Quæ diuersa locis partim sorbentur ab ipsa:
In mare perueniunt partim: campóq; recepta
Liberioris aquæ, pro ripis littora pulsant.
Iussit & extendi campos, subsidere ualles,
Fronde tegi syluas, lapidosos surgere montes.
Vtq; duæ dextra cœlum, totidémq; sinistra
Parte secant Zonæ, quinta est ardentior illis:
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura dei: totidemq; plagæ tellure premuntur.
Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu:
Nix tegit alta duas: totidem inter utranque locauit:
Temperiémq; dedit, mista cum frigore flamma.
Imminet his aër: qui quanto est pondere terræ,
Pondere aquæ leuior: tanto est onerosior igne.
Illic et nebulas, illic consistere nubes
Iussit, et humanas motura tonitrua mentes,

E t cum fulminibus facientes frigora uentos.
H is quoq; non passim mundi fabricator habendum
A ëra permisit: uix nunc obsistitur illis,
C um sua quisq; regat diuerso flamina tractu:
Q uin lanient mundum: tanta est discordia fratrũ.
E urus ad auroram, nabathæaq; regna recessit,
P ersidaq;, & radijs iuga subdita matutinis.
V esper, & occiduo quæ littora sole tepescunt:
P roxima sunt Zephyro: Scythiam, septemq; triones
H orrifer inuasit Boreas: contraria tellus
N ubibus assiduis, pluuioq; madescit ab austro.
Hæc super imposuit liquidum, et grauitate carentẽ
A ethera, nec quicquam terrenæ fecis habentem.
V ix ita limitibus discreuerat omnia certis:
C um, quæ pressa diu massa latuere sub ipsa,
S ydera cœperunt toto efferuescere cœlo.
N eu regio foret ulla suis animalibus orba:
A stra tenent cœleste solum, formæq; deorum:
C esserunt nitidis habitandæ piscibus undæ:
T erra feras cepit: uolucres agitabilis aër.
S anctius his animal, mentisq; capacius altæ
D eerat adhuc, & quod dominari in cætera posset:
N atus homo est: siue hunc diuino semine fecit
I lle opifex rerum mundi melioris origo:
S iue recens tellus, seductaq; nuper ab alto
A ethere cognati retinebat semina cœli.
Q uam satus Iapeto mistam fluuialibus undis
F inxit in effigiem moderantum cuncta deorum:
P ronaq; cum spectent animalia cætera terram:
O s homini sublime dedit: cœlumq; uidere

I ussit: & erectos ad sydera tollere uultus.
S ic modo, quæ fuerat rudis, & sine imagine, tellus
I nduit ignotas hominum conuersa figuras.
A urea prima sata est ætas: quæ uindice nullo
S ponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat:
P œna, metusq; aberant: nec uerba minantia fixo
A ere ligabantur: nec supplex turba timebat
I udicis ora sui: sed erant sine iudice tuti.
N on dum cæsa suis, peregrinum ut uiseret orbem,
M ontibus, in liquidas pinus descenderat undas:
N ullaq; mortales, præter sua, littora norant.
N on dum præcipites cingebant oppida fossæ:
N on tuba directi, non æris cornua flexi,
N on galeæ, non ensis erat: sine militis usu
M ollia securæ peragebant otia gentes.
I psa quoq; immunis, rastroq; intacta, nec ullis
S aucia uomeribus per se dabat omnia tellus.
C ontentiq; cibis nullo cogente creatis,
A rbuteos fœtus, montanaq; fraga legebant,
C ornaq;, & in duris hærentia mora rubetis,
E t, quæ deciderant patula Iouis arbore, glandes.
V er erat æternum: placidiq; tepentibus auris
M ulcebant Zephyri natos sine semine flores.
M ox etiam fruges tellus inarata ferebat:
N ec renouatus ager grauidis canebat aristis.
F lumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant:
F lauaq; de uiridi stillabant ilice mella.
P ostquam Saturno tenebrosa in tartara misso,
S ub Ioue mundus erat: subijtq; argentea proles
A uro deterior, fuluo pretiosior ære:

Iuppiter antiqui contraxit tempora ueris:
Perq; hyemes, æstusq;, & inæquales autumnos,
Et breue uer, spatijs exegit quattuor annum.
Tum primum siccis aër feruoribus ustus
Canduit: & uentis glacies astricta pependit.
Tum primum subiere domos: domus antra fuerũt,
Et densi frutices, & iunctæ cortice uirgæ.
Semina tum primum longis cerealia sulcis
Obruta sunt: pressiq; iugo gemuere iuuenci.
Tertia post illam successit ahenea proles
Sæuior ingenijs, & ad horrida promptior arma,
Non scelerata tamen. de duro est ultima ferro.
Protinus irrupit uenæ peioris in æuum
Omne nefas: fugêre pudor, uerumq;, fidesq;:
In quorum subiere locum, fraudesq;, doliq;,
Insidiæq;, & uis, & amor sceleratus habendi.
Vela dabat uentis, nec adhuc bene nouerat illos,
Nauita: quæq; diu steterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis insultauere carinæ.
Communemq; prius, ceu lumina solis, & auræ,
Cautus humum longo signauit limite mensor.
Nec tantum segetes, alimentaq; debita diues
Poscebatur humus: sed itum est in uiscera terræ:
Quasq; recondiderat, stygijsq; admouerat umbris,
Effodiuntur opes, irritamenta malorum.
Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum
Prodierat: prodit bellum: quod pugnat utroq;:
Sanguineaq; manu crepitantia concutit arma.
Viuitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus:
Non socer à genero: fratrum quoq; gratia rara est:

Imminet exitio uir coniugis: illa mariti:
Lurida terribiles miscent aconita nouercæ:
Filius ante diem patrios inquirit in annos:
Victa iacet pietas: & uirgo, cæde madentes
Vltima cœlestum terras Astræa reliquit.
Ne'ue foret terris securior arduus æther:
Affectasse ferunt regnum cœleste Gigantes:
Altaq; congestos struxisse ad sydera montes.
Tum pater omnipotens misso perfregit olympum
Fulmine: & excussit subiectum pelion ossæ.
Obruta mole sua cum corpora dira iacerent:
Perfusam multo natorum sanguine terram
Immaduisse ferunt: calidumq; animasse cruorem:
Et, ne nulla suæ stirpis monimenta manerent:
In faciem uertisse hominum. sed & illa propago
Contemptrix superum, sæuæq; auidissima cædis,
Et uiolenta fuit: scires è sanguine natos.
Quæ pater ut summa uidit Saturnius arce:
Ingemit: & facto non dum uulgata recenti
Fœda Lycaoniæ referens conuiuia mensæ,
Ingentes animo & dignas Ioue concipit iras:
Conaliumq; uocat. tenuit mora nulla uocatos.
Est uia sublimis cœlo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.
Hac iter est superis ad magni tecta tonantis
Regalemq; domum: dextra, læuaq; deorum
Atria nobilium ualuis celebrantur apertis:
Plebs habitat diuersa locis: à fronte potentes
Cœlicolæ, clariq; suos posuere penates.
Hic locus est: quem, si uerbis audacia detur:

Haud timeam magni dixisse palatia cœli.
Ergo, ubi marmoreo superi sedere recessu:
Celsior ipse loco, sceptroq; innixus eburno
Terrificam capitis concussit terq;, quaterq;
Cæsariem: cum qua terram, mare, sydera mouit.
Talibus inde modis ora indignantia soluit.
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempestate fui: qua centum quisq; parabat
Inijcere anguipedum captiuo brachia cœlo.
Nam, quanquã ferus hostis erat: tamen illud ab uno
Corpore, & ex una pendebat origine bellum.
Nunc mihi, qua totum nereus circunsonat orbem:
Perdendum est mortale genus: per flumina iuro
Infera, sub terras stygio labentia luco.
Cuncta prius tentanda: sed immedicabile uulnus
Ense recidendum est: ne pars syncera trahatur.
Sunt mihi semidei, sunt rustica numina Nymphæ,
Fauniq;, Satyriq;, & monticolæ Syluani:
Quos quoniam cœli non dum dignamur honore:
Quas dedimus, certe terras habitare sinamus.
An satis o' superi tutos fore creditis illos?
Cum mihi, qui fulmen, qui uos, habeoq;, regoq;:
Struxerit insidias notus feritate Lycaon?
Confremuere omnes: studijsq; ardentibus ausum
Talia deposcunt. Sic, cum manus impia sæuit
Sanguine cæsareo romanum extinguere nomen:
Attonitum tanto subitæ terrore ruinæ
Humanum genus est: totusq; perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas Auguste tuorum:
Quàm fuit illa Ioui. qui postquam uoce, manuq;

M urmura compressit: tenuere silentia cuncti.
S ubstitit ut clamor pressus grauitate regentis:
I uppiter hoc iterum sermone silentia rupit.
I lle quidem pœnas (curam hanc dimittite) soluit.
Q uod tamen admissum, quæ sit uindicta, docebo.
C ontigerat nostras infamia temporis aures:
Q uam cupiens falsam, summo delabor olympo:
E t deus humana lustro sub imagine terras.
L onga mora est, quantum noxæ sit ubiq; repertum.
E numerare: minor fuit ipsa infamia uero.
M ænala transieram latebris horrenda ferarum,
E t cum Cylleno gelidi pineta Lycæi:
A rcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni
I ngredior: traherent cum sera crepuscula noctem.
S igna dedi uenisse deum: uulgus'q; precari
C œperat: irridet primo pia uota Lycaon:
M ox ait, experiar deus hic discrimine aperto,
A n sit mortalis: nec erit dubitabile uerum.
N octe grauem somno, nec opina perdere morte
M e parat: hæc illi placet experientia ueri.
N ec contentus eo missi de gente molossa
O bsidis unius iugulum mucrone resoluit:
A tq; ita semineces partim feruentibus artus
M ollit aquis: partim subiecto torruit igni.
Q uos simul imposuit mensis: ego uindice flamma
I n dominum dignos'q; euerti tecta penates.
T erritus ipse fugit: nactus'q; silentia ruris
E xululat: frustra'q; loqui conatur: ab ipso
C olligit os rabiem: solitæ'q; cupidine cædis
V titur in pecudes: et nunc quoq; sanguine gaudet.

In uillos abeunt uestes: in crura lacerti:
Fit lupus: & ueteris seruat uestigia formæ.
Canicies eadem est: eadem uiolentia uultus:
Idem oculi lucent: eadem feritatis imago est.
Occidit una domus: sed non domus una perire
Digna fuit: qua terra patet, fera regnat erinnys.
In facinus iurasse putes: dent ocyus omnes,
Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas.
Dicta Iouis pars uoce probant: stimulos'q; frementi
Addijciunt: alij partes assensibus implent.
Est tamen humani generis iactura dolori
Omnibus: & quæ sit terræ mortalibus orbæ
Forma futura rogant: quis sit laturus in aras
Thura: feris'ne paret populandas tradere terras.
Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ)
Rex superum trepidare uetat: sobolem'q; priori
Dissimilem populo promittit origine mira.
Iam'q; erat in totas sparsurus fulmina terras:
Sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammas: totus'q; ardesceret axis.
Esse quoq; in fatis reminiscitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correpta'q; regia cœli
Ardeat: & mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata cyclopum:
Pœna placet diuersa: genus mortale sub undis
Perdere: & ex omni nimbos dimittere cœlo.
Protinus æolijs aquilonem claudit in antris:
Et quæcunq; fugant inductas flamina nubes:
Emittit'q; notum. madidis notus euolat alis
Terribilem picea tectus caligine uultum.

B arba grauis nimbis: canis fluit unda capillis:
F ronte sedent nebulæ: rorant pennæq; sinusq; .
V tq; manu late pendentia nubila pressit:
F it fragor: & densi funduntur ab æthere nimbi.
N untia Iunonis uarios induta colores
C oncipit Iris aquas: alimentaq; nubibus affert.
S ternuntur segetes: & deplorata colonis
V ota iacent: longiq; perit labor irritus anni.
N ec cœlo contenta suo est Iouis ira: sed illum
C æruleus frater iuuat auxiliaribus undis.
C onuocat hic amnes: qui postquam tecta tyranni
I ntrauere sui: non est hortamine longo
N unc ait utendum: uires effundite uestras:
S ic opus est: aperite domos: ac mole remota
F luminibus uestris totas immittite habenas.
I usserat: hi redeunt: ac fontibus ora relaxant:
E t defrenato uoluuntur in æquora cursu.
I pse tridente suo terram percussit: at illa
I ntremuit: motuq; uias patefecit aquarum.
E xpatiata ruunt per apertos flumina campos:
C umq; satis arbusta simul, pecudesq;, uirosq;,
T ectaq;, cumq; suis rapiunt penetralia sacris.
S i qua domus mansit, potuitq; resistere tanto
I ndeiecta malo: culmen tamen altior huius
V nda tegit: pressæq; latent sub gurgite turres.
I amq; mare, et tellus nullum discrimen habebant:
O mnia pontus erat: deerant quoq; littora ponto.
O ccupat hic collem: cymba sedet alter adunca:
E t ducit remos illic, ubi nuper ararat:
I lle super segetes, aut mersæ culmina uillæ

N auigat: hic summa piscem deprendit in ulmo.
F igitur in uiridi, si sors tulit, anchora prato:
A ut subiecta tegunt curuæ uineta carinæ:
E t modo qua graciles gramen carpsere capellæ:
N unc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
M irantur sub aqua lucos, urbes'q;, domosq;
N ereides: syluas'q; tenent delphines: & altis
I ncursant ramis: agitata'q; robora pulsant.
N at lupus inter oues: fuluos uehit unda leones:
V nda uehit tigres: nec uires fulminis apro,
C rura nec ablato prosunt uelocia ceruo.
Q uæsitis'q; diu terris ubi sistere possit,
I n mare lassatis uolucris uaga decidit alis.
O bruerat tumulos immensa licentia ponti:
P ulsabant'q; noui montana cacumina fluctus.
M axima pars unda rapitur: quibus unda peperat,
I llos longa domant inopi ieiunia uictu.
S eparat Aonios actæis Phocis ab aruis
T erra ferax, dum terra fuit: sed tempore in illo
P ars maris, & latus subitarum campus aquarum.
M ons ibi uerticibus petit arduus astra duobus
N omine Parnasus: superat'q; cacumine nubes.
H ic ubi Deucalion (nam cætera texerat æquor)
C um consorte tori parua rate uectus adhæsit:
C orycidas nymphas, & numina montis adorat,
F atidicam'q; Themin: quæ tunc oracla tenebat.
N on illo melior quisquam, nec amantior æqui
V ir fuit: aut illa reuerentior ulla deorum.
I uppiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
E t superesse uirum de tot modo millibus unum,

E t superesse uidet de tot modo millibus unam,
I nnocuos ambos, cultores numinis ambos:
N ubila disiecit: nimbis'q; aquilone remotis,
E t cœlo terras ostendit, & æthera terris.
N ec maris ira manet: posito'q; tricuspide telo
M ulcet aquas rector pelagi: supra'q; profundum
E xtantem, atque humeros innato murice tectum
C æruleum Tritona uocat: concha'q; sonanti
I nspirare iubet: fluctus'q;, & flumina signo
I am reuocare dato. caua bucina sumitur illi,
T ortilis in latum quæ turbine crescit ab imo:
B ucina, quæ medio concepit ubi aëra ponto:
L ittora uoce replet sub utroque iacentia phœbo.
T um quoque ut ora dei madida rorantia barba
C ontigit: & cecinit iussos inflata recessus:
O mnibus audita est telluris, & æquoris undis:
E t quibus est undis audita, coërcuit omnes.
I am mare littus habet: plenos capit alueus amnes:
F lumina subsidunt: colles exire uidentur:
S urgit humus: crescunt loca decrescentibus undis:
P ost'q; diem longam nudata cacumina syluæ
O stendunt: limum'q; tenent in fronde relictum.
R edditus orbis erat: quē postquam uidit inanem,
E t desolatas agere alta silentia terras,
D eucalion lachrymis ita Pyrrham affatur obortis.
O soror, o coniux, o fœmina sola superstes,
Q uam commune mihi genus, & patruelis origo,
D einde torus iunxit: nunc ipsa pericula iungunt:
T errarum, quascunque uident occasus, & ortus:
N os duo turba sumus: possedit cætera pontus.

Haec quoq; adhuc uitae non est fiducia nostrae
Certa satis: terrent etiam nunc nubila mentem.
Quid tibi, si sine me fatis erepta fuisses:
Nunc animi miseranda foret? quo sola timorem
Ferre modo posses? quo consolante dolores?
Nanq; ego (crede mihi) si te quoq; pontus haberet:
Te sequerer coniux: & me quoq; pontus haberet.
O utinam possem populos reparare paternis
Artibus: atq; animas formatae infundere terrae.
Nunc genus in nobis restat mortale duobus:
Sic uisum est superis: hominumq; exẽpla manemus.
Dixerat: & flebant: placuit coeleste precari
Numen: & auxilium per sacras quaerere sortes.
Nulla mora est: adeunt pariter Cephisidas undas,
Et nondum liquidas, sed iam uada nota secantes.
Inde ubi libatos irrorauere liquores
Vestibus, & capiti: flectunt uestigia sanctae
Ad delubra deae: quorum fastigia turpi
Pallebant musco: stabantq; sine ignibus arae.
Vt templi tetigere gradus: procumbit uterq;
Pronus humi: gelidoq; pauens dedit oscula saxo.
Atq; ita, si precibus, dixerunt, numina iustis
Victa remollescunt: si flectitur ira deorum:
Dic Themi, qua generis damnum reparabile nostri
Arte sit: & mersis fer opem mitissima rebus.
Mota dea est: sortemq; dedit, discedite templo:
Et uelate caput: cinctasq; resoluite uestes:
Ossaq; post tergum magnae iactate parentis.
Obstupuere diu: rupitq; silentia uoce
Pyrrha prior: iussisq; deae parẽre recusat:

Det'q; sibi ueniam pauido rogat ore: pauetq;
Laedere iactatis maternas ossibus umbras.
Interea repetunt caecis obscura latebris
Verba datae sortis secum: inter se'q; uolutant.
Inde Promethides placidis Epimethida dictis
Mulcet: & aut fallax, ait, est solertia nobis:
Aut pia sunt, nullum'q; nefas oracula suadent.
Magna parens terra est: lapides in corpore terrae,
Ossa reor dici: iacere hos post terga iubemur.
Coniugis augurio quanquam titania mota est:
Spes tamen in dubio est: adeo coelestibus ambo
Diffidunt monitis: sed quid tentare nocebat?
Discedunt: uelant'q; caput: tunicas'q; recingunt:
Et iussos lapides sua post uestigia mittunt.
Saxa (quis hoc credat, nisi sit pro teste uetustas?)
Ponere duriciem coepere, suumq; rigorem:
Molliri'q; mora: mollita'q; ducere formam.
Mox, ubi creuerunt, natura'q; mitior illis
Contigit: ut quaedam, sic non manifesta uideri
Forma potest hominis: sed uti de marmore coepta,
Non exacta satis, rudibus'q; simillima signis.
Quae tamen ex illis aliquo pars humida succo,
Et terrena fuit: uersa est in corporis usum:
Quod solidum est, flecti'q; nequit: mutatur in ossa:
Quae modo uena fuit: sub eodem nomine mansit:
In'q; breui spatio superorum numine saxa
Missa uiri manibus faciem traxere uirorum:
Et de foemineo reparata est foemina iactu.
Inde genus durum sumus, experiens'q; laborum:
Et documenta damus, qua simus origine nati.
Caetera

C ætera diuersis tellus animalia formis
S ponte sua peperit: postquam uetus humor ab igne
P ercaluit solis: cœnumq́;, udæq; paludes
I ntumuere æstu: fœcundaq́; semina rerum
V iuaci nutrita solo, ceu matris in aluo
C reuerunt: faciemq́; aliquam cepere morando.
S ic ubi deseruit madidos septenfluus agros
N ilus: & antiquo sua flumina reddidit alueo:
A etherioq́; recens exarsit sydere limus:
P lurima cultores uersis animalia glebis
I nueniunt: & in his quædã modo nata, sub ipsum
N ascendi spatium quædam imperfecta, suisq;
T runca uident humeris: & eodem in corpore sæpe
A ltera pars uiuit: rudis est pars altera tellus.
Q uippe, ubi temperiem sumpsere humorq́;, calorq;:
C oncipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus.
C umq́; sit ignis aquæ pugnax: uapor humidus oẽs
R es creat: & discors concordia fœtibus apta est.
E rgo, ubi diluuio tellus lutulenta recenti
S olibus ætheriis, altoq́; recanduit æstu:
E didit innumeras species: partimq́; figuras
R ettulit antiquas: partim noua monstra creauit.
I lla quidem nollet: sed te quoq; maxime Python
T um genuit: populisq́; nouis incognite serpens
T error eras: tantum spatij de monte tenebas.
H unc deus arcitenens, & nunquam talibus armis
A nte, nisi in damis, capreisq́; fugacibus usus,
M ille grauem telis exhausta pene pharetra
P erdidit effuso per uulnera nigra ueneno.
N e'ue operis famam posset delere uetustas:

I nstituit sacros celebri certamine ludos,
P ythia perdomitæ serpentis nomine dictos.
H ic iuuenum quicunq; manu, pedibus'ue, rota'ue
V icerat: esculeæ capiebat frondis honorem.
N on dum Laurus erat: longo'q; decentia crine
T empora cingebat de qualibet arbore Phœbus.
P rimus amor Phœbi Daphne Peneïa: quem non
S ors ignara dedit: sed sæua cupidinis ira.
D elius hunc nuper uicto serpente superbus
V iderat adducto flectentem cornua neruo:
Q uid'q; tibi lasciue puer cum fortibus armis?
D ixerat: ista decent humeros gestamina nostros:
Q ui dare certa feræ, dare uulnera possumus hosti:
Q ui modo pestifero tot iugera uentre prementem
S trauimus innumeris tumidum Pythona sagittis.
T u face nescio quos esto contentus amores
I rritare tua: nec laudes assere nostras.
F ilius huic Veneris, figat tuus omnia phœbe:
T e meus arcus, ait. quanto'q; animalia cedunt
C uncta deo: tanto minor est tua gloria nostra.
D ixit: & eliso percussis aëre pennis
I mpiger umbrosa parnasi constitit arce:
D eq; sagittifera prompsit duo tela pharetra
D iuersorum operum: fugat hoc, facit illud amorē:
Q uod facit, auratum est: & cuspide fulget acuta:
Q uod fugat, obtusum est: et hēt sub arūdine plūbū.
H oc deus in nympha Peneïde fixit: at illo
L æsit apollineas traiecta per ossa medullas.
P rotinus alter amat: fugit altera nomen amantis,
S yluarum latebris, captiuarum'q; ferarum

E xuuijs gaudens, innuptæq; æmula Pœbes.
V itta coërcerbat positos sine lege capillos.
M ulti illam petiere: illa auersata petentes
I mpatiens, expersq; uiri nemora auia lustrat:
N ec quid hymen, qd amor, quid sint cõnubia, curat.
S æpe pater dixt, generum mihi filia debes:
S æpe pater dixit, debes mihi nata nepotes.
I lla uelut crimen tedas exosa iugales,
P ulchra uerecundo suffundens ora rubore,
I nq; patris blandis hærens ceruice lacertis,
D a mihi perpetua genitor carissime, dixit,
V irginitate frui: dedit hoc pater ante Dianæ.
I lle quidem obsequitur: sed te decor iste, quod optas
E sse uetat: uotoq; tuo tua forma repugnat.
P hœbus amat: uisæq; cupit connubia Daphnes:
Q uodq; cupit, sperat: suaq; illum oracula fallunt.
V tq; leues stipulæ demptis adolentur aristis:
V t facibus sepes ardent: quas forte uiator
V el nimis admouit: uel iam sub luce reliquit:
S ic deus in flammas abijt: sic pectore toto
V ritur: & sterilem sperando nutrit amorem.
S pectat inornatos collo pendere capillos:
E t quid si comantur ait? uidet igne micantes
S yderibus similes oculos: uidet oscula: quæ non
E st uidisse satis: laudat digitosq;, manusq;,
B rachiaq;, & nudos media plus parte lacertos.
S iqua latent, meliora putat: fugit ocyor aura
I lla leui: neq; ad hæc reuocantis uerba resistit.
N ympha precor peneia mane: non insequor hostis:
N ympha mane: sic agna lupum, sic cerua leonem,

S ic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ,
H ostes quæq; suos: amor est mihi causa sequendi.
M e miserum, ne prona cadas: indigna'ue lædi
C rura notent sentes: & sim tibi causa doloris.
A spera, quà properas, loca sunt: moderantius, oro,
C urre: fugamq; inhibe: moderantius insequar ipse.
C ui placeas, inquire tamen: non incola montis,
N on ego sum pastor: non hic armenta, gregesq;
H orridus obseruo: nescis temeraria: nescis
Q uem fugias: ideo'q; fugis. mihi delphica tellus,
E t claros, & tenedos, pataræa'q; regia seruit.
I uppiter est genitor: per me quod eritq;, fuitq;,
E st'q; patet: per me concordant carmina neruis.
C erta quidem nostra est: nostra tamen una sagitta
C ertior: in uacuo quæ uulnera pectore fecit.
I nuentum medicina meum est: opifex'q; per orbem
D icor: & herbarum subiecta potentia nobis.
H ei mihi, quod nullis amor est sanabilis herbis:
N ec prosunt domino, quæ prosunt omnibus, artes.
P lura locuturum rapido Peneïa cursu
F ugit: cum'q; ipso uerba imperfecta reliquit.
T unc quoq; uisa decens: nudabant corpora uenti:
O buia'q; aduersas uibrabant flamina uestes:
E t leuis impulsos retro dabat aura capillos.
A ucta fuga forma est: sed enim non sustinet ultra
P erdere blandicias iuuenis deus: ut'q; monebat
I pse amor, admisso sequitur uestigia passu.
V t canis in uacuo leporem cum gallicus aruo
V idit: & hic prædam pedibus petit: ille salutem.
A lter inhæsuro similis iam iam'q; tenere

Sperat: & extento stringit uestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit comprensus: & ipsis
Morsibus eripitur: tangentiáq; ora relinquit.
Sic deus, & uirgo est: hic spe celer: illa timore.
Qui tamen insequitur pennis adiutus amoris,
Ocyor est: requiémq; negat: tergóq; fugacis
Imminet: & crinem sparsum ceruicibus afflat.
Viribus absumptis expalluit illa: atq;
Victa labore fugæ, spectans Peneïdas undas,
Fer pater inquit, opem: si flumina numen habetis.
Qua nimium placui, tellus aut hisce: uel istam,
Quæ facit, ut lædar, mutando perde figuram.
Vix prece finita, torpor grauis occupat artus:
Mollia cinguntur tenui præcordia libro:
In frondem crines: in ramos brachia crescunt:
Pes modo tam uelox pigris radicibus hæret:
Ora cacumen habent: remanet nitor unus in illa.
Hanc quoq; Phœbus amat: positáq; in stipite dextra
Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus:
Complexúsq; suis ramos ut membra lacertis,
Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
Cui deus, at quoniam coniux mea non potes esse:
Arbor eris certe dixit mea: semper habebunt
Te coma, te citharæ, te nostræ laure pharetræ.
Tu ducibus lætis aderis: cum læta triumphum
Vox canet: et longas uisent capitolia pompas.
Postibus augustis eadem fidissima custos
Ante fores stabis: mediámq; tuebere quercum.
Vtq; meum intonsis caput est iuuenile capillis:
Tu quoq; perpetuos semper gere frondis honores.

F inierat Pæan: factis modo laurea ramis
A nnuit: ut'q; caput uisa est agitasse cacumen.
E st nemus hæmoniæ, prærupta quod undiq; claudit
S ylua: uocant tempe: per quæ Peneus ab imo
E ffusus Pindo spumosis uoluitur undis:
D eiectu'q; graui tenues agitantia fumos
N ubila conducit summis'q; aspergine syluis
I nfluit: & sonitu plus quàm uicina fatigat.
H æc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni
A mnis: in his residens facto de cautibus antro
V ndis iura dabat, nymphis'q; colentibus undas.
C onueniunt illuc popularia flumina primum
N escia gratentur, consolentur'ne parentem.
P opulifer Sperchius, & irrequietus Enipeus,
A pidanus'q; senex, lenis'q; Amphrysus, & Aeas:
M ox'q; amnes alij, qui, quà tulit impetus illos,
I n mare deducunt fessas erroribus undas.
I nachus unus abest: imo'q; reconditus antro
F letibus auget aquas: natam'q; miserrimus Io
Luget ut amissam: nescit uita'ne fruatur:
A n sit apud manes: sed quam non inuenit usquam:
E sse putat nusquam: atq; animo peiora ueretur.
V iderat à patrio redeuntem Iuppiter illam
F lumine: & o uirgo Ioue digna, tuoq; beatum
N escio quem factura toro, pete dixerat umbras,
A ut horũ, aut horũ nemorũ (et mõstrauerat ãbas)
D um calet, & medio sol est altissimus orbe.
Q uod si sola times latebras intrare ferarum:
P ræside tuta deo nemorum secreta subibis:
N ec de plebe deo: sed qui cœlestia magna

Sceptra manu teneo: sed qui uaga fulmina mitto.
Ne fuge me: fugiebat enim. iam pascua Lernæ,
Consitaq; arboribus Lyrcæa reliquerat arua:
Cum deus inducta latas caligne terras
Occuluit: tenuitq; fugam: rapuitq; pudorem.
Interea medios Iuno despexit in agros:
Et noctis faciem nebulas fecisse uolucres
Sub nitido mirata die, nec fluminis illas
Esse, nec humenti sensit tellure remitti:
Atq; suus coniux ubi sit circunspicit: ut quæ
Deprensi toties bene nosset furta mariti.
Quem postquam cœlo non repperit: aut ego fallor:
Aut ego lædor, ait: delapsaq; ab æthere summo
Constitit in terris: nebulasq; recedere iussit.
Coniugis aduentum præsenserat: inq; nitentem
Inachidos uultus mutauerat ille iuuencam.
Bos quoq; formosa est. speciem Saturnia uaccæ,
Quãquam inuita, probat: necnon et cuius, et unde,
Quo'ue sit armento, ueri quasi nescia quærit.
Iuppiter è terra genitam mentitur: ut author
Desinat inquiri: petit hanc Saturnia munus.
Quid faciat? crudele suos addicere amores:
Non dare, suspectum: pudor est, qui suadeat, illinc:
Hinc dissuadet amor. uictus pudor esset amore.
Sed leue si munus sociæ generisq;, toriq;
Vacca negaretur: poterat non uacca uideri.
Pellice donata non protinus exuit omnem
Diua metum: timuitq; Iouem: & fuit anxia furti:
Donec Aristoridæ seruandam tradidit Argo.
Centum luminibus cinctum caput Argus habebat:

I nde suis uicibus capiebant bina quietem:
C ætera seruabant: atq; in statione manebant.
C onstiterat quocunq; loco: spectabat ad Io:
A nte oculos Io, quamuis auersus, habebat.
L uce sinit pasci: cum sol tellure sub alta est:
C laudit: & indigno circundat uincula collo.
F rondibus arboreis, & amara pascitur herba:
P ro'q; toro, terræ non semper gramen habenti
I ncubat infelix: limosa'q; flumina potat.
I lla etiam supplex Argo cum brachia uellet
T endere: non habuit quæ brachia tenderet Argo.
E t conata queri, mugitus edidit ore:
P ertimuit'q; sonos: propria'q; exterrita uoce est.
V enit & ad ripas, ubi ludere sæpe solebat:
I nachidas ripas: noua'q; ut conspexit in unda
C ornua: pertimuit: sese'q; exterrita fugit.
N aiades ignorant, ignorat & Inachus ipse,
Q uæ sit: at illa patrem sequitur: sequitur'q; sorores:
E t patitur tangi: se'q; admirantibus offert.
D ecerptas senior porrexerat Inachus herbas:
I lla manus lambit: patrijs'q; dat oscula palmis:
N ec retinet lachrymas: et si modo uerba sequantur,
O ret opem: nomen'q; suum, casus'q; loquatur.
L ittera pro uerbis, quam pes in puluere duxit:
C orporis indicium mutati triste peregit.
M e miserum, exclamat pater Inachus: in'q; gemētis
C ornibus, & niueæ pendens ceruice iuuencæ
M e miserum, ingeminat: tu'ne es quæsita per omnes
N ata mihi terras? tu non inuenta, reperta es.
L uctus eras leuior. retices: nec mutua nostris

D icta refers: alto tantum suspiria ducis
P ectore: quodq; unum potes, ad mea uerba remugis.
A t tibi ego ignarus thalamos, tedasq; parabam:
S pesq; fuit generi mihi prima: secunda nepotum.
D e grege nunc tibi uir, et de grege natus habēdus:
N ec finire licet tantos mihi morte dolores:
S ed nocet esse deum: præclusaq; ianua leti
A eternum nostros luctus extendit in æuum.
T alia mœrentem stellatus summouet Argus:
E reptamq; patri diuersa in pascua natam
A bstrahit: ipse procul montis sublime cacumen
O ccupat: unde sedens partes speculatur in omnes.
N ec superum rector mala tanta Phoronidos ultra
F erre potest: natumq; uocat: quem lucida partu
P leïas enixa est: letoq; det, imperat, Argum.
P arua mora est, alas pedibus, uirgamq; potenti
S omniferam sumpsisse manu, tegimenq; capillis.
H æc ubi disposuit: patria Ioue natus ab arce
D esilit in terras: illic tegimenq; remouit:
E t posuit pennas: tantummodo uirga retenta est.
H ac agit, ut pastor per deuia rura capellas
D um uenit, adductas: & structis cantat auenis.
V oce nouæ captus custos Iunonius artis,
Quisquis es, hoc poteris mecum considere saxo
A rgus ait: neq; enim pecori fœcundior ullo
H erba loco est: aptamq; uides pastoribus umbram.
S edit Atlantiades: & euntem multa loquendo
D etinuit sermone diem: iunctisq; canendo
V incere arundinibus seruantia lumina tentat.
I lle tamen pugnat molles euincere somnos:

Et quamuis sopor est oculorum parte receptus:
Parte tamen uigilat: quærit quoq; (nanq; reperta
Fistula nuper erat) qua sit ratione reperta.
Tum deus, Arcadiæ gelidis in montibus inquit,
Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas
Naias una fuit: nymphæ Syringa uocabant.
Non semel & Satyros eluserat illa sequentes:
Et quoscunq; deos, umbrosáq; sylua, feraxq;
Rus habet: Ortygiam studijs, ipsamq; colebat
Virginitate deam: ritu quoq; cincta Dianæ
Falleret, & credi posset Latonia: si non
Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
Sic quoq; fallebat. redeuntem colle Lycæo
Pan uidet hanc: pinuq; caput præcinctus acuta
Talia uerba refert. restabat uerba referre:
Et precibus spretis fugisse per auia nympham:
Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem
Venerat: hic illam cursum impedientibus undis
Vt se mutarent, liquidas orasse sorores:
Panáq;, cum prensam sibi iam Syringa putaret:
Corpore pro nymphæ calamos tenuisse palustres:
Dumq; ibi suspirat, motos in arundine uentos
Effecisse sonum tenuem, similemq; querenti:
Arte noua, uocisq; deum dulcedine captum
Hoc mihi colloquium tecum dixisse manebit:
Atq; ita disparibus calamis compagine ceræ
Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ.
Talia dicturus, uidit Cyllenius omnes
Succubuisse oculos: adopertáq; lumina somno.

Supprimit extemplo uocem: firmatq́; soporem
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora, falcato nutantem uulnerat ense,
Qua collo est confine caput: saxoq́; cruentum
Deijcit: & maculat præruptam sanguine rupem.
Arge iaces: quodq́; in tot lumina lumen habebas,
Extinctum est: centumq́; oculos nox occupat una.
Excipit hos: uolucrisq́; suæ Saturnia pennis
Collocat: & gemmis caudam stellantibus implet.
Protinus exarsit: nec tempora distulit iræ:
Horriferamq́; oculis, animoq́; obiecit Erinnym,
Pellicis argolicæ: stimulosq́; in pectore cæcos
Condidit: & profugam per totum terruit orbem.
Vltimus immenso restabas Nile labori.
Quem simulac tetigit: positisq́; in margine ripæ
Procubuit genibus: resupinoq́; ardua collo,
Quos potuit, solos tollens ad sydera uultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luctisono mugitu
Cum Ioue uisa queri est: finemq́; orare malorum.
Coniugis ille suæ complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem, rogat: inq́; futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Hæc erit: & stygias iubet hoc audire paludes.
Vt lenita dea est: uultus capit illa priores:
Fitq́;, quod ante fuit: fugiunt de corpore setæ:
Cornua decrescunt: fit luminis arctior orbis:
Contrahitur rictus: redeunt humeriq́;, manusq́;:
Vngulaq́; in quinos dilapsa absumitur ungues:
De boue nil superest, formæ nisi candor, in illa:
Officioq́; pedum nymphe contenta duorum

Erigitur: metuit'q; loqui, ne more iuuencæ
Mugiat: & timide uerba intermissa retentat.
Nunc dea niligena colitur celeberrima turba:
Hunc Epaphus magni genitus de semine tandem
Creditur esse Iouis: per'q; urbes iuncta parenti
Templa tenet. fuit huic animis æqualis, & annis
Sole satus Phaëton: quē quondam magna loquētē
Nec sibi cedentem phœbo'q; parente superbum
Non tulit Inachides: matri'q; ait omnia demens
Credis: & es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaëthon: iram'q; pudore repressit:
Et tulit ad Clymenen Epaphi conuitia matrem.
Quo'q; magis doleas genitrix, ait, en ego liber
Ille ferox, tacui: pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse: & non potuisse refelli.
At tu, si modo sum cœlesti stirpe creatus:
Ede notam tanti generis: me'q; assere cœlo.
Dixit: & implicuit materno brachia collo:
Per'q; suum, Meropis'q; caput, tedas'q; sororum
Traderet orauit ueri sibi signa parentis.
Ambiguum est Clymene precibus Phaëthōtis, an ira
Mota magis dicti sibi criminis, utraq; cœlo
Brachia porrexit: spectans'q; ad lumina solis,
Per iubar hoc inquit radijs insigne coruscis
Nate tibi iuro, quod nos audit'q;, uidet'q;:
Hoc te, quem spectas: hoc te, qui temperat orbem:
Sole satum: si ficta loquor: neget ipse uidendum
Se mihi: sit'q; oculis lux ista nouissima nostris.
Nec longus patrios labor est tibi nosse penates.
Vnde oritur terræ domus est contermina nostræ:

Si modo fert animus: gradere: & scitabere ab ipso.
Emicat extemplo lætus post talia matris
Dicta suæ Phaëthon: & concipit æthera mente.
Aethiopasq; suos, positosq; sub ignibus Indos
Sydereis transit: patriosq; adit impiger ortus.

P. OVI. NASO. METAMOR-PHOSEON LIB. II.

Regia solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammasq; imitante pyropo:
Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat:
Argenti bifores radiabant limine ualuæ.
Materiam superabat opus. nam Mulciber illic
Aequora cælarat medias cingentia terras,
Terrarumq; orbem, cœlumq;, quod imminet orbi.
Cæruleos habet unda deos, Tritona canorum,
Proteaq; ambiguum, balenarumq; prementem
Aegæona suis immania terga lacertis,
Doridaq;, & natas: quarum pars nare uidetur:
Pars in mole sedens uirides siccare capillos:
Pisce uehi quædam. facies non omnibus una,
Non diuersa tamen, qualem decet esse sororum.
Terra uiros, urbesq; gerit, syluasq;, ferasq;,
Fluminaq;, & nymphas, et cætera numina ruris.
Hæc super imposita est cœli fulgentis imago,
Signaq; sex foribus dextris, totidemq; sinistris.
Quo simul accliuo Climeneïa limite proles

Venit: et intrauit dubitati tecta parentis
Protinus ad patrios sua fert uestigia uultus:
Consistitq; procul (neq; enim propiora ferebat
Lumina) purpurea uelatus ueste sedebat
In solio Phœbus claris lucente smaragdis.
A dextra, læuaq; dies, et mensis, & annus,
Sæculaq;, & positæ spatijs æqualibus horæ:
Verq; nouum stabat cinctum florente corona:
Stabat nuda æstas: & spicea serta gerebat:
Stabat & autumnus calcatis sordidus uuis:
Et glacialis hyems canos hirsuta capillos.
Inde loco medius rerum nouitate pauentem
Sol oculis iuuenem, quibus aspicit omnia, uidit.
Quæq; uiæ tibi causa? quid hac ait arce petisti
Progenies Phaëthon haud inficianda parenti?
Ille refert: o lux immensi publica mundi
Phœbe pater, si das usum mihi nominis huius:
Nec falsa Clymene culpam sub imagine celat:
Pignora da genitor: per quæ tua uera propago
Credar: & hunc animis errorem detrahe nostris.
Dixerat: at genitor circum caput omne micantes
Deposuit radios: propiusq; accedere iussit:
Amplexuq; dato, nec tu meus esse negari
Dignus es: & Clymene ueros ait edidit ortus.
Quoq; minus dubites, quod uis pete munus: et illud
Me tribuente feres: promissis testis adesto
Dis iuranda palus oculis incognita nostris.
Vix bene desierat: currus petit ille paternos:
Inq; diem alipedum ius, & moderamen equorum.
Pœnituit iurasse patrem: qui terq;, quaterq;

C oncutiens illustre caput, temeraria dixit
V ox mea facta tua est: utinam promissa liceret
N on dare: confiteor, solum hoc tibi nate negarem.
D issuadere licet: non est tua tuta uoluntas:
M agna petis Phaëthon, & quæ nec uiribus istis
M unera conueniunt, nec tam puerilibus annis.
S ors tua mortalis: non est mortale, quod optas.
P lus etiam, quàm quod superis contingere possit,
N escius affectas. placeat sibi quisq; licebit:
N on tamen ignifero quisquam consistere in axe
M e ualet excepto. uasti quoq; rector olympi,
Q ui fera terribili iaculatur fulmina dextra:
N on aget hos currus: & quid Ioue maius habetur?
A rdua prima uia est: & qua uix mane recentes
E nituntur equi: media est altissima cœlo:
V nde mare, & terras ipsi mihi sæpe uidere
S it timor: & pauida trepidet formidine pectus.
V ltima prona uia est: & eget moderamine certo.
T unc etiam, quæ me subiectis excipit undis,
N e ferar in præceps, Tethys solet ipsa uereri.
A dde, quod assidua rapitur uertigine cœlum:
S yderáq; alta trahit: celeriq; uolumine torquet.
N itor in aduersum: nec me, qui cætera, uincit
I mpetus: & rapido contrarius euehor orbi.
F inge datos currus: quid ages? poterisne rotatis
O buius ire polis, ne te citus auferat axis?
F orsitan & lucos illic, urbesq; deorum
C oncipias animo, delubráq; ditia donis
E sse: per insidias iter est, formasq; ferarum.
V tq; uiam teneas: nulloq; errore traharis.

Per tamen aduersi gradieris cornua tauri,
Hæmoniosq́; arcus, uiolentiq; ora leonis,
Sæuaq́; circuitu curuantem brachia longo
Scorpion, atq; aliter curuantem brachia cancrum.
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent, quos ore, et naribus efflát,
Impromptu regere est: uix me patiuntur, ubi acres
Incaluere animi: ceruixq́; repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris author,
Nate caue: dum resq́; sinit, tua corrige uota.
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
Pignora certa petis: do pignora certa, timendo:
Et patrio pater esse metu probor: aspice uultus
Ecce meos: utinamq́; oculos in pectore posses
Inserere: & patrias intus deprendere curas.
Deniq; quicquid habet diues circunspice mundus:
Deq́; tot, ac tantis cœli, terræq́;, marisq;,
Posce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum: quod uero nomine pœna
Non honor est: pœnã Phaëthon pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandis ignare lacertis?
Ne dubita: dabitur (stygias iurauimus undas)
Quodcunq; optaris: sed tu sapientius opta.
Finierat monitus: dictis tamen ille repugnat:
Propositumq́; premit: flagratq́; cupidine currus.
Ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
Deducit iuuenem, uulcania munera, currus.
Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ
Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo.
Per iuga chrysolithi, positæq; ex ordine gemmæ

Clara

Clara repercusso reddebant lumina Phœbo.
Dumq; ea magnanimus Phaëthon miratur: opusq;
Perspicit: ecce uigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas aurora fores, & plena rosarum
Atria: diffugiunt stellæ: quarum agmina cogit
Lucifer: & cœli statione nouissimus exit.
Tum pater, ut terras, mundumq; rubescere uidit:
Cornuaq; extremæ uelut euanescere lunæ:
Iungere equos Titan uelocibus imperat horis:
Iussa deæ celeres peragunt: ignemq; uomentes
Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis
Quadrupedes ducunt: adduntq; sonantia frena.
Tum pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit: & rapidæ fecit patientia flammæ:
Imposuitq; comæ radios: præsagaq; luctus
Pectore sollicito repetens suspiria, dixit.
Si potes his saltem monitis parêre parentis:
Parce puer stimulis: & fortius utere loris.
Sponte sua properant: labor est inhibere uolantes.
Nec tibi directos placeat uia quinq; per arcus.
Sectus in obliquum est lato curuamine limes:
Zonarumq; trium contentus fine, polumq;
Effugit australem, iunctamq; aquilonibus arcton.
Hac sit iter: manifesta rotæ uestigia cernes.
Vtq; ferant æquos & cœlum, & terra calores,
Nec preme, nec summum molire per æthera currũ.
Altius egressus cœlestia tecta cremabis:
Inferius, terras: medio tutissimus ibis.
Neu te dexterior tortum declinet ad anguem:
Neue sinisterior pressam rota ducat ad aram:

Inter utrunq; tene. fortunæ cætera mando:
Quæ iuuet, & melius, quàm tu tibi, consulat opto.
Dum loquor, hesperio positas in littore metas
Humida nox tetigit: non est mora libera nobis:
Poscimur: & fulget tenebris aurora fugatis.
Corripe lora manu: uel, si mutabile pectus
Est tibi: consilijs, non curribus utere nostris:
Dum potes: & solidis etiam nunc sedibus astas.
Dumq; male optatos nondum premis inscius axes:
Quæ tutus spectes, sine me dare lumina terris.
Occupat ille leuem iuuenili corpore currum:
Statq; super: manibusq; datas contingere habenas
Gaudet: & inuito grates agit inde parenti.
Interea uolucres Pyroeis, Eous & Aethon
Solis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auras
Flammiferis implent: pedibusq; repagula pulsant.
Quæ postquam Tethys fatorum ignara nepotis,
Reppulit: & facta est immensi copia cœli:
Corripuere uiam: pedibusq; per aëra motis
Obstantes scindunt nebulas: pennisq; leuati
Prætereunt ortos isdem de partibus euros.
Sed leue pondus erat: nec quod cognoscere possent
Solis equi: solitaq; iugum grauitate carebat.
Vtq; labant curuæ iusto sine pondere naues:
Perq; mare instabiles nimia leuitate feruntur:
Sic onere insueto uacuos dat in aëre saltus:
Succutiturq; alte: similisq; est currus inani.
Quod simulac sensere: ruunt, tritumq; relinquunt
Quadriiuges spatiũ: nec, quo prius, ordine currunt.
Ipse pauet: nec qua commissas flectat habenas:

Nec scit, qua sit iter: nec, si sciat, imperet illis.
Tum primum radijs gelidi caluere triones:
Et uetito frustra tentarunt æquore tingi.
Quæq; polo posita est glaciali proxima serpens,
Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli,
Incaluit: sumpsitq; nouas feruoribus iras.
Te quoq; turbatum memorant fugisse Boote:
Quamuis tardus eras: & te tua plaustra tenebant.
Vt uero summo despexit ab æthere terras
Infelix Phaëthon, penitus, penitusq; iacentes:
Palluit: & subito genua, intremuere timore:
Suntq; oculis tenebræ per tantum lumen obortæ:
Etiam mallet equos nunquam tetigisse paternos:
Iam cognosse genus piget: & ualuisse rogando:
Iam Meropis dici cupiens, ita fertur, ut acta
Præcipiti pinus borea: cui uicta remisit
Frena suus rector: quam dijs, uotisq; reliquit.
Quid faciat? multum cœli post terga relictum:
Ante oculos plus est: animo metitur utrunq;:
Et modo, quos illi fatum contingere non est:
Prospicit occasus: interdum respicit ortus:
Quidq; agat ignarus, stupet: & nec frena remittit:
Nec retinere ualet: nec nomina nouit equorum.
Sparsa quoq; in uario passim miracula cœlo,
Vastarumq; uidet trepidus simulacra ferarum.
Est locus, in geminos ubi brachia concauat arcus
Scorpius: & cauda, flexisq; utrinq; lacertis
Porrigit in spatium signorum membra duorum.
Hunc puer ut nigri madidum sudore ueneni
Vulnera curuata minitantem cuspide uidit:

Mentis inops, gelida formidine, lora remisit.
Quæ postquam summo tetigere iacentia tergo:
Expatiantur equi: nulloq; inhibente per auras
Ignotæ regionis eunt: quaq; impetus egit,
Hac sine lege ruunt: altoq; sub æthere fixis
Incursant stellis: rapiuntq; per auia currum:
Et modo summa petunt: modo per decliue, uiasq;
Præcipites, spatio terræ propiore feruntur:
Inferiusq; suis fraternos currere luna
Admiratur equos: combustaq; nubila fumant.
Corripitur flammis ut quæq; altissima tellus:
Fissaq; agit rimas: & succis aret ademptis.
Pabula canescunt: cum frondibus uritur arbor:
Materiamq; suo præbet seges arida damno.
Parua queror: magnæ pereunt cũ mœnibus urbes:
Cumq; suis totas populus incendia gentes
In cinerem uertunt: syluæ cum montibus ardent:
Ardet Athos, Taurusq; Cilix, & Tmolus, et Oete,
Et tum sicca, prius celeberrima fontibus Ide,
Virgineusq; Helicon, et non dũ Oeagrius Aemus:
Ardet in immensum geminatis ignibus Aetna,
Parnasusq; biceps, et Eryx, et Cynthus, et Othrys,
Et tandem niuibus Rhodope caritura, Mimasq;,
Dindymaq;, et Mycale, natusq; ad sacra Cithæron:
Nec prosunt Scythiæ sua frigora: Caucasus ardet,
Ossaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus,
Aëriæq; alpes, & nubifer Appenninus.
Tum uero Phaëthon cunctis è partibus orbem
Aspicit accensum: nec tantos sustinet æstus:
Feruentesq; auras uelut è fornace profunda

O retrahit: currusq; suos candescere sentit.
E t neq; iam cineres, eiectatamq; fauillam
F erre potest: calidoq; inuoluitur undiq; fumo.
Q uoq; eat, aut ubi sit, picea caligine tectus
N escit: & arbitrio uolucrum raptatur equorum.
S anguine tum credunt in corpora summa uocato
A ethiopum populos nigrum traxisse colorem.
T um facta est Libye raptis humoribus æstu
A rida: tum nymphæ passis, fontesq;, lacusq;
D efleuere comis: quærit Bœotia Dircen,
A rgos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.
N ec sortita loco distantes flumina ripas
T uta manent: medijs Tanais fumauit in undis,
P eneusq; senex, Teuthranthæusq; Caycus,
E t celer Ismenos cum phocaico Erimantho,
A rsurusq; iterum Xanthus, flauusq; Lycormas,
Q uiq; recuruatis ludit Mæander in undis,
M ygdoniusq; Melas, & tænarius Eurotas.
A rsit & Euphrates babylonius: arsit Orontes,
T hermodoonq; citus, Gangesq;, et Phasis, et Ister.
A estuat Alpheus: ripæ sperchiades ardent:
Q uodq; suo Tagus amne uehit fluit ignibus aurum.
E t quæ mæonias celebrabant carmine ripas
F lumineæ uolucres medio caluere Caystro.
N ilus in extremum fugit perterritus orbem:
O cculuitq; caput: quod adhuc latet: hostia septem
P uluerulenta uacant: septem sine flumine ualles.
F ors eadem ismarios Hebrum cum Strymone siccat,
H esperiosq; amnes Rhenum, Rhodanumq; Padúq;,
C uiq; fuit rerum promissa potentia, Tybrim.

D issilit omne solum: penetratq; in tartara rimis
L umen: & infernum terret cum coniuge regem.
E t mare contrahitur: siccæq; est campus arenæ,
Q uod modo pontus erat: quosq; altũ texerat æquor,
E xistunt montes: & sparsas cycladas augent.
I ma petunt pisces: nec se super æquora curui
T ollere consuetas audent delphines in auras.
C orpora phocarum summo resupina profundo
E xanimata iacent: ipsum quoq; Nerea fama est,
D oridaq;, & natas tepidis latuisse sub undis.
T er Neptunus aquis cum toruo brachia uultu
E xerere ausus erat: ter non tulit aëris ignes.
A lma tamen Tellus, ut erat circundata ponto,
I nter aquas pelagi, contractosq; undiq; fontes,
Q ui se condiderant in opacæ uiscera matris:
S ustulit omniferos collo tenus arida uultus:
O pposuitq; manum fronti: magnoq; tremore
O mnia concutiens, paulum subsedit: & infra
Q uàm solet esse, fuit: sacraq; ita uoce locuta est.
S i placet hoc, meruiq;, quid o tua fulmina cessant
S umme deûm? liceat perituræ uiribus ignis,
I gne perire tuo: cladem'q; authore leuare.
V ix equidem fauces hæc ipsa in uerba resoluo:
(P resserat ora uapor) tostos en aspice crines:
I nq; oculis fumum: uolitant super ora fauillæ.
H os'ne mihi fructus? hunc fertilitatis honorem,
O fficijq; refers? quod adunci uulnera aratri,
R astrorumq; fero: totoq; exerceor anno?
Q uod pecori frondes, alimentaq; mitia fruges
H umano generi, uobis quoq; thura ministro?

Sed tamen exitium fac me meruisse: quid undae?
Quid meruit frater? cur illi tradita sorte
Aequora decrescunt? et ab aethere longius absunt?
Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit:
At coeli miserere tui: circunspice: utrinq;
Fumat uterq; polus: quos, si uiolauerit ignis,
Atria uestra ruent: Atlas en ipse laborat:
Vixq; suis humeris candentem sustinet axem.
Si freta, si terrae pereunt, si regia coeli:
In chaos antiquum confundimur. eripe flammis
Siquid adhuc superest: & rerum consule summae.
Dixerat haec tellus: neq; enim tolerare uaporem
Vlterius potuit, nec dicere plura: suumq;
Rettulit os in se: propioraq; manibus antra.
At pater omnipotens superos testatus, & ipsum,
Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato
Interitura graui, summam petit arduus arcem:
Vnde solet nubes latis inducere terris:
Vnde mouet tonitrus, uibrataq; fulmina iactat.
Sed neq; quas posset terris inducere nubes
Tunc habuit: nec quos coelo demitteret imbres.
Intonat: & dextra libratum fulmen ab aure
Misit in aurigam: pariterq; animaq;, rotisq;
Expulit: & saeuis compescuit ignibus ignes.
Consternuntur equi: & saltu in contraria uerso
Colla iugo eripiunt, abruptaq; lora relinquunt.
Illic frena iacent, illic temone reuulsus
Axis: in hac radij fractarum parte rotarum:
Sparsaq; sunt late laceri uestigia currus.
At Phaëthon rutilos flamma populante capillos,

Voluitur in præceps: longo'q; per aëra tractu
Fertur: ut interdum de cœlo stella sereno,
Et si non cecidit, potuit cecidisse uideri.
Quem procul à patria diuerso maximus orbe
Excipit Eridanus: fumantia'q; abluit ora.
Naiades hesperiæ trifida fumantia flamma
Corpora dant tumulo: signant quoq; carmine factũ.
Hic situs est Phaëthon currus auriga paterni:
Quem si non tenuit: magnis tamen excidit ausis.
At pater obductos luctu miserabilis ægro
Condiderat uultus: & (si modo credimus) unum
Isse diem sine sole ferunt: incendia lumen
Præbebant: aliquis'q; malo fuit usus in illo.
At Clymene postquam dixit quæcunq; fuerunt
In tantis dicenda malis: lugubris, & amens,
Et laniata sinus totum percensuit orbem:
Exanimes artus primo, mox ossa requirens.
Repperit ossa tamen peregrina condita ripa:
Incubuit'q; loco: nomen'q; in marmore lectum
Perfudit lachrymis: & aperto pectore fouit.
Nec minus Heliades lugent: & inania morti
Munera dant lachrymas: & cæsæ pectora palmis
Non auditurum miseras Phaëthonta querelas
Nocte, dieq; uocant: asternuntur'q; sepulchro.
Luna quater iunctis implerat cornibus orbem:
Illæ more suo (nam morem fecerat usus)
Plangorem dederant: è queis Phaëthusa sororum
Maxima, cum uellet terræ procumbere: questa est
Diriguisse pedes: ad quam conata uenire
Candida Lampetie, subita radice retenta est.

T ertia cum crinem manibus laniare pararet:
A uellit frondes: hæc stipite crura teneri:
I lla dolet fieri longos sua brachia ramos.
D umq; ea mirantur: complectitur inguina cortex:
P erq; gradus uterũ, pectusq;, humerosq;, manusq;
A mbit: & extabant tantum ora uocantia matrem.
Q uid faciat mater? nisi quò trahit impetus illam,
H uc eat, atq; illuc? &, dum licet, oscula iungat?
N on satis est: truncis auellere corpora tentat:
E t teneros manibus ramos abrumpit: at inde
S anguineæ manant tanquam de uulnere guttæ.
P arce precor mater, quæcunq; est saucia, clamat:
P arce precor: nostrum laceratur in arbore corpus:
I amq; uale: cortex in uerba nouissima uenit.
I nde fluunt lachrymæ: stillataq; sole rigescunt
D e ramis electra nouis: quæ lucidus amnis
E xcipit: & nuribus mittit gestanda latinis.
A ffuit huic monstro proles Stheneleïa Cygnus,
Q ui tibi materno quamuis à sanguine iunctus,
M ente tamen Phaëthon propior fuit: ille relicto,
(N am Ligurũ populos, & magnas rexerat urbes)
I mperio, ripas uirides, amnemq; querelis
E ridanum implerat, syluamq; sororibus auctam:
C um uox est tenuata uiro: canæq; capillos
D issimulant plumæ: collumq; à pectore longe
P orrigitur: digitosq; ligat iunctura rubentes:
P enna latus uelat: tenet os sine acumine rostrum:
F it noua Cygnus auis: nec se cœloq;, Iouiq;
C redit, ut iniuste missi memor ignis ab illo.
S tagna petit, patulosq; lacus: ignemq; perosus,

Quæ colat, elegit, contraria flumina flammis.
Squalidus interea genitor Phaëthontis, et expers
Ipse sui decoris, qualis cum deficit orbe
Esse solet, lucemq; odit, seq; ipse, diemq;:
Datq; animum in luctus: & luctibus adijcit irã:
Officiumq; negat mundo. satis inquit ab æui
Sors mea principijs fuit irrequieta: pigetq;
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus.
Si nemo est, omnesq; dei non posse fatentur:
Ipse agat: ut saltem nostras dum tentat habenas:
Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tunc sciet ignipedum uires expertus equorum,
Non meruisse necem, qui non bene rexerit illos.
Talia dicentem circunstant omnia Solem
Numina: ne'ue uelit tenebras inducere rebus,
Supplice uoce rogant: missos quoq; Iuppiter ignes
Excusat: precibusq; minas regaliter addit.
Colligit amentes, & adhuc terrore pauentes
Phœbus equos: stimuloq; dolens, & uerbere sæuit.
Sæuit enim: natumq; obiectat, & imputat illis.
At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
Circuit: & nequid labefactum uiribus ignis
Corruat, explorat: quæ postquam firma, suiq;
Roboris esse uidet: terras, hominumq; labores
Perspicit: Arcadiæ tamen est impensior illi
Cura suæ: fontesq;, & non dum audentia labi
Flumina restituit: dat terræ gramina, frondes
Arboribus: læsasq; iubet reuirescere syluas.
Dum redit, itq; frequens, in uirgine Nonacrina

Hæsit: & accepti caluere sub ossibus ignes.
Non erat huius opus lanam mollire trahendo,
Nec possit uariare comas: ubi fibula uestem,
Vitta coërcuerat neglectos alba capillos:
Et modo leue manu iaculum, modo sumpserat arcũ:
Miles erat Phœbes: nec Mænalon attigit ulla
Gratior hac Triuiæ. Sed nulla potentia longa est.
Vlterius medio spatium sol altus habebat:
Cum subit illa nemus, quod nulla ceciderat ætas.
Exuit hic humero pharetram: lentos'q; retendit
Arcus: in'q; solo, quod texerat herba, iacebat:
Et pictam posita pharetram ceruice premebat.
Iuppiter ut uidit fessam, & custode uacantem:
Hoc coniux furtum certe mea nesciet, inquit:
Aut si rescierit, sunt o sunt iurgia tanti?
Protinus induitur faciem, cultum'q; Dianæ:
Atq; ait: o comitum uirgo pars una mearum,
In quibus es uenata iugis? de cæspite uirgo
Se leuat: & salue numen me iudice dixit,
Audiat ipse licet, maius Ioue ridet: & audit:
Et sibi præferri se gaudet: & oscula iungit
Nec moderata satis, nec sic à uirgine danda.
Qua uenata foret sylua narrare parantem
Impedit amplexu: nec se sine crimine prodit.
Illa quidem contra, quantum modo fœmina posset,
(Aspiceres utinam Saturnia mitior esses)
Illa quidem pugnat: sed quæ superare puella?
Quis'ue Iouem poterat? superum petit æthera uictor
Iuppiter: huic odio nemus est, & conscia sylua.
Vnde pedem referens, penè est oblita pharetram

Tollere, cum telis & quem suspenderat arcum.
Ecce suo comitata choro Dictynna per altum
Maenalon ingrediens, & caede superba ferarum,
Aspicit hanc: uisamq; uocat: clamata refugit:
Et timuit primo ne Iuppiter esset in illa.
Sed postquam pariter nymphas incedere uidit:
Sensit abesse dolos: numerumq; accessit ad harum.
Heu quàm difficile est crimen non prodere uultu.
Vix oculos attollit humo: nec, ut ante solebat,
Iuncta deae lateri, nec toto est agmine prima:
Sed silet: & laesi dat signa rubore pudoris.
Et, nisi quod uirgo est, poterat sentire Diana
Mille notis culpam: nymphae sensisse feruntur.
Orbe resurgebant lunaria cornua nono:
Cum dea uenatu fraternis languida flammis,
Nacta nemus gelidum, de quo cum murmure labens
Ibat, & attritas uersabat riuus arenas:
Vt loca laudauit: summas pede contigit undas.
His quoq; laudatis, procul est, ait, arbiter omnis:
Nuda superfusis tingamus corpora lymphis.
Parrhasis erubuit: cunctae uelamina ponunt,
Vna moras quaerit: dubitanti uestis adempta est.
Qua posita, nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitae, manibusq; uterum celare uolenti
I procul hinc dixit, nec sacros pollue fontes
Cynthia. deq; suo iussit secedere coetu.
Senserat hoc olim magni matrona tonantis:
Distuleratq; graues in idonea tempora poenas.
Causa morae nulla ẽ: & iam puer Arcas (id ipsum
Indoluit Iuno) fuerat de pellice natus.

Quo simul obuertit sæuam cum lumine mentem:
Scilicet hoc etiam restabat adultera, dixit,
Vt fœcunda fores: fieretq; iniuria partu
Nota: Iouisq; mei testatum dedecus esset.
Haud impune feres: adimam tibi nanq; figuram:
Qua tibi, quaq; places nostro importuna marito.
Dixit: & aduersa prensis à fronte capillis
Strauit humi pronam. tendebat brachia supplex:
Brachia cœperunt nigris horrescere uillis:
Curuariq; manus: & aduncos crescere in ungues:
Officioq; pedum fungi: laudataq; quondam
Ora Ioui lato fieri deformia rictu.
Néue preces animos, & uerba precantia flectant:
Posse loqui eripitur: uox iracunda, minaxq;,
Plenaq; terroris rauco de gutture fertur:
Mens antiqua tamen facta quoq; mansit in ursa:
Assiduoq; suos gemitu testata dolores,
Qualescunq; manus ad cœlum, & sydera tollit:
Ingratumq; Iouem nequeat cum dicere, sentit.
Ah quoties sola non ausa quiescere sylua,
Ante domum, quondamq; suis errauit in agris.
Ah quoties per saxa canum latratibus acta est:
Venatrixq; metu uenantum territa fugit.
Sæpe feris latuit uisis, oblita quid esset:
Vrsaq; conspectos in montibus horruit ursos:
Pertimuitq; lupos: quamuis pater esset in illis.
Ecce Lycaoniæ proles ignara parentis
Arcas adest ter quinq; ferens natalibus annos.
Dumq; feras sequitur: dum saltus eligit aptos:
Nexilibusq; plagis syluas Erymanthidas ambit:

I nuadit in matrem: quæ restitit Arcade uiso:
E t cognoscenti similis fuit. ille refugit:
I mmotosq; oculos in se sine fine tenentem
N escius extimuit: propiusq; accedere fugit.
V ulnifico fuerat fixurus pectora telo:
A rcuit omnipotens: pariterq;, ipsosq;, nefasq;
S ustulit: & celeri raptos per inania uento
I mposuit cœlo: uicinaq; sydera fecit.
I ntumuit Iuno, postquam inter sydera pellex
F ulsit: & ad canam descendit in æquora Tethym,
O ceanumq; senem: quorum reuerentia mouit
S æpe deos: causamq; uiæ scitantibus infit.
Q uæritis ætherijs quare regina deorum
S edibus hic adsim: pro me tenet altera cœlum.
M entior obscurum nisi cum nox fecerit orbem:
N uper honoratas summo mea uulnera cœlo
V ideritis stellas illic, ubi circulus axem
V ltimus extremum, spatioq; breuissimus ambit.
E st uero cur quis Iunonem lædere nolit?
O ffensamq; tremat? quæ prosum sola nocendo?
O ego quantum egi: quàm uasta potentia nostra est.
E sse hominem uetui: facta est dea: sic ego pœnas
S ontibus impono: sic est mea magna potestas.
V endicet antiquam faciem: uultusq; ferinos
D etrahat: argolica quod in ante Phoronide fecit.
C ur non & pulsa ducat Iunone? meoq;
C ollocat in thalamo? socerumq; Lycaona sumit?
A t uos, si læsæ tangit contemptus alumnæ:
G urgite cœruleo septem prohibete triones:
S yderaq; in cœlum stupri mercede recepta

Pellite: ne puro tingatur in æquore pellex.
Di maris annuerant: habili Saturnia curru
Ingreditur liquidum pauonibus æthera pictis:
Tam nuper pictis cæso pauonibus Argo:
Quàm tu nuper eras, cum candidus ante fuisses:
Corue loquax subito nigrantes uersus in alas.
Nam fuit hæc quondam niueis argentea pennis
Ales: ut æquaret totas sine labe columbas:
Nec seruaturis uigili capitolia uoce
Cederet anseribus: nec amanti flumina cycno.
Lingua fuit damno: lingua faciente loquaci,
Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.
Pulchrior in tota, quàm Larissæa Coronis
Non fuit Hæmonia: placuit tibi Delphice certe
Vel dum casta fuit, uel inobseruata: sed ales
Sensit adulterium Phœbeïus: utq; latentem
Detegeret culpam non exorabilis index
Ad dominum tendebat iter: quem garrula motis
Consequitur pennis, sciretur ut omnia, cornix:
Auditaq; uiæ causa, non utile carpis
Inquit iter: ne sperne meæ præsagia linguæ.
Quid fuerim, quid simq; , uide: meritumq; require:
Inuenies nocuisse fidem. nam tempore quodam
Pallas Erichthonium prolem sine matre creatam
Clauserat actæo texta de uimine cista:
Virginibusq; tribus gemino de Cecrope natis,
Seruandum dederat sic inconfessa quid esset:
Et legem dederat, sua ne secreta uiderent.
Abdita fronde leui densa speculabar ab ulmo,
Quid facerent: commissa duæ sine fraude tuentur

Pandrosos, atq; Herse: timidas uocat una sorores
Aglauros: nodosq; manu diducit: & intus
Infantemq; uident: apporrectumq; draconem.
Acta deæ refero: pro quo mihi gratia talis
Redditur: ut dicar tutela pulsa Mineruæ:
Et ponar post noctis auem. mea pœna uolucres
Admonuisse potest, me uoce pericula quærant.
At puto non ultro, nec quicquam tale rogantem
Me petijt: ipsa licet hoc à Pallade quæras:
Quamuis irata est: non hoc irata negabit.
Nam me Phocaica clarus tellure Coroneus
(Nota loquor) genuit: fueramq; ego regia uirgo:
Diuitibusq; procis (ne me contemne) petebar.
Forma mihi nocuit. nam cum per littora lentis
Passibus, ut soleo, summa spatiarer arena:
Vidit, & incaluit pelagi deus: utq; precando
Tempora cum blandis absumpsit inania uerbis:
Vim parat, & sequitur: fugio, densumq; relinquo
Littus: & in molli necquicquam lassor arena:
Inde deos, hominesq; uoco: nec contigit ullum
Vox mea mortalem: mota est pro uirgine uirgo:
Auxiliumq; tulit tendebam brachia cœlo:
Brachia cœperunt leuibus nigrescere pennis.
Reijcere ex humeris uestem molibar: at illa
Pluma erat inq; cutem radices fixerat imas.
Plangere nuda meis conabar pectora palmis:
Sed neq; iam palmas, nec pectora nuda gerebam.
Currebam: nec, ut ante, pedes retinebat arena:
Sed summa tollebar humo: mox acta per auras
Euehor: & data sum comes inculpata Mineruæ.

Quid

Quid tamen hoc prodest, si diro facta uolucris
Crimine Nyctimene nostro successit honori?
An, quæ per totam res est notissima Lesbon:
Non audita tibi est? patrium temerasse cubile
Nyctimenen? auis illa quidem: sed conscia culpæ
Conspectum, lucemq; fugit: tenebrisq; pudorem
Celat: & à cunctis expellitur æthere toto.
Talia dicenti tibi, ait, reuocamina coruus
Sint precor ista malo: nos uanum spernimus omen.
Nec cœptum dimittit iter: dominoq; iacentem
Cum iuuene hæmonio uidisse Coronida narrat.
Laurea delapsa est audito crimine amantis:
Et pariter, uultusq; deo, plectrumq;, colorq;
Excidit: utq; animus tumida feruebat ab ira,
Arma assueta capit: flexumq; à cornibus arcum
Tendit: & illa suo toties cum pectore iuncta
Indeuitato traiecit pectora telo.
Icta dedit gemitum: tractoq; à uulnere ferro
Candida puniceo perfudit membra cruore:
Et dixit, potui pœnas tibi Phœbe dedisse:
Sed peperisse prius: duo nunc moriemur in una.
Hactenus: & pariter uitam cum sanguine fudit.
Corpus inane animæ frigus letale secutum est.
Pœnitet heu sero pœnæ crudelis amantem:
Seq;, quod audierit, quod sic exarserit, odit:
Odit auem: per quam crimen, causamq; dolendi
Scire coactus erat: necnon arcumq;, manumq;
Odit, cumq; manu temeraria tela, sagittas:
Collapsamq; fouet: seraq; ope uincere fata
Nititur: & medicas exercet inaniter artes.

Quæ postquam frustra tentata, rogumq; parari
Vidit, & arsuros supremis ignibus artus:
Tum uero gemitus (neq; enim cœlestia tingi
Ora licet lachrymis) alto de corde petitos
Edidit: haud aliter, quàm cum spectante iuuenca
Lactentis uituli dextra libratus ab aure
Tempora discussit claro caua malleus ictu.
Vt tamen ingratos in pectora fudit odores:
Et dedit amplexus: iniustáq; iusta peregit:
Non tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem
Semina: sed natum flammis, uteroq; parentis
Eripuit: geminíq; tulit Chironis in antrum:
Sperantemq; sibi non falsæ præmia linguæ,
Inter aues albas uetuit consistere coruum.
Semifer interea diuinæ stirpis alumno
Lætus erat: mistóq; oneri gaudebat honore.
Ecce uenit rutilis humeros protecta capillis
Filia Centauri: quam quondam nympha Chariclo
Fluminis in rapidi ripis enixa, uocauit
Ocyroën. non hæc artes contenta paternas
Edidicisse fuit: fatorum arcana canebat.
Ergo, ubi uaticinos concepit mente furores:
Incaluitq; deo, quem clausum pectore habebat:
Aspicit infantem: totóq; salutifer orbi
Cresce puer dixit: tibi se mortalia sæpe
Corpora debebunt: animas tibi reddere ademptas
Fas erit: idq; semel dis indignantibus ausus
Posse dare hoc iterum flamma prohibebere auita:
Eq; deo corpus fies exangue: deusq;,
Qui modo corpus eras: et bis tua fata nouabis.

T u quoq; care pater nunc immortalis, & æuis
O mnibus ut maneas, naſcendi lege creatus,
P oſſe mori cupies tum, cum cruciabere diræ
S anguine ſerpentis per ſaucia membra recepto:
T eq́; ex æterno patientem numina mortis
E fficient: triplicesq́; deæ tua fila reſoluent.
R eſtabat fatis aliquid: ſuſpirat ab imis
P ectoribus: lachrymæq́; genis labuntur obortæ.
A tq; ita, præuertunt, inquit, mea fata: uetorq;
P lura loqui: uocisq́; meæ præcluditur uſus.
N on fuerant artes tanti: quæ numinis iram
C ontraxere mihi: mallem neſciſſe futura.
I am mihi ſubduci facies humana uidetur:
I am cibus herba placet: iam latis currere campis
I mpetus eſt: in equam, cognataq́; pectora uertor.
T ota tamen quare? pater eſt mihi nempe biformis.
T alia dicenti pars eſt extrema querelæ
I ntellecta parum: confuſaq́; uerba fuerunt.
M ox nec uerba quidem, nec quæ ſonus ille uidetur,
S ed ſimulantis equam: paruoq́; in tempore certos
E didit hinnitus: & brachia mouit in herbas.
T um digiti coëunt: & quinos alligat ungues
P erpetuo cornu leuis ungula: creſcit & oris,
E t colli ſpatium: longæ pars maxima pallæ
C auda fit: utq́; uagi crines per colla iacebant,
I n dextras abiere iubas: pariterq́; nouata eſt
E t uox, & facies: nomen quoq; monſtra dederunt.
F lebat, opemq; tuam fruſtra Philyreïus heros
D elphice poſcebat: nam nec reſcindere magni
I uſſa Iouis poteras: nec, ſi reſcindere poſſes,

Tunc aderas: Elim, Messeniáq; arua colebas.
Illud erat tempus, quo te pastoria pellis
Texit: onus'q; fuit baculus syluestris oliuæ,
Alterius, dispar è septem fistula cannis.
Dum'q; amor est curæ: dum te tua fistula mulcet:
Incustoditæ pylios memorantur in agros
Processisse boues: uidet has atlantide Maia
Natus: & arte sua syluis occultat abactas.
Senserat hoc furtum nemo: nisi natus in illo
Rure senex: Battum uicinia tota uocabat.
Diuitis hic saltus, herbosáq; pascua Nelei,
Nobiliumq; greges custos seruabat equarum.
Hunc timuit: blandáq; manu seduxit: & illi
Quisquis es hospes, ait, si forte armenta requiret
Hæc aliquis: uidisse nega: neu gratia facto
Nulla rependatur: nitidam cape præmia uaccam:
Et dedit: accepta, uoces has reddidit hospes.
Tutus eas: lapis iste prius tua furta loquetur:
Et lapidem ostendit. simulat Ioue natus abire:
Mox redit: & uersa pariter cum uoce figura,
Rustice uidisti siquas hoc limite, dixit,
Ire boues: fer opem: furtóq; silentia deme.
Iuncta suo pariter dabitur tibi fœmina tauro.
At senior, postquam est merces geminata: sub illis
Montibus inquit eunt: & erant sub montibus illis.
Risit Atlantiades: & me mihi perfide prodis?
Me mihi prodis, ait? periuráq; pectora uertit
In durum silicem: qui nunc quoq; dicitur index:
Inq; nihil merito uetus est infamia saxo.
Hinc se sustulerat paribus Caducifer alis:

Munychiosq́; uolans agros, gratamq́; Mineruæ
Despectabat humum: cultiq́; arbusta lycei.
Illa forte die castæ de more puellæ
Vertice supposito festas in Palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris.
Inde reuertentes deus aspicit ales: iterq́;
Non agit in rectum: sed in orbem curuat eundem.
Vt uolucris uisis rapidissima miluius extis,
Dum timet: & densi circunstant sacra ministri:
Flectitur in gyrum: nec longius audet abire:
Spemq́; suam motis auidus circumuolat alis.
Sic super actæas agilis Cyllenius arces
Inclinat cursus: & easdem circinat auras.
Quanto splendidior, quàm cætera sydera fulget
Lucifer: & quanto, quàm lucifer aurea phœbe:
Tanto uirginibus præstantior omnibus Herse
Ibat: eratq́; decus pompæ, comitumq́; suarum.
Obstupuit forma Ioue natus: & æthere pendens
Non secus exarsit: quàm cum balearica plumbum
Funda iacit: uolat illud: & incandescit eundo:
Et quos non habuit, sub nubibus inuenit ignes.
Vertit iter: cœloq́; petit diuersa relicto:
Nec se dissimulat: tanta est fiducia formæ.
Quæ quanquam iusta est: cura tamen adiuuat illã:
Permulcetq́; comas: chlamydemq́; ut pendeat apte
Collocat: ut limbus, totumq́; appareat aurum:
Vt teres in dextra, qua somnos ducit, & arcet,
Virga sit: ut tersis niteant talaria plantis.
Pars secreta domus ebore & testudine cultos
Tres habuit thalamos: quorũ tu Pandrose dextrum,

Aglauros læuum, medium possederat Herse.
Quæ tenuit læuum, uenientem prima notauit
Mercurium: nomen'q; dei scitarier ausa est:
Et causam aduentus: cui sic respondit Atlantis,
Pleïones'q; nepos. ego sum, qui iussa per auras
Verba patris porto: pater est mihi Iuppiter ipse.
Nec fingam causas: tu tantum fida sorori
Esse uelis: prolis'q; meæ matertera dici:
Herse causa uiæ: faueas, oramus amanti.
Aspicit hunc oculis isdem, quibus abdita nuper
Viderat Aglauros flauæ secreta Mineruæ.
Pro'q; ministerio magni sibi ponderis aurum
Postulat: interea tectis excedere cogit.
Vertit ad hanc torui dea bellica luminis orbes:
Et tanto penitus traxit suspiria motu:
Vt pariter pectus, positam'q; in pectore forti
Aegida concuteret: subit hanc arcana profana
Detexisse manu tum, cum sine matre creatam
Lemniacam stirpem contra data fœdera uidit:
Ingratam'q; deo fore iam, ingratam'q; sorori:
Et ditem sumpto, quod auara poposcerat, auro.
Protinus inuidiæ nigro squalentia tabo
Tecta petit. domus est imis in uallibus huius
Abdita, sole carens, non ulli peruia uento,
Tristis, & ignaui plenissima frigoris, & quæ
Igne uacet semper, caligine semper abundet.
Huc ubi peruenit bello metuenda uirago:
Constitit ante domum (neq; enim succedere tectis
Fas habet) & postes extrema cuspide pulsat.
Concussæ patuere fores: uidet intus edentem

V ipereas carnes uitiorum alimenta suorum
I nuidiam: uisáq; oculos auertit: at illa
S urgit humo pigre: semesarumq; reliquit
C orpora serpentum: passúq; incedit inerti.
V tq; deam uidit, formáq;, armisq; decoram:
I ngemuit: uultumq; deæ ad suspiria duxit.
P allor in ore sedet: macies in corpore toto:
N usquam recta acies: liuent rubigine dentes:
P ectora felle uirent: lingua est suffusa ueneno:
R isus abest: nisi quem uisi mouere dolores:
N ec fruitur somno uigilantibus excita curis:
S ed uidet ingratos, intabescitq; uidendo,
S uccessus hominum: carpitq;, & carpitur unà:
S uppliciumq; suum est. quamuis tamen oderat illã:
T alibus affata est breuiter Tritonia dictis.
I nfice tabe tua natarum Cecropis unam:
S ic opus est: Aglauros ea est. haud plura locuta
F ugit: & impressa tellurem reppulit hasta.
I lla deam obliquo fugientem lumine cernens
M urmura parua dedit: successorumq; Mineruæ
I ndoluit: baculumq; capit, quem spinea totum
V incula cingebant: adopertáq; nubibus atris
Q uacunq; ingreditur, florentia proterit arua:
E xuritq; herbas: & summa papauera carpit:
A fflatúq; suo populos, urbesq;, domosq;
P olluit: & tandem tritonida conspicit arcem
I ngenijsq;, opibusq;, & festa pace uirentem:
V ixq; tenet lachrymas: qa nil lachrymabile cernit:
S ed postquam thalamos intrauit Cecrope natæ:
I ussa facit: pectusq; manu ferrugine tincta

Tangit: & hamatis praecordia sentibus implet:
Inspiratq; nocens uirus: piceumq; per ossa
Dissipat, & medio spargit pulmone uenenum.
Neue mali causae spatium per latius errent:
Germanam ante oculos, fortunatumq; sororis
Coniugium, pulchraq; deûm sub imagine ponit:
Cunctaq; magna facit: quibus irritata dolore
Cecropis occulto mordetur: & anxia nocte,
Anxia luce gemit: lentaq; miserrima tabe
Liquitur, ut glacies incerto saucia sole:
Felicisq; bonis aliter non uritur Herses:
Quàm cum spinosis ignis supponitur herbis:
Quae neq; dant flammas: leniq; tepore cremantur.
Saepe mori uoluit, ne quicquam tale uideret:
Saepe uelut crimen rigido narrare parenti.
Deniq; in aduerso uenientem limine sedit
Exclusura deum: cui blandimenta, precesq;,
Verbaq; iactanti mitissima, desine, dixit:
Hinc ego me non sum nisi te motura repulso.
Stemus ait pacto uelox Cyllenius isto:
Coelestiq; fores uirga patefecit: at illi
Surgere conanti partes, quascunq; sedendo
Flectimus, ignaua nequeunt grauitate moueri.
Illa quidem pugnat recto se attollere trunco:
Sed genuum iunctura riget: frigusq; per ungues
Labitur: & pallent amisso sanguine uenae.
Vtq; malum late solet immedicabile cancer
Serpere: & illaesas uitiatis addere partes:
Sic letalis hyems paulatim in pectora uenit:
Vitalesq; uias, & respiramina clausit.

N ec conata loqui est: nec, si conata fuisset,
V ocis habebat iter: saxum iam colla tenebat:
O ráq; duruerant: signumq; exangue sedebat.
N ec lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
H as ubi uerborum pœnas, mentisq; profanæ
C epit Atlantiades: dictas a Pallade terras
L inquit: & ingreditur iactatis æthera pennis.
S euocat hunc genitor: nec causam fassus amoris
F ide minister ait iussorum nate meorum
P elle moram: solitóq; celer delabere cursu:
Q uæq; tuam matrem tellus a parte sinistra
S uspicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
H anc pete: quodq; procul montano gramine pasci
A rmentum regale uides: ad littora uerte.
Dixit: & expulsi iandudum monte iuuenci
L ittora iussa petunt: ubi magni filia regis
L udere uirginibus Tyrijs comitata solebat.
N on bene conueniunt, nec in una sede morantur
M aiestas, & amor. sceptri grauitate relicta
I lle pater, rectórq; deûm, cui dextra trisulcis
I gnibus armata est: qui nutu concutit orbem:
I nduitur faciem tauri: mixtusq; iuuencis
M ugit: & in teneris formosus obambulat herbis.
Q uippe color niuis est: quam nec uestigia duri
C alcauere pedis: nec soluit aquaticus auster.
C olla toris extant: armis palearia pendent:
C ornua parua quidem, sed quæ contendere posses
F acta manu, puráq; magis perlucida gemma:
N ullæ in fronte minæ: nec formidabile lumen:
P acem uultus habet. miratur Agenore nata

Quod tam formosus, quod prælia nulla minetur.
S ed quamuis mitem, metuit contingere primo:
M ox adit: & flores ad candida porrigit ora.
G audet amans: & dum ueniat sperata uoluptas:
O scula dat manibus (uix iam, uix cætera differt)
E t nunc alludit: uiridiq; exultat in herba:
N unc latus in fuluis niueum deponit arenis:
P aulatimq; metu dempto, modo pectora præbet
V irginea plaudenda manu: modo cornua sertis
I mpedienda nouis: ausa est quoq; regia uirgo,
N escia quem premeret, tergo considere tauri.
T um deus à terra, sicciq; à littore sensim
F alsa pedum primis uestigia ponit in undis:
I nde abit ulterius: mediiq; per æquora ponti
F ert prædam: pauet hæc: littusq; ablata relictum
R espicit: & dextra cornu tenet: altera dorso
I mposita est: tremulæ sinuantur flamine uestes.

P. OVI. NASO. METAMOR PHOSEON LIB. III.

i Amq; deus posita fallacis imagine tauri,
Se confessus erat: dictæaq; rura tenebat:
C um pater ignarus raptam perquirere Cadmo
I mperat: & pœnam, si non inuenerit, addit
E xilium, facto pius, & sceleratus eodem.
O rbe pererrato (quis enim deprendere posset
F urta Iouis?) profugus, patriamq;, iramq; parētis

V itat Agenorides: phœbiq́; oracula supplex
C onsulit: & quæ sit tellus habitanda, requirit.
B os tibi phœbus ait solis occurret in aruis
N ullum passa iugum, curuiq́; immunis aratri.
H ac duce carpe uias: & qua requieuerit herba,
M œnia fac condas: Bœotiaq́; illa uocato.
V ix bene castalio Cadmus descenderat antro:
I ncustoditam lente uidet ire iuuencam,
N ullum seruitij signum ceruice gerentem:
S ubsequitur: pressoq́; legit uestigia gressu:
A uthoremq́; uiæ phœbum taciturnus adorat.
I am uada Cephisi, Panopesq́; euaserat arua:
B os stetit: & tollens speciosam cornibus altis
A d cœlum frontem, mugitibus impulit auras.
A tq; ita respiciens comites sua terga sequentes,
P rocubuit: teneraq́; latus submisit in herba.
C admus agit grates: peregrinæq́; oscula terræ
F igit: & ignotos montes, agrosq́; salutat.
S acra Ioui facturus erat: iubet ire ministros:
E t petere è uiuis libandas fontibus undas.
S ylua uetus stabat nulla uiolata securi:
E t specus in medio uirgis, ac uimine densus,
E fficiens humilem lapidum compagibus arcum
V beribus fœcundus aquis: ubi conditus antro
M artius anguis erat cristis præsignis, & auro.
I gne micant oculi: corpus tumet omne ueneno:
T resq́; micant linguæ: triplici stant ordine dentes.
Q uem postquam tyria lucum de gente profecti
I nfausto tetigere gradu: demissaq́; in undas
V rna dedit sonitum: longo caput extulit antro,

Cœruleus serpens: horrendaq́; sibila misit.
Effluxere undæ manibus: sanguisq́; relinquit
Corpus: & attonitos subitus tremor occupat artus.
Ille uolubilibus squamosos nexibus orbes
Torquet: & immenso saltu sinuatur in arcus:
Ac media plus parte leues erectus in auras
Despicit omne nemus: tantoq́; est corpore: quanto
Si totum spectes, geminas qui separat arctos.
Nec mora phœnicas, siue illi tela parabant,
Siue fugam: siue ipse timor prohibebat utrunq;:
Occupat hos morsu, longis complexibus illos:
Hos necat afflatu, funesta hos. tabe ueneni.
Fecerat exiguas iam sol altissimus umbras:
Quæ mora sit socijs miratur Agenore natus:
Vestigatq́; uiros: tegimen direpta leonis
Pellis erat: telum splendenti lancea ferro,
Et iaculum, teloq́; animus præstantior omni.
Vt nemus intrauit: letataq́; corpora uidit:
Victoremq́; supra spatiosi corporis hostem,
Tristia sanguinea lambentem uulnera lingua:
Aut ultor uestræ fidissima corpora mortis,
Aut comes inquit ero: dixit: dextraq́; molarem
Sustulit: & magnum magno conamine misit.
Illius impulsu cum turribus ardua celsis
Mœnia mota forent: serpens sine uulnere mansit:
Loricæq́; modo squamis defensus, & atræ
Duritia pellis, ualidos cute reppulit ictus.
At non duritia iaculum quoq; uicit eadem:
Quod medio lentæ spinæ curuamine fixum
Constitit: & totum descendit in ilia ferrum.

Ille dolore ferox caput in sua terga retorsit:
Vulneraq; aspexit: fixumq; hastile momordit.
Idq; ubi ui multa partem labefecit in omnem:
Vix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus hæsit.
Tum uero postquam solitas accessit ad iras
Causa recens: plenis tumuerunt guttura uenis:
Spumaq; pestiferos circunfluit albida rictus:
Terraq; rasa sonat squamis: quiq; halitus exit
Ore niger stygio uitiatas inficit auras.
Ipse modo immensum spiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longa trabe rectior astat:
Impete nunc uasto, ceu concitus imbribus amnis
Fertur: & obstantes perturbat pectore syluas.
Cedit Agenorides paulum: spolioq; leonis
Sustinet incursus: instantiaq; ora retardat
Cuspide prætenta: furit ille: & inania duro
Vulnera dat ferro: figitq; in acumine dentes.
Iamq; uenenifero sanguis manare palato
Cœperat: & uirides aspergine tinxerat herbas:
Sed leue uulnus erat: quia se retrahebat ab ictu:
Læsaq; colla dabat retro: plagamq; sedere
Cedendo arcebat: nec longius ire sinebat.
Donec Agenorides coniectum in guttura ferrum
Vsq; sequens pressit: dum retro quercus eunti
Obstitit: & fixa est pariter cum robore ceruix.
Pondere serpentis curuata est arbor: & imæ
Parte flagellari gemuit sua robora caudæ.
Dum spatium uictor uicti consyderat hostis:
Vox subito audita est: neq; erat cognoscere promptũ
Vnde: sed audita est: quid Agenore nate peremptum

Serpentem spectas? & tu spectabere serpens.
Ille diu pauidus pariter cum mente colorem
Perdiderat: gelidoq; comæ terrore rigebant.
Ecce uiri fautrix superas delapsa per auras
Pallas adest: motæq; iubet supponere terræ
Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
Paret: &, ut presso sulcum patefecit aratro:
Spargit humi iussos mortalia semina dentes.
Inde (fide maius) glebæ cœpere moueri:
Primaq; de sulcis acies apparuit hastæ:
Tegmina mox capitum picto nutantia cono:
Mox humeri, pectusq;, onerataq; brachia telis
Existunt: crescitq; seges clypeata uirorum.
Sic ubi tolluntur festis aulæa theatris:
Surgere signa solent: primumq; ostendere uultus:
Cætera paulatim: placidoq; educta tenore
Tota patent: imoq; pedes in margine ponunt.
Territus hoste nouo Cadmus capere arma parabat:
Ne cape de populo, quem terra creauerat, unus
Exclamat: nec te ciuilibus insere bellis.
Atq; ita terrigenis rigido de fratribus unum
Comminus ense ferit: iaculo cadit eminus ipse.
Hic quoq;, qui leto dederat, non longius illo
Viuit: & expirat, modo quas acceperat, auras.
Exemploq; pari furit omnis turba: suoq;
Marte cadunt subiti per mutua uulnera fratres.
Iamq; breuis uitæ spatium sortita iuuentus
Sanguineam tepido plangebat pectore matrem,
Quinq; superstitibus: quorum fuit unus Echion.
Is sua iecit humi monitu Tritonidis arma:

Fraternæq; fidem pacis petijtq;, deditq;.
Hos operis comites habuit sidonius hospes.
Cum posuit iussam phœbeis sortibus urbem.
Iam stabant Thebæ: poteras iam Cadme uideri
Exilij felix: soceri tibi Marsq;, Venusq;
Contigerant: huc adde genus de coniuge tanta,
Tot natos, natasq;, & pignora cara nepotes:
Hos quoq; iam iuuenes. Sed scilicet ultima semper
Expectanda dies homini est: dicią; beatus
Ante obitum nemo, supremaq; funera debet.
Prima nepos inter res tot tibi Cadme secundas,
Causa fuit luctus: alienaq; cornua fronti
Addita: uosq; canes satiati sanguine herili.
At bene si quæras, fortunæ crimen in illo,
Non scelus inuenies: quod enim scelus error habebat?
Mons erat infectus uariarum cæde ferarum:
Iamq; dies medius rerum contraxerat umbras:
Et sol ex æquo meta distabat utraq;:
Cum iuuenis placido per deuia lustra uagantes
Participes operum compellat Hyantius ore.
Lina madent comites, ferrumq; cruore ferarum:
Fortunæq; dies habuit satis: altera lucem
Cum croceis inuecta rotis aurora reducet:
Propositum repetemus opus: nunc phœbus utraq;
Distat idem terra: finditq; uaporibus arua.
Sistite opus præsens: nodosaq; tollite lina.
Iussa uiri faciunt: intermittuntq; laborem.
Vallis erat piceis, & acuta densa cupressu
Nomine Gargaphie, succinctæ sacra Dianæ:
Cuius in extremo est antrum nemorale recessu

A rte laboratum nulla: simulauerat artem
I ngenio natura suo: nam pumice uiuo,
E t leuibus tofis natiuum duxerat arcum.
F ons sonat à dextra tenui perlucidus unda
M argine gramineo patulos succinctus hiatus.
H ic dea syluarum uenatu fessa solebat
V irgineos artus liquido perfundere rore.
Q uo postquam subijt: nympharum tradidit uni
A rmigeræ iaculum, pharetramq́;, arcusq́; retentos.
A ltera depositæ subiecit brachia pallæ:
V incla duæ pedibus demunt. nam doctior illis
I smenis Crocale sparsos per colla capillos
C olligit in nodum: quamuis erat ipsa solutis.
E xcipiunt laticem Nipheq́; Hyaleq́;, Rhanisq́;,
E t Psecas & Phiale: fundumq́; capacibus urnis.
D umq́; ibi perluitur solita Titania lympha:
E cce nepos Cadmi dilata parte laborum
P er nemus ignotum non certis passibus errans
P eruenit in lucum: sic illum fata ferebant.
Q ui simul intrauit rorantia fontibus antra:
S icut erant uiso nudæ sua pectora nymphæ
P ercussere uiro: subitisq́; ululatibus omne
I mpleuere nemus: circunfusæq́; Dianam
C orporibus texere suis: tamen altior illis
I psa dea est: colloq́; tenus supereminet omnes.
Q ui color infectis aduersi solis ab ictu
N ubibus esse solet, aut purpureæ auroræ:
I s fuit in uultu uisæ sine ueste Dianæ.
Q uæ quanq̃ comitum turba est stipata suarum:
I n latus obliquum tamen astitit: oraq́; retro

Flexit,

Flexit: & ,ut uellet promptas habuisse sagittas:
Quas habuit, sic hausit aquas: uultumq́; uirilem
Perfudit: spargensq́; comas ultricibus undis,
Addidit hæc cladis prænuntia uerba futuræ.
Nunc tibi me posito uisam uelamine narres
Si poteris narrare, licet: nec plura minata
Dat sparso capiti uiuacis cornua cerui:
Dat spatium collo: summasq́; acuminat aures:
Cum pedibusq́; manus, cum longis brachia mutat
Cruribus: & uelat maculoso uellere corpus.
Additus & pauor est: fugit Autonoëius heros:
Et se tam celerem cursu miratur in ipso.
Ut uero uultus, & cornua uidit in unda:
Me miserum dicturus erat: uox nulla secuta est:
Ingemuit: uox illa fuit: lachrymæq́; per ora
Non sua fluxerunt: mens tantum pristina mansit.
Quid faciat? repetatne domum, & regalia tecta?
An lateat syluis? timor hoc, pudor impedit illud.
Dum dubitat: uidere canes: primusq́; Melampus,
Ichnobatesq́; sagax latratu signa dederunt,
Gnosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
Inde ruunt alij rapida uelocius aura
Pamphagus, & Dorceus, et Oribasus Arcades oẽs,
Nebrophonosq́; ualẽs, & trux cũ Lælape Therõ,
Et pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
Hylæusq́; ferox nuper percussus ab apro,
Deq́; lupo concepta Nape, pecudesq́; secuta
Pœmenis, & natis comitata Harpyia duobus,
Et substricta gerens sicyonius ilia Ladon,
Et Dromas, et Canache, Sticteq́;, et Tigris, et Alce.

Et niueis. Leucon, & uillis Asbolus atris,
Præualidusq; Lacon, & cursu fortis Aëllo,
Et Thous, & Cyprio uolox cum fratre Lycisca,
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos, & Melaneus, hirsutaq; corpore Lachne,
Et patre dictæo sed matre laconide nati
Labros, & Agriodos, & acutæ uocis Hylactor,
Quosq; referre mora est: ea turba cupidine prædæ
Per rupes, scopulosq;, adituq; carentia saxa,
Quaq; est difficilis, quaq; est uia nulla, sequuntur.
Ille fugit, per quæ fuerat loca sæpe secutus:
Heu famulos fugit ipse suos: clamare libebat
Actæon ego sum: dominum cognoscite uestrum:
Verba animo desunt. resonat latratibus æther.
Prima Melanchætes in tergo uulnera fecit:
Proxima Theridamas: Oresitrophus hæsit in armo:
Tardius exierant: sed per compendia montis
Præcipitata uia est. dominum retinentibus illis
Cætera turba coit: confertq; in corpore dentes.
Iam loca uulneribus desunt: gemit ille: sonumq;
Etsi non hominis, quem non tamen edere possit
Ceruus, habet: mœstisq; replet iuga nota querelis:
Et genibus pronis supplex similisq; roganti
Circunfert tacitos, tanquam sua brachia, uultus.
At comites rapidum solitis hortatibus agmen
Ignari instigant: oculisq; Actæona quærunt:
Et uelut absentem certatim Actæona clamant:
Ad nomen caput ille refert: & abesse queruntur:
Nec capere oblatæ segnem spectacula prædæ.
Vellet abesse quidem: sed adest: uelletq; uidere,

N on etiam sentire canum fera facta suorum.
V ndiq; circunstant: mersis'q; in corpore rostris
D ilacerant falsi dominum sub imagine cerui.
N ec, nisi finita per plurima uulnera uita,
I ra pharetratæ fertur satiata Dianæ.
R umor in ambiguo est: aliis uiolentior æquo
V isa dea est: alij laudant: dignam'q; seuera
V irginitate uocant: pars inuenit utraq; causas.
S ola Iouis coniux non tam culpet'ne, probet'ne
E loquitur: quàm clade domus ab Agenore ductæ
G audet: & à tyria collectum pellice transfert
I n generis socios odium. subit ecce priori
C ausa recens: grauidam'q; dolet de semine magnũ
E sse Iouis Semelen: tum linguam ad iurgia soluit.
P rofeci quid enim toties per iurgia dixit?
I psa petenda mihi est: ipsam, si maxima Iuno
R ite uocor: perdam: si me gemmantia dextra
S ceptra tenere decet: si sum regina, Iouis'q;
E t soror, & coniux, certe soror: at puto furto est
C ontenta: & thalami breuis est iniuria nostri.
C oncipit: id deerat: manifesta'q; crimina pleno
F ert utero: & mater, quod uix mihi contigit uni,
D e Ioue uult fieri: tanta est fiducia formæ.
F allat eam faxo: nec sim Saturnia: si non
A b Ioue mersa suo stygias penetrabit ad undas.
S urgit ab his solio: fulua'q; recondita nube
L imen adit Semeles: nec nubes ante remouit,
Q uàm simulauit anum: posuit'q; ad tempora canos:
S ulcauit'q; cutem rugis: & curua trementi
M embra tulit passu: uocem quoq; fecit anilem:

Ipsáq; erat Beroë Semeles epidauria nutrix.
Ergo ubi captato sermone, diuq; loquendo
Ad nomen uenêre Iouis: suspirat: & opto,
Iuppiter, ut sit, ait: metuo tamen omnia: multi
Nomine diuorum thalamos iniere pudicos.
Nec tamen esse Iouem satis est: det pignus amoris:
Si modo uerus is est: quantusq́;, & qualis ab alta
Iunone excipitur: tantus, talisq́; rogato
Det tibi complexus: suaq; ante insignia sumat.
Talibus ignaram Iuno cadmeida dictis
Formarat. rogat illa Iouem sine nomine munus.
Cui deus elige ait: nullam patiere repulsam:
Quoq́; magis credas: stygij quoq; conscia sunto
Numina torrentis: timor, & deus ille deorum est.
Læta malo, nimiumq́; potens, perituraq́; amantis
Obsequio Semele, qualem Saturnia dixit,
Te solet amplecti, ueneris cum fœdus initis:
Da mihi te talem. uoluit deus ora loquentis
Opprimere: exierat iá uox properata sub auras.
Ingemuit: neq; enim non hæc optasse, nec ille
Non iurasse potest: ergo mœstissimus altum
Aethera conscendit: uultumq́; sequentia traxit
Nubila: queis nimbos, immistaq́; fulgura uentis
Addidit, & tonitrus, & ineuitabile fulmen.
Qua tamen usq; potest uires sibi demere tentat:
Nec quo centimanum deiecerat igne Typhoea,
Nunc armatur eo: nimium feritatis in illo est.
Est aliud leuius fulmen: cui dextra cyclopum
Sæuitiæ, flammæq́; minus, minus addidit iræ.
Tela secunda uocant superi. capit illa: domumq;

Intrat agenoream. corpus mortale tumultus
Non tulit ætherios: donisq́; iugalibus arsit.
Imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo
Eripitur: patrioq́; tener (si credere dignum est)
Insuitur femori: maternaq́; tempora complet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat: inde datum nymphæ nyseides antris
Occuluere suis: lactisq́; alimenta dedere.
Dumq́; ea per terras fatali lege geruntur:
Tutaq́; bis geniti sunt incunabula Bacchi:
Forte Iouem memorant diffusum nectare curas
Seposuisse graues: uacuaq́; agitasse remissos
Cum Iunone iocos, & maior uestra profecto est,
Quàm quæ contingit maribus, dixisse, uoluptas.
Illa negat. placuit quæ sit sententia docti
Quærere Tiresiæ. uenus huic erat utraq; nota.
Nam duo magnorum uiridi coëuntia sylua
Corpora serpentum baculi uiolauerat ictu:
Deq́; uiro factus (mirabile) fœmina septem
Egerat autumnos: octauo rursus eosdem
Vidit: & est uestræ si tanta potentia plagæ
Dixit, ut authoris sortem in contraria mutet:
Nunc quoq; uos feriam percussis anguibus ijsdem
Forma prior redijt: genitiuaq́; uenit imago.
Arbiter hic igitur sumptus de lite iocosa
Dicta Iouis firmat. grauius saturnia iusto,
Nec pro materia fertur doluisse: suiq;
Iudicis æterna damnauit lumina nocte.
At pater omnipotens (neq; enim licet irrita cuiquam
Facta dei fecisse deo) pro lumine adempto

S cire futura dedit: pœnamq́; leuauit honore.
I lle per Aonias fama celeberrimus urbes
I rreprehensa dabat populo responsa petenti.
P rima fide uocisq́; ratæ tentamina sumpsit
C œrula Liriope: quam quondam flumine curuo
I mplicuit: clausæq́; suis Cephisus in undis
V im tulit. enixa est utero pulcherrima pleno
I nfantem nymphe iam tunc qui posset amari:
Narcisi fabula. N arcissumq́; uocat: de quo consultus, an esset
T empora maturæ uisurus longa senectæ,
F atidicus uates, si se non nouerit, inquit.
V ana diu uisa est uox auguris: exitus illam
R esq́; probat, letiq́; genus, nouitasq́; furoris.
N anque ter ad quinos unum Cephisius annos
A ddiderat: poteratq́; puer, iuuenisq́; uideri.
M ulti illum iuuenes, multæ cupiere puellæ:
S ed fuit in tenera tam dura superbia forma:
N ulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ.
A spicit hunc trepidos agitantem in retia ceruos
V ocalis nymphe: quæ nec reticere loquenti
N ec prior ipsa loqui didicit resonabilis Echo.
C orpus adhuc Echo, non uox erat: & tamen usum
G arrula non aliũ, quàm nunc habet, oris habebat.
R eddere de multis ut uerba nouissima posset:
F ecerat hoc Iuno: quia cum deprendere posset
S ub Ioue sæpe suo nymphas in monte iacentes:
I lla deam longo prudens sermone tenebat:
D um fugerent nymphæ. postquam Saturnia sensit:
H uius ait linguæ: qua sum delusa, potestas
P arua tibi dabitur, uocisq́; breuissimus usus:

Req; minas firmat. tamen hæc in fine loquendi
Ingeminat uoces: auditaq; uerba reportat.
Ergo ubi Narcissum per deuia rura uagantem
Vidit: & incaluit: sequitur uestigia furtim:
Quoq; magis sequitur, flamma propiore calescit.
Non aliter, quàm cum summis circumlita tedis
Admotas rapiunt uiuacia sulfura flammas.
O quoties uoluit blandis accedere dictis:
Et molles adhibere preces: natura repugnat:
Nec sinit incipiat: sed quod sinit, illa parata est
Expectare sonos: ad quos sua uerba remittat.
Forte puer comitum seductus ab agmine fido
Dixerat ecquis adest? & adest responderat Echo:
Hic stupet: utq; aciem partes dimisit in omnes:
Voce ueni magna clamat: uocat illa uocantem.
Respicit: & rursus nullo ueniente, quid inquit
Me fugis? & totidem quot dixit uerba recepit.
Perstat: & alternæ deceptus imagine uocis,
Huc coëamus ait? nulliq; libentius unquam
Responsura sono, coëamus rettulit Echo:
Et uerbis fauet ipsa suis: egressaq; sylua
Ibat: ut iniiceret sperato brachia collo.
Ille fugit: fugiensq; manus complexibus aufert.
Ante ait, emoriar, quàm sit tibi copia nostri.
Rettulit illa nihil: nisi sit tibi copia nostri.
Spreta latet syluis: pudibundaq; frondibus ora
Protegit: & solis ex illo uiuit in antris.
Sed tamen hæret amor: crescitq; dolore repulsæ:
Et tenuant uigiles corpus miserabile curæ:

Adducitq; cutem macies: & in aëra succus
Corporis ois abit: uox tantum, atq; ossa supersunt.
Vox manet: ossa ferunt lapidis traxisse figuram.
Inde latet syluis: nulloq; in monte uidetur:
Omnibus auditur: sonus est, qui uiuit in illa.
Sic hanc, sic alias undis, aut montibus ortas
Luserat hic nymphas: sic coetus ante uiriles.
Inde manus aliquis despectus ad æthera tollens,
Sic amet ipse licet, sic non potiatur amato,
Dixerat. assensit precibus Rhamnusia iustis.
Fons erat illimis nitidis argenteus undis:
Quem neq; pastores, neq; pastæ in monte capellæ
Contigerant, aliud'ue pecus: quem nulla uolucris,
Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus.
Gramen erat circa, quod proximus humor alebat:
Syluaq; sole locum passura tepescere nullo.
Hic puer, & studio uenandi lassus, & æstu
Procubuit faciemq; loci, fontemq; secutus:
Dumq; sitim sedare cupit: sitis altera creuit:
Dumq; bibit: uisæ correptus imagine formæ
Spē sine corpore amat: corpus putat esse, qđ ūbra ē.
Astupet ipse sibi: uultuq; immotus eodem
Hæret: ut è pario formatum marmore signum.
Spectat humi positus geminum sua lumina sydus,
Et dignos Baccho digitos, & Apolline crines,
Impubesq; genas, & eburnea colla, decusq;
Oris, & in niueo mistum candore ruborem:
Cunctaq; miratur: quibus est mirabilis ipse.
Se cupit imprudens: & qui probat, ipse probatur:
Dumq; petit, petitur: pariterq; accendit, & ardet.

I rrita fallaci quoties dedit oscula fonti:
I n medijs quoties uisum captantia collum
B rachia mersit aquis: nec se deprendit in illis.
Q uid uideat, nescit: sed quod uidet, uritur illo:
A tq; oculos idem, qui decipit, incitat error.
C redule quid frustra simulachra fugacia captas?
Q uod petis est nusquam: qđ amas, auertere, ꝑdes.
I sta repercussæ, quam cernis, imaginis umbra est:
N il habet ista sui: tecum ueniťq;, manetq;:
T ecum discedet: si tu discedere possis.
N on illum cereris, non illum cura quietis
A bstrahere inde potest: sed opaca fusus in herba
S pectat inexpleto mendacem lumine formam:
P erq; oculos perit ipse suos: paulumq; leuatus
A d circunstantes tendens sua brachia syluas,
E cquis Io syluæ crudelius inquit amauit?
(S atis enim: & multis latebra opportuna fuistis)
E cquem, cum uestræ tot agantur sæcula uitæ:
Q ui sic tabuerit longo meministis in æuo?
E t placet: & uideo: sed quod uideoq;, placetq;,
N on tamen inuenio: tantus tenet error amantem.
Q uoq; magis doleam: nec nos mare separat ingens,
N ec uia, nec montes, nec clausis mœnia portis:
E xigua prohibemur aqua. cupit ipse teneri:
N am quoties liquidis porreximus oscula lymphis:
H ic toties ad me resupino nititur ore.
P osse putes tangi: minimũ est, quod amãtibus obstat.
Q uisquis es huc exi: quid me puer unice fallis?
Q uo'ue petitus abis? certe nec forma, nec ætas
E st mea, quã fugias: et amarũt me quoq; nymphæ.

Spem mihi nescio quam uultu promittis amico:
Cumq́; ego porrexi tibi brachia: porrigis ultro:
Cum risi: arrides: lachrymas quoq; sæpe notaui
Me lachrymante tuas: nutu quoq; signa remittis:
Et quantum motu formosi suspicor oris.
Verba refers aures non peruenientia nostras.
Iste ego sum: sensi: nec me mea fallit imago:
Vror amore mei: flammas moueoq́;, feroq; .
Quid faciam? roger, an ne rogem? qđ deinde rogabo?
Quod cupio, mecum est: inopem me copia fecit.
O utinam à nostro secedere corpore possem:
Votum in amante nouũ est: uellẽ, qđ amamus abesset.
Iamq́; dolor uires adimit: nec tempora uitæ
Longa meæ superant: primoq́; extinguor in æuo.
Nec mihi mors grauis est posituro morte dolores.
Hic qui diligitur, uellem diuturnior esset.
Nunc duo concordes anima moriemur in una.
Dixit: & ad faciem redijt male sanus eandem:
Et lachrymis turbauit aquas: obscuraq́; moto
Reddita forma lacu est: quam cum uidisset abire:
Quò refugis? remane: nec me crudelis amantem
Desere, clamauit: liceat quod tangere non est,
Aspicere: & misero præbere alimenta furori.
Dumq́; dolet: summa uestemq́; reduxit ab ora:
Nudaq́; marmoreis percussit pectora palmis:
Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem,
Non aliter, quàm poma solent: quæ candida parte,
Parte rubent: aut ut uarijs solet uua racemis
Ducere purpureum non dum matura colorem.
Quæ simul aspexit liquefacta rursus in unda:

Non tulit ulterius: sed ut intabescere flauæ
Igne leui ceræ, matutinæq; pruinæ
Sole tepente solent: sic attenuatus amore
Liquitur: & tecto paulatim carpitur igni.
Et neq; iam color est misto candore rubori:
Nec uirgo, & uires, & quæ modo uisa placebant:
Nec corpus remanet, quondã quod amauerat Echo:
Quæ tamen ut uidit: quamuis irata; memorq;:
Indoluit: quotiesq; puer miserabils heheu
Dixerat: hæc resonis iterabat uocibus heheu.
Cumq; suos manibus percusserat ille lacertos:
Hæc quoq; reddebat sonitum plangoris eundem.
Vltima uox solitam fuit hæc spectantis in undam.
Heu frustra dilecte puer: totidemq; remisit
Verba locus: dictoq; uale, uale inquit et Echo.
Ille caput uiridi fessum summisit in herba,
Lumina mors clausit domini mirantia formam.
Tum quoq; se, postquam est inferna sede receptus:
In stygia spectabat aqua. planxere sorores
Naiades: & sectos fratri imposuere capillos:
Planxerunt Dryades: plagentibus assonat Echo.
Iamq; rogum, quassasq; faces, pheretrũq; parabãt:
Nusquam corpus erat: croceum pro corpore florem
Inueniunt folijs medium cingentibus albis.
Cognita res meritam uatis per atheïdas urbes
Attulerat famam: nomenq; erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc ex omnibus unus
Contemptor superum Pentheus: præsagaq; ridet
Verba senis: tenebrasq;, & cladem lucis ademptæ
Obijcit. ille mouens albentia tempora canis

Quàm felix esses, si tu quoq; luminis huius
Orbus ait, fieres: nec bacchica sacra uideres.
Nanq; dies aderit: quam non procul auguror esse:
Qua nouus huc ueniet proles Semeleïa Liber.
Quem nisi templorum fueris dignatus honore:
Mille lacer spargêre locis: & sanguine syluas
Fœdabis, matremq́; tuam, matrisq́; sorores:
Eueniet: neq; enim dignabere numen honore:
Meq́; sub his tenebris nimium uidisse quereris.
Talia dicentem proturbat Echione natus
Dicta fides sequitur: responsaq́; uatis aguntur.
Liber adest: festisq́; fremunt ululatibus agri:
Turba ruit: mistæq́; uiris matresq́;, nurusq;,
Vulgusq́;, proceresq́; ignota ad sacra feruntur.
Quis furor anguigenæ proles mauortia uestras
Attollit mentes? Pentheus ait: æra'ne tantum
Aere repulsa ualent? & adunco tibia cornu?
Et magicæ fraudes? ut quos non bellicus ensis,
Non tuba terruerit, non strictis agmina telis:
Fœmineæ uoces, & mota insania uino,
Obscœniq́; greges, & inania tympana uincant?
Vos'ne senes mirer? qui longa per æquora uecti
Hac tyron ac profugos posuistis sede penates:
Nunc sinitis sine marte capi. uos'ne acrior ætas
O iuuenes, propiorq́; meæ? quos arma tenere,
Non thyrsos: geleaq́; tegi, non fronde, decebat.
Este precor memores, qua sitis stirpe creati:
Illiusq́; animos, qui multos perdidit unus:
Sumite serpentis: pro fontibus ille, lacuq;
Interijt: at uos pro fama uincite uestra.

I lle dedit leto fortes: uos pellite molles:
E t patrium retinete decus. si fata uetabant
S tare diu Thebas: utinam tormenta, uiriq;
M œnia diruerent: ferrumq́;, ignisq́; sonarent.
E ssemus miseri sine crimine: sorsq́; querenda,
N on cælanda foret: lachrymæq́; pudore carerent.
A t nunc à puero Thebæ capientur inermi:
Q uem neq; bella iuuant, nec tela, nec usus equorũ:
S ed madidi myrrha crines, mollesq́; coronæ,
P urpuraq́;, & pictis intextum uestibus aurum.
Q uem qdem ego actutum (modo uos absistite) cogã
A ssumptumq́; patrem, commentaq́; sacra fateri.
A n satis Acrisio est animi contemnere uanum
N umen? & argolicas uenienti claudere portas?
P enthea terrebit cum totis aduena thebis?
I te citi (famulis hoc imperat) ite: ducemq;
A ttrahite huc uinctum: iussis mora segnis abesto.
H unc auus, hũc Athamas, hũc cætera turba suorũ
C orripiunt dictis: frustraq́; inhibere laborant.
A crior admonitu est: irritaturq́; retenta,
E t crescit rabies: moderaminaq́; ipsa nocebant.
S ic ego torrentem, qua nil obstabat eunti,
L enius, & modico strepitu decurrere uidi:
A t quacunq; trabes, obstructaq́; saxa tenebant:
S pumeus, & feruens, & ab obijce sæuior ibat.
E cce cruentati redeunt: & Bacchus ubi esset
Q uærenti domino, Bacchum uidisse negarunt:
H unc dixere tamen comitem, famulumq́; sacrorum
C epimus: & tradunt manibus post terga reuinctis
S acra dei quondam tyrrhena gente secutum.

A spicit hunc Pentheus oculis, quos ira tremendos
F ecerat: & quanquam pœnæ uix tempora differt:
O periture, tuaq; alijs documenta dature
M orte ait, ede tuum nomen, nomen'q; parentum,
E t patriam, moris'q; noui cur sacra frequentes.
I lle metu uacuus, nomen mihi dixit Acœtes,
P atria Mæonia est, humili de plebe parentes.
N on mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci,
L anigeros'q; greges, non ulla armenta reliquit:
P auper & ipse fuit: lino'q; solebat, & hamis
D ecipere, & calamo salientes ducere pisces:
A rs illi sua census erat: cum traderet artem:
A ccipe quas habeo studij successor, & hæres
D ixit opes: moriens'q; mihi nihil ille reliquit,
P ræter aquas: unũ hoc possum appellare paternũ.
M ox ego, ne scopulis hærerem semper in ijsdem:
A ddidici regimen dextra moderante carinæ
F lectere: & oleniæ sydus pluuiale capellæ,
T aygeten'q;, Hyadas'q; oculis, Arcton'q; notaui,
V entorum'q; domos, & portus puppibus aptos.
F orte petens Delon chiæ telluris ad oras
A pplicor: & dextris adducor littora remis:
D o'q; leues saltus: udæ'q; immittor arenæ.
N ox ubi consumpta est: aurora rubescere primo
C œperat exurgo: latices'q; inferre recentes
A dmoneo: monstro'q; uiam, quæ ducat ad undas.
I pse quid aura mihi tumulo promittat ab alto
P rospicio: comites'q; uoco: repeto'q; carinam.
A dsumus en inquit sociorum primus Opheltes:
V t'q; putat prædam deserto nactus in agro

V irginea puerum ducit per littora forma.
I lle mero, somnoq; grauis titubare uidetur:
V ixq; sequi: specto cultum, faciemq;, gradumq;:
N il ibi, quod credi posset mortale, uidebam.
E t sensi: & dixi socijs, quod numen in isto
C orpore sit dubito: sed corpore numen in isto est.
Q uisquis es ò faueas: nostrisq; laboribus adsis:
H is quoq; des ueniam. pro nobis mitte precari
D ictys ait: quo non alius conscendere summas
O cyor antemnas: prehensoq; rudente relabi.
H oc Libys, hoc flauus proræ tutela Melanthus,
H oc probat Alamedon, et qui requiemq;, modumq;
V oce dabat remis animorum hortator Epopeus.
H oc omnes alij. prædæ tam cæca cupido est.
N on tamen hanc sacro uiolari pondere pinum
P erpetiar dixi: pars hic mihi maxima iuris:
I nq; aditu absisto. furit audacissimus omni
D e numero Lycabas: qui thuscæ pulsus ab urbe
E xilium dira pœnam pro cæde luebat.
I s mihi, dum resto, iuuenili guttura pugno
R upit: & excussum misisset in æquora: si non
H æsissem, quamuis amens, in fune retentus.
I mpia turba probat factum. tum deniq; Bacchus
(B acchus enim fuerat) ueluti clamore solutus
S it sopor: atq; mero redeant in pectora sensus:
Q uid facitis? quis clamor ait? qua dicite nautæ
H uc ope perueni? quò me deferre paratis?
P one metum Proreus: et quos contingere portus
E de uelis, dixit: terra si stere petita.
N axon ait liber cursus aduertite uestros:

I lla mihi domus est:uobis erit hospita tellus.
P er mare fallaces,per'q; omnia numina iurant:
S ic fore:me'q; iubent pictæ dare uela carinæ.
D extera Naxos erat:dextra mihi lintea danti,
Q uid facis o demens? quis te furor inquit Opheltes?
P ro se quisq; timet:læuam pete maxima nutu
P ars mihi significat:pars quid uelit,aure susurrat.
O bstupui:capiat'q; alius moderamina dixi:
M e'q; ministerio sceleris'q;,artis'q; remoui.
I ncrepor à cunctis:totum'q; immurmurat agmen:
E' quibus Ethalion te scilicet omnis in uno
N ostra salus posita est,ait:& subit ipse:meumq;
E xplet opus:naxo'q; petit diuersa relicta.
T um deus illudens,tanquam modo deniq; fraudem
S enserit:è puppi pontum prospectat adunca:
E t flenti similis,non hæc mihi littora nautæ
P romisistis ait:non hæc mihi terra rogata est:
Q uo merui pœnam facto? quæ gloria uestra est?
S i puerum iuuenes? si multi fallitis unum?
I andudum flebã:lachrymas manus impia nostras
R idet:& impellit properantibus æquora remis.
P er tibi nunc ipsum(neq; enim præsentior illo
E st deus)adiuro tam me tibi uera referre,
Q uàm ueri maiora fide.stetit æquore puppis
H aud aliter:quàm si siccum nauale teneret.
I lli admirantes remorum in uerbere perstant:
V ela'q; deducunt:gemina'q; ope currere tentant.
I mpediunt ederæ remos:nexu'q; recuruo
S erpunt:& grauidis distinguunt uela corymbis.
I pse racemiferis frontem circundatus uuis

Pampineis

P ampineis agitat uelatam frondibus hastam.
Q uem circa tigres, simulachraq; inania lyncum,
P ictarumq; iacent fera corpora pantherarum.
E xiliere uiri: siue hoc insania fecit:
S iue timor: primusq; Medon nigrescere pinnis,
C orporeq;, & presso spinae curuamine flecti
I ncipit. huic Lycabas in quae miracula dixit
V erteris? & lati rictus, & panda loquenti,
N aris erat: squamamq; cutis durata trahebat.
A t Libys, obstantes dum uult obuertere remos:
I n spatium resilire manus breue uidit: & illas
I am non esse manus: iam pinnas posse uocari.
A lter ad intortos cupiens dare brachia funes,
B rachia non habuit: truncoq; repandus in undas
C orpore desiluit: falcata nouissima cauda est:
Q ualia dimidiae sinuantur cornua lunae.
V ndiq; dant saltus: multaq; aspergine rorant:
E merguntq; iterum: redeuntq; sub aequora rursus:
I nq; chori ludunt speciem: lasciuaq; iactant
C orpora: & acceptum patulis mare naribus efflant.
D e modo uiginti (tot enim ratis illa ferebat)
R estabam solus, pauidus, gelidusq;, trementi
C orpore: uixq; animum firmat deus, excute dicens
C orde metum: Chiamq; tene. delatus in illam
A ccessi sacris: baccheaq; sacra frequento.
P raebuimus longis Pentheus ambagibus aures
I nquit: ut ira mora uires absumere posset.
P raecipitem famuli rapite hunc: cruciataq; duris
C orpora tormentis stygiae dimittite morti.
P rotinus abstractus solidis tyrrhenus Acoetes

Clauditur in tectis: & dum crudelia iussæ
Instrumenta necis, ferrumq;, ignesq; parantur:
Sponte sua patuisse fores, lapsasq; lacertis
Sponte sua fama est, nullo soluente cathenas.
Perstat Echionides: nec iam iubet ire: sed ipse
Vadit, ubi electus facienda ad sacra Cithæron
Cantibus, & clara bacchantum uoce sonabat.
Vt fremit acer equus, cum bellicus ære canoro
Signa dedit tubicen: pugnæq; assumit amorem.
Penthea sic ictus longis ululatibus æther
Mouit: & audito clamore recanduit ira.
Monte ferè medio est cingentibus ultima syluis
Purus ab arboribus spectabilis undiq; campus.
Hic oculis illum cernentem sacra profanis
Prima uidet: prima est insano concita cursu:
Prima suum misso uiolauit Penthea thyrso
Mater: & o geminæ clamauit adeste sorores:
Ille aper, in nostris errat qui maximus agris:
Ille mihi feriendus aper. ruit omnis in unum
Turba furens: cunctæ coëunt: trepidúq; sequuntur.
Iam trepidum, iam uerba minus uiolenta loquẽtẽ,
Iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.
Saucius ille tamen fer opem matertera dixit
Autonoë: moueant animos Actæonis umbræ.
Illa quis Actæon nescit: dextramq; precantis
Abstulit: Inoo lacerata est altera raptu.
Non habet infelix, quæ matri brachia tendat:
Trunca sed ostendens deiectis uulnera membris,
Aspice mater ait. uisis ululauit Agaue:
Collaq; iactauit: crinemq; per aëra mouit:

A uulsum'q; caput digitis complexa cruentis
C lamat, Io comites opus hoc uictoria nostra est.
N on citius frondes autumni frigore tactas,
I am'q; male hærentes alta rapit arbore uentus:
Q uā sunt membra uiri manibus direpta nefandis.
T alibus exemplis monitæ noua sacra frequentant.
T hura'q; dant, sanctas'q; colunt Ismenides aras.

P. OVI. NASO. METAMOR-PHOSEON LIB. IIII.

T non Alcathoë Mineïas orgia censet
A ccipienda dei: sed adhuc temeraria Bacchum
Progeniē negat eē Iouis: socias'q; sorores
I mpietatis habet. festum celebrare sacerdos
I mmunes'q; operum famulas, dominas'q; suorum,
P ectora pelle tegi, crinales soluere uittas,
S erta comis, manibus frondentes sumere thyrsos,
I usserat: & sæuam læsi fore numinis iram
V aticinatus erat. parent matres'q;, nurus'q;:
T elas'q;, calathos'q;, infecta'q; pensa reponunt:
Thura'q; dant: Bacchū'q; uocant, Bromiū'q;, Lyæū'q;,
I gnigenam'q;, satum'q; iterum, solum'q; bimatrem.
A dditur his Nyseus'q;, indetonsus'q; Thyoneus,
E t cum Lenæo genialis consitor uuæ,
N yctelius'q;, Eleleus'q; parens, & Iacchus, et Euan:
E t quæ præterea per graias plurima gentes
N omina liber habes. tibi enim īconsumpta iuuēta ē:
T u puer æternus, tu formosissimus alto

C onspiceris cœlo: tibi, cum sine cornibus astas,
V irgineum caput est: oriens tibi uictus, adusq;
D ecolor extremo qua cingitur India gange.
P enthea tu uenerande, bipenniferumq; Lycurgum
S acrilegos mactas: tyrrhenaq; mittis in æquor
C orpora: tu bijugum pictis insignia frenis
C olla premis lyncum: bacchæ, satyriq; sequuntur,
Q uiq; senex ferula titubantes ebrius artus
S ustinet: & pando non fortiter hæret asello.
Q uacunq; ingrederis clamor iuuenilis, & unà
F œmineæ uoces, impulsaq; tympana palmis,
C oncauaq; æra sonant, longoq; foramine buxus.
P lacatus, mitisq; rogant Ismenides adsis:
I ussaq; sacra colunt. solæ Mineides intus
I ntempestiua turbantes festa minerua,
A ut ducunt lanas: aut stamina pollice uersant:
A ut hærent telæ: famulasq; laboribus urgent.
È quibus una leui deducens pollice filum,
D um cessant aliæ, commentaq; sacra frequentant:
N os quoq;, quas Pallas melior dea detinet, inquit,
V tile opus manuum uario sermone leuemus:
P erq; uices aliquid, quod tempora longa uideri
N on sinat: in medium uacuas referamus ad aures.
D icta probant, primamq; iubent narrare sorores.
I lla quid è multis referat (nam plurima norat)
C ogitat: & dubia est de te Babylonia narret
D irce: quam uersa squamis uelantibus artus
S tagna Palæstini credunt coluisse figura.
A n magis ut sumptis illius filia pennis,
E xtremos altis in turribus egerit annos.

N ais an ut cantu, nimiumq́; potentibus herbis
V erterit in tacitos iuuenilia corpora pisces:
D onec idem passa est. an quæ poma alba ferebat,
V t nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor.
H æc placet: hæc quoniam uulgaris fabula non ē:
T alibus orsa modis, lana sua fila sequente.
P yramus & Thisbe iuuenum pulcherrimus alter, Pyrami fabula
A ltera, quas oriens habuit, prælata puellis,
C ontiguas habuere domos: ubi dicitur altam
C octilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
N otitiam, primosq́; gradus uicinia fecit:
T empore creuit amor. tedæ quoq; iure coissent:
S ed uetuere patres: quod non potuere uetare.
E x æquo captis ardebant mentibus ambo.
C onscius omnis abest: nutu, signisq́; loquuntur:
Q uoq́; magis tegitur, tectus magis æstuat ignis.
F issus erat tenui rima, quam duxerat olim,
C um fieret, paries domui communis utriq;.
I d uitium nulli per sæcula longa notatum,
Q uid non sentit amor? primi uidistis amantes:
E t uocis fecistis iter: tutæq́; per illud
M urmure blanditiæ minimo transire solebant.
S æpe ubi constiterant hinc Thisbe, Pyramus illinc:
I nq́; uices fuerat captatus anhelitus oris:
I nuide dicebant paries quid amantibus obstas?
Q uantum erat ut sineres toto nos corpore iungi?
A ut hoc si nimiū est: uel ad oscula danda pateres?
N ec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur:
Q uod datus est uerbis ad amicas transitus aures.
T alia diuersa nequicquam sede locuti

S ub noctem dixere uale: partiq; dedere
O scula quisq; suæ non peruenientia contra.
P ostera nocturnos aurora remouerat ignes:
S ol'q; pruinosas radijs siccauerat herbas:
A d solitum coiere locum: tum murmure paruo
M ulta prius questi, statuunt ut nocte silenti
F allere custodes, foribus'q; excedere tentent.
C um'q; domo exierint, urbis quoq; tecta relinquāt:
N e'ue sit errandum lato spatiantibus aruo,
C onueniant ad busta Nini: lateant'q; sub umbra
A rboris. arbor ibi niueis uberrima pomis
A rdua morus erat, gelido contermina fonti.
P acta placent: & lux tarde discedere uisa
P ræcipitatur aquis: & aquis nox exit ab ijsdem.
C allida per tenebras uersato cardine Thisbe
E greditur: fallit'q; suos: adoperta'q; uultum
P eruenit ad tumulum: dicta'q; sub arbore sedit.
A udacem faciebat amor. uenit ecce recenti
C æde leæna boum spumantes oblita rictus
D epositura sitim uicini fontis in unda.
Q uam procul ad lunæ radios babylonia Thisbe
V idit: & obscurum timido pede fugit in antrum:
D um'q; fugit, tergo uelamina lapsa reliquit.
V t lea sæua sitim multa compescuit unda:
D um redit in syluas, inuentos forte sine ipsa
O re cruentato, tenues laniauit amictus.
S erius egressus uestigia uidit in alto
P uluere certa feræ, toto'q; expalluit ore
P yramus. ut uero uestem quoq; sanguine tinctam
R epperit: una duos inquit, nox perdet amantes:

E quibus illa fuit longa dignissima uita :
N ostra nocens anima est: ego te miseranda peremi:
I n loca plena metus, qui iussi nocte uenires:
N ec prior huc ueni. nostrum diuellite corpus,
E t scelerata fero consumite uiscera morsu
O quicunq; sub hac habitatis rupe leones.
S ed timidi est optare necem. uelamina Thisbes
T ollit: & ad pactæ secum fert arboris umbram.
V tq; dedit notæ lachrymas, dedit oscula uesti:
A ccipe nunc inquit nostri quoq; sanguinis haustus.
Q uoq; erat accinctus, demisit in ilia ferrum.
N ec mora feruenti moriens è uulnere traxit:
E t iacuit resupinus humo. cruor emicat alte
N on aliter, quàm cum uitiato fistula plumbo
S cinditur: & tenui stridente foramine, longas
E iaculatur aquas: atq; ictibus aëra rumpit
A rborei foetus aspergine cædis, in atram
V ertuntur faciem: madefactaq; sanguine radix
P urpureo tingit pendentia mora colore.
E cce metu non dum posito, ne fallat amantem,
I lla redit: iuuenemq; oculis, animoq; requirit:
Q uantaq; uitarit narrare pericula gestit.
V tq; locum, & uisam cognoscit in arbore formam:
S ic facit incertam pomi color: hæret an hæc sit.
D um dubitat, tremebunda uidet pulsare cruentum
M embra solum: retroq; pedem tulit: oraq; buxo
P allidiora gerens, exhorruit æquoris instar:
Q uod fremit, exigua cum summum stringitur aura.
S ed postquam remorata suos cognouit amores:
P ercutit indignos claro plangore lacertos:

Et laniata comas, amplexaq́; corpus amatum,
Vulnera suppleuit lachrymis: fletumq́; cruori
Miscuit: & gelidis in uultibus oscula figens,
Pyrame clamauit, quis te mihi casus ademit?
Pyrame responde: tua te carissima Thisbe
Nominat: exaudi: uultusq́; attolle iacentes.
Ad nomen Thisbes oculos iam morte grauatos
Pyramus erexit: uisaq́; recondidit illa.
Quæ postquam uestemq́; suam cognouit: & ense
Vidit ebur uacuum: tua te manus inquit, amorq;
Perdidit infelix: est & mihi fortis in unum
Hæc manus: est & amor: dabit hic ĩ uulnera uires.
Persequar extinctum: letiq́; miserrima dicar
Causa, comesq; tui: quiq́; à me morte reuelli
Heu, sola poteras: poteris nec morte reuelli.
His tamen amborum uerbis estote rogati
O multum miseri, meus illiusq́;, parentes:
Vt quos certus amor, quos hora nouissima iunxit:
Componi tumulo non inuideatis eodem.
At tu quæ ramis arbor miserabile corpus
Nunc tegis unius: mox es tectura duorum:
Signa tene cædis: pullosq́;, & luctibus aptos
Semper habe fœtus, gemini monimenta cruoris.
Dixit, & aptato pectus mucrone sub imum
Incubuit ferro: quod adhuc à cæde tepebat.
Vota tamen tetigere deos: tetigere parentes:
Nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater:
Quodq́; rogis superest, una requiescit in urna.
Desierat: mediumq́; fuit breue tempus: & orsa est
Dicere Leuconoë. uocem tenuere sorores.

H unc quoq; sydera qui temperat omnia luce
C epit amor solem. Solis referemus amores.
P rimus adulterium ueneris cum marte putatur
H ic uidisse deus: uidet hic deus omnia primus.
I ndoluit facto: Iunonigenæq; marito
F urta tori, furtiq; locum monstrauit: at illi
E t mens, & quod opus fabrilis dextra tenebat,
E xcidit: extemplo graciles ex ære cathenas,
R etiaq;, & laqueos, quæ lumina fallere possent,
E limat: non illud opus tenuissima uincant
S tamina: non summo quæ pendet aranea tigno.
V tq; leues tactus, momentaq; parua sequantur,
E fficit: & lecto circundata collocat apte.
V t uenêre torum coniux, & adulter in unum:
A rte uiri, uinclisq; noua ratione paratis,
I n medijs ambo deprensi amplexibus hærent.
L emnius extemplo ualuas patefecit eburnas:
A dmisitq; deos. illi iacuere ligati
T urpiter: atq; aliquis de dis non tristibus, optat
S ic fieri turpis. superi risere: diuq;
H æc fuit in toto notissima fabula cœlo.
E xigit indicij memorem Cythereïa pœnam:
I nq; uices illum, tectos qui læsit amores:
L ædit amore pari. quid nunc Hyperione nate
F orma, colorq; tibi, radiataq; lumina prosunt?
N empe tuis omnes qui terras ignibus uris:
V reris igne nouo: quiq; omnia cernere debes:
L eucothoën spectas: & uirgine figis in una,
Q uos mundo debes, oculos. modo surgis eoo
T emporius cœlo: modo serius incidis undis.

Spectandiq́; mora brumales porrigis horas.
Deficis interdum: uitiumq́; in lumina mentis
Transit: & obscurus mortalia pectora terres.
Nec tibi, quod lunæ terris propioris imago
Obstiterit, palles: facit hunc amor iste colorem.
Diligis hanc unam: nec te Clymeneq́; Rhodosq́;,
Nec tenet ææ genitrix pulcherrima Circes,
Quæq́; tuos Clytie quamuis despecta petebat
Concubitus: ipsoq́; illo graue uulnus habebat
Tempore. Leucothoë multarum obliuia fecit:
Gentis odoriferæ quam formosissima partu
Edidit Eurynome: sed postquam filia creuit:
Quàm mater cunctas, tam matrem filia uicit.
Rexit achæmenias urbes pater Orchamus: isq́;
Septimus à prisco numeratur origine Belo.
Axe sub hesperio sunt pascua solis equorum:
Ambrosiam pro gramine habent. ea fessa diurnis
Membra ministerijs nutrit: reparatq́; labori.
Dumq́; ibi quadrupedes cœlestia pabula carpunt:
Noxq́; uicem peragit: thalamos deus intrat amatos
Versus in Eurynomes faciem genitricis: & inter
Bis sex Leucothoën famulas ad lumina cernit
Leuia uersato ducente stamina fuso.
Ergo ubi, ceu mater, caræ dedit oscula natæ:
Res ait arcana est: famulæ discedite: ne ue
Eripite arbitrium matri secreta loquendi.
Paruerant: thalamoq́; deus sine teste relictus,
Ille ego sum, dixit, qui longum metior annum:
Omnia qui uideo: per quem uidet omnia tellus:
Mundi oculus mihi, crede places. pauet illa: metuq́;

Et colus, & fusi, digitis cecidere remissis.
Ipse timor decuit: nec longius ille moratus
In ueram rediit speciem, solitumq; nitorem.
At uirgo, quamuis inopino territa uisu:
Victa nitore dei posita uim passa querela est.
Inuidit Clytie: neq; enim moderatus in illa
Solis amor fuerat: stimulataq; pellicis ira
Vulgat adulterium: diffamatumq; parenti
Indicat. ille ferox, immansuetusq; precantem,
Tendentemq; manus ad lumina solis, & ille
Vim tulit inuitæ dicentem, defodit alta
Crudus humo: tumulumq; sup grauis addit arenæ.
Dissipat hunc radiis Hyperione natus: iterq;
Dat tibi: quo possis defossos promere uultus.
Nec tu iam poteras enectum pondere terræ
Tollere nympha caput: corpusq; exangue iacebas.
Nil illo fertur uolucrum moderator equorum
Post phaëthonteos uidisse dolentius ignes.
Ille quidem gelidos radiorum uiribus artus
Si queat, in uiuum tentat reuocare calorem:
Sed quoniam tantis fatum conatibus obstat:
Nectare odorato sparsit corpusq;, locumq;:
Multaq; præquestus, tanges tamen æthera dixit.
Protinus imbutum cœlesti nectare corpus
Delicuit: terramq; suo madefecit odore.
Virgaq; per glebas sensim radicibus actis
Thurea surrexit: tumulumq; cacumine rupit.
At Clytien, quamuis amor excusare dolorem,
Indiciumq; dolor poterat: non amplius author
Lucis adit: uenerisq; modum sibi fecit in illa.

Tabuit ex illo dementer amoribus usa
Nympharum impatiens: & sub Ioue nocte, dieq;
Sedit humo nuda, nudis incompta capillis.
Perq; nouem luces expers undæq;, cibiq;,
Rore mero, lachrymisq; suis ieiunia pauit:
Nec se mouit humo: tantum spectabat euntis
Ora dei: uultusq; suos flectebat ad illum.
Membra ferunt hæsisse solo: partemq; coloris
Luridus exangues pallor conuertit in herbas:
Est in parte rubor: uiolæq; simillimus ora
Flos tegit. illa suum, quamuis radice tenetur:
Vertitur ad solem: mutataq; seruat amorem.
Dixerat: & factum mirabile ceperat aures.
Pars fieri potuisse negant: pars omnia ueros
Posse deos memorant: sed non est Bacchus in illis.
Poscitur Alcathoë, postquam siluere sorores:
Quæ radio stantis percurrens stamina telæ,
Vulgatos taceo dixit pastoris amores
Daphnidis Idæi: quem Nymphe pellicis ira
Contulit in saxum: tantus dolor urit amantes.
Nec loquar, ut quondam naturæ iure nouato
Ambiguus fuerit modo uir, modo fœmina, Scython.
Te quoq; nunc Adamas, quondam fidissime paruo
Celme Ioui, largoq; satos Curetas ab imbri,
Et Crocon in paruos uersum cum Smilace flores,
Prætereo: dulciq; animos nouitate tenebo.
Vnde sit infamis: quare male fortibus undis
Salmacis eneruet, tactosq; remolliat artus:
Discite. causa latet: uis est notissima fontis.
Mercurio puerum diua Cythereide natum

Naiades idæis enutriuere sub antris·
Cuius erat facies, in qua materq; paterq;
Cognosci possent: nomen quoq; traxit ab illis·
Is tria cum primum fecit quinquennia: montes
Deseruit patrios: idaq; altrice relicta
Ignotis errare locis, ignota uidere
Flumina gaudebat, studio minuente laborem·
Ille etiam Lycias urbes, Lyciæq; propinquos
Caras adit· uidet hic stagnum lucentis ad imum
Vsq; solum lymphæ· non illic canna palustris,
Nec steriles uluæ, nec acuta cuspide iunci:
Perspicuus liquor est: stagni tamen ultima uiuo
Cespite cinguntur, semperq; uirentibus herbis·
Nympha colit, sed nec uenatibus apta, nec arcus
Flectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu:
Solaq; naïadum celeri non nota Dianæ·
Sæpe suas illi, fama est, dixisse sorores,
Salmaci uel iaculum, uel pictas sume pharetras:
Et tua cum duris uenatibus otia misce·
Nec iaculum sumit, nec pictas illa pharetras:
Nec sua cum duris uenatibus otia miscet·
Sed modo fonte suo, formosos perluit artus:
Sæpe cythoriaco deducit pectine crines:
Et quid se deceat, spectatas consulit undas·
Nunc perlucenti circundata corpus amictu
Mollibus aut folijs, aut mollibus incubat herbis·
Sæpe legit flores· & tunc quoq; forte legebat:
Cum puerum uidit: uisumq; optauit habere·
Nec tamen ante adijt, & si properabat adire:
Quàm se composuit: quàm circunspexit amictus:

E t finxit uultum: & meruit formosa uideri.
T unc sic orsa loqui, puer o dignissime credi
E sse deus, seu tu deus es, potes esse Cupido:
S iue es mortalis: qui te genuere beati.
E t mater felix, & fortunata profecto
S iqua tibi soror est, & quæ dedit ubera nutrix.
S ed longe cunctis, longe'q; beatior illa,
S iqua tibi sponsa est: siquam dignabere teda.
H æc tibi siue aliqua est: mea sit furtiua uoluptas:
S eu nulla est: ego sim: thalamum'q; ineamus eundẽ.
N ais ab his tacuit: pueri rubor ora notauit.
N escit quid sit amor: sed & erubuisse decebat.
H ic color apricæ pendentibus arbore pomis:
A ut ebori tincto est: aut sub candore rubenti
C um frustra resonant æra auxiliaria, Lunæ.
P oscenti nymphe sine fine sororia saltem
O scula, iam'q; manus ad eburnea colla ferenti,
D esinis, aut fugio, tecum'q; ait ista relinquo.
S almacis extimuit: loca'q; hæc tibi libera trado
H ospes ait: simulat'q; gradu discedere uerso
T um quoq; respiciens: fruticum'q; recondita sylua
D elituit: flexum'q; genu summisit. at ille
S cilicet ut uacuus, & inobseruatus, in herbis
Huc it, & hinc illuc: & in alludentibus undis
S umma pedum, talo'q; tenus uestigia tingit.
N ec mora, temperie blandarum captus aquarum,
M ollia de tenero uelamina corpore ponit.
T um uero obstupuit: nudæ'q; cupidine formæ
S almacis exarsit: flagrant quoq; lumina nymphæ
N on aliter, quàm cum puro nitidissimus orbe

Opposita speculi referitur imagine Phœbus.
Vixq; moram patitur: uix iam sua gaudia differt:
Iam cupit amplecti: iam se male continet amens.
Ille cauis uelox applauso corpore palmis
Desilit in latices: alternaq; brachia ducens
In liquidis translucet aquis: ut eburnea siquis
Signa tegat claro, uel candida lilia, uitro.
Vicimus, & meus est, exclamat Nais: & omni
Veste procul iacta, medijs immittitur undis:
Pugnantemq; tenet: luctantiaq; oscula carpit:
Subiectatq; manus: inuitaq; pectora tangit:
Et nunc hac iuueni, nunc circunfunditur illac.
Deniq; nitentem contra, elabiq; uolentem
Implicat: ut serpens, quam regia sustinet ales:
Sublimemq; rapit: pendens caput illa, pedesq;
Alligat: & cauda spatiantes implicat alas.
Vt'ue solent ederæ longos intexere truncos:
Vtq; sub æquoribus deprensum polypus hostem
Continet, ex omni demissis parte flagellis.
Perstat Atlantiades: sperataq; gaudia nymphæ
Denegat. illa premit: demissaq; corpore toto
Sicut inhærebat, pugnes licet improbe dixit:
Non tamen effugies: ita dij iubeatis: & istum
Nulla dies à me, nec me diducat ab isto.
Vota suos habuere deos: nam mista duorum
Corpora iunguntur: faciesq; inducitur illis
Vna. uelut siquis conducat cortice ramos,
Crescendo iungi, pariterq; adolescere cernit.
Sic ubi complexu coierunt membra tenaci:
Nec duo sunt: sed forma duplex: nec fœmina dici,

Nec puer ut poſſit:neutrumq́;, & utrunq; uidetur.
Ergo ubi ſe liquidas, quo uir deſcenderat, undas
Semimarem feciſſe uidet:mollitaq́; in illis
Membra:manus tendens, ſed iam non uoce uirili,
Hermaphroditus ait, nato date munera ueſtro
Et pater, & genitrix, amborum nomen habenti:
Quiſquis in hos fontes uir uenerit, exeat inde
Semiuir: & tactis ſubito molleſcat in undis.
Motus uterq; parens, nati rata uerba biformis
Fecit: & incerto fontem medicamine tinxit.
Finis erat dictis: & adhuc Mineïa proles
Vrget opus: ſpernitq́; deum: feſtumq́; profanat.
Tympana cum ſubito non apparentia raucis
Obſtrepuere ſonis: & adunco tibia cornu,
Tinnulaq́; æra ſonant: et olent myrrhæq́;, crociq;:
Resq́; fide maior, cœpere uireſcere telæ:
Inq́; ederæ faciem pendens frondeſcere ueſtis:
Pars abit in uites: & quæ modo fila fuerunt,
Palmite mutantur: de ſtamine pampinus exit.
Purpura fulgorem pictis accommodat uuis.
Iamq́; dies exactus erat: tempusq́; ſubibat,
Quod tu nec tenebras, nec poſſes dicere lucem:
Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
Tecta repente quati: pinguesq́; ardere uidentur
Lampades: & rutilis collucent ignibus ædes:
Falſaq́; ſæuarum ſimulachra ululare ferarum.
Fumida iandudum latitant per tecta ſorores:
Diuerſæq́; locis ignes, ac lumina uitant:
Dumq́; petunt tenebras: paruos membrana ꝑ artus
Porrigitur: tenuesq́; includunt brachia pennæ.

Nec qua

Nec qua perdiderint ueterem ratione figuram,
Scire sinunt tenebræ. non illas pluma leuauit:
Sustinuere tamen se perlucentibus alis.
Conatæq; loqui, minimam pro corpore uocem
Emittunt: peraguntq; leui stridore querelas:
Tectaq; non syluas celebrant: lucemq; perosæ
Nocte uolant: seroq; tenent a uespere nomen.
Tum uero totis Bacchi memorabile Thebis
Numen erat: magnasq; noui matertera uires
Narrat ubiq; dei: de totq; sororibus expers
Vna doloris erat, nisi quem fecere sorores.
Aspicit hanc natis, thalamoq; Athamantis habentē
Sublimes animos, & alumnu numine Iuno.
Non tulit: & secum, potuit de pellice natus
Vertere mæonios, pelagoq; immergere nautas:
Et laceranda suæ nati dare uiscera matri:
Et triplices operire nouis mineidas alis:
Nil poterit Iuno, nisi multos flere dolores?
Idq; mihi satis est? hæc una potentia nostra est?
Ipse docet quid agam. fas est & ab hoste doceri.
Quidq; furor ualeat Penthea cæde satisq;,
Ac super ostendit. cur non stimuletur? eatq;
Per cognata suis exempla sororibus Ino?
Est uia decliuis funesta nubila taxo:
Ducit ad infernas per muta silentia sedes:
Styx nebulas exhalat iners: umbræq; recentes
Descendunt illac, simulachraq; functa sepulchris.
Pallor, hyemsq; tenent late loca senta: nouiq;,
Qua sit iter, manes stygiam quod ducat ad urbem,
Ignorant: ubi sit nigri fera regia Ditis.

Mille capax aditus, & apertas undiq; portas
Vrbs habet: ut'q; fretum de tota flumina terra,
Sic omnes animas locus accipit ille: nec ulli
Exiguus populo est: turbam'ue accedere sentit:
Errant exangues sine corpore, & ossibus umbrae:
Pars'q; forum celebrant: pars imi tecta tyranni;
Pars aliquas artes antiquae imitamina uitae
Exercent: aliam partem sua poena coërcet.
Sustinet ire illuc coelesti sede relicta
(Tantum odijs, iraeq; dabat) Saturnia Iuno.
Quò simul intrauit: sacro'q; à corpore pressum
Ingemuit limen: tria Cerberus extulit ora:
Et tres latratus simul edidit. illa sorores
Nocte uocat genitas, graue & implacabile numen.
Carceris ante fores clausas adamante sedebant:
De'q; suis atros pectebant crinibus angues.
Quam simul agnorunt inter caliginis umbras,
Surrexere deae. sedes scelerata uocatur.
Viscera praebebat Tityus lanianda: nouemq;
Iugeribus distractus erat. tibi Tantale nullae
Deprenduntur aquae: quae'q; iminet, effugit arbor.
Aut petis, aut urges ruiturum Sisyphe saxum.
Voluitur Ixion: & se sequitur'q;, fugitq;.
Moliri'q; suis letum patruelibus ausae
Assidue repetunt, quas perdant, Belides undas.
Quos omnes facie postquam Saturnia torua
Vidit: & ante omnes Ixiona: rursus ab illo
Sisyphon aspiciens, cur hic è fratribus inquit
Perpetuas patitur poenas? Athamanta superbum
Regia diues habet? qui me cum coniuge semper

Spreuit? & exponit causas odij'q;, uiæq;:
Quid'q; uelit. quod uellet erat, ne regia Cadmi
Staret: et i facinus traherent Athamanta furores.
Imperium, promissa, preces confundit in unum:
Sollicitat'q; deas. sic hæc Iunone locuta,
Tisiphone canos, ut erat turbata, capillos
Mouit: & obstantes reicit ab ore colubros:
Atq; ita, non longis opus est ambagibus inquit:
Facta puta, quæcunq; iubes: inamabile regnum
Desere: te'q; refer cœli melioris ad auras.
Læta redit Iuno: quam cœlum intrare parantem
Roratis lustrauit aquis Thaumantias Iris.
Nec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit
Importuna facem: fluido'q; cruore rubentem
Induitur pallam: torto'q; incingitur angue:
Egreditur'q; domo. luctus comitatur euntem,
Et pauor, & terror trepido'q; insania uultu.
Limine constiterat: postes tremuisse feruntur
Aeolij: pallor'q; fores infecit acernas:
Sol'q; locum fugit. monstris exterrita coniux:
Territus est Athamas: tecto'q; exire parabant.
Obstitit infelix, aditum'q; obsedit Erinnys:
Nexa'q; uipereis distendens brachia nodis
Cæsariem excussit: motæ sonuere colubræ.
Pars'q; iacent humeris: pars circum pectora lapsæ
Sibila dant: saniem'q; uomunt: linguis'q; coruscant.
Inde duos medijs abrupit crinibus angues:
Pestifera'q; manu raptos immisit. at illi
Inoos'q; sinus, Athamanteos'q; pererrant:
Inspirant'q; graues animos: nec uulnera membris

Vlla ferunt: mens est, quæ diros sentiat ictus.
Attulerat secum liquidi quoq; monstra ueneni
Oris cerberei spumas, & uirus echidnæ,
Errores'q; uagos, cæcæ'q; obliuia mentis,
Et scelus, & lachrymas, rabiẽ'q;, & cædis amorẽ,
Omnia trita simul: quæ sanguine mista recenti
Coxerat ære cauo uiridi uersata cicuta.
Dum'q; pauent illi: uertit furiale uenenum
Pectus in amborum: præcordia'q; intima mouit.
Tum face iactata per eundem sæpius orbem,
Consequitur motos uelociter ignibus ignes.
Sic uictrix, iussi'q; potens, ad inania magni
Regna redit Ditis: sumptum'q; recingitur anguem.
Protinus Aeolides media furibundus in aula
Clamat Io comites his retia tendite syluis:
Hic modo cum gemina uisa est mihi prole leæna:
Vt'q; feræ, sequitur uestigia coniugis amens:
De'q; sinu matris ridentem, & parua Learchum
Brachia tendentem rapit: & bis, ter'q; per auras
More rotat fundæ: rigido'q; infantia saxo
Discutit ora ferox. tum deniq; concita mater,
Seu dolor hoc fecit, seu sparsi causa ueneni,
Exululat: passis'q; fugit male sana capillis:
Te'q; ferens paruum nudis Melicerta lacertis,
Euohe Bacche sonat. Bacchi sub nomine Iuno
Risit: & hos usus præstet tibi dixit alumnus.
Imminet æquoribus scopulus: pars ima cauatur
Fluctibus: & tectas defendit ab imbribus undas:
Summa riget: frõtem'q; in apertum porrigit æquor.
Occupat hunc (uires insania fecerat) Ino:

Seq; super pontum nullo tardata timore
Mittit, onusq; suum: percussa recanduit unda.
At Venus immeritæ neptis miserata labores,
Sic patruo blandita suo est, o numen aquarum,
Proxima cui cœlo cessit Neptune potestas:
Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
Iactari quos cernis in Ionio immenso:
Et dis adde tuis. aliqua & mihi gratia ponto est.
Si tamen in medio quondam concreta profundo
Spuma fui: gratumq; manet mihi nomen ab illa.
Annuit oranti Neptunus: & abstulit illis
Quod mortale fuit: maiestatemq; uerendam
Imposuit: nomenq; simul, faciemq; nouauit:
Leucotheaq; deum cum matre Palæmona dixit.
Sidoniæ comites quantum ualuere secutæ,
Signa pedum primo uidere nouissima saxo:
Nec dubium de morte ratæ, Cadmeida palmis
Deplanxere domum, scissis cum ueste capillis.
Vtq; parum iustæ, nimiumq; in pellice sæuæ
Inuidiam fecere deæ. conuitia Iuno
Non tulit: & faciam uos ipsas maxima dixit
Sæuitiæ monimenta meæ. res dicta secuta est.
Nam quæ præcipue fuerat pia, persequar inquit
In freta reginam: saltumq; datura, moueri
Haud usquam potuit: scopuloq; affixa cohæsit.
Altera, dum solito tentat plangore ferire
Pectora: tentatos sensit riguisse lacertos.
Illa manus ut forte tetenderat in maris undas:
Saxea facta manus in easdem porrigit undas.
Huius, ut arreptum laniabat uertice crinem:

D uratos subito digitos in crine uideres.
Quo quæq; in gestu deprensa est: hæsit in illo.
P ars uolucres factæ: quæ nunc quoq; gurgite in illo
A equora distringunt summis Mineides alis.
N escit Agenorides natam, paruum'q; nepotem
A equoris esse deos: luctu, serieq; malorum
V ictus, & ostentis, quæ plurima uiderat, exit
C onditor urbe sua, tanquam fortuna locorum,
N on sua se premeret: longis'q; erroribus actus
C ontigit Illyricos profuga cum coniuge fines.
I am'q; malis, annis'q; graues, dũ prima retractãt
F ata domus: relegunt'q; suos sermone labores.
N um sacer ille mea traiectus cuspide serpens
C admus ait fuerat, tum cum Sidone profectus
V ipereos sparsi per humum noua semina dentes?
Quem si cura deûm tam certa uindicat ira:
I pse precor serpens in longam porrigar aluum.
D ixit: & ut serpens in longam tenditur aluum:
D uratæ'q; cuti squamas increscere sentit:
N igra'q; cæruleis uariari corpora guttis:
I n pectus'q; cadit pronus: commissa'q; in unum
P aulatim tereti tenuantur acumine crura.
B rachia iam restant: quæ restant brachia tendit:
E t lachrymis per adhuc humana fluentibus ora,
A ccede o coniux, accede miserrima dixit:
D um'q; aliquid superest de me, me tange: manumq;
A ccipe, dum manus est: dũ nõ totũ occupat anguis.
I lle quidem uult plura loqui: sed lingua repente
I n partes est fissa duas: nec uerba uolenti
S ufficiunt: quoties'q; aliquos parat edere questus:

Sibilat: hanc illi uocem natura reliquit.
Nuda manu feriens exclamat pectora coniux,
Cadme mane: teq; infelix his exue monstris.
Cadme qd hoc? ubi pes? ubi sunt hũeriq;, manusq;?
Et color, & facies: & dum loquor, omnia? cur nõ
Me quoq; cœlestes in eundem uertitis anguem?
Dixerat: ille suæ lambebat coniugis ora:
Inq; sinus caros, ueluti cognosceret, ibat:
Et dabat amplexus? assuetaq; colla petebat.
Quisquis adest (aderant comites) terretur: at illa
Lubrica permulcet cristati colla draconis:
Et subito duo sunt: iunctoq; uolumine serpunt:
Donec in appositi nemoris subiere latebras.
Nunc quoq; nec fugiunt hoiem: nec uulnere lædũt:
Quidq; prius fuerint, placidi meminere dracones.
Sed tamen ambobus uersæ solatia formæ
Magna nepos dederat: quem debellata colebat
India: quem positis celebrabat Achaia templis.
Solus Abantiades ab origine cretus eadem
Acrisius superest: qui mœnibus arceat urbis
Argolicæ: contraq; deum ferat arma: genusq;
Non putet esse deum (neq; enim Iouis esse putabat)
Persea: quem pluuio Danaë conceperat auro.
Mox tamen Acrisium (tanta est præsentia ueri)
Tam uiolasse deũm, quàm non agnosse nepotem,
Pœnitet. impositus iam cœlo est alter: at alter
Viperei referens spolium memorabile monstri
Aëra carpebat tenerum stridentibus alis.
Cumq; super Libycas uictor penderet arenas:
Gorgonei capitis guttæ cecidere cruentæ.

Quas humus exceptas uarios animauit in angues:
Vnde frequens illa eſt, infeſtaq́; terra colubris.
Inde per immenſum uentis diſcordibus actus
Nunc huc, nunc illuc exemplo nubis aquoſæ
Fertur: & ex alto ſeductas æquore longe
Deſpectat terras: totumq́; ſuperuolat orbem.
Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia uidit:
Sæpe ſub occaſus, ſæpe eſt delatus in ortus.
Iamq́; cadente die ueritus ſe credere nocti
Conſtitit heſperio regis Atlantis in orbe:
Exiguamq́; petit requiem: dum lucifer ignes
Euocet auroræ: curſus aurora diurnos.
Hic hominum cunctis ingenti corpore præſtans
Iäpetionides Atlas fuit: ultima tellus
Rege ſub hoc, & pontus erat, qui ſolis anhelis
Aequora ſubdit equis, & feſſos excipit axes.
Mille greges illi, totidemq́; armenta per herbas
Errabant: & humum uicinia nulla premebat.
Arboreæ frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
Hoſpes ait Perſeus illi, ſeu gloria tangit
Te generis magni: generis mihi Iuppiter author:
Siue es mirator rerum: mirabere noſtras.
Hoſpitium, requiemq́; peto. memor ille uetuſtæ
Sortis erat. Themis hanc dederat Parnaſia ſortem.
Tempus Atla ueniet: tua quo ſpoliabitur auro
Arbor: & hunc prædæ titulũ Ioue natus habebit.
Id metuens ſolidis pomaria clauſerat Atlas
Montibus: & uaſto dederat ſeruanda draconi:
Arcebatq́; ſuis externos finibus omnes.

Huic quoq; uade procul, ne longe gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe tibi Iuppiter absit.
Vimq́; minis addit: manibusq́; expellere tentat
Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior, quis enim par esset Atlantis
Viribus? at quoniam parui tibi gratia nostra est:
Accipe munus ait: læuáq; à parte Medusæ
Ipse retrouersus squalentia protulit ora.
Quantus erat, mons factus Atlas: nã barba, comæq;
In syluas abeunt: iuga sunt humeriq;, manusq;:
Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumẽ:
Ossa lapis fiunt. tum partes altus in omnes
Creuit in immensum (sic Di statuistis) & omne
Cum tot syderibus coelum requieuit in illo.
Clauserat Hippotades æterno carcere uentos:
Admonitorq́; operum coelo clarissimus alto
Lucifer ortus erat: pennis ligat ille resumptis
Parte ab utraq; pedes: teloq́; accingitur unco:
Et liquidum motis talaribus aëra findit.
Gentibus innumeris circumq́;, infraq́; relictis
Aethiopum populos, Cepheiaq́; conspicit arua.
Illic immeritam maternæ pendere linguæ
Andromedam poenas iniustus iusserat Hammon.
Quam simul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades: nisi ꝙ leuis aura capillos
Mouerat: & tepido manabant lumina fletu:
Marmoreum ratus esset opus. trahit inscius ignes:
Et stupet: & uisæ correptus imagine formæ
Penè suas quatere est oblitus in aëre pennas
Vt stetit: o dixit non istis digna catenis,

S ed quibus inter se cupidi iunguntur amantes,
P ande requirenti nomen, terræq;, tuumq;,
E t cur uincla geras. primo silet illa: nec audet
A ppellare uirum uirgo: manibus'q; modestos
C ælasset uultus, si non religata fuisset.
L umina, quod potuit, lachrymis impleuit obortis.
S æpius instanti, sua ne delicta fateri
N olle uideretur: nomen terræ'q;, suumq;,
Q uanta'q; maternæ fuerit fiducia formæ
I ndicat: & non dum memoratis omnibus unda
I nsonuit: ueniens'q; immenso bellua ponto
I mminet: & latum sub pectore possidet æquor.
C onclamat uirgo: genitor lugubris, & unà
M ater adest: ambo miseri: sed iustius illa.
N ec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
P langorem'q; ferunt: uincto'q; in corpore adhærent.
C um sic hospes ait, lachrymarum longa manere
T empora uos poterũt: ad opẽ breuis hora ferẽda ẽ.
H anc ego si peterem Perseus Ioue natus, & illa,
Q uam clausam impleuit fœcundo Iuppiter auro,
G orgonis anguicomæ Perseus superator, & alis
A etherias ausus iactatis ire per auras:
P ræferrer cunctis certe gener. addere tantis
D otibus, & meritum (faueant modo numina) tento.
V t mea sit seruata mea uirtute paciscor.
A ccipiunt legem (quis enim dubitaret?) & orant:
P romittunt'q; super regnum dotale parentes.
E cce uelut nauis præfixo concita rostro
S ulcat aquas iuuenum sudantibus acta lacertis:
S ic fera dimotis impulsu pectoris undis.

Tantum aberat ſcopulis: quantum balearica torto
Funda poteſt plumbo medij tranſmittere cœli:
Cum ſubito iuuenis pedibus tellure repulſa
Arduus in nubes abijt. ut in æquore ſummo
Vmbra uiri uiſa eſt: uiſam fera ſæuit in umbram.
Vtq; Iouis præpes uacuo cum uidit in aruo
Præbentem phœbo liuentia terga draconem,
Occupat aduerſum: neu ſæua retorqueat ora,
Squamigeris auidos figit ceruicibus ungues.
Sic celeri miſſus præceps per inane uolatu
Terga feræ preſſit, dextróq; frementis in armo
Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo.
Vulnere læſa graui modo ſe ſublimis in auras
Attollit: modo ſubdit aquis: modo more ferocis
Verſat apri: quem turba canum circunſona terret.
Ille auidos morſus uelocibus effugit alis:
Quáq; patent, nunc terga cauis ſuppoſita conchis,
Nunc laterum coſtas, nunc qua tenuiſſima cauda
Deſinit in piſcem, falcato uulnerat enſe.
Bellua puniceo miſtos cum ſanguine fluctus
Ore uomit: maduere graues aſpergine pennæ:
Nec bibulis ultra Perſeus talaribus auſus
Credere, conſpexit ſcopulum: qui uertice ſummo
Stantibus extat aquis: operitur ab æquore moto.
Nixus eo, rupiſq; tenens iuga prima ſiniſtra,
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora cum plauſu clamor, ſuperaſq; deorum
Impleuere domos. gaudent, generumq; ſalutant:
Auxiliumq; domus, ſeruatoremq; fatentur
Caſſiope, Cepheuſq; pater: reſoluta cathenis

Incedit uirgo pretiumq;, & causa laboris.
Ipse manus hausta uictrices abluit unda:
Anguiferumq; caput dura ne lædat arena:
Mollit humum folijs: natasq; sub æquore uirgas
Sternit: & imponit Phorcynidos ora Medusæ.
Virga recens, bibulaq; etiam nunc uiua medulla
Vim rapuit monstri: tactuq; induruit huius:
Percepitq; nouum ramis, & fronde rigorem.
At pelagi nymphæ factum mirabile tentant
Pluribus in uirgis: & idem contingere gaudent.
Seminaq; ex illis ut erant iactata per undas:
Nunc quoq; coralijs eadem natura remansit,
Duritiem tacto capiant ut ab aëre: quodq;
Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum.
Dis tribus ille focos totidem de cæspite ponit:
Læuum Mercurio, dextrum tibi bellica uirgo,
Ara Iouis media est. mactatur uacca Mineruæ,
Alipedi uitulus, taurus tibi summe deorum.
Protinus Andromeden, & tanti præmia facti
Indotata rapit. tædas Hymenæus, amorq;
Præcipiunt: largis satiantur odoribus ignes:
Sertaq; dependent tectis: & ubiq;, lyræq;,
Tibiaq;, & cantus animi felicia læti
Argumenta sonant: reseratis aurea ualuis
Atria tota patent: pulchroq; instructa paratu
Cephenii proceres ineunt conuiuia regis.
Postquam epulis functi generosi munere bacchi
Diffudere animos: cultusq;, genusq; locorum
Quærit abantiades, moresq;, animosq; uirorum.

Quæ simul edocuit: nunc o fortissime dixit
Fare precor Perseu quanta uirtute, quibus'q;
Artibus abstuleris crinita draconibus ora.
Narrat Agenorides gelido sub Atlante iacentem
Esse locum solidæ tutum munimine molis:
Cuius in introitu geminas habitasse sorores
Phorcydas unius partitas luminis usum.
Id se solerti furtim, dum traditur, astu
Supposita cœpisse manu: per'q; abdita longe
Deuia'q;, & syluis horrentia saxa fragosis
Gorgoneas tetigisse domos: passim'q; per agros
Per'q; uias uidisse hominum simulachra, ferarũ'q;
In silicem ex ipsis uisa conuersa Medusa.
Se tamen horrendæ clypei, quod læua gerebat,
Aere repercusso formam aspexisse Medusæ.
Dum'q; grauis somnus colubras'q;, ipsam'q; tenebat:
Eripuisse caput collo: pennis'q; fugacem
Pegason, & fratrem matris de sanguine natos.
Addidit & longi non falsa pericula cursus:
Quæ freta, quas terras sub se uidisset ab alto:
Et quæ iactatis tetigisset sydera pennis.
Ante expectatum tacuit. tamen excipit unus
Ex numero procerum quærens, cur sola sororum
Gesserit alternis immistos crinibus angues.
Hospes ait, quoniam scitaris digna relatu:
Accipe quæsiti causam. clarissima forma,
Multorum'q; fuit spes inuidiosa procorum
Illa: nec in tota conspectior ulla capillis
Pars fuit: inueni, qui se uidisse referrent.
Hanc pelagi rector templo uitiasse Mineruæ

D icitur. auersa est: & castos ægide uultus
N ata Iouis texit: ne'ue hoc impune fuisset:
G orgoneum crinem turpes mutauit in hydros.
N unc quoq;, ut attonitos formidine terreat hostes:
P ectore in aduerso, quos fecit, sustinet angues.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER V.

d Vm'q; ea Cephenum medio Danaëius heros
A gmine commemorat: fremitu regalia turbæ
A tria complentur: nec coniugalia festa
Q ui canat, est clamor: sed qui fera nuntiet arma.
I n'q; repentinos conuiuia uersa tumultus
A ssimulare freto possis: quod sæua quietum
V entorum rabies motis exasperat undis.
P rimus in his Phineus belli temerarius author
F raxineam quatiens æratæ cuspipis hastam
E n ait, en adsum, præreptæ coniugis ultor.
N ec mihi te pennæ, nec falsum uersus in aurum
I uppiter eripiet. conanti mittere Cepheus
Q uid facis exclamat? quæ te germane furentem
M ens agit in facinus? meritis'ne hæc gratia tantis
R edditur? hac uitam seruatæ dote rependis?
Q uam tibi non Perseus, uerum, si quæris, ademit:
S ed graue Nereidū numen: sed corniger Hāmon:
S ed quæ uisceribus ueniebat bellua ponti
E xaturanda meis. illo tibi tempore rapta est:

Quo peritura fuit. nisi si crudelis id ipsum
Exigis, ut pereat: luctuq; leuabere nostro.
Scilicet haud satis est, q te spectante reuincta est:
Et nullam q opem patruus, sponsus'ue tulisti:
Insuper à quoquam q sit seruata dolebis?
Præmiaq; eripies? quæ si tibi magna uidentur:
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses.
Nunc sine, qui petijt, p quē hæc non orba senectus,
Ferre, quod & meritis, & uoce ē pactus: eumq;
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contra: sed & hunc, & Persea uultu
Alterno spectans petat hunc ignorat, an illum.
Cunctatus'q; breui contortam uiribus hastam,
Quantas ira dabat, nequicquam in Persea misit.
Vt stetit illa toro: stratis tum deniq; Perseus
Exilijt: telo'q; ferox inimica remisso
Pectora rupisset: nisi post altaria Phineus
Isset: & indignum scelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhœti non irrita cuspis adhæsit.
Qui postquam cecidit: ferrūq; ex osse reuulsum est:
Calcitrat, & positas aspergit sanguine mensas.
Tum uero indomitas ardescit uulgus in iras:
Tela'q; conijciunt: & sunt qui Cephea dicant
Cum genero debere mori. sed limine tecti
Exierat Cepheus testatus ius'q;, fidemq;,
Hospitij'q; deos, ea se prohibente moueri.
Bellica Pallas adest: & protegit ægide fratrem:
Dat'q; animos. erat indus Atys, quē flumine Gāge
Edita Limniace uitreis peperisse sub undis
Creditur: egregius forma: quam diuite cultu

Augebat bis adhuc octonis integer annis
Indutus tyriá chlamydem: quam limbus obibat
Aureus: ornabant aurata monilia collum:
Et madidos myrrha curuum crinale capillos.
Ille quidem iaculo quamuis distantia misso
Figere doctus erat: sed tendere doctior arcus.
Tum quoq; lenta manu flectentem cornua Perseus
Stipite, qui media positus fumabat in ara
Perculit: & fractis confudit in ossibus ora.
Hunc ubi fœdatos iactantem in sanguine uultus
Assyrius uidit Lycabas iunctissimus illi
Et comes, & ueri non dissimulator amoris:
Postquam exhalantem sub acerbo uulnere uitam
Deplorauit Atyn: quos ille tetenderat arcus
Arripit: & mecum tibi sint certamina dixit:
Nec longum pueri fato lætabere: quo plus
Inuidiæ, quàm laudis habes. hæc omnia nondum
Dixerat: emicuit neruo penetrabile telum:
Vitatum'q;, tamen sinuosa ueste pependit.
Vertit in hunc harpen spectatam cæde Medusæ
Acrisioniades: adigit'q; in pectus. at ille
Iam moriens oculis sub nocte natantibus atra
Circunspexit Atyn: se'q; acclinauit ad illum:
Et tulit ad manes iunctæ solatia mortis.
Ecce Syenites genitus Methione Phorbas,
Et libys Amphimedon auidi committere pugnam,
Sanguine, quo late tellus madefacta tepebat:
Conciderant lapsi. surgentibus obstitit ensis
Alterius costis, iugulo Phorbantis adactus.
At non Actoriden Erithum, cui lata bipennis

Telum

Telum erat, admoto Perseus petit ense: sed altis
Extantem signis, multæq; in pondere massæ,
Ingentem manibus tollit cratera duabus:
Infligitq; uiro. rutilum uomit ille cruorem:
Et resupinus humum moribundo uertice pulsat.
Inde semiramio Polydæmona sanguine cretum,
Caucaseumq; Abarim, Sperchionidenq; Lycetum,
Intonsumq; comas Elycen, Phlegianq;, Clytumq;,
Sternit: & extructos morientum calcat aceruos.
Nec Phineus ausus concurrere comminus hosti:
Intorquet iaculum: quod detulit error in Idam
Expertem frustra belli, & neutra arma secutum.
Ille tuens oculis immitem Phinea toruis,
Quãdoqdẽ in partes ait abstrahor: accipe Phineu,
Quem fecisti hostem: pensaq; hoc uulnere uulnus.
Iamq; remissurus tractum de uulnere telum
Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.
Tum quoq; Cephenum post regem primus Odites
Ense iacet Clymeni: Protenora percutit Hypseus,
Hypsea, Lyncides. fuit & grandæuus in illis
Emathion æqui cultor, timidusq; deorum:
Qui quoniam prohibent anni bellare, loquendo
Pugnat: & incessit: sceleratáq; deuouet arma.
Huic Cromis amplexo tremulis altaria palmis
Decutit ense caput: quod protinus incidit aræ:
Atq; ibi semianimis uerba execrantia lingua
Edidit: & medios animam expirauit in ignes.
Hinc gemini fratres, Broteasq;, & cæstibus Hãmõ
Inuicti, uinci si possent cæstibus enses:
Phinea cecidere manu: Cererisq; sacerdos

A mpycus albenti uelatus tempora uitta.
T u quoq; Lāpetide non hos adhibendus ad usus:
S ed qui pacis opus citharam cum uoce moueres:
I ussus eras cælebrare dapes, festum'q; canendo.
Q uem procul astantem, plectrum'q; imbelle tenentē
P ettalus irridens stygijs cane cætera dixit
M anibus: & læuo macronem tempore fixit.
C oncidit, & digitis morientibus ille retentat
F ila lyræ: casu'q; fuit miserabile carmen.
N ec sinit hunc impune ferox cecidisse Lycormas:
R apta'q; de dextro robusta repagula poste
O ssibus illisit mediæ ceruicis. at ille
P rocubuit terræ mactati more iuuenci.
D emere tentabat leui quoq; robora postis
C inypheus Pelates: tentanti dextera fixa est
C uspide Marmaridæ Coriti: ligno'q; cohæsit.
H ærenti latus hausit Abas: nec corruit ille:
S ed retinente manu moriens è poste pependit.
S ternitur & Menaleus perseïa castra secutus,
E t Nasamoniaci Dorilas ditissimus agri,
D iues agri Dorilas: quo non possederat alter
L atius: aut totidem tollebat farris aceruos.
H uius in obliquo missum stetit inguine ferrum:
(L etifer ille locus) quem postquam uulneris author
S ingultantem animam, et uersantem lumina uidit,
B actreus Alcioneus: hoc, quod premis, inqt, habeto
D e tot agris terræ: corpus'q; exangue reliquit.
T orquet in hunc hastam calido de uulnere raptam
V ltor Abantiades: media quæ nare recepta
C eruice exacta est: in partes'q; eminet ambas.

D umq; manum fortuna iuuat, Clytiúq;, Claninq;
M atre satos una diuerso uulnere fudit.
N am Clytij per utrunq; graui librata lacerto
F raxinus acta femur: iaculũ Clanis ore momordit.
O ccidit & Celadon mendesius: occidit A streus
M atre palæstina dubio genitore creatus.
A ethionq; sagax quondam uentura uidere,
T unc aue deceptus falsa regisq; Thoastes
A rmiger, & cæso genitore infamis A gyrtes.
P lus tamen exhausto superest: nanq; omnibus unum
O pprimere est animus: coniurata undiq; pugnant
A gmina pro causa meritum impugnante, fidemq;.
H ac pro parte socer frustra pius, & noua coniux
C um genitrice fauent: ululatuq; atria complent.
S ed sonus armorum superat, gemitusq; cadentum:
P ollutosq; simul multo B ellona penates
S anguine perfundit: renouataq; prælia miscet.
C ircumeunt unum Phineus, & mille secuti
P hinea: tela uolant hyberna grandine plura
P ræter utrunq; latus, præterq; & lumen, et aures.
A pplicat hic humeros ad magnæ saxa columnæ:
T utaq; terga gerens, aduersaq; in agmina uersus
S ustinet instantes. instabat parte sinistra
C haonius Molpheus, dextra nabathæus Ethemon.
T igris ut auditis diuersa ualle duorum
E xtimulata fame mugitibus armentorum
N escit utro potius ruat: & ruere ardet utroq;.
S ic dubius Perseus dextra, læua'ne feratur,
M olphea traiecti summouit uulnere cruris:
C ontentusq; fuga est: neq; enim dat tempus Ethemõ:

S ed furit: & cupiens alto dare uulnera collo,
N on circunspectis exactum uiribus ensem
F regit: & extrema percussæ parte columnæ
L amina dissiluit: dominiq́; in gutture fixa est.
N on tamen ad letum causas satis illa ualentes
P laga dedit: trepidum Perseus, & inertia frustra
B rachia tendentem cyllenide confodit harpe.
V erum ubi uirtutem turbæ succumbere uidit:
A uxilium Perseus, quoniam sic cogitis ipsi:
D ixit, ab hoste petam: uultus auertite uestros,
S iquis amicus adest: & Gorgonis extulit ora.
Q uære alium, tua, quem moueant miracula, dixit
T hessalus: utq́; manu iaculum fatale parabat
M ittere: in hoc hæsit signum de marmore gestu.
P roximus huic Ampix animi plenissima magni
P ectora Lyncidæ gladio petit: inq́; petendo
D extera diriguit: nec citra mota, nec ultra est.
A t Nileus, qui se genitum septemplice Nilo
E mentitus erat: clypeo quoq; flumina septem
A rgento partim, partim cælauerat auro:
A spice ait Perseu nostræ primordia gentis:
M agna feres tacitas solatia mortis ad umbras,
A` tanto cecidisse uiro. pars ultima uocis
I n medio suppressa sono est: adapertaq́; uelle
O ra loqui credas: nec sunt ea peruia uerbis.
I ncrepat hos, uitioq́; animi non uiribus inquit
G orgonei torpetis Eryx: incurrite mecum:
E t prosternite humi iuuenem magica arma mouētē.
I ncursurus erat: tenuit uestigia tellus:
I mmotusq́; silex, armataq́; mansit imago.

Hi tamen ex merito pœnas ſubiere: ſed unus
Miles erat Perſei: pro quo dum pugnat, Aconteus
Gorgone conſpecta, ſaxo concreuit oborto.
Quem ratus Aſtyages etiam nunc uiuere, longo
Enſe ferit: ſonuit tinnitibus enſis acutis.
Dum ſtupet Aſtyages, naturam traxit eandem:
Marmoreoq́; manet uultus mirantis in ore.
Nomina longa mora eſt media de plebe uirorum
Dicere. bis centum reſtabant corpora pugnæ:
Gorgone bis centum riguerunt corpora uiſa.
Pœnitet iniuſti tunc deniq; Phinea belli.
Sed quid agat? ſimulachra uidet diuerſa figuris:
Agnoſcitq́; ſuos: & nomine quenq; uocatum
Poſcit opem: credensq́; parum, ſibi proxima tangit
Corpora: marmor erant: auertitur: atq; ita ſupplex
Confeſſasq́; manus, obliquaq́; brachia tendens,
Vincis ait Perſeu: remoue tua monſtra: tuæq;
Saxificos uultus, quæcunq; ea, tolle Meduſæ:
Tolle precor. non nos odium, regniq; cupido
Compulit ad bellum: pro coniuge mouimus arma.
Cauſa fuit meritis melior tua, tempore noſtra.
Non ceſſiſſe piget. nihil o fortiſſime præter
Hanc animam concede mihi: tua cætera ſunto.
Talia dicenti, neq; eum, quem uoce rogabat,
Reſpicere audenti, quod ait timidiſſime Phineu
Et poſſum tribuiſſe: & magnum eſt munus inerti:
Pone metum, tribuam: nullo uiolabere ferro.
Quin etiam manſura dabo monimenta per æuum:
Inq́; domo ſoceri ſemper ſpectabere noſtri:
Vt mea ſe ſponſi ſoletur imagine coniux:

Dixit, & in partem Phorcynida transtulit illam:
Ad quam se trepido Phineus obuerterat ore.
Tunc quoq; conanti sua uertere lumina ceruix
Diriguit: saxoq; oculorum induruit humor.
Sed tamen os timidū, uultusq; in marmore supplex,
Summissæq; manus, faciesq; obnoxia mansit.
Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
Intrat: & immeriti uindex, ultorq; parentis
Aggreditur Prœtum. nam fratre per arma fugato
Acrisioneas Prœtus possederat arces.
Sed nec ope armorum, nec, quam male ceperat, arce
Torua colubriferi superauit lumina monstri.
Te tamen o paruæ rector Polydecte Seriphi,
Nec iuuenis uirtus per tot spectata labores,
Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
Exerces odium: nec iniqua finis in ira est.
Detrectas etiam laudem: fictamq; Medusæ
Arguis esse necem. dabimus tibi pignora ueri,
Parcite luminibus, Perseus ait: oraq; regis
Ore Medusæo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenæ comitem Tritonia fratri
Se dedit: inde caua circundata nube Seriphon
Deserit, à dextra Cythno, Gyaroq; relictis.
Quaq; super pontum uia uisa breuissima, Thebas
Virgineumq; Helicona petit: quo monte potita
Constitit: & doctas sic est affata sorores.
Fama noui fontis nostras peruenit ad aures:
Dura Medusei, quem præpetis ungula rupit.
Is mihi causa uiæ: uolui mirabile factum,
Cernere: uidi ipsum materno sanguine nasci.

E xcipit Vranie, quæcunq; est causa uidendi
H as tibi diua domos, animo gratissima nostro.
V era tamen fama est: & Pegasus huius origo
F ontis: & ad latices deduxit Pallada sacros.
Q uæ mirata diu factas pedis ictibus undas
S yluarum lucos circumspicit antiquarum,
A ntráq;, & innumeris distinctas floribus herbas:
F elicésq; uocat pariter studijq;, locíq;,
M æonidas. quam sic affata est una sororum.
O, nisi te uirtus opera ad maiora tulisset:
I n partem uentura chori tritonia nostri,
V era refers: meritóq; probas, artésq;, locumq;:
E t gratam sortem, tutæ modo simus, habemus.
S ed uetitum est adeo sceleri nihil. omnia terrent
V irgineas mentes: dirúsq; ante ora Pyreneus
V ertitur: & nondum me tota mente recepi.
D aulia threicio, phocæáq; milite rura
C eperat ille ferox: iniustáq; regna tenebat.
T empla petebamus parnasia: uidit euntes:
N ostráq; fallaci ueneratus numina uultu,
M æonides (cognorat enim) consistite dixit:
N ec dubitate precor tecto graue sydus & imbrem
(I mber erat) uitare meo: subiere minores
S æpe casas superi. dictis, & tempore motæ,
A nnuimúsq; uiro: primásq; intrauimus ædes.
D esierant imbres: uictóq; aquilonibus austro
F usca repurgato fugiebant nubila cœlo.
I mpetus ire fuit: claudit sua tecta Pyreneus:
V imq; parat. quam nos sumptis effugimus alis.
I pse secuturo similis stetit arduus arce:

Qua'q; uia est uobis, erit & mihi dixit eadem:
Se'q; iacit uecors e' summo culmine turris:
Et cadit in uultus: discussis'q; ossibus oris
Tundit humum moriens scelerato sanguine tinctam.
Musa loquebatur: pennæ sonuere per auras:
Vox'q; salutantum ramis ueniebat ab altis.
Suspicit: & linguæ quærit tam certa loquentes
Vnde sonent: hoiem'q; putat Ioue nata locutum:
Ales erat: numero'q; nouem sua fata querentes
Institerant ramis imitantes omnia picæ.
Miranti sic orsa deæ dea. nuper & istæ
Auxerunt uolucrum uictæ certamine turbam.
Pierus has genuit pellæus diues in aruis:
Pæonis Euippe mater fuit: illa potentem
Lucinam nouies nouies paritura uocauit.
Intumuit numero stolidarum turba sororum:
Per'q; tot hæmonias, & per tot achaidas urbes
Huc uenit: & tali committit prælia uoce.
Desinite indoctum uana dulcedine uulgus
Fallere: nobiscum, siqua est fiducia uobis:
Thespiades certate deæ: nec uoce, nec arte
Vincemur: totidem'q; sumus. uel cedite uictæ
Fonte Medusæo, & Hyantea Aganippe:
Vel nos emathijs ad pæonas usq; niuosos
Cedemus campis. dirimant certamina nymphæ.
Turpe quidem contendere erat: sed cedere uisum
Turpius. electæ iurant per flumina nymphæ:
Facta'q; de uiuo pressere sedilia saxo.
Tunc sine sorte prior, quæ se certare professa est,
Bella canit superum: falso'q; in honore gigantes

Ponit: & extenuat magnorum facta deorum:
Emissumq; ima de sede Typhoëa terræ
Cœlitibus fecisse metum: cunctosq; dedisse
Terga fugæ: donec fessos ægyptia tellus
Ceperit, & septem discretus in hostia Nilus.
Huc quoq; terrigenam uenisse Typhoëa narrat:
Et se mentitis superos cælasse figuris:
Duxq; gregis dixit fit Iuppiter: unde recuruis
Nunc quoq; formatus libys est cũ cornibus Hãmon.
Delius in coruo, proles Semeleïa capro,
Fele soror phœbi, niuea Saturnia uacca,
Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis.
Hactenus ad citharam uocalia mouerat ora.
Poscimur Aonides. sed forsitan otia non sunt:
Nec nostris præbere uacat tibi cantibus aures.
Ne dubita: uestrumq; mihi refer ordine carmen:
Pallas ait: nemorisq; leui consedit in umbra.
Musa refert. dedimus summam certaminis uni.
Surgit, & immissos edera collecta capillos
Calliope querulas prætentat pollice chordas:
Atq; hæc percussis subiungit carmina neruis.
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro:
Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris:
Prima dedit leges. Cereris sunt omnia munus.
Illa canenda mihi est: utinam modo dicere possim
Carmina digna dea: certe dea carmine digna est.
Vasta giganteis ingesta est insula membris
Trinacris: & magnis subiectum molibus urget
Aetherias ausum sperare Typhoëa sedes.
Nititur ille quidem: pugnatq; resurgere sæpe:

Dextra sed ausonio manus est subiecta Peloro:
Laeua Pachyne tibi: Lilybaeo crura premuntur:
Degrauat Aetna caput: sub qua resupinus arenas
Eiectat, flammamq; fero uomit ore Typhoëus.
Saepe remoliri luctatur pondera terrae:
Oppidaq;, & magnos deuoluere corpore montes:
Inde tremit tellus: & rex pauet ipse silentum
Ne pateat: latoq; solum retegatur hiatu:
Immissusq; dies trepidantes terreat umbras.
Hanc metuens cladem tenebrosa sede tyrannus
Exierat: curruq; atrorum uectus equorum
Ambibat siculae cautus fundamina terrae.
Postquam exploratum satis est loca nulla labare:
Depositoq; metu uidet hunc Erycina uagantem
Monte suo residens, natumq; amplexa uolucrem:
Arma, manusq; meae, mea nate potentia dixit,
Illa, quibus superas omnes, cape tela Cupido:
Inq; dei pectus celeres molire sagittas,
Cui triplicis cessit fortuna nouissima regni.
Tu superos, ipsumq; Iouem, tu numina ponti
Victa domas, ipsumq;, regit qui numina terrae.
Tartara quid cessant? cur non matrisq;, tuumq;
Imperium profers? agitur pars tertia mundi.
Et tamen in coelo iam patientia nostra est?
Spernimur: ac mecum uires minuuntur amoris.
Pallada non'ne uides, iaculatricemq; Dianam
Abscessisse mihi? Cereris quoq; filia uirgo,
Si patiemur, erit: nam spes affectat easdem.
At tu pro socio, siqua est ea gratia, regno
Iunge deam patruo. dixit Venus. ille pharetram

S oluit: & arbitrio matris de mille ſagittis
V nam ſepoſuit: ſed qua nec acutior ulla,
N ec minus icerta eſt, nec quæ magis audiat arcum:
O ppoſitoq́; genu curuauit flexile cornu:
I nq́; cor hamata percuſſit harundine ditem.
H aud procul Aetnæis lacus eſt à mœnibus altus
N omine Perguſa: non illo plura Cayſter
C armina cygnorum labentibus audit in undis.
S ylua coronat aquas cingens latus omne: ſuisq;
F rondibus ut uelo phœbeos ſummouet ignes:
F rigora dant rami, uarios humus humida flores:
P erpetuum uer eſt. quo dum Proſerpina luco
L udit: & aut uiolas, aut candida lilia carpit,
D umq́; puellari ſtudio, calathosq́;, ſinumq;
I mplet: & æquales certat ſuperare legendo:
P enè ſimul uiſa eſt, dilectaq́;, raptaq́; diti.
V ſqueadeo eſt properatus amor dea territa mœſto,
E t matrem & comites, ſed matrem ſæpius, ore,
C lamat: & ut ſumma ueſtem laniarat ab ora,
C ollecti flores tunicis cecidere remiſſis:
T antaq́; ſimplicitas puerilibus affuit annis:
H æc quoq; uirgineum mouit iactura dolorem.
R aptor agit currus: & nomine quenq; uocando
E xhortatur equos: quorum per colla, iubasq;
E xcutit obſcura tinctas ferrugine habenas:
P erq́; lacus altos, & olentia ſulfure fertur
S tagna palicorum rupta feruentia terra,
E t qua bacchiadæ bimari gens orta Corintho
I nter inæquales poſuerunt mœnia portus.
E ſt medium Cyanes, & piſeæ Arethuſæ,

Quod coit angustis inclusum cornibus æquor.
Hic fuit, à cuius stagnum quoq; nomine dictum est:
Inter sicelidas Cyane celeberrima nymphas.
Gurgite quæ medio summa tenus extitit aluo:
Agnouitq; deam: nec longius ibitis inquit:
Non potes inuitæ Cereris gener esse: roganda,
Non rapienda fuit. quod si componere magnis
Parua mihi fas est: & me dilexit Anapus:
Exorata tamen, nec, ut hæc, exterrita, nupsi.
Dixit: & in partes diuersas brachia tendens
Obstitit. haud ultra tenuit Saturnius iram:
Terribilesq; hortatus equos in gurgitis ima
Contortum ualido sceptrum regale lacerto
Condidit. icta uiam tellus in tartara fecit:
Et pronos currus medio cratere recepit.
At Cyane raptamq; deam, contemptaq; fontis
Iura sui mœrens inconsolabile uulnus
Mente gerit tacita: lachrymisq; absumitur omnis:
Et quarum fuerat magnum modo numen, in illas
Extenuatur aquas. molliri membra uideres:
Ossa pati flexus: ungues posuisse rigorem:
Primaq; de tota tenuissima quæq; liquescunt
Cærulei crines, digitiq;, & crura, pedesq;:
Nam breuis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est. post hæc humeri tergumq;, latusq;,
Pectoraq; in tenues abeunt euanida riuos.
Deniq; pro uiuo uitiatas sanguine uenas
Lympha subit: restatq; nihil, quod prendere possis.
Interea pauide nequicquam filia matri
Omnibus est terris, omni quæsita profundo.

Illam non udis ueniens aurora capillis
Cessantem uidit: non hesperus: illa duabus
Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna:
Perq; pruinosas tulit irrequieta tenebras.
Rursus ubi alma dies hebetarat sydera: natam
Solis ab occasu, solis quærebat ad ortus.
Fessa labore sitim conceperat: oraq; nulli
Colluerant fontes: contectam stramine uidit
Forte casam: paruasq; fores pulsauit. at inde
Prodit anus: diuamq; uidet: lymphamq; roganti
Dulce dedit, tosta quod coxerat ante polenta.
Dum bibit illa datum: duri puer oris, & audax
Constitit ante deam: risitq;: auidamq; uocauit.
Offensa est: neq; adhuc epota parte loquentem
Cum liquido mista perfudit diua polenta.
Combibit os maculas: & quæ modo brachia gessit:
Crura gerit: cauda est mutatis addita membris:
Inq; breuem formam, ne sit uis magna nocendi,
Contrahitur: paruaq; minor mensura lacerta est.
Mirantem, flentemq;, & tangere monstra pauentem
Fugit anum: latebrasq; petit: aptumq; colori
Nomen habet uarijs stellatus corpora guttis.
Quas dea per terras, & quas, errauerit undas,
Dicere longa mora est. quærenti defuit orbis.
Sicaniam repetit: dumq; omnia lustrat eundo:
Venit & ad Cyanen: ea, ni mutata fuisset:
Omnia narrasset: sed & os, & lingua uolenti
Dicere non aderant: nec qua loqueretur, habebat.
Signa tamen manifesta dedit: notamq; parenti
Illo forte loco delapsam in gurgite sacro

P ersephones Zonam summis ostendit in undis.
Q uam simul agnouit: tanquam tum deniq; raptam
S cisset, inornatos laniauit diua capillos:
E t repetita suis percussit pectora palmis.
N escit adhuc ubi sit: terras tamen increpat omnes:
I ngratasq; uocat, nec frugum munere dignas:
T rinacriam ante alias: in qua uestigia damni
R epperit. ergo illic saeua uertentia glebas
F regit aratra manu: pariliq; irata colonos,
R uricolasq; boues leto dedit: aruaq; iussit
F allere depositum: uitiataq; semina fecit.
F ertilitas terrae latum uulgata per orbem
S parsa iacet: primis segetes moriuntur in herbis:
E t modo sol nimius, nimius modo corripit imber:
S yderaq;, uentiq; nocent: auidaeq; uolucres
S emina iacta legunt: lolium, tribuliq; fatigant
T riticeas messes, & inexpugnabile gramen.
T um caput eleis Alpheïas extulit undis:
R orantesq; comas à fronte remouit ad aures:
A tq; ait, ò toto quaesitae uirginis orbe,
E t frugum genitrix, immensos siste labores:
N e'ue tibi fidae uiolenta irascere terrae.
T erra nihil meruit: patuitq; inuita rapinae.
N ec sum pro patria supplex: huc hospita ueni:
P isa mihi patria est: & ab Elide ducimus ortus:
S icaniam peregrina colo. sed gratior omni
H aec mihi terra solo est: hos nūc Arethusa penates,
H anc habeo sedem: quam tu mitissima serua.
M ota loco cur sim: tantiq; per aequoris undas
A duehar Ortygiam: ueniet narratibus hora

Tempestiua meis: cum tu curáq; leuata,
Et uultus melioris eris mihi peruia tellus
Præbet iter: subteŕq; imas ablata cauernas
Hic caput attollo: desuetáq; sydera cerno.
Ergo dum stygio sub terris gurgite labor:
Visa tua est oculis illic Proserpina nostris.
Illa quidem tristis, neq; adhuc interrita uultu,
Sed regina tamen, sed opaci maxima mundi,
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.
Mater ad auditas stupuit ceu saxea uoces:
Attonitáq; diu similis fuit: utq; dolore
Pulsa graui grauis est amentia: curribus auras
Exit in ætherias. ibi toto nubila uultu
Ante Iouem passis stetit inuidiosa capillis:
Próq; meo ueni supplex tibi Iuppiter inquit
Sanguine, próq; tuo: si nulla est gratia matris:
Nata patrem moueat: neu sit tibi cura precamur
Vilior illius, quod nostro est edita partu.
En quæsita diu tandem mihi nata reperta est:
Si reperire uocas amittere certius: aut si
Scire ubi sit reperire uocas. ꝙ rapta, feremus:
Dummodo reddat eam. neq; enim prædone marito
Filia digna tua est: si iam mea filia non est.
Iuppiter excepit, commune est pignus, onusq;
Nata mihi tecum: sed, si modo nomina rebus,
Addere uera placet: non hoc iniuria factum,
Verum amor est: neq; erit nobis gener ille pudori:
Tu modo diua uelis. ut desint cætera: quantum est
Esse Iouis fratrem? quid, ꝙ non cætera desunt?
Nec cedit nisi sorte mihi? sed tanta cupido

Si tibi dissidij est: repetet Proserpina cœlum:
Lege tamen certa: si nullos contigit illic
Ore cibos: nam sic parcarum fœdere cautum est.
Dixerat. at Cereri certum est educere natam.
Non ita fata sinunt. quoniam ieiunia uirgo
Soluerat: &, cultis dum simplex errat in hortis:
Puniceum curua decerpserat arbore pomum:
Sumptaq; pallenti septem de cortice grana
Presserat ore suo: solusq; ex omnibus illud
Ascalaphus uidit: quem quondam dicitur Orphne
Inter auernales haud ignotissima nymphas
Ex Acheronte suo furuis peperisse sub antris.
Vidit: & indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina herebi: testemq; profanum
Fecit auẽ: sparsumq; caput Phlegethõtide lympha
In rostrum, & plumas, & grandia lumina uertit.
Ille sibi ablatus fuluis amicitur ab alis:
Inq; caput crescit: longosq; reflectitur ungues:
Vixq; mouet natas per inertia brachia pennas:
Fœdaq; fit uolucris uenturi nuntia luctus
Ignauus bubo, dirum mortalibus omen.
Hic tamen indicio pœnam, linguaq; uideri
Commeruisse potest. uobis Acheloides unde
Pluma, pedesq; auium, cum uirginis ora geratis?
An quia, cum legeret uernos Proserpina flores:
In comitum numero doctæ Sirenes eratis?
Quam postquam toto frustra quæsistis in orbe:
Protinus, ut uestram sentirent æquora curam,
Posse super fluctus alarum insistere remis
Optastis: facilesq; deos habuistis: & artus

Vidistis

V idistis uestros subitis flauescere pennis.
N e tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
T antaq; dos oris linguæ deperderet usum:
V irginei uultus, & uox humana remansit.
A t medius fratrisq; sui, mœstæq; sororis
I uppiter ex æquo uoluentem diuidit annum.
N unc dea regnorum numen commune duorum
C um matre est totidem, totidē cum coniuge menses.
V ertitur extemplo facies & mentis, & oris:
N am, modo quæ poterat diti quoq; mœsta uideri,
L æta deæ frons est. ut sol qui tectus aquosis
N ubibus ante fuit, uictis è nubibus exit.
E xigit alma Ceres nata secura recepta
Q uæ tibi causa fugæ? cur sis Arethusa sacer fons?
C onticuere undæ: quarum dea sustulit alto
F onte caput: uiridesq; manu siccata capillos
F luminis Alphei ueteres narrauit amores.
P ars ego nympharum, quæ sunt in Achaide, dixit
V na fui: nec me studiosius altera saltus
L egit: nec posuit studiosius altera casses.
S ed quamuis formæ nunquam mihi fama petita ē:
Q uamuis fortis eram: formosæ nomen habebam.
N ec mea me facies nimium laudata iuuabat:
Q uaq; aliæ gaudere solent, ego rustica dote
C orporis erubui: crimenq; placere putaui.
Lassa reuertebar (memini) stymphalide sylua:
A estus erat: magnusq; labor geminauerat æstum:
I nuenio sine uortice aquas, sine murmure euntes,
P erspicuas ad humum: per quas numerabilis alte
C alculus omnis erat: quas tu uix ire putares.

C anæ salicta dabant, nutritaq; populus undæ
S ponte sua natas ripis decliuibus umbras.
A ccessi: primumq; pedis uestigia tinxi:
P oplite deinde tenus: neq; eo contenta recingor:
M olliaq; impono salici uelamina curuæ:
N udaq; mergor aquis. quas dum ferioq;, trahoq;
M ille modis labens: excussaq; brachia iacto:
N escio quod medio sensi sub gurgite murmur:
T erritaq; insisto propioris margine fontis.
Q uo properas Arethusa? suis Alpheus ab undis,
Q uo properas? iterum rauco mihi dixerat ore.
S icut eram fugio sine uestibus: altera uestes
R ipa meas habuit. tanto magis instat: & ardet:
E t quia nuda fui, sum uisa paratior illi.
S ic ego currebam: sic me ferus ille premebat:
V t fugere accipitrem penna trepidante columbæ,
V t solet accipiter trepidas urgere columbas.
V sq; sub Orchomenon, Psophidaq;, Cyllenenq;,
M ænaliosq; sinus, gelidumq; Erimanthon, et Elim
C urrere sustinui: nec me uelocior ille.
S ed tolerare diu cursus ego uiribus impar
N on poteram: longi patiens erat ille laboris.
P er tamen & campos, per opertos arbore montes,
S axa quoq;, & rupes, & qua uia nulla, cucurri.
S ol erat à tergo: uidi præcedere longam
A nte pedes umbram: nisi si timor illa uidebat.
S ed certe sonituq; pedum terrebat: & ingens
C rinales uittas afflabat anhelitus oris.
F essa labore fugæ fer opem, deprendimur, inquam
A rmigeræ Diana tuæ: cui sæpe dedisti

Ferre tuos arcus, inclusáq; tela pharetra.
Mota dea est: spissísq; ferens e nubibus unam
Me super iniecit. lustrat caligine tectam
Amnis: & ignarus circùm caua nubila quærit.
Bisq; locum, quo me dea texerat, inscius ambit:
Et bis Io Arethusa, Io Arethusa uocauit.
Quid mihi tunc animi miseræ fuit? an ne q̃ agnæ
Si qua lupos audit circùm stabula alta frementes?
Aut lepori? qui uepre latens hostilia cernit
Ora canum? nullósq; audet dare corpore motus?
Non tamen abscedit: neque enim uestigia cernit
Longius ulla pedum: seruat nubémq;, locumq;.
Occupat obsessos sudor mihi frigidus artus:
Cæruleæq; cadunt toto de corpore guttæ:
Quáq; pedem moui, manat locus: éq; capillis
Ros cadit: & citius, quàm nunc tibi facta renarro,
In latices mutor. sed enim cognoscit amatas
Amnis aquas: positóq; uiri, quod sumpserat, ore
Vertitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
Delia rupit humum: cæcásq; ego mersa cauernis
Aduehor Ortygiam: quæ me cognomine diuæ
Grata meæ superas eduxit prima sub auras.
Hac Arethusa tenus: geminos dea fertilis angues
Curribus admouit: frenísq; coërcuit ora:
Et medium cœli, terræq;, per aëra uecta est:
Atq; leuem currum Tritonida misit in urbem
Triptolemo: partímq; rudi data semina iussit
Spargere humo, partim post tempora longa recultæ.
Iam super Europen sublimis, & Asida terram
Vectus erat iuuenis: Scythicásq; aduertitur oras.

R ex ibi Lyncus erat: regis subit ille penates.
Q ua ueniat, causam'q; uiæ, nomen'q; rogatus,
E t patriam, patria est claræ mihi dixit Athenæ:
T riptolemus, nomen. ueni nec puppe per undas,
N ec pede per terras: patuit mihi peruius æther.
D ona fero Cereris: latos quæ sparsa per agros
F rugiferas messes, alimenta'q; mitia reddant.
B arbarus inuidit: tanti'q; ut muneris author
I pse sit, hospitio recipit: somno'q; grauatum
A ggreditur ferro. conantem figere pectus
L yncea Ceres fecit: rursus'q; per aëra iussit
M opsopium iuuenem sacros agitare iugales.
F inierat doctos è nobis maxima cantus.
A t nymphæ uicisse deas Helicona colentes
C oncordi dixere sono. conuitia uictæ
C um facerent: quoniam dixi certamine uobis
S upplicium meruisse parum est: maledicta'q; culpæ
A dditis: & non est patientia libera nobis:
I bimus in pœnas: &, qua uocat ira, sequemur.
R ident Pœonides: spernunt'q; minantia uerba:
C onatæ'q; loqui, & magno clamore proteruas
I ntentare manus, pennas exire per ungues
A spexere suos: operiri brachia plumis:
A ltera'q; alterius rigido concrescere rostro
O ra uidet: uolucres'q; nouas accedere syluis.
P langere dum'q; uolunt per brachia mota leuatæ,
A ëre pendebant nemorum conuitia picæ.
N unc quoq; in alitibus facundia prisca remansit,
R auca'q; garrulitas, studium'q; immane loquendi.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER VI.

P Raebuerat dictis tritonia talibus aures:
Carminaq; aonidum, iustamq; probauerat iram.
T um secum, laudare parũ est: laudemur & ipsae:
N umina nec sperni sine poena nostra sinamus.
M aeoniaeq; animum fatis intendit Arachnes:
Q uam sibi lanificae non cedere laudibus artis,
A udierat. non illa loco, nec origine gentis
C lara, sed arte fuit. pater huic colophonius Idmon
P hocaico bibulas tingebat murice lanas:
O ciderat mater: sed & haec de plebe, suoq;.
A equa uiro fuerat. lydas tamen illa per urbes
Q uaesierat studio nomen memorabile: quamuis
O rta domo parua paruis habitabat Hypaepis.
H uius ut aspicerent opus admirabile saepe
D eseruere sui nymphae uineta Tmoli:
D eseruere suas nymphae pactolides undas.
N ec factas solum uestes spectare iuuabat:
T unc quoq; cum fierent: tantus decor affuit arti.
S iue rudem primos lanam glomerabat in orbes:
S eu digitis subigebat opus: repetitaq; longo
V ellera mollibat nebulas aequantia tractu:
S iue leui teretem uersabat pollice fusum:
S eu pingebat acu: scires à Pallade doctam.
Q uod tamen ipsa negat: tantaq; offensa magistra
C ertet ait mecum: nihil est, quod uicta recusem.

P allas anum simulat: falsosq; in tempora canos
A ddit: & infirmos baculo quoq; sustinet artus.
T unc sic orsa loqui. non omnia grandior ætas,
Quæ fugiamus, habet: seris uenit usus ab annis.
C onsilium ne sperne meum: tibi fama petatur
I nter mortales faciendæ maxima lanæ:
C ede deæ: ueniamq; tuis temeraria dictis
S uplice uoce roga: ueniam dabit illa roganti.
A spicit hanc toruis, inceptaq; fila relinquit:
V ixq; manus retinens, confessaq; uultibus iram
T alibus obscuram resecuta est Pallada dictis.
M entis inops, longaq; uenis confecta senecta:
E t nimium uixisse diu nocet: audiat istas,
S iqua tibi nurus est, siqua est tibi filia, uoces.
C onsilij satis est in me mihi: ne ue monendo
P rofecisse putes: eadem est sententia nobis.
C ur non ipsa uenit? cur hæc certamina uitat?
T um dea, uenit, ait: formamq; remouit anilem:
P alladaq; exhibuit. uenerantur numina nymphæ:
M ygdonidesq; nurus: sola est interrita uirgo.
S ed tamen erubuit: subitusq; inuita notauit
O ra rubor: rursusq; euanuit: ut solet aër
P urpureus fieri, cum primum aurora mouetur:
E t breue post tempus candescere solis ab ortu.
P erstat in incepto: stolidæq; cupidine palmæ
I n sua fata ruit: neq; enim Ioue nata recusat:
N ec monet ulterius: nec iam certamina differt.
H aud mora: consistunt diuersis partibus ambæ:
E t gracili geminas intendunt stamine telas:
T ela iugo iuncta est: stamen secernit arundo

Inseritur medium radijs sub tegmen acutis:
Quod digiti expediunt: atq; inter stamina ductum
Percusso feriunt inserti pectine dentes.
Vtraq; festinat: cinctæq; ad pectora uestes,
Brachia docta mouent studio fallente laborem.
Illic & tyrium quæ purpura sensit ahenum
Texitur: & tenues parui discriminis umbræ.
Qualis ab imbre solet percussis solibus arcus
Inficere ingenti longum curuamine cœlum:
In quo diuersi niteant cum mille colores:
Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit:
Vsqueadeo qd̄ tangit idem est: tamen ultima distāt.
Illic & lentum filis immittitur aurum:
Et uetus in tela deducitur argumentum.
Cecropia Pallas scopulum mauortis in arce
Pingit: & antiquam de terræ nomine litem.
Bis sex cœlestes medio Ioue sedibus altis
Augusta grauitate sedent: sua quenq; deorum
Inscribit facies: Iouis est regalis imago.
Stare deum pelagi, longoq; ferire tridente
Aspera saxa facit: medioq; è uulnere saxi
Exiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.
At sibi dat clypeum: dat acutæ cuspidis hastam:
Dat galeam capiti: defenditur ægide pectus:
Percussamq; sua simulat de cuspide terram
Edere cum baccis fœtum canentis oliuæ:
Mirariq; deos: operis uictoria finis.
Vt tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Quod pretium speret pro tam furialibus ausis:
Quattuor in partes certamina quattuor addit,

Clara colore suo, breuibus distincta sigillis.
Threiciā Rhodopen habet angulus unus, et Hemū,
Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
Nomina summorum sibi qui tribuere deorum.
Altera pygmææ fatum miserabile matris
Pars habet. hanc Iuno uictam certamine iussit
Esse gruem: populis'q; suis indicere bellum.
Pinxit et Antigonen ausam contendere quondam
Cum magni consorte Iouis: quam regia Iuno
In uolucrem uertit: nec profuit ilion illi,
Laomedon'ue pater: sumptis quin candida pennis
Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
Qui superest solus Cynaran habet angulus orbum:
Is'q; gradus templi natarum membra suarum
Amplectens, saxo'q; iacens, lachrymare uidetur.
Circuit extremas oleis pacalibus oras.
Is modus est: operis'q; sua facit arbore finem.
Mæonis elusam designat imagine tauri
Europam: uerum taurum, freta uera putares.
Ipsa uidebatur terras spectare relictas:
Et comites clamare suas: tactum'q; uereri
Assilientis aquæ: timidas'q; recondere plantas.
Fecit et Asterien aquila luctante teneri:
Fecit olorinis Ledam recubare sub alis.
Addidit ut Satyri cælatus imagine, pulchram
Iuppiter implerit gemino Nycteida fœtu.
Amphitryon fuerit, cum te Tirynthia cepit.
Aureus ut Danaën, Asopida luserit ignis,
Memnosynen pastor, uarius Deoida serpens.
Te quoq; mutatum toruo neptune iuuenco

V irgine in æolia posuit: tu uisus Enipeus
G ignis Aloidas: aries Bisaltida fallis:
E t te flaua comas frugum mitissima mater
S ensit equum: te sensit equum crinita colubris
M ater equi uolucris: sensit delphina Melantho.
O mnibus his faciemq; suam, faciemq; locorum
R eddidit. est illic agrestis imagine Phœbus:
V tq; modo accipitris pennas, modo terga leonis
G esserit: ut pastor Machareida luserit Issen.
L iber ut Erigonen falsa deceperit uua:
V t Saturnus equo geminum Chirona crearit.
V ltima pars telæ tenui circundata limbo
N exilibus flores ederis habet intertextos.
N on illud Pallas: non illud carpere liuor
P ossit opus. doluit successu flaua uirago:
E t rupit pictas cœlestia crimina uestes.
V tq; Cytoriaco radium de monte tenebat:
T er quater Idmoniæ frontem percussit Arachnes.
N on tulit infelix: laqueoq; animosa ligauit
G uttura: pendentem Pallas miserata leuauit:
A tq; ita, uiue quidem, pende tamen improba, dixit:
L exq; eadem pœnæ, ne sis secura futuri:
D icta tuo generi, serisq; nepotibus esto.
P ost ea discedens succis hecateidos herbæ
S parsit: & extemplo tristi medicamine tactæ
D efluxere comæ: cum quis & naris, & aures:
F itq; caput minimum: toto quoq; corpore parua est.
I n latere exiles digiti pro cruribus hærent:
C ætera uenter habet: de quo tamen illa remittit
S tamen: & antiquas exercet aranea telas.

L ydia tota fremit: Phrygiæq; per oppida facti
R umor it: et magnum sermonibus occupat orbem:
A nte suos Niobe thalamos cognouerat illam,
T unc cum Mæoniam uirgo, Sipylumq; colebat.
N ec tamen admonita est pœna popularis Arachnes
C edere cœlitibus: uerbisq; minoribus uti.
M ulta dabant animos: sed enim nec coniugis arces,
N ec genus amborum, magniq; potentia regni
S ic placuere illi: quamuis ea cuncta placerent:
V t sua progenies: et felicissima matrum
D icta foret Niobe: si non sibi uisa fuisset.
N am sata Tiresia uenturi præscia Manto
P er medias fuerat diuino concita motu
V aticinata uias. Ismenides ite frequentes:
E t date Latonæ, Latonigenisq; duobus
C um prece thura pia: lauroq; innectite crinem.
O re meo latona iubet. paretur: et omnes
T hebaides iussis sua tempora frondibus ornant:
T huraq; dant sanctis, & uerba precantia flammis.
E cce uenit comitum Niobe celeberrima turba,
V estibus intexto phrygijs spectabilis auro,
E t quantum ira sinit formosa: mouensq; decoro
C um capite immissos humerum per utrũq; capillos,
C onstitit: utq; oculos circuntulit alta superbos:
Q uis furor auditos inquit præponere uisis
C œlestes? aut cur colitur Latona per aras?
N umẽ adhuc sine thure meũ est? mihi Tãtalus author:
C ui licuit soli superorum tangere mensas.
P leïadum soror est genitrix mea: maximus Atlas
E st auus: ætherium qui fert ceruicibus axem.

Iuppiter alter auus: socero quoq; glorior illo.
Me gentes metuunt Phrygiæ: me regia Cadmi
Sub domina est: fidibusq; mei commissa mariti
Mœnia cum populis à meq;, uiroq; reguntur.
In quancunq; domus aduerti lumina partem,
Immensæ spectantur opes: accedit eodem
Digna dea facies: huc natas adijce septem,
Et totidem iuuenes, & mox generosq;, nurusq;.
Quærite nũc habeat quam nostra superbia causam?
Quoq; modo audetis genitam Titanida Cœo
Latonam præferre mihi? cui maxima quondam
Exiguam sedem pariturę terra negauit?
Nec cœlo, nec humo, nec aqs dea uestra recepta est:
Exul erat mundi: donec miserata uagantem
Hospita tu terris erras, ego dixit in undis,
Instabilemq; locum Delos dedit. illa duorum
Facta parens: uteri pars hæc est septima nostri.
Sum felix: quis enim neget hoc? felixq; manebo,
Hoc quoq; quis dubitat? tutam me copia fecit.
Maior sum, quàm cui possit fortuna nocere:
Multaq; ut eripiat: multo mihi plura relinquet.
Excessere metum mea iam bona. fingite demi
Huic aliquid populo natorum posse meorum:
Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum.
Ite satis propere sacris: laurumq; capillis
Ponite. deponunt: & sacra infecta relinquunt:
Quodq; licet, tacito uenerantur murmure numen
Latonæ: turba quantum distabat ab orba,
Indignata dea est: summoq; in uertice Cynthi
Talibus est dictis gemina cum prole locuta.

En ego uestra parens, uobis animosa creatis,
Et nisi Iunoni nulli cessura dearum,
An dea sim dubitor: perq; omnia sæcula cultis
Arceor, o' nati, nisi uos succurritis aris.
Nec dolor hic solus: diro conuitia facto
Tantalis adiecit: uosq; est postponere natis
Ausa suis: & me, quod in ipsam recidat orbam
Dixit: & exhibuit linguam scelerata paternam.
Adiectura preces erat his Latona relatis:
Desine Phœbus ait: pœnæ mora longa querela est.
Dixit idem Phœbe: celeriq; per aëra lapsu
Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.
Planus erat, lateq; patens prope' mœnia campus
Assiduis pulsatus equis: ubi turba rotarum,
Duraq; mollierat subiectas ungula glebas.
Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
Conscendunt in equos: tyrioq; rubentia suco
Terga premunt. auro grauidis moderantur habenis.
E' quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
Prima suæ fuerat: dum certum flectit in orbem
Quadrupedis cursus: spumantiaq; ora coërcet:
Hei mihi conclamat: medioq; in pectore fixa
Tela gerit: frenisq; manu moriente remissis
In latus a' dextro paulatim defluit harmo.
Proximus audito sonitu' per inane pharetræ
Frena dabat Sipylus: ueluti cum præscius imbres
Nube fugit uisa: pendentiaq; undiq; rector
Carbasa deducit: ne qua leuis effluat aura.
Frena tamen dantem non euitabile telum
Consequitur: summaq; tremens ceruice sagitta

Hæsit: & extabat nudum de gutture ferrum.
Ille ut erat pronus, per crura admissa, iubasq;
Voluitur: & calido tellurem sanguine fœdat.
Phædimus infelix, & auiti nominis hæres
Tantalus, ut solito finem imposuere labori:
Transierant ad opus nitidæ iuuenile palæstræ:
Et iam contulerant arcto luctantia nexu
Pectora pectoribus: cum tento concita neruo,
Sicut erant iuncti, traiecit utrunq; sagitta.
Ingemuere simul: simul incuruata dolore
Membra solo posuere: simul suprema iacentes
Lumina uersarunt: animam simul exhalarunt.
Aspicit Alphenor: laniataq; pectora plangens
Euolat: ut gelidos complexibus alleuet artus:
Inq; pio cadit officio. nam Delius illi
Intima fatifero rupit præcordia ferro.
Quod simul eductum est: pars est pulmonis in hamis
Eruta: cumq; anima cruor est effusus in auras.
At non intonsum simplex Damasichtona uulnus
Afficit: ictus erat qua crus esse incipit, & qua
Mollia neruosus facit internodia poples:
Dumq; manu tentat trahere exitiabile telum:
Altera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
Expulit hanc sanguis: qui se iaculatus in altum
Emicat: & longe terebrata prosilit aura.
Vltimus Ilioneus non profectura precando
Brachia sustulerat: diq; o communiter omnes
Dixerat, ignarus non omnes esse rogandos,
Parcite. motus erat, cum iam reuocabile telum
Non fuit, arcitenens. minimo tamen occidit ille

Vulnere, non alte percusso corde sagitta.
Fama mali, populiq; dolor, lachrymæq; suorum
Tam subitæ matrem certam fecere ruinæ,
Mirantem potuisse, irascentem'q; quod ausi
Hoc essent superi, quod tantum iuris haberent.
Nam pater Amphion ferro per pectus adacto
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
Heu quantum hæc niobe niobe distabat ab illa:
Quæ modo latois populum summouerat aris:
Et mediam tulerat gressus resupina per urbem
Inuidiosa suis, at nunc miseranda uel hosti
Corporibus gelidis incumbit: & ordine nullo
Oscula dispensat natos suprema per omnes.
À quibus ad cœlum liuentia brachia tollens,
Pascere crudelis nostro Latona dolore:
Pascere ait: satiaq; meo tua pectora luctu:
Corq; ferum satia, dixit: per funera septem
Efferor: exulta: uictrix'q; inimica triumpha.
Cur autem uictrix? miseræ mihi plura supersunt,
Quàm tibi felici. post tot quoq; funera uinco.
Dixerat: & sonuit contento neruus ab arcu.
Qui præter nioben unam, conterruit omnes.
Illa malo est audax. stabant cum uestibus atris
Ante toros fratrum demisso crine sorores.
È quibus una trahens hærentia uiscere tela,
Imposito fratri moribunda relanguit ore.
Altera solari miseram conata parentem
Conticuit subito: duplicata'q; uulnere tota est:
Oraq; compressit: nisi postquam spiritus ibat.
Hæc frustra fugiens collabitur: illa sorori

I mmoritur:latet hæc:illam trepidare uideres.
S ex'q; datis leto, diuersáq; uulnera passis,
V ltima restabat: quam toto corpore mater,
T ota ueste tegens, unam, minimam'q; relinque:
D e multis minimam posco clamauit, & unam:
D um'q; rogat: pro qua rogat, occidit. orba resedit
E xanimes inter natos, natas'q;, uirumq;:
D iriguit'q; malis: nullos mouet aura capillos:
I n uultu color est sine sanguine: lumina mœstis
S tant immota genis: nihil est in imagine uiuum:
I psa quoq; interius cum duro lingua palato
C ongelat: & uenæ desistunt posse moueri:
N ec flecti ceruix, nec brachia reddere motus,
N ec pes ire potest: intra quoq; uiscera saxum est.
F let tamen: & ualidi circundata turbine uenti
I n patriam rapta est: ibi fixa cacumine montis,
L iquitur: & lachrymis ēt nunc marmora manant.
T unc uero cuncti manifestam numinis iram
F œmina, uir'q; timent: cultu'q; impensius omnes
M agna gemelliperæ uenerantur numina diuæ:
V t'q; fit à facto propiore priora renarrant.
È quibus unus ait. Lyciæ quoq; fertilis agris
N on impune deam ueteres spreuere coloni.
R es obscura quidem est ignobilitate uirorum:
M ira tamen. uidi præsens stagnum'q;, locumq;
P rodigio notum. nam me iam grandior æuo
I mpatiens'q; uiæ genitor, deducere lectos
I usserat inde boues: gentis'q; illius eunti
I pse ducem dederat. cum quo dum pascua lustro,
E cce lacu medio sacrorum nigra fauilla

A ra uetus stabat tremulis circundata cannis.
R estitit: & pauido faueas mihi murmure dixit
D ux meus: & simili faueas ego murmure dixi.
N aïadum fauni ne foret tamen ara rogabam,
I ndigenæ'ue dei: cum talia rettulit hospes.
N on hac o iuuenis montanum numen in ara est.
I lla suam uocat hanc: cui quondam regia coniux
O rbem interdixit: quam uix erratica Delos
O rantem accepit, tunc cum leuis insula nabat.
I llic incumbens cum palladis arbore palmæ,
E didit inuita geminos Latona nouerca.
H inc quoq; Iunonem fugisse puerpera fertur:
I n'q; suo portasse sinu duo numina natos.
I am'q; chimæriferæ, cum Sol grauis ureret arua:
F inibus in Lyciæ, longo dea fessa labore
S ydereo siccata sitim collegit ab æstu:
V bera'q; ebiberant auidi lactantia nati.
F orte lacum mediocris aquæ prospexit in imis
V allibus: agrestes illic fruticosa legebant
V imina cum iuncis, gratam'q; paludibus uluam.
A ccessit, posito'q; genu Titania terram
P ressit: ut hauriret gelidos potura liquores.
R ustica turba uetat. dea sic affata uetantes.
Q uid prohibetis aquas? usus communis aquarũ est.
N ec solem proprium natura, nec aëra fecit,
N ec tenues undas: ad publica munera ueni.
Q uæ tamen ut detis, supplex peto: non ego nostros
A bluere hic artus, lassata'q; membra parabam:
S ed releuare sitim. caret os humore loquentis:
E t fauces arent: uix'q; est uia uocis in illis.

Haustus aquæ mihi nectar erit: uitamq́; fatebor
Accepisse: simul uitam dederitis in undis.
Hi quoq; uos moueant: qui nostro brachia tendunt
Parua sinu: & casu tendebant brachia nati.
Quem non blanda deæ potuissent uerba mouere?
Hi tamen orantem perstant prohibere: minasq;
Ni procul abscedat, conuitiaq́; insuper addunt.
Nec satis est: ipsos etiam pedibusq́; , manuq;,
Turbauere lacus: imoq́; è gurgite mollem
Huc, illuc limum saltu mouere maligno.
Sustulit ira sitim: neq; enim iam filia Cœi
Supplicat indignis: nec dicere sustinet ultra
Verba minora dea: tollensq́; ad sydera palmas,
Aeternum stagno (dixit) uiuatis in isto.
Eueniunt optata deæ: iuuat esse sub undis:
Et modo tota caua summergere membra palude:
Nunc proferre caput: summo modo gurgite nare.
Sæpe super ripam stagni consistere: sæpe
In gelidos resilire lacus: sed nunc quoq; turpes
Litibus exercent linguas: pulsoq́; pudore
Quãuis sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.
Vox quoq; iam rauca est: inflataq́; colla tumescunt:
Ipsaq́; dilatant patulos conuitia rictus:
Terga caput tangunt: colla intercepta uidentur:
Spina uiret: uenter pars maxima corporis, albet:
Limosoq́; nouæ saliunt in gurgite ranæ.
Sic ubi nescio quis Lycia de gente uirorũ
Rettulit: exitium Satyri reminiscitur alter:!
Quem tritoniaca Latous arundine uictum
Affecit pœna. quid me mihi detrahis inquit?

Ah piget: ah non est, clamabat, tibia tanti.
Clamanti cutis est summos direpta per artus:
Nec quicquã nisi uulnus erat: cruor undiq; manat:
Detectiq; patent nerui: trepidæq; sine ulla
Pelle micant uenæ: salientia uiscera posses,
Et pellucentes numerare in pectore fibras.
Illum Ruricolæ syluarum numina Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoq; clarus Olympus,
Et Nymphæ flerunt: & quisquis montibus illis,
Lanigerosq; greges, armentaq; bucera pauit.
Fertilis immaduit, madefactaq; terra caducas
Concepit lachrymas: ac uenis perbibit imis.
Quas ubi fecit aquas: uacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis decliuibus æquor
Marsya nomen habet, phrygiæ liquidissimus amnis.
Talibus exemplis redit ad præsentia dictis
Vulgus: & extinctum cum stirpe Amphiona luget.
Mater in inuidia est. hanc tunc quoq; dicitur unus
Flesse Pelops: humeroq;, suas à pectore postquam
Deduxit uestes: ebur ostendisse sinistro.
Concolor huic humerus nascendi tempore dextro,
Corporeusq; fuit: manibus mox cæsa paternis
Membra ferunt iunxisse deos: alijsq; repertis,
Qui locus est iuguli medius, summiq; lacerti
Defuit: impositum est non comparentis in usum
Partis ebur: factoq; Pelops fuit integer illo.
Finitimi proceres coëunt: urbesq; propinquæ
Orauere suos ire ad solatia reges,
Argosq;, & Sparte, Pelopeïadesq; Mycænæ,
Et nondum toruæ Calydon inuisa Dianæ,

Orchomenosq; ferax, & nobilis ære Corinthos,
Messeneq; ferox, Patræq;, humilesq; Cleonæ,
Et nelea Pylos, neq; adhuc Pyttheïa Trœzen.
Quæq; urbes aliæ bimari clauduntur ab Isthmo:
Exteriusq; sitæ bimari spectantur ab Isthmo.
Credere quis posset? solæ cessastis Athenæ.
Obstitit officio bellum: subuectaq; ponto
Barbara mopsopios terrebant agmina muros.
Threicius Tereus hæc auxiliaribus armis
Fuderat: & clarum uincendo nomen habebat.
Quem sibi Pandion opibusq;, uirisq;, potentem,
Et genus à magno ducentem forte gradiuo,
Connubio Prognes iunxit. non pronuba Iuno,
Non Hymenæus adest, non illi gratia lecto.
Eumenides tenuere faces de funere raptas:
Eumenides strauere torum: tectoq; profanus
Incubuit Bubo: thalamiq; in culmine sedit.
Hac aue coniuncti Progne, Tereusq;: parentes
Hac aue sunt facti. gratata est scilicet illis
Thracia: dijsq; ipsis grates egere: diemq;
Quoq; data est claro Pandione nata tyranno,
Quoq; erat ortus Itys festum iussere uocari.
Usque adeo latet utilitas. iam tempora titan
Quinq; per autumnos repetitis duxerat annis:
Cum blandita uiro Progne, si gratia dixit
Ulla mea est: uel me uisendam mitte sorori:
Vel soror huc ueniat: redituram tempore paruo
Promittes socero: magni mihi muneris instar
Germanam uidisse dabis. iubet ille carinas
In freta deduci: ueloq; & remige portus

Cecropios intrat: Pyræaq́; littora tangit.
Vt primum soceri data copia: dextera dextræ
Iungitur: infausto committitur omine sermo.
Cœperat aduentus causam mandata referre
Coniugis: & celeres missæ spondere recursus:
Ecce uenit magno diues Philomela paratu,
Ditior forma: quales audire solemus
Naiades, & dryadas medijs incedere syluis:
Si modo des illis cultus, similesq́; paratus.
Non secus exarsit conspecta uirgine Tereus:
Quàm si quis canis ignem supponat aristis:
Aut frondem, positasq́; cremet fœnilibus herbas.
Digna quidem facies: sed & hunc innata libido
Extimulat: pronumq́; genus regionibus illis
In uenerem est: flagrat uitio gentisq́;, suoq́;.
Impetus est illi comitum corrumpere curam,
Nutricisq́; fidem: nec non ingentibus ipsam
Sollicitare datis: totumq́; impendere regnum:
Aut rapere: & sæuo raptam defendere bello.
Et nihil est, quod non effreno captus amore
Ausit: nec capiunt inclusas pectora flammas.
Iamq́; moras male fert: cupidoq́; reuertitur ore
Mandata ad Prognes: & agit sua uota sub illa.
Facundum faciebat amor: quotiesq́; rogabat
Vlterius iusto: Prognen ita uelle ferebat.
Addidit & lachrymas: tanquam mandasset et illas.
Prò superi, quantum mortalia pectora cæcæ
Noctis habent? ipso sceleris molimine Tereus
Creditur esse pius: laudemq́; à crimine sumit.
Quid, ꝙ idem Philomela cupit? patriosq́; lacertis

Blanda tenens humeros, ut eat uisura sororem,
Perq; suam, contraq; suam, petit illa, salutem.
Spectat eam Tereus: præcontrectatq; uidendo:
Osculaq;, & collo circundata brachia cernens,
Omnia pro stimulis, facibusq;, ciboq; furoris
Accipit: & quoties amplectitur illa parentem:
Esse parens uellet: neq; enim minus impius esset.
Vincitur amborum genitor prece: gaudet, agitq;
Illa patri grates: & successisse duabus
Id putat infelix, quod erat lugubre duabus.
Iam labor exiguus phœbo restabat: equiq;
Pulsabant pedibus spatium decliuis olympi.
Regales epulæ mensis, & bacchus in auro
Ponitur: hinc placido dantur sua corpora somno.
At rex Odrysius, quamuis secessit, in illa
Aestuat: & repetens faciem, motusq;, manusq;,
Qualia uult fingit, quæ nondum uidit: & ignes
Ipse suos nutrit cura remouente soporem.
Lux erat: & generi dextram complexus euntis
Pandion comitem lachrymis commendat obortis.
Vt uoluere ambæ, uoluisti tu quoq; Tereu,
Hanc ego chare gener (quoniam pia causa coëgit)
Do tibi: perq; fidem, cognataq; pectora supplex,
Per superos oro: patrio ut tuearis amore:
Et mihi sollicito lenimen dulce senectæ
Quamprimũ (omnis erit nobis mora lõga) remittas.
Tu quoq; quamprimum (satis est uidisse sororem)
Si pietas ulla est, ad me Philomela redito.
Mandabat: pariterq; suæ dabat oscula natæ:
Et lachrymæ mites inter mandata cadebant.

V t'q; fide pignus, dextras utrasq; poposcit:
I nter se'q; datas iunxit: natam'q;, nepotem'q;,
A bsentes pro se memori rogat ore, salutent:
S upremum'q; uale, pleno singultibus ore
V ix dixit: timuit'q; suæ præsagia mentis.
A t, simul imposita est pictæ Philomela carinæ:
A dmotum'q; fretum remis, tellus'q; repulsa est:
V icimus exclamat: mecum mea uota feruntur:
E xultat'q;: & uix animo sua gaudia differt
B arbarus: & nusquam lumen detorquet ab illa.
N on aliter, quàm cum pedibus prædator aduncis
D eposuit nido leporem Iouis ales ab alto,
N ulla fuga est capto. spectat sua præmia raptor.
I am'q; iter effectum est: iam'q; in sua littora fessis
P uppibus exierant: cum rex, Pandione natam
I n stabula alta trahit, syluis obscura uetustis.
A tq; ibi pallentem, trepidam'q;, & cuncta timentẽ,
E t iam cum lachrymis ubi sit germana rogantem,
I ncludit: fassus'q; nefas, & uirginem, & unam
V i superat, frustra clamato sæpe parente,
S æpe sorore sua, magnis super omnia diuis.
I lla tremit uelut agna pauens, quæ saucia cani
O re excussa lupi, non dum sibi tuta uidetur.
V t'q; columba suo madefactis sanguine plumis
H orret adhuc: auidos'q; timet, q̃bus hæserat ungues.
M ox ubi mens rediјt: passos laniata capillos
L ugenti similis, cæsis plangore lacertis
I ntendens palmas, o diris barbare factis,
O crudelis, ait, nec te mandata parentis
C um lachrymis mouere pijs, nec cura sororis,

Nec mea uirginitas, nec coniugalia iura.
Omnia turbasti: pellex ego facta sororis:
Tu geminus coniux. non hæc mihi debita pœna.
Quin animam hãc (nequod facinus tibi ꝑfide restet)
Eripis? atq; utinam fecisses ante nefandos
Concubitus: uacuas habuissem criminis umbras.
Si tamen hoc superi cernunt: si numina diuûm
Sunt aliquid: si non perierunt omnia mecum:
Quandocunq; mihi pœnas dabis. ipsa pudore
Proiecto tua facta loquar: si copia detur:
In populos ueniam: si syluis clausa tenebor:
Implebo syluas: et conscia saxa mouebo.
Audiet hæc æther, & si deus ullus in illo est.
Talibus ira feri postquam commota tyranni:
Nec minor hac metus est: causa stimulatus utraq;,
Quo fuit accinctus, uagina liberat ensem:
Arreptam'q; coma, flexis post terga lacertis
Vincla pati cogit. iugulum Philomela parabat:
Spem'q; suæ mortis uiso conceperat ense.
Ille indignantem, & nomen patris usq; uocantem,
Luctantem'q; loqui, comprensam forcipe linguam
Abstulit ense fero. radix micat ultima linguæ:
Ipsa iacet: terræ'q; tremens immurmurat atræ:
Vt'q; salire solet mutilatæ cauda colubræ,
Palpitat: & moriens dominæ uestigia quærit.
Hoc quoq; post facinus (uix ausim credere) fertur
Sæpe sua lacerum repetisse libidine corpus.
Sustinet ad Prognen post talia facta reuerti.
Coniuge quæ uiso, germanam quærit: at ille
Dat gemitus fictos: commenta'q; funera narrat

Et lachrymae fecere fidem. uelamina Progne
Deripit ex humeris auro fulgentia lato:
Induiturq́; atras uestes: & inane sepulchrum
Constituit: falsisq́; piacula manibus infert:
Et luget, non sic lugendae fata sororis.
Signa deus bis sex acto lustrauerat anno.
Quid faciat Philomela? fugam custodia claudit:
Structa rigent solido stabulorum moenia saxo:
Os mutum facti caret indice. grande doloris
Ingenium est: miserisq́; uenit solertia rebus.
Stamina barbarica suspendit callida tela:
Purpureasq́; notas filis intexuit albis,
Indicium sceleris: perfectaq́; tradidit uni:
Utq́; ferat dominae gestu rogat. illa rogata
Pertulit ad Prognen: nec scit quid tradat in illis.
Euoluit uestes saeui matrona tyranni:
Fortunaeq́; suae carmen miserabile legit:
Et (mirum est potuisse) silet. dolor ora repressit:
Verbaq́; quaerenti satis indignantia linguae
Defuerant: nec flere uacat: sed fasq́;, nefasq́;
Confusura ruit: poenaeq́; in imagine tota est.
Tempus erat: quo sacra solent trieterica Bacchi
Sithoniae celebrare nurus nox conscia sacri:
Nocte sonat Rhodope tinnitibus aeris acuti:
Nocte sua est egressa domo regina: deiq́;
Ritibus instruitur furialiaq́; accipit arma.
Vite caput tegitur: lateri ceruina sinistro
Vellera dependent: humero leuis incubat hasta.
Concita per syluas turba comitante suarum
Terribilis Progne, furiisq́; agitata doloris,

B acche tuas simulat. uenit ad stabula auia tandem:
E xululat'q;: euoe'q; sonat: portas'q; refringit:
G ermanam'q; rapit: raptæ'q; insignia Bacchi
I nduit: et uultus ed rarum frondibus abdit:
A ttonitam'q; trahens intra sua mœnia ducit.
V t sensit tetigisse domum Philomela nefandam:
H orruit infelix: toto'q; expalluit ore.
N acta locum Progne sacrorum pignora demit:
O ra'q; deuelat miseræ pudibunda sororis:
A mplexum'q; petit. sed non attollere contra
S ustinet hæc oculos pellex sibi uisa sororis:
D eiecto'q; in humum uultu iurare uolenti,
T estari'q; deos, per uim sibi dedecus illud
I llatum, pro uoce manus fuit. ardet, & iram
N on capit ipsa suam Progne: fletum'q; sororis
C orripiens nō est lachrymis hoc inquit agendum,
S ed ferro: sed siquid habes, quod uincere ferrum
P ossit: in omne nefas ego me germana paraui.
A ut ego cum facibus regalia tecta cremabo:
A rtificem medijs immittam Terea flammis:
A ut linguam, aut oculos, et quæ tibi mēbra pudorē
A bstulerant, ferro rapiam: aut per uulnera mille
S ontem animam expellā. magnū est quodcūq; paraui:
Q uid sit adhuc dubito. peragit dum talia Progne:
A d matrem ueniebat Itys: quid possit, ab illo
A dmonita est: oculis'q; tuens immitibus, ah quàm
E s similis patri, dixit: nec plura locuta
T riste parat facinus: tacita'q; exæstuat ira.
V t tamen accessit natus: matri'q; salutem
A ttulit: & paruis adduxit colla lacertis:

Istaq; blanditijs puerilibus oscula iunxit:
Mota quidem est genitrix: infractaq; constitit ira:
Inuitiq; oculi lachrymis maduere coactis.
Sed simul ex nimia mentem pietate labare
Sensit: ab hoc iterum est ad uultus uersa sororis:
Inq; uicem spectans ambos, cur admouet inquit
Alter blanditias? rapta silet altera lingua?
Quam uocat hic matrem, cur nõ uocat illa sororem?
Cui sis nupta uide Pandione nata marito:
Degeneras: scælus est pietas in coniuge Tereo.
Nec mora traxit Ityn, ueluti Gangetica ceruæ
Lactentem fœtum per syluas Tigris opacas:
Vtq; domus altæ partem tenuere remotam:
Tendentemq; manus, & iam sua fata uidentem,
Et mater mater clamantem, & colla petentem,
Ense ferit Progne, lateri qua pectus adhæret.
Nec uultus uertit. satis illi ad fata, uel unum
Vulnus erat: iugulum ferro Philomela resoluit:
Viuaq; adhuc, animæq; aliquid retinentia membra
Dilaniat. pars inde cauis exultat ahenis:
Pars ueribus stridet. manant penetralia tabo.
His adhibet coniux ignarum Terea mensis:
Et patrij moris sacrum mentita, quod uni
Fas sit adire uiro, comites, famulosq; remouit.
Ipse sedens solio Tereus sublimis auito
Vescitur: inq; suam sua uiscera congerit aluum.
Tantaq; nox animi est Ityn huc accersite, dixit.
Dissimulare nequit crudelia gaudia Progne:
Iamq; suæ cupiens existere nuntia cladis,
Intus habes, quem poscis ait. circunspicit ille:

A tq; ubi sit, quærit. quærenti, iterumq́; uocanti
S icut erat sparsis furiali cæde capillis
P rosiluit: Ityosq́; caput Philomela cruentum
M isit in ora patris: nec tempore maluit ullo
P osse loqui: & mentis testari gaudia dictis.
T hracius ingenti mensas clamore repellit:
V ipereasq́; ciet stygia de ualle sorores:
E t modo, si posset, reserato pectore diras
E gerere inde dapes, emersaq́; uiscera gestit:
F let modo: seq́; uocat bustum miserabile nati:
N unc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
C orpora Cecropidum pennis pendere putares:
P endebant pennis. quarum petit altera syluas:
A ltera tecta subit: neq; adhuc de pectore cædis
E xcessere notæ: signataq́; sanguine pluma est.
I lle dolore suo, pœnæq́; cupidine uelox
V ertitur in uolucrem: cui stant in uertice cristæ:
P rominet immodicum pro longa cuspide rostrum.
N omen Epops uolucri: facies armata uidetur.
H ic dolor ante diem, longæq́; extrema senectæ
T empora tartareas Pandiona misit ad umbras.
S ceptra loci, rerumq́; capit moderamen Erechtheus,
I ustitia dubium est, ualidisńe potentior armis.
Q uattuor ille quidem iuuenes, totidemq́; crearat
F œmineæ sortis: sed erat par forma duarum.
E quibus Aeolides Cephalus te coniuge felix
P rocri fuit. Boreæ Tereus, Thracesq́; nocebant:
D ilectaq́; diu caruit deus Orithyia:
D um rogat: & precibus mauult, quàm uiribus uti.
A st ubi blanditijs agitur nihil: horridus ira

Quæ solita est illi, nimiumq; domestica uento:
Et merito dixit: quid enim mea tela reliqui?
Sæuitiam, & uires, iramq;, animosq; minaces?
Admouiq; preces? quarum me dedecet usus?
Apta mihi uis est: hac tristia nubila pello:
Hac freta concutio: nodosaq; robora uerto:
Induroq; niues: & terras grandine pulso.
Idem ego, cum fratres cœlo sum nactus aperto:
(Nam mihi campus is est) tanto molimine luctor:
Vt medius nostris concursibus insonet æther:
Exiliantq; cauis elisi nubibus ignes.
Idem ego, cum subij conuexa foramina terræ:
Supposuiq; ferox imis mea terga cauernis:
Sollicito manes: totumq; tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petijsse: socerq;
Non orandus erat mihi, sed faciendus, Erichtheus.
Hæc Boreas aut his non inferiora locutus
Excussit pennas. quarum iactatibus omnis
Afflata est tellus: latumq; perhorruit æquor.
Pulueream q; trahens per summa cacumina pallã.
Verrit humum: pauidamq; metu caligne tectus
Orithyiam adamans fuluis complectitur alis.
Dum uolat: arserunt agitati fortius ignes:
Nec prius aërij cursus suppressit habenas:
Quàm Ciconum tenuit populos, & mœnia raptor.
Illic & gelidi coniux Actæa tyranni,
Et genitrix facta est, partus enixa gemellos:
Cætera qui matris, pennas genitoris haberet.
Non tamen has una memorant cum corpore natas:
Barbaq; dum rutilis aberat subnixa capillis:

I mplumes Calais'q; puer, Zetes'q; fuerunt.
M ox pariter pennæ ritu cœpere uolucrum
C ingere utrunq; latus: pariter flauescere malæ.
E rgo, ubi concessit tempus puerile iuuentæ:
V ellera cum Minyis nitido radiantia uillo
P er mare non notum prima petiere carina.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. VII.

i Am'q; fretum Minyæ pagasæa puppe secabant:
Perpetua'q; trahens inopem sub nocte senectam
V isus erat Phineus: iuuenes'q; aquilone creati
V irgineas uolucres miseri senis ore fugarant:
M ulta'q; perpessi claro sub Iasone, tandem
C ontigerant rapidas limosi phasidos undas.
D um'q; adeunt regem: phrixea'q; uellera poscunt:
V ox'q; datur Minyis magnorum horrenda laborũ:
C oncipit interea ualidos Aeetias ignes:
E t luctata diu postquam ratione furorem
V incere non poterat: frustra Medea repugnas:
N escio quis deus obstat ait: mirum'q; quid hoc est:
A ut aliquid certe simile huic, quod amare uocatur.
N am cur iussa patris nimium mihi dura uidentur?
S unt quoq; dura nimis. cur quẽ modo deniq; uidi,
N e pereat, timeo? quæ tanti causa timoris?
E xcute uirgineo conceptas pectore flammas,
S i potes, infelix. si possem, sanior essem.

Sed trahit inuitam noua uis: aliud'q; Cupido,
Mens aliud suadet. uideo meliora, proboq;:
Deteriora sequor. quid in hospite regia uirgo
Vreris? & thalamos alieni concipis orbis?
Hæc quoq; terra potest, qđ ames dare. uiuat, an ille
Occidat, in dijs est. uiuat tamen: id'q; precari
Vel sine amore licet: quid enim commisit Iason?
Quem nisi crudelem non tangat Iasonis ætas?
Et genus & uirtus? quem non, ut cætera desint,
Forma mouere potest? certe mea pectora mouit.
At nisi opem tulero, taurorum afflabitur ore:
Concurret'q; suæ segeti, tellure creatis
Hostibus: aut auido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego si patiar, tunc me de tigride natam,
Tunc ferrum, & scopulos gestare in corde fatebor.
Cur non & specto pereuntem? oculos'q; uidendo
Conscelero? cur non tauros exhortor in illum?
Terrigenas'q; feros, insopitum'q; draconem?
Dij meliora uelint. quanquam non ista precanda,
Sed facienda mihi. prodam'ne ego regna parentis?
Atq; ope nescio quis seruabitur aduena nostra?
Vt per me sospes sine me det lintea uentis?
Vir'q; sit alterius? pœnæ Medea relinquar?
Si facere hoc, aliam'ue potest præponere nobis,
Occidat ingratus: sed non is uultus in illo,
Non ea nobilitas animo est, ea gratia formæ:
Vt timeam fraudem, meriti'q; obliuia nostri.
Et dabit ante fidem: cogam'q; in fœdera testes
Esse deos. quid tuta times? accingere: & omnem
Pelle moram: tibi se semper debebit Iason:

Te face solenni iunget sibi: per'q; pelasgas
Seruatrix urbes matrum celebrabere turba.
Ergo ego germanam, fratrem'q;, patremq;, deosq;,
Et natale solum uentis ablata relinquam?
Nempe pater sæuus, nempe est mea barbara tellus,
Frater adhuc infans: stant mecum uota sororis.
Maximus intra me deus est. non magna relinquã:
Magna sequar. titulum seruatæ pubis achiuæ,
Notitiam'q; loci melioris, & oppida, quorum
Hic quoq; fama uiget, cultus'q;, artes'q; uirorum,
Quem'q; ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
Aesoniden mutasse uelim: quo coniuge felix
Et dijs cara ferar: & uertice sydera tangam.
Quid? ꝙ nescio qui medijs incurrere in undis
Dicuntur montes? ratibus'q; inimica Charybdis
Nunc sorbere fretum, nunc reddere? cincta'q; sæuis
Scylla rapax canibus siculo latrare profundo?
Nempe tenens qđ amo, gremio'q; in Iasonis hærẽs,
Per freta longa ferar: nihil illũ amplexa uerebor:
Aut si quid metuam, metuam de coniuge solo.
Coniugium'ne putas? speciosa'q; nomina culpæ
Imponis Medea tuæ? quin aspice quantum
Aggrediare nefas: &, dum licet, effuge crimen.
Dixit: & ante oculos rectum, pietas'q;, pudorq;,
Constiterant: & uicta dabat iam terga cupido.
Ibat ad antiquas Hecates Perseidos aras:
Quas nemus umbrosum, secreta'q; sylua tegebat:
Et iam fortis erat: pulsus'q; resederat ardor:
Cum uidet Aesoniden: extincta'q; flamma reluxit.
Erubuere genæ: toto'q; recanduit ore:

V t'q; solet uentis alimenta assumere, quæ'q;
P arua subinducta latuit scintilla fauilla,
C rescere. & in ueteres agitata resurgere uires:
S ic iam lenis amor, iam quem languere putares,
V t uidit iuuenem: specie præsentis inarsit.
E t casu, solito formosior Aesone natus
I lla luce fuit. posses ignoscere amanti.
S pectat: & in uultu ueluti tum deniq; uiso
L umina fixa tenet: nec se mortalia demens
O ra uidere putat: nec se declinat ab illo.
V t uero cœpit'q; loqui, dextram'q; prehendit
H ospes: & auxilium summissa uoce rogauit:
P romisit'q; torum: lachrymis ait illa profusis.
Q uid faciam uideo: nec me ignorantia ueri
D ecipiet: sed amor. seruabere munere nostro:
S eruatus promissa dato. per sacra triformis
I lle deæ, luco'q; foret quod numen in illo,
P er'q; patrem soceri cernentem cuncta futuri,
E uentus'q; suos, & tanta pericula iurat.
C reditus accepit cantatas protinus herbas:
E didicit'q; usum: lætus'q; in tecta recessit.
P ostera depulerat stellas aurora micantes:
C onueniunt populi sacrum Mauortis in aruum:
C onsistunt'q; iugis: medio rex ipse resedit
A gmine purpureus, sceptro'q; insignis eburno.
E cce adamanteis uulcanum naribus efflant
A eripedes tauri: tacta'q; uaporibus herbæ
A rdent: ut'q; solent pleni resonare camini:
A ut ubi terrena silices fornace soluti
C oncipiunt ignem liquidarum aspergine aquarum:
Pectora

Pectora sic intus clausas uoluentia flammas,
Gutturaq; usta sonant. tamen illis Aesone natus
Obuius it. uertêre truces uenientis ad ora
Terribiles uultus, præfixaq; cornua ferro:
Puluereumq; solum pede pulsauere bisulco:
Fumificisq; locum mugitibus impleuerunt.
Diriguere metu Minyæ: subit ille: nec ignes
Sensit anhelatos (tantum medicamina possunt)
Pendulaq; audaci mulcet palearia dextra:
Suppositosq; iugo pondus graue cogit aratri
Ducere: & insuetum ferro proscindere campum.
Mirantur Colchi: Minyæ clamoribus augent,
Adijciuntq; animos. galea tum sumit ahena
Vipereos dentes: & aratos spargit in agros.
Semina mollit humus ualido prætincta ueneno:
Et crescunt, fiuntq; sati noua corpora dentes.
Vtq; hominis speciem materna sumit in aluo:
Perq; suos intus numeros componitur infans:
Nec nisi maturus communes exit in auras:
Sic ubi uisceribus grauidæ telluris imago
Effecta est hominis: fœto consurgit in aruo:
Quodq; magis mirum est, simul edita concutit arma.
Quos ubi uiderunt præacutæ cuspidis hastas
In caput hæmonij iuuenis torquere parantes:
Demisere metu uultumq;, animumq; pelasgi.
Ipsa quoq; extimuit, quæ tutum fecerat illum:
Vtq; peti uidit iuuenem tot ab hostibus unum:
Palluit: & subito sine sanguine frigida sedit:
Neue parum ualeant à se data gramina, carmen
Auxiliare canit: secretasq; aduocat artes.

Ille grauem medios silicem iaculatus in hostes,
A se depulsum martem conuertit in ipsos.
Terrigenæ pereunt per mutua uulnera fratres:
Ciuiliq; cadunt acie. gratantur Achiui:
Victoremq; tenent: auidisq; amplexibus hærent.
Tu quoq; uictorem complecti barbara uelles:
Obstitit incepto pudor: & complexa fuisses:
Sed te ne faceres, tenuit reuerentia famæ.
Quod licet, affectu tacito læteris: agisq;
Carminibus grates, & dijs authoribus horum.
Peruigilem superest herbis sopire draconem:
Qui crista, linguisq; tribus præsignis, & uncis
Dentibus horrendus, custos erat arboris aureæ.
Hunc postquam sparsit lethæi gramine succi:
Verbaq; ter dixit placidos facientia somnos:
Quæ mare turbatum, quæ concita flumina sistunt:
Somnus in ignotos oculos ubi uenit: & auro
Heroë Aesonius potitur: spolioq; superbus
Muneris authorem secum spolia altera portans,
Victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus:
Hæmoniæ matres pro natis dona receptis
Grandæuiq; ferunt patres: congestaq; flamma
Thura liquefaciunt: inductaq; cornibus aurum
Victima, uota facit. sed abest gratantibus Aeson
Iam propior leto, fessusq; senilibus annis.
Tum sic Aesonides, o cui debere salutem
Confiteor coniux, quanquam mihi cuncta dedisti:
Excessitq; fidem meritorum summa tuorum:
Si tamen hoc possunt (q̃d enim nõ carmina possunt?)
Deme meis annis: & demptos adde parenti.

Nec tenuit lachrymas. mota est pietate rogantis:
Dissimilemq́; animum subijt pater Aeta relictus.
Nec tamen affectus tales confessa, quod inquit
Excidit ore tuo coniux scelus? ergo ego cuiquam
Posse tuæ uideor spatium transcribere uitæ?
Nec sinat hoc Hecate: nec tu petis æqua: sed isto
Quod petis, experiar maius dare munus Iason.
Arte mea soceri longum tentabimus æuum
Non annis renouare tuis. modo diua triformis
Adiuuet: & præsens ingentibus annuat ausis.
Tres aberant noctes, ut cornua tota coirent:
Efficerentq́; orbem. postquam plenissima fulsit,
Et solida terras spectauit imagine Luna:
Egreditur tectis uestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos:
Fertq́; uagos mediæ per muta silentia noctis
Incomitata gradus homines, uolucresq́;, ferasq;,
Soluerat alta quies: nullo cum murmure serpens
Sopitæ similis nullo cum murmure serpit:
Immotæq́; silent frondes: silet humidus aër:
Sydera sola micant. ad quæ sua brachia tendens
Ter se conuertit: ter sumptis flumine crinem
Irrorauit aquis: ternis & hiatibus ora
Soluit: & in dura summisso poplite terra,
Nox ait arcanis fidissima, quæq; diurnis
Aurea cum luna succeditis ignibus astra,
Tuq́; triceps Hecate, quæ cœptis conscia nostris,
Adiutrixq́; uenis, cantusq́;, artesq́; magorum,
Quæq́; magos Tellus pollentibus instruis herbis,
Auræq́;, & uenti, montesq́;, amnesq́;, lacusq;,

Diïq; omnes nemorum, Diïq; omnes noctis adeste:
Quorum ope, cum uolui, ripis mirantibus amnes
In fontes rediere suos: concussáq; sisto:
Stantia concutio cantu freta: nubila pello:
Nubiláq; induco: uentos abigóq;, uocóq;:
Vipereas rumpo uerbis, & carmine fauces:
Viuáq; saxa, sua conuulsáq; robora terra
Et syluas moueo: iubeóq; tremiscere montes:
Et mugire solum: manésq; exire sepulchris:
Te quoq; luna traho: quamuis temesea labores
Aera tuos minuant: currus quoq; carmine nostro
Pallent: & pallet nostris aurora uenenis.
Vos mihi taurorum flammas hebetastis: & unco,
Impatiens oneris collum pressistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis:
Custodémq; rudem somno sopistis: & aurum
Vindice decepto graias misistis in urbes.
Nunc opus est succis: per quos renouata senectus
In florem redeat: primósq; recolligat annos.
Et dabitis: neq; enim micuerunt sydera frustra:
Nec frustra uolucrum tractus ceruice draconum
Currus adest. aderat demissus ab æthere currus.
Quo simul ascendit: frenatáq; colla draconum
Permulsit: manibúsq; leues agitauit habenas:
Sublimis rapitur: subiectáq; Thessala tempe
Despicit: & uisis regionibus applicat angues:
Et quas ossa tulit, quas altus Pelion herbas,
Othrysq;, & Pindus, & Pindo maior Olympus,
Perspicit: & placitas partim radice reuellit:
Partim succidit curuamine falcis ahenæ.

M ulta quoq; Apidani placuerunt gramina ripis,
M ulta quoq; Amphrysi: nec eras immunis Enipeu:
N ecnon Peneus, necnon Sperchiades undæ
C ontribuere aliquid, iuncosáq; littora Bœbes.
C arpsit & Euboica uiuax Anthedone gramen
N on dum uulgatum mutato corpore Glauci.
N ona dies illam curru, pennisq; draconum
N onáq; nox omnes lustrantem uiderat agros.
C um rediit: neq; erant tacti, nisi odore dracones:
E t tamen annosæ pellem posuere senectæ.
C onstitit adueniens citra limenq;, foresq;:
E t tantum cœlo tegitur: refugitq; uiriles
C ontactus: statuitq; aras è cespite binas,
D exteriore Hecates, at læua parte iuuentæ.
H as ubi uerbenis, syluáq; incinxit agresti:
H aud procul egesta scrobibus tellure duabus
S acra facit: cultrosq; in guttura uelleris atri
C oniicit: & patulas perfundit sanguine fossas.
T um super inuergens liquidi carchesia uini,
A lteráq; inuergens tepidi carchesia lactis,
V erba simul fundit: terrenáq; numina lenit:
V mbrarumq; rogat rapta cum coniuge regem
N e properent artus anima fraudare senili.
Q uos ubi placauit, precibusq; & murmure longo:
A esonis effœtum proferri corpus ad aras
I ussit: & in plenos resolutum carmine somnos
E xanimi similem stratis porrexit in herbis.
Hic procul Aesonidē, procul hic iubet ire ministros:
E t monet arcanis oculos remouere profanos.
D iffugiunt iussi. passis Medea capillis

Bacchantum ritu flagrantes circuit aras:
Multifidasq; faces in fossa sanguinis atri
Tingit: & infectas geminis accendit in aris.
Ter'q; senem flamma, ter aqua, ter sulfure lustrat.
Interea calido positum medicamen aheno
Feruet: & exultat: spumis'q; tumentibus albet.
Illic hæmonia radices ualle resectas,
Semina'q;, & flores, & succos incoquit atros.
Adijcit extremo lapides oriente petitos:
Et quas oceani refluum mare lauit arenas.
Addidit exceptas lunæ de nocte pruinas,
Et strigis infames ipsis cum carnibus alas,
In'q; uirum soliti uultus mutare ferinos
Ambigui prosecta lupi: nec defuit illis
Squamea cinyphei tenuis membrana chelydri,
Viuacis'q; iecur cerui. quibus insuper addit
Ora, caputq;, nouem cornicis sæcula passæ.
His & mille alijs postquam sine nomine rebus
Propositum instruxit mortali barbara munus:
Arenti ramo iampridem mitis oliuæ
Omnia confudit: summis'q; immiscuit ima.
Ecce uetus calido uersatus stipes aheno
Fit uiridis primo: nec longo tempore frondes
Induit: & subito grauidis oneratur oliuis.
At quacunq; cauo spumas eiecit aheno
Ignis: & in terram guttæ cecidere calentes:
Vernat humus: flores'q;, & mollia pabula surgunt.
Quæ simulac uidit, stricto Medea recludit
Ense senis iugulum: ueterem'q; exire cruorem
Passa, replet succis. quos postquam combibit Aeson

A ut ore acceptos, aut uulnere: barba, comæq;
C aniciæ posita nigrum rapuere colorem.
P ulsa fugit macies: abeunt pallorq;, situsq;:
A diectoq; cauæ supplentur corpore rugæ:
M embraq; luxuriant. Aeson miratur: & olim
A nte quater denos hunc se reminiscitur annos.
V iderat ex alto tanti miracula monstri
L iber: & admonitus iuuenes nutricibus annos
P osse suis reddi: capit hoc à Colchide munus.
N e'ue doli cessent, odium cum coniuge falsum
P hasias assimulat: Peliæq; ad limina supplex
C onfugit: atq; illam (quoniã grauis ipse senecta ẽ)
E xcipiunt natæ. quas tempore callida paruo
C olchis amicitiæ mendacis imagine cepit.
D umq; refert inter meritorum maxima, demptos
A esonis esse situs: atq; hac in parte moratur:
S pes est uirginibus Pelia subiecta creatis
A rte suum parili reuirescere posse parentem:
I dq; petunt: pretiumq; iubent sine fine pacisci.
I lla breui spatio silet: & dubitare uidetur:
S uspenditq; animos ficta grauitate, rogantum.
M ox ubi pollicita est: quo sit fiducia maior
M uneris huius ait: qui uestri maximus æuo est
D ux gregis inter oues, agnus medicamine fiet.
P rotinus innumeris effœtus laniger annis
A ttrahitur flexo circum caua tempora cornu:
C uius ut hæmonio marcentia guttura cultro
F odit: & exiguo maculauit sanguine ferrum:
M embra simul pecudis, ualidosq; uenefica succos

Mergit in aere cauo: minuunt ea corporis artus:
Cornuaq; exurunt: nec non cum cornibus annos:
Et tener auditur medio balatus aheno.
Nec mora, balatum mirantibus, exilit agnus:
Lasciuitq; fuga: lactentiaq; ubera quaerit.
Obstupuere satae Pelia: promissaq; postquam
Exhibuere fidem: tum uero impensius instant.
Ter iuga phoebus equis in Hibero flumine mersis
Dempserat: & quarta radiantia nocte micabant
Sydera: cum rapido fallax Aeetias igni
Imponit purum laticem, & sine uiribus herbas.
Iamq; neci similis resoluto corpore, regem
Et cum rege suo custodes somnus habebat:
Quem dederat cantus magicaeq; potentia linguae:
Intrarant iussae cum colchide limina natae:
Ambierantq; torum. quid nunc dubitatis inertes?
Stringite ait gladios: ueteremq; haurite cruorem:
Vt repleam uacuas iuuenili sanguine uenas.
In manibus uestris uita est, aetasq; parentis.
Si pietas ulla est: nec spes agitatis inanes:
Officium praestate patri: telisq; senectam
Exigite: & saniem coniecto emittite ferro.
His, ut quaeq; pia est hortatibus, impia prima est:
Et ne sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus
Vlla suos spectare potest: oculosq; reflectunt:
Caecaq; dant saeuis auersae uulnera dextris.
Ille cruore fluens subito tamen alleuat artus:
Semilacerq; toro tentat consurgere: & inter
Tot medius gladios palentia brachia tendens,
Quid facitis natae? quis uos in fata parentis

A rmat ait? cecidere illis, animiq; manusq;.
P lura locuturo, cum uerbis guttura Colchis
A bstulit: & calidis laniatum mersit in undis.
Quae nisi pennatis, serpentibus isset in auras,
N on exempta foret poenae. fugit alta superq;
P elion umbrosum, philyraeaq; tecta, superq;
O thryn, & euentu ueteris loca nota Cerambi.
H ic ope nympharum sublatus in aëra pennis,
C um grauis infuso tellus foret obruta ponto:
D eucalioneas effugit inobrutus undas.
A eoliam Pitanen à laeua parte reliquit,
F actaq; de saxo longi simulachra draconis,
I daeumq; nemus: quo nati furta, iuuencum
O cculuit Liber falsi sub imagine cerui:
Quaq; pater Coryti parua tumulatus arena est:
E t quos Maera nouo latratu terruit agros:
E urypyliq; urbem, qua Coae cornua matres
G esserunt, tunc cum discederet Herculis agmen.
P hoebeamq; Rhodon, & Ialysios Telchinas:
Quorum oculos ipso uitiantes omnia uisu
I uppiter exosus, fraternis subdidit undis.
T ransit & antiquae Carthaeïa moenia Ceae,
Qua pater Aladamas placidam de corpore natae
M iraturus erat nasci potuisse columbam.
I nde lacus Hyries uides, & Cygneïa Tempe,
Quae subitus celebrauit olor. nam Phyllius illic
I mperio pueri, uolucresq;, ferumq; leonem
T radiderat domitos: taurum quoq; uincere iussus
V icerat: et stricto toties iratus amore
P raemia poscenti taurum supre ma negabat.

I lle indignatus cupies dare dixit: & alto
D esiluit saxo. cuncti cecidisse putabant:
F actus olor niueis pendebat in aëre pennis.
A t genitrix Hyrie seruatum nescia, flendo
D eliquit: stagnumq́; suo de nomine fecit.
A diacet his Pleuron: in qua trepidantibus alis
O phias effugit natorum uulnera Combe.
I nde Calaureæ Latoidos aspicit arua,
I n uolucrem uersi cum coniuge conscia regis.
D extera Cyllene est: in qua cum matre Menephrō
C oncubiturus erat sæuarum more ferarum.
C ephison procul hinc deflentem fata nepotis
R espicit in tumidam Phocen ab Apolline uersi.
E umeliq́; domum lugentis in aëre natam.
T andem uipereis Ephyren Pirenida pennis
C ontigit. hic ueteres æuo mortalia primo
C orpora uulgarunt pluuialibus edita fungis.
S ed postquam colchis arsit noua nupta uenenis:
F lagrantemq́; domum regis male uidit: utroq;
S anguine natorum perfunditur impius ensis:
V ltaq; se male mater Iasonis effugit arma.
H inc titaniacis ablata draconibus, intrat
P alladias arces: quæ te iustissime Phineu,
T eq́; senex Peripha pariter uidere uolantes:
I nnixamq́; nouis neptem Polyphemonis alis.
E xcipit hanc Aegeus facto damnandus in uno:
N ec satis hospitium est: thalami quoq; fœdere iūgit.
I amq́; aderat Theseus proles ignara parenti:
E t uirtute sua bimarem pacauerat Isthmon.
H uius in exitium miscet Medea, quod olim

Attulerat secum scythicis Aconiton ab oris.
Illud Echidnaeae memorant e dentibus ortum
Esse canis. specus est tenebroso caecus hiatu:
Est uia decliuis: per quam Tirynthius heros
Restantem, contra'q; diem, radios'q; micantes
Obliquantem oculos, nexis adamante cathenis
Cerberon attraxit. rabida qui concitus ira
Impleuit pariter ternis latratibus auras:
Et sparsit uirides spumis albentibus agros.
Has concresse putant: nactas'q; alimenta feracis,
Foecundi'q; soli, uires caepisse nocendi.
Quae quia nascuntur dura uiuacia caute,
Agrestes aconita uocant. ea coniugis astu
Ipse parens Aegeus nato porrexit, ut hosti.
Sumpserat ignara Theseus data pocula dextra:
Cum pater in capulo gladij cognouit eburno
Signa sui generis: facinus'q; excussit ab ore.
Effugit illa necem nebulis per carmina motis.
At genitor quanquam laetatur sospite nato:
Attonitus tamen est ingens discrimine paruo
Committi potuisse nefas. fouet ignibus aras:
Muneribus'q; deos implet: feriunt'q; secures
Colla torosa boum uinctorum cornua uittis.
Nullus Erechthidis fertur celebratior illo
Illuxisse dies, agitant conuiuia patres,
Et medium uulgus: necnon & carmina, uino
Ingenium faciente, canunt. te maxime Theseu
Mirata est Marathon Cretaei sanguine tauri:
Quod'q; suam securus arat Cromyona colonus,
Munus, opus'q; tuum est: tellus Epidauria per te

Clauigeram uidit Vulcani occumbere prolem:
Vidit & immitem Cephisias ora Procrusten:
Cercyonis letum uidit Cerealis Eleusis:
Occidit ille Scinis magnis male uiribus usus:
Qui poterat curuare trabes: & agebat ab alto
Ad terram late sparsuras corpora pinus
Tutus ad Alcathoën Lelegia mœnia limes
Composito Scirone patet: sparsisq; latronis
Terra negat sedem, sedem negat ossibus unda.
Quæ iactata diu fertur durasse uetustas
In scopulos. scopulis nomen Scironis inhæret.
Si titulos, annosq; tuos numerare uelimus,
Facta prement annos. pro te fortissime uota
Publica suscipimus: bacchi tibi sumimus haustus.
Consonat assensu populi, precibusq; fauentum
Regia: nec tota tristis locus ullus in urbe est.
Nec tamen (usqueadeo nulla est syncera uoluptas:
Sollicitumq; aliquid lætis interuenit) Aegeus
Gaudia percepit nato secura recepto.
Bella parat Minos, qui quanquam milite, quanquã
Classe ualet, patria tamen est firmissimus ira:
Androgeiq; necem iustis ulciscitur armis.
Ante tamen bello uires acquirit amicas:
Quaq; patent aditus uolucri freta classe pererrat.
Hinc Anaphen sibi iungit, & Astypaleïa regna:
Promissis Anaphen, regna Astypaleïa bello.
Hinc humilem Myconen, Cretosaq; rura Cymoli,
Florentemq; Cythnon, Syron, planamq; Seriphon,
Marmoreamq; Paron, quamq; impia prodidit Arne
Sithonis accepto, quod auara poposcerat, auro.

Mutata est in auem, quæ nunc quoq; diligit aurum
Nigra pedes, nigris uelata monedula pennis.
At non Oliaros, Didymeq;, et Tenos, & Andros,
Et Gyaros, nitidæq; ferax Peparethos oliuæ
Gnosiacas iuuere rates. latere inde sinistro
Oenopiam Minos petit Aeacidëia regna.
Oenopiam ueteres appellauere: sed ipse
Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.
Turba ruit: tantæq; uirum cognoscere famæ
Expetit. occurrunt illi, Telamonq;, minorq;,
Quàm Telamon, Peleus, & proles tertia Phocus.
Ipse quoq; egreditur tardus grauitate senili
Aeacus: & quæ sit ueniendi causa requirit.
Admonitus patrij luctus suspirat, & illi
Dicta refert rector populorum talia centum.
Arma iuues oro pro nato sumpta: piæq;
Pars sis militiæ. tumulo solatia posco.
Huic Asopiades petis irrita, dixit, & urbi
Non facienda meæ. neq; enim coniunctior ulla
Cecropidis hac est tellus. ea fœdera nobis.
Tristis abit: stabuntq; tibi tua fœdera magno,
Dixit: & utilius bellum putat esse minari,
Quàm gerere, atq; suas ibi præconsumere uires.
Classis ab Oenopijs etiam nunc Lyctia muris
Spectari poterat: cum pleno concita uelo
Attica puppis adest: & portus intrat amicos,
Quæ Cephalum, patriæq; simul mandata ferebat.
Aeacidæ longo iuuenes post tempore uisum
Agnouere tamen Cephalum: dextrasq; dederunt:
Inq; patris duxere domum. spectabilis heros

Et ueteris retinens etiam nunc pignora formæ
Ingreditur, ramumq́; tenens popularis oliuæ:
Et dextra, læuaq́; duos ætate minores
Maior habet, Clyton, & Buten Pallante creatos.
Postquam congressi: primi sua uerba tulerunt
Cecropidæ: Cephalus peragit mandata: rogatq́;
Auxilium: fœdusq́; refert, & iura parentum:
Imperiumq́; peti totius Achæidos addit.
Sic ubi mandatam iuuit facundia causam:
Aeacus in capulo regni nitente sinistra
Ne petite auxilium, sed sumite dixit Athenæ.
Nec dubie uires, quas hæc habet insula, uestras
Ducite: & omnis erat rerum status iste mearum.
Robora non desunt: superat mihi miles, & hosti.
Gratia dijs, felix, & inexcusabile tempus.
Immo ita sit Cephalus, crescat tua ciuibus opto
Vrbs ait. adueniens equidem modo gaudia cepi:
Cum tam pulchra mihi, tam par ætate iuuentus
Obuia processit: multos tamen inde requiro,
Quos quondam uidi uestra prius urbe receptus.
Aeacus ingemuit: tristiq́; ita uoce locutus.
Flebile principium, melior fortuua secuta est.
Hanc utinam uobis possem memorare: sine ullo
Ordine nunc repetam: neu longa ambage morer uos:
Ossa, cinisq; iacent, memori quos mente requiris:
Et quota pars illi rerum periere mearum.
Dira lues populis ira Iunonis iniquæ
Incidit exosæ dictas à pellice terras.
Dum uisum est mortale malum: tantæq́; latebat
Causa nocens cladis: pugnatum est arte medendi.

Exitium superabat opem: quae uicta iacebat.
Principio coelum spissa caligine terras
Pressit: & ignauos inclusit nubibus aestus.
Dumq; quater plenis expleuit cornibus orbem
Luna: quater plenum tenuata retexuit orbem:
Letiferis calidi spirarunt aestibus austri.
Constat & in fontes uitium uenisse, lacusq;:
Milliaq; incultos serpentum multa per agros
Errasse: atq; suis fluuios temerasse uenenis.
Strage canum primo, uolucrumq;, auiumq;, boumq;,
Inq; feris subiti deprensa potentia morbi.
Concidere infelix ualidos miratur arator
Inter opus tauros: medioq; recumbere sulco.
Lanigeris gregibus balatus dantibus aegros
Sponte sua, lanaeq; cadunt, & corpora tabent.
Acer equus quondam, magnaeq; in puluere famae
Degenerat, palmae ueterumq; oblitus honorum:
Ad praesepe gemit morbo moriturus inerti.
Non aper irasci meminit: non fidere cursu
Cerua: nec armentis incurrere fortibus ursi.
Omnia languor habet: syluisq;, agrisq;, uijsq;
Corpora foeda iacent: uitiantur odoribus aurae.
Mira loquar: non illa canes, auidaeq; uolucres,
Non cani tetigere lupi: dilapsa liquescunt:
Afflatuq; nocent: & agunt contagia late.
Peruenit ad miseros damno grauiore colonos
Pestis: & in magnae dominatur moenibus urbis.
Viscera torrentur primo: flammaeq; latentis
Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni.
Aspera lingua tumet: tepidisq; arentia uentis

Ora patent: auræq; graues captantur hiatu.
Non stratum, non ulla pati uelamina possunt:
Dura sed in terra ponunt præcordia: nec fit
Corpus humo gelidũ: sed humus de corpore feruet.
Nec moderator adest: inq; ipsos sæua medentes
Erumpit clades: obsuntq; authoribus artes.
Quo propior quisq; est: seruitq; fidelius ægro:
In partem leti citius uenit: atq; salutis
Spes abijt: finemq; uident in funere morbi.
Indulgent animis: & nulla quid utile cura est:
Vtile enim nihil est. passim, positoq; pudore
Fontibus, & fluuijs, puteisq; capacibus hærent:
Nec sitis est extincta prius, quàm uita, bibendo.
Inde graues multi nequeunt consurgere: & ipsis
Immoriuntur aquis. aliquis tamen haurit & illas.
Tantaq; sunt miseris inuisi tædia lecti:
Prosiliunt: aut, si prohibent consistere uires,
Corpora deuoluunt in humum: fugiuntq; penates
Quisq; suos: sua cuiq; domus funesta uidetur.
Et quia causa latet, locus est in crimine notus.
Semianimes errare uijs, dum stare ualebant,
Aspiceres: flentes alios, terraq; iacentes,
Lassaq; uersantes supremo lumina motu.
Membraq; pendentis tendunt ad sydera cœli
Hic, illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.
Quid mihi tunc animi fuit? aut quid debuit esse?
Ni uitam odissem? & cuperem pars esse meorum?
Quo se cunq; acies oculorum flexerat: illic
Vulgus erat stratum: ueluti cum putria motis
Poma cadunt ramis, agitataq; ilice glandes.

Templa

T empla uides contra gradibus sublimia longis.
I uppiter illa tenet. quis non altaribus illis
I rrita thura dedit? quoties pro coniuge coniux,
P ro nato genitor, dum uerba precantia dicit:
N on exoratis animam finiuit in aris?
I nq; manu thuris pars inconsumpta reperta est?
A dmoti quoties templis, dum uota sacerdos
C oncipit: & fundit purum inter cornua uinum:
H aud expectato ceciderunt uulnere tauri?
I pse ego sacra Ioui pro me, patriaq;, tribusq;
C um facerem natis: mugitus uictima diros
E didit: & subito collapsa sine ictibus ullis
E xiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
F ibra quoq; ægra notas ueri, monitusq; deorum
P erdiderat: tristes penetrant ad uiscera morbi.
A nte sacros uidi proiecta cadauera postes:
A nte ipsas, quo mors foret inuidiosior, aras.
P ars animam laqueo claudunt: mortisq; timorem
M orte fugant: ultroq; uocant uenientia fata.
C orpora missa neci nullis de more feruntur
F uneribus: neq; enim capiebant funera portæ.
A ut inhumata premunt terras: aut dantur in altos
I ndotata rogos. & iam reuerentia nulla est:
D eq; rogis pugnant: alienisq; ignibus ardent.
Q ui lachryment, desunt: indefletæq; uagantur
N atorumq;, uirûmq; animæ, iuuenumq;, senumq;.
N ec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
A ttonitus tanto miserarum turbine rerum
I uppiter ò dixi, si te non falsa loquuntur
I sse sub amplexus Asopidos Aeginæ:

N ec te magne pater nostri pudet esse parentem:
A ut mihi redde meos: aut me quoq; cōde sepulchro.
I lle notam fulgore dedit, tonitru'q; secundo.
A ccipio, sint'q; ista precor felicia mentis
S igna tuae, dixi, quae das mihi pignoris omen.
F orte fuit iuxta patulis rarissima ramis
S acra Ioui quercus de semine Dodonaeo.
H ic nos frugilegas aspeximus agmine longo
G rande onus exiguo formicas ore gerentes:
R ugoso'q; suum seruantes cortice callem.
D um numerum miror: totidem pater optime dixi
T u mihi da ciues: & inania moenia supple.
I ntremuit: ramis'q; sonum sine flamine motis
A lta dedit quercus. pauido mihi membra timore
H orruerant: stabant'q; comae: tamen oscula terrae
R oboribus'q; dedi: nec me sperare fatebar:
S perabam tamen: atq; animo mea uota fouebam.
N ox subit: & curis exercita corpora somnus
O ccupat: ante oculos eadem mihi quercus adesse,
E t rami totidem, totidem'q; animalia ramis
F erre suis uisa est: pariter'q; tremiscere motu:
G ranifer um'q; agmen subiectis spargere in aruis.
C rescere quod subito maius, maius'q; uidetur:
A c se tollere humo: recto'q; assistere trunco:
E t maciem, numerum'q; pedum, nigrum'q; colorē
P onere: & humanam membris inducere formam.
S omnus abit: damno uigilans mea uisa: queror'q;
I n superis opis esse nihil. at in aedibus ingens
M urmur erat: uoces'q; hominum exaudire uidebar
I am mihi desuetas. dum suspicor, has quoq; somni

Esse: uenit Telamon properus: foribusq; reclusis
Speq; , fideq; , pater dixit, maiora uidebis.
Egredere. egredior: qualesq; in imagine somni
Visus eram uidisse uiros, ex ordine tales
Aspicio, noscoq; . adeunt: regemq; salutant.
Vota Ioui soluo: populisq; recentibus urbem
Partior, & uacuos priscis cultoribus agros:
Myrmidonasq; uoco: nec origine nomina fraudo.
Corpora uidisti: mores, quos ante gerebant,
Nunc quoq; hñt. parcũ genus est, patiẽsq; laborum,
Quæsitiq; tenax, & quod quæsita reseruet.
Hi te ad bella pares annis, animisq; sequentur:
Cum primum, qui te feliciter attulit, eurus
(Eurus enim attulerat) fuerit mutatus in austros.
Talibus, atq; alijs longum sermonibus illi
Impleuere diem: lucis pars optima mensæ,
Est data: nox somnis. iubar aureus extulerat Sol:
Flabat adhuc eurus: redituraq; uela tenebat.
Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior ætas,
Ad regem Cephalus simul, & Pallante creati
Conueniunt. sed adhuc regem sopor altus habebat.
Excipit Aeacides illos in limine Phocus:
Nam Telamon. fraterq; uiros ad bella legebant:
Phocus in interius spatium, pulchrosq; recessus
Cecropidas duxit: cum quis simul ipse resedit.
Aspicit Aeoliden ignota ex arbore factum
Ferre manu iaculum: cuius fuit aurea cuspis.
Pauca prius medijs sermonibus ille locutus,
Sum nemorum studiosus ait, cædisq; ferinæ:
Qua tamen è sylua teneas hastile recisum

Iandudum dubito: certe, si fraxinus esset,
Fulua colore foret: si cornus, nodus inesset.
Vnde sit ignoro: sed non formosius isto
Viderunt oculi telum iaculabile nostri.
Excipit actæis è fratribus alter: & usum
Maiorem specie mirabere, dixit, in isto.
Consequitur quodcunq; petit: fortunáq; nullum
Non regit: & reuolat nullo referente cruentum.
Tum uero iuuenis Nereïus omnia quærit:
Cur sit, & unde datum: quis tanti muneris author.
Quæ petit, ille refert, & cætera nota pudore:
Qua tulerit mercede, silet: tactusq; dolore
Coniugis amissæ lachrymis ita fatur obortis.
Hoc me nate dea (quis possit credere?) telum
Flere facit: facietq; diu, si uiuere nobis
Fata diu dederint. hoc me cum coniuge cara
Perdidit: hoc utinam caruissem munere semper.
Procris erat, si forte magis peruenit ad aures
Orithyia tuas: raptæ soror Orithyiæ.
Si faciem, moresq; uelis conferre duarum:
Dignior ipsa rapi. pater hãc mihi iũxit Erechtheus:
Hanc mihi iunxit amor. felix dicebar: eramq;:
Non ita dis uisum est: & nunc quoq; forsitan essem.
Alter agebatur post sacra iugalia mensis:
Cum me cornigeris tendentem retia ceruis
Vertice de summo semper florentis Hymeti
Lutea mane uidet pulsis Aurora tenebris:
Inuitumq; rapit. liceat mihi uera referre
Pace deæ: ꝙ sit roseo spectabilis ore:
Quod teneat lucis, teneat confinia noctis:

N ectareis qui alatur aquis: ego Procrin amabam:
P ectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
S acra tori, coitusq; nouos, thalamosq; recentes,
P rimaq; deserti referebam fœdera lecti.
M ota dea est: & siste tuas ingrate querelas:
P rocrin habe, dixit: quod si mea prouida mens est:
N on habuisse uoles: meq; illi irata remisit.
D um redeo: mecumq; deæ memorata retracto:
E sse metus cœpit, ne iura iugalia coniux
N on bene seruasset. facies, ætasq;, iubebant
C redere adulterium: prohibebant credere mores.
S ed tamen abfuerã: sed & hæc erat, unde redibã,
C riminis exemplum: sed cuncta timemus amantes.
Q uærere quod doleam, statuo: donisq; pudicam
S ollicitare fidem. fauet huic Aurora timori:
I mmutatq; meam (uideor sensisse) figuram.
P alladias ineo non cognoscendus Athenas:
I ngredriorq; domum. culpa domus ipsa carebat:
C astaq; signa dabat: dominoq; erat anxia rapto.
V ix aditus per mille dolos ad Erechthida factus.
V t uidi: obstupui: meditataq; penè reliqui
T entamenta fide: male me, quin uera faterer,
C ontinui: male quin, ut oportuit, oscula ferrem.
T ristis erat: sed nulla tamen formosior illa
E sse potest tristi: desyderioq; dolebat
C oniugis abrepti. tu collige, qualis in illa
P hoce decor fuerit: quam sic dolor ipse decebat.
Q uid referam? quoties tentamina nostra pudici
R eppulerint mores? quoties ego dixerit uni
S eruor: ubicunq; est, uni mea gaudia seruo.

Cui non ista fide satis experientia sano
Magna foret? non sum contentus: & in mea pugno
Vulnera: dum census dare me promitto: loquendo
Muneráq; augendo, tandem dubitare coegi.
Exclamo, mala pectora detego: fictus adulter,
Verus eram coniux: me perfida teste teneris.
Illa nihil: tacito tantummodo uicta pudore
Insidiosa malo cum coniuge limina fugit:
Offensáq; mei genus omne perosa uirorum
Montibus errabat studijs operata Dianæ.
Tum mihi deserto uiolentior ignis ad ossa
Peruenit: orabam ueniam: & peccasse fatebar:
Et potuisse datis simili succumbere culpæ
Me quoq; muneribus: si munera tanta darentur.
Hæc mihi confesso læsum prius ulta pudorem
Redditur: & dulces concorditer exigit annos.
Dat mihi præterea, tanquam si parua dedisset
Dona, canem munus: quem cum sua traderet illi
Cynthia, currendo superabit dixerat, omnes.
Dat simul & iaculum: quod nos (ut cernis) hēmus.
Muneris alterius quæ sit fortuna requiris:
Accipe mirandum: nouitate mouebere facti.
Carmina Naïades non intellecta priorum
Soluunt ingenijs: & præcipitata iacebat
Immemor ambagum uates obscura suarum
Scilicet alma Themis: nec talia linquit inulta.
Protinus Aonijs immissa est bellua Thebis:
Cessit & exitio multis: pecoriq;, sibiq;,
Ruricolæ pauere feram. uicina iuuentus
Venimus: & latos indagine cinximus agros.

I lla leui uelox superabat retia saltu:
S ummaq; transibat positarum lina plagarum.
C opula detrahitur canibus: quos illa sequentes
E ffugit: & cœtum non segnior alite ludit.
P oscor & ipse meum consensu Lælapa magno:
(Muneris hoc nomen) iandudum uincula pugnat
E xuere ipse sibi: colloq; morantia tendit.
V ix bene missus erat: nec iam poteramus, ubi esset,
S cire: pedum calidus uestigia puluis habebat:
I pse oculis ereptus erat. non ocyor illo
H asta, nec exutæ contorto uerbere glandes,
N ec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu.
C ollis apex medij subiectis imminet aruis.
T ollor in hunc: capioq; noui spectacula cursus.
Q uo modo deprendi, modo se subducere ab ipso
V ulnere uisa fera est: nec limite callida recto,
I n spatiumq; fugit: sed decipit ora sequentis:
E t redit in gyrum: ne sit suus impetus hosti.
I mminet hic: sequiturq; parem: similisq; tenenti
N on tenet: & uanos exercet in aëra morsus.
A d iaculi uertebar opem: quod dextera librat
D um mea: dum digitos amentis addere tento:
L umina deflexi: reuocataq; rursus eodem
R ettuleram: medio (mirum) duo marmora campo
A spicio: fugere hoc, illud latrare putares.
S cilicet inuictos ambo, certamine cursus
E sse deus uoluit: siquis deus affuit illis.
H actenus: & tacuit. iaculo quod crimen in ipso est?
P hocus ait. iaculi sic crimina reddidit ille.
G audia principium nostri sunt Phoce doloris.

I lla prius referam. iuuat o meminisse beati
T emporis Aeacide: quo primos rite per annos
C oniuge eram felix: felix erat illa marito.
M utua cura duos, & amor socialis habebat:
N ec Iouis illa meo thalamos præferret amori:
N ec me quæ caperet, non si Venus ipsa ueniret,
V lla erat: æquales urebant pectora flammæ.
S ole ferè radijs feriente cacumina primis
V enatum in syluas iuueniliter ire solebam:
N ec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
I re canes, nec lina sequi nodosa solebant.
T utus eram iaculo. sed cum satiata ferinæ
D extera cædis erat: repetebam frigus, & umbras,
E t quæ de gelidis exibat uallibus, auram.
A ura petebatur medio mihi lenis in æstu:
A uram expectabam: requies erat ille labori.
A ura (recordor enim) uenias cantare solebam:
M e'q; iuues: intres'q; sinus gratissima nostros:
V t'q; facis, releuare uelis, quibus urimur, æstus.
F orsitan addiderim (sic me mea fata trahebant)
B landitias plures: & tu mihi magna uoluptas,
D icere sum solitus: tu me reficis'q;, foues'q;:
T u facis, ut syluas, ut amem loca sola: meoq;
S piritus iste tuus semper capiatur ab ore.
V ocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
N escio quis: nomen'q; auræ tam sæpe uocatum
E sse putat nymphæ: nympham mihi credit amari.
C riminis extemplo ficti temerarius index
P rocrin adit: lingua'q; refert audita susurra.
C redula res amor est. subito collapsa dolore,

V t mihi narratur, cecidit: longoq; refecta
T empore se miseram, se fati dixit iniqui:
D eq; fide questa est: & crimine concita uano
Q uod nihil est, metuit: metuit sine corpore nomen:
E t dolet infelix ueluti de pellice uera.
S æpe tamen dubitat speratq; miserrima falli:
I ndicioq; fidem negat: & nisi uiderit ipsa,
D amnatura sui non est delicta mariti.
P ostera depulerant Auroræ lumina noctem:
E gredior: syluasq; peto: uictorq; per herbas
A ura ueni, dixi: nostroq; medere labori.
E t subito gemitus inter mea uerba uidebar
N escio quos audisse. ueni tamen optima dicens,
F ronde leuem rursus strepitum faciente caduca
S um ratus esse feram: telumq; uolatile misi.
P rocris erat: medioq; tenens in pectore uulnus,
H ei mihi conclamat. uox est ubi cognita fidæ
C oniugis: ad uocem præceps, amensq; cucurri.
S emianimem, et sparsas fœdantem sanguine uestes.
E t sua (me miserum) de uulnere dona trahentem,
I nuenio: corpusq; meo mihi carius ulnis
M ollibus attollo: scissaq; à pectore ueste
V ulnera sæua ligo: conorq; inhibere cruorem:
N eu me morte sua sceleratum deserat, oro.
V iribus illa carens, & iam moribunda coëgit
H æc se pauca loqui. per nostri fœdera lecti,
P erq; deos supplex oro, superosq;, meosq;,
P er siquid merui de te bene, perq; manentem
N unc quoq;, cum pereo, causam mihi mortis, amorẽ,
N e thalamis auram patiare innubere nostris.

Dixit: & errorem tum deniq; nominis esse
Et sensi: & docui: sed quid docuisse iuuabat?
Labitur: & paruæ fugiunt cum sanguine uires:
Dum'q; aliquid spectare potest, me spectat: & in me
Infelicem animam, nostro'q; exhalat in ore.
Sed uultu meliore mori secura uidetur.
Flentibus hæc lachrymans heros memorabat: et ecce
Aeacus ingreditur duplici cum prole, nouoq;
Milite: quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

PVBLII OVIDII NASONIS
METAMOR. LIB. VIII.

Iam nitidum retegente diem, noctis'q; fugante
Tempora lucifero cadit Eurus: & humida surgunt
Nubila: dant placidi cursum redeuntibus austri
Aeacidis, Cephalo'q;: quibus feliciter acti
Ante expectatum portus tenuere petitos.
Interea Minos Lelegeïa littora uastat.
Prætentat'q; sui uires mauortis in urbe
Alcathoë: quam Nisus habet: cui splendidus ostro
Inter honoratos medio de uertice canos
Crinis inhærebat magni fiducia regni.
Sexta resurgebant orientis cornua lunæ:
Et pendebat adhuc belli fortuna: diu'q;
Inter utrunq; uolat dubijs uictoria pennis.
Regia turris erat uocalibus addita muris:
In quibus auratam proles Latonia fertur

Deposuisse lyram: saxo sonus eius inhæsit.
Sæpe illuc solita est ascendere filia Nisi:
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo:
Tunc cum pax esset·bello quoq; sæpe solebat
Spectare ex illa rigidi certamina martis.
Iamq; mora belli procerum quoq; nomina norat:
Armaq;, equosq;, habitusq;, cydoneasq; pharetras.
Nouerat ante alios faciem ducis Europæi
Plus etiam, quàm nosse sat est. hac iudice Minos,
Seu caput abdiderat cristata casside pennis:
In galea formosus erat: seu sumpserat ære
Fulgentem clypeum: clypeum sumpsisse decebat.
Torserat adductis hastilia lenta lacertis:
Laudabat uirgo iunctam cum uiribus artem.
Imposito calamo patulos sinuauerat arcus:
Sic Phœbum sumptis iurabat stare sagittis.
Cum uero faciem dempto nudauerat ære:
Purpureusq; albi stratis insignia pictis
Terga premebat equi: spumantiaq; ora regebat:
Vix sua, uix sanæ uirgo Niseïa compos
Mentis erat. felix iaculum, quod tangeret ille,
Quæq; manu premeret, felicia frena uocabat.
Impetus est illi (liceat modo) ferre per agmen
Virgineos hostile gradus: est impetus illi
Turribus è summis in gnosia mittere corpus
Castra: uel æratas hosti recludere portas:
Vel si quid Minos aliud uelit. utq; sedebat
Candida dictæi spectans tentoria regis,
Læter ait, doleam'ne geri lachrymabile bellum,
In dubio est: doleo, quod Minos hostis amanti est.

Sed nisi bella forent, nunquam mihi cognitus esset.
Me tamen accepta poterat deponere bellum
Obside: me comitem, me pacis pignus haberet.
Si quæ te peperit, talis pulcherrime regum,
Qualis es ipse, fuit: merito deus arsit in illa.
O ego ter felix: si pennis lapsa per auras
Gnosiaci possem castris insistere regis.
Fassáq; me, flammasq; meas, qua dote, rogarem,
Vellet emi. tantum patrias ne posceret arces.
Nam pereant potius sperata cubilia: quàm sim
Proditione potens. quamuis sæpe utile uinci
Victoris placidi fecit clementia multis.
Iusta gerit certe pro nato bella perempto:
Et causáq; ualet, causámq; tuentibus armis.
Vt puto, uincemur: qui si manet exitus urbem:
Cur suus hæc illi reseret mea mœnia mauors?
Et non noster amor? melius sine cæde, moraq;,
Impensáq; sui poterit superare cruoris.
Nam metuo certe, nequis tua pectora Minos
Vulneret imprudens: quis enim tam durus, ut in te
Dirigere immitem non inscius audeat hastam?
Cœpta placent: & stat sententia tradere mecum
Dotalem patriam: finémq; imponere bello:
Verum uelle parum est. aditus custodia seruat:
Claustráq; portarum genitor tenet. hunc ego solum
Infelix timeo: solus mea uota moratur.
Di facerent, sine patre forem. sibi quisq; profecto
Est deus: ignauis precibus fortuna repugnat.
Altera iandudum succensa cupidine tanto
Perdere gauderet, quodcunq; obstaret amori.

Et cur ulla foret me fortior? ire per ignes,
Et gladios ausim. neq; ad hoc tamen ignibus ullis,
Aut gladijs opus est. opus est mihi crine paterno.
Ille mihi est auro pretiosior: illa beatam
Purpura me, uotiq; mei factura potentem.
Talia dicenti curarum maxima nutrix
Nox interuenit: tenebrisq; audacia creuit.
Prima quies aderat: qua curis fessa diurnis
Pectora somnus hēt: thalamos taciturna paternos
Intrat: & (heu facinus) fatali nata parentem
Crine suum spoliat: prædaq; potita nefanda
Fert secum spolium sceleris: progressaq; porta
Per medios hostes (meriti fiducia tanta est)
Peruenit ad regem. quem sic affata pauentem est.
Suasit amor facinus: proles ego regia Nisi
Scylla tibi trado patriamq;, meosq; penates.
Præmia nulla peto, nisi te: cape pignus amoris
Purpureum crinem: nec me nunc tradere crinem,
Sed patrium tibi crede caput: scelerataq; dextra
Munera porrexit. Minos porrecta refugit:
Turbatusq; noui respondit imagine facti.
Di te summoueant o nostri infamia sæcli
Orbe suo: tellusq; tibi, pontusq; negetur.
Certe ego non patiar Iouis incunabula Creten,
Qui meus est orbis, tantum contingere monstrum.
Dixit: &, ut leges captis iustissimus author
Hostibus imposuit: classis retinacula solui
Iussit: & æratas impleri remige puppes.
Scylla, freto postquam deductas nare carinas,
Nec præstare ducem sceleris sibi præmia uidit:

Consumptis precibus uiolentam transit in iram:
Intendens'q; manus passis furibunda capillis
Quo' fugis, exclamat, meritorum authore relicta
O patriæ prælate meæ, prælate parenti?
Quo' fugis immitis? cuius uictoria nostrum
Et scelus & meritum est. nec te data munera, nec te
Noster amor mouit: nec q spes omnis in unum
Te mea congesta est. nam quo' deserta reuertar?
In patriam? superata iacet sed finge manere:
Proditione mea clausa est mihi. patris ob ora?
Quem tibi donaui. ciues odere merentem:
Finitimi exemplum metuunt. obstruximus orbem
Terrarum nobis: ut Crete sola pateret.
Hanc quoq; si prohibes: & nos ingrate relinquis:
Non genitrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis,
Armeniæ tigres, austro'q; agitata charybdis.
Nec Ioue tu natus: nec mater imagine tauri
Lusa tua est: generis falsa est ea fabula: uerum
Et ferus, & captus nullius amore iuuencæ,
Qui te progenuit, taurus fuit. exige pœnas
Nise pater: gaudete malis modo prodita nostris
Mœnia: nam fateor, merui: & sum digna perire.
Sed tamen ex illis aliquis, quos impia læsi:
Me perimat: cur qui uicisti crimine nostro,
Insequeris crimen? scelus hoc patriæq;, patriq;,
Officium tibi sit. te uero coniuge digna est:
Quæ toruum ligno decepit adultera taurum:
Discordem'q; utero fœtum tulit. ecquid ad aures
Perueniunt mea dicta tuas? an inania uenti
Verba ferunt? ijdem'q; tuas ingrate carinas?

I am iam Pasiphaën non est mirabile taurum
P ræposuisse tibi: tu plus feritatis habebas.
M e miseram, properare iubet: diuulsáq; remis
V nda sonat: mecumq; simul mea terra recedit.
N il agis o frustra meritorum oblite meorum:
I nsequar inuitum: puppimq; amplexa recuruam
P er freta longa trahar. uix dixerat: insilit undis:
C onsequiturq; rates faciente cupidine uires.
G nosiacæq; hæret comes inuidiosa carinæ.
Q uam pater ut uidit (nam iam pendebat in auras:
E t modo factus erat fuluis Halyætus in alis)
I bat, ut hærentem rostro laceraret adunco.
I lla metu puppim dimisit: & aura cadentem
S ustinuisse leuis, ne tangeret æquora, uisa est:
P luma fuit: plumis in auem mutata uocatur
C iris: & à tonso est hoc nomen adepta capillo.
V ota Ioui Minos taurorum sanguine centum
S oluit: ut egressus ratibus creteida terram
C ontigit: & spolijs decorata est regia fixis.
C reuerat opprobrium generis: fœdumq; patebat
M atris adulterium monstri nouitate biformis.
D estinat hunc Minos thalami remouere pudorē:
M ultiplicíq; domo cæcis includere tectis.
D ædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
P onit opus: turbatq; notas: & lumina flexu
D ucit in errorem uariarum ambage uiarum.
N on secus ac liquidis Phrygius Mæander in undis
L udit: & ambiguo lapsu refluitq;, fluitq;:
O ccurrensq; sibi uenturas aspicit undas:
E t nunc ad fontes, nunc ad mare uersus apertum

Incertas exercet aquas: ita Dædalus implet
Innumeras errore uias: uix'q; ipse reuerti
Ad limen potuit. tanta est fallacia tecti.
Quo postquam geminam tauri, iuuenis'q; figuram
Clausit: & Actæo bis pastum sanguine monstrum
Tertia sors annis domuit repetita nouenis:
Vt'q; ope uirginea nullis iterata priorum
Ianua difficilis filo est inuenta relicto:
Protinus Aegides rapta Minoide Diam
Vela dedit: comitem'q; suam crudelis in illo
Littore destituit. desertæ, & multa querenti,
Amplexus, & opem Liber tulit: ut'q; perenni
Sydere clara foret, sumptam de fronte coronam
Immisit cœlo. tenues uolat illa per auras:
Dum'q; uolat, gemmæ nitidos uertuntur in ignes:
Consistunt'q; loco, specie remanente coronæ,
Qui medius, nixi'q; genu est, anguem'q; tenentis.
Dædalus interea Creten, longum'q; perosus
Exilium, tactus'q; loci natalis amore,
Clausus erat pelago. terras licet, inquit, & undas
Obstruat: at cœlum certe patet: ibimus illac:
Omnia possideat: non possidet aëra Minos.
Dixit: & ignotas animum dimittit in artes:
Maturam'q; nouat. nam ponit in ordine pennas
À minima cœptas, longam breuiore sequente,
Vt cliuo creuisse putes. sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit auenis.
Tum lino medias, & ceris alligat imas:
Atq; ita compositas paruo curuamine flectit:
Vt ueras imitetur aues. puer Icarus unà

Stabat.

Stabat: & ignarus sua se tractare pericla
Ore renidenti modo quas uaga mouerat aura,
Captabat plumas: flauam modo pollice ceram
Mollibat: lusu'q; suo mirabile patris
Impediebat opus. postquam manus ultima cœpto
Imposita est: geminas opifex librauit in alas
Ipse suum corpus: mota'q; pependit in aura.
Instruit & natum: medio'q; ut limite curras
Icare ait, moneo: ne, si demissior ibis,
Vnda grauet pennas: si celsior, ignis adurat.
Inter utrunq; uola. nec te spectare Booten,
Aut Helicen iubeo, strictum'q; Orionis ensem:
Me duce carpe uiam. pariter præcepta uolandi
Tradit: & ignotas humeris accommodat alas.
Inter opus, monitus'q; genæ maduere seniles:
Et patriæ tremuere manus. dedit oscula nato
Non iterum repetenda suo: pennis'q; leuatus
Ante uolat: comiti'q; timet, uelut ales, ab alto
Quæ teneram prolem produxit in aëra nido.
Hortatur'q; sequi: damnosas'q; erudit artes:
Et mouet ipse suas: & nati respicit alas.
Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces,
Aut pastor baculo, stiuæ'ue innixus arator,
Vidit: & obstupuit: qui'q; æthera carpere possent,
Credidit esse deos. & iam Iunonia læua
Parte Samos fuerat, Delos'q;, Parosq; relictæ.
Dextra Lebyntos erat, fœcunda'q; melle Calymna:
Cum puer audaci cœpit gaudere uolatu:
Deseruit'q; ducem: cœli'q; cupidine tactus
Altius egit iter. rapidi uicinia solis

Mollit odoratas pennarum uincula ceras.
Tabuerant ceræ: nudos quatit ille lacertos:
Remigioq́; carens non ullas percipit auras:
Oraq́; cærulea patrium clamantia nomen
Excipiuntur aqua: quæ nomen traxit ab illo.
At pater infelix, nec iam pater, Icare dixit,
Icare dixit ubi es? qua te regione requiram?
Icare dicebat: pennas aspexit in undis:
Deuouitq́; suas artes: corpusq́; sepulchro
Condidit: & tellus à nomine dicta sepulti.
Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati
Garrula ramosa prospexit ab ilice Perdix:
Et plausit pennis: testataq́; gaudia cantu est
Unica tunc uolucris, nec uisa prioribus annis,
Factaq́; nuper auis, longum tibi Dædale crimen.
Namq; huic tradiderat fatorum ignara docendum
Progeniem germana suam, natalibus actis
Bis puerum senis, animi ad præcepta capacis.
Ille etiam medio spinas in pisce notatas
Traxit in exemplum: ferroq́; incidit acuto
Perpetuos dentes: & serræ repperit usum
Primus: & ex uno duo ferrea brachia nodo
Iunxit: ut æquali spatio distantibus illis
Altera pars staret: pars altera duceret orbem.
Dædalus inuidit: sacraq́; ex arce Mineruæ
Præcipitem misit lapsum mentitus. at illum,
Quæ fauet ingenijs, excepit Pallas: auemq;
Reddidit: & medio uelauit in aëre pennis.
Sed uigor ingenij quondam uelocis, in alas,
Inq; pedes abijt: nomen, quod & ante, remansit.

Non tamen hæc alte uolucris sua corpora tollit:
Nec facit in ramis, altoq́; cacumine nidos:
Propter humum uolitat: ponitq́; in sepibus oua:
Antiquiq́; memor metuit sublimia casus.
Iamq́; fatigatum tellus ætnæa tenebat
Dædalon: & sumptis pro supplice Cocalus armis
Mitis habebatur: iam lamentabile Athenæ
Pendere desierant thesea laude tributum.
Templa coronantur: bellatricemq́; Mineruam
Cum Ioue, disq́; uocant alijs: quos sanguine uoto,
Muneribusq́; datis, & acerris thuris honorant.
Sparserat argolicas nomen uaga fama per urbes
Theseos: & populi, quos diues Achaïa cepit,
Huius opem magnis implorauere periclis.
Huius opē Calydon, quamuis Meleagron haberet,
Sollicita supplex petijt prece. causa petendi
Sus erat infestæ famulus, uindexq́; Dianæ.
Oenea nanq; ferunt plenis successibus anni
Primitias frugum Cereri, sua uina Lyæo,
Palladios flauæ latices libasse Mineruæ.
Cœptus ab agricolis superos peruenit ad omnes
Ambitiosus honor: solas sine thure relictas
Præteritas cessasse ferunt Latoidos aras.
Tangit & ira deos. at non impune feremus,
Quæq́; inhonoratæ, non & dicemur inultæ,
Inquit: & Oeneios ultorem spreta, per agros
Misit aprum. quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus: sed habent Sicula arua minores.
Sanguine, et igne micát oculi: riget horrida ceruix:

S tant'q; uelut uallum, uelut alta hastilia setæ.
F eruida cum rauco latos stridore per armos
S puma fluit: dentes æquantur dentibus indis:
F ulmen ab ore uenit: frondes afflatibus ardent.
I s modo crescentes segetes proculcat in herba:
N unc matura metit fleturi uota coloni:
E t cererem in spicas intercipit: area frustra,
E t frustra expectant promissas horrea messes.
S ternuntur grauidi longo cum palmite fœtus,
B acca'q; cum ramis semper frondentis oliuæ.
S æuit & in pecudes: non has pastor'ue, canis'ue,
N on armenta truces possunt defendere tauri.
D iffugiunt populi: nec se nisi mœnibus urbis
E sse putant tutos: donec Meleagros, & unà
L ecta manus iuuenum caluere cupidine laudis.
T yndaridæ gemini præstantes. Cæstibus alter,
A lter equo, primæ'q; ratis molitor Iason,
E t cum Pirithoo felix concordia Theseus,
E t duo Thestiadæ, & proles Apharcïa Lynceus,
E t uelox Idas, & iam non fœmina Cæneus,
L eucippus'q; ferox, iaculo'q; insignis Acastus,
Hippothous'q;, Drias'q; et cretus Amyntore Phœnix,
Actoridæ'q; pares, & missus ab Elide Phyleus.
N ec Telamon aberat, magni'q; creator Achillis,
C um'q; Pheretiade, & Hyantæo Iolao
I mpiger Eurytion, cursu'q; inuictus Echion,
N ericius'q; Lelex, Panopeus'q;, Hyleus'q;, ferox'q;
H ippasus, & primis etiam nunc Nestor in annis,
E t quos Hippocoon antiquis misit Amyclis,
P enelopes'q; socer, cum Parrhasio Ancæo,

Ampycidesq́; sagax, & adhuc à coniuge tutus
Oeclides, nemorisq́; decus Tegeæa Lycæi.
Rasilis huic summam mordebat fibula uestem:
Crinis erat simplex nodum collectus in unum:
Ex humero pendens resonabat eburnea læuo
Telorum custos: arcum quoq; læua tenebat.
Talis erat cultu facies, quam dicere uere
Virgineam in puero, puerilem in uirgine posses.
Hanc pariter uidit, pariter Calydonius Heros
Optauit renuente deo: flammasq́; latentes
Hausit: & o felix siquem dignabitur inquit
Ista uirum: nec plura sinit tempusq́;, pudorq;
Dicere: maius opus magni certaminis urget.
Sylua freqūes trabibus, quam nulla ceciderat ætas
Incipit à plano: deuexaq́; prospicit arua.
Quò postquam uenere uiri: pars retia tendunt:
Vincula ps adimunt canibus: pars pressa sequuntur
Signa pedum: cupiuntq́; suum reperire periclum.
Concaua uallis erat: quo se demittere riui
Assuerant pluuialis aquæ: tenet ima lacunæ
Lenta salix, uluæq́; leues, iuncíq; palustres,
Viminaq́;, & longæ parua sub arundine cannæ.
Hinc aper excitus medios uiolentus in hostes
Fertur, ut excussis elisus nubibus ignis.
Sternitur incursu nemus: & propulsa fragorem
Sylua dat: exclamant iuuenes: protentaq́; forti
Tela tenent dextra lato uibrantia ferro.
Ille ruit: spargitq́; canes, ut quisq; furenti
Obstat: & obliquo latrantes dissipat ictu.

Cuspis Echionio primum contorta lacerto
Vana fuit: truncoq́; dedit leue uulnus acerno.
Proxima si nimijs mittentis uiribus usa
Non foret, in tergo uisa est hæsura petito:
Longius ijt: author teli Pagasæus Iason.
Phœbe ait Ampycides, si te coluiq́;, coloq;,
Da mihi, quod petitur, certo contingere telo.
Qua potuit precibus deus annuit: ictus ab illo est,
Sed sine uulnere aper: ferrumq́; Diana uolanti
Abstulerat iaculo: lignum sine acumine uenit.
Ira feri mota est: nec fulmine lenius arsit:
Emicat ex oculis: spirat quoq; pectore flammas.
Vtq́; uolat moles adducto concita neruo:
Cum petit aut muros, aut plenas milite turres:
In iuuenes certo sic impete uulnificus Sus
Fertur: & Eupalamon, pelagonaq́; dextra tuẽtes
Cornua prosternit. socij rapuere iacentes.
At non letiferos effugit Enæsimus ictus
Hippocoonte satus. trepidantem & terga parantem
Vertere, succiso liquerunt poplite nerui.
Forsitan & Pylius citra troiana perisset
Tempora: sed sumpto posita conamine ab hasta
Arboris insiluit, quæ stabat proxima, ramis:
Despexitq́; loco tutus, quem fugerat hostem.
Dentibus ille ferox in querno stipite tritis
Imminet exitio: fidensq́; recentibus armis
Orithyiæ magni, rostro femur hausit adunco.
At gemini non dum cœlestia sydera fratres,
Ambo conspicui, niue candidioribus ambo,
Vectabantur equis: ambo uibrata per auras

H astarum tremulo quatiebant spicula motu.
V ulnera fecissent: nisi setiger inter opacas
N ec iaculis isset, nec equo, loca peruia syluas.
P ersequitur Telamon. studioq; incautus eundi
P ronus ab arborea cecidit radice retentus.
D um leuat hunc Peleus: celerem Tegeæa sagittam
I mposuit neruo: sinuatoq; expulit arcu.
F ixa sub aure feri summum distrinxit arundo
C orpus: & exiguo rubefecit sanguine setas.
N ec tamen illa sui successu lætior ictus,
Q uàm Meleager erat. primus uidisse putatur:
E t primus socijs uisum ostendisse cruorem:
E t meritum dixisse feres uirtutis honorem.
E rubuere uiri: seq; exhortantur: & addunt
C um clamore animos: iaciuntq; sine ordine tela.
T urba nocet iactis: & quos petit, impedit ictus.
E cce furens contra sua fata bipennifer Arcas
D iscite fœminets quid tela uirilia præstent
O iuuenes, operiq; meo concedite dixit:
I psa suis licet hunc Latonia protegat armis:
I nuita tamen hunc perimet mea dextra, Diana.
T alia magniloquo tumidus memorauerat ore:
A ncipitemq; manu tollens utraq; securim,
I nstiterat digitis primos suspensus in artus.
O ccupat audentem: quaq; est uia proxima leto,
S umma ferus geminos direxit ad inguina dentes.
C oncidit Ancæus: glomerataq; sanguine multo
V iscera lapsa fluunt: madefactaq; terra cruore est.
I bat in aduersum proles Ixionis hostem
P irithous, ualida quatiens uenabula dextra.

Cui procul Aegides, ò me mihi carior inquit
Pars animæ consiste meæ: licet eminus esse
Fortibus: Ancæo nocuit temeraria uirtus.
Dixit: & ærata torsit graue cuspide cornu:
Cui bene librato, uotiq; potente futuro,
Obstitit Aesculea frondosus ab arbore ramus.
Misit & Aesonides iaculum: quod casus ab illo
Vertit: & in mentum figit latrantis: & inter
Ilia coniectum, tellure per ilia fixum est.
At manus Oenidæ uariat: missisq; duabus,
Hasta prior terra, medio stetit altera tergo.
Nec mora, dum sæuit: dum corpora uersat in orbē:
Stridentemq; nouo spumam cum sanguine fundit:
Vulneris author adest: hostemq; irritat ad iram:
Splendidaq; aduersos uenabula condit in armos.
Gaudia testantur socij clamore secundo:
Victricemq; petunt dextræ coniungere dextram:
Immanemq; feram multa tellure iacentem
Mirantes spectant: neq; adhuc contingere tutum
Esse putant: sed tela tamen sua quisq; cruentat.
Ipse pede imposito, caput exitiabile pressit:
Atq; ita, sume mei spolium Nonacria iuris
Dixit: & in partem ueniat mea gloria tecum.
Protinus exuuias rigidis horrentia setis
Terga dat: & magnis insignia dentibus ora.
Illi lætitiæ est cum munere muneris author.
Inuidere alij: totoq; erat agmine murmur.
È quibus ingenti tendentes brachia uoce
Pone age, nec titulos intercipe fœmina nostros,
Thestiadæ clamant: nec te fiducia formæ

D ecipiat: ne sit longe tibi captus amore
A uthor: & huic adimunt munus, ius muneris illi.
N on tulit, & tumida frendens mauortius ira,
D iscite raptores alieni, dixit, honoris
F acta minis quantum distent: hausitq; nefando
P ectora Plexippi nil tale timentia ferro.
T oxea, quid faciat dubium, pariterq; uolentem
V lcisci fratrem, fraternaq; fata timentem,
H aud patitur dubitare diu: calidumq; prioris
C æde recalfecit consorti sanguine telum.
D ona deûm templis nato uictore ferebat,
C um uidet extinctos fratres Althæa referri.
Quæ plangore dato mœstis clamoribus, urbem
I mplet: & auratis mutauit uestibus atras.
A t simul est author necis editus: excidit omnis
L uctus: & à lachrymis in pœnæ uersus amorē est.
S tipes erat: quem cum partus enixa iaceret
T hestias: in flammam triplices posuere sorores:
S taminaq; impresso fatalia pollice nentes
T empora dixerunt eadem, lignoq;, tibiq;,
O modo nate damus. quo postquam carmine dicto
E xcessere deæ: flagrantem mater ab igne
E ripuit ramum: sparsitq; liquentibus undis.
I lle diu fuerat penetralibus abditus imis:
S eruatusq; tuos iuuenis seruauerat annos.
P rotulit hunc genitrix: tedasq;, et fragmina poni
I mperat, & positis inimicos admouet ignes.
T um conata quater flammis imponere ramum,
C œpta quater tenuit: pugnat materq;, sororq;:
E t diuersa trahunt unum duo nomina pectus.

Sæpe metu sceleris pallebant ora futuri:
Sæpe suum feruens oculis dabat ira ruborem.
Et modo nescio quid similis crudele minanti
Vultus erat: modo quem misereri credere posses.
Cumq́; ferus lachrymas animi siccauerat ardor:
Inueniebantur lachrymæ tamen: utq́; carina,
Quam uentus, uentoq́; rapit contrarius æstus,
Vim geminam sentit: paretq́; incerta duobus:
Thestias haud aliter dubijs affectibus errat:
Inq́; uices ponit, positamq́; resuscitat iram.
Incipit esse tamen melior germana parente:
Et consanguineas ut sanguine leniat umbras,
Impietate pia est: nam postquam pestifer ignis
Conualuit: rogus iste cremet mea uiscera dixit:
Vtq́; manu dira lignum fatale tenebat:
Ante sepulchrales infelix astitit aras:
Pœnarumq́; deæ triplices furialibus inquit,
Eumenides sacris uultus aduertite uestros.
Vlciscor: facioq́; nefas: mors, morte pianda est:
In scelus addendum scelus est: in funera funus:
Per coacernatos pereat domus impia luctus.
An felix Oeneus nato uictore fruetur?
Thestius orbus erit? melius lugebitis ambo.
Vos modo fraterni manes, animæq́; recentes
Officium sentite meum: magnoq́; paratas
Accipite inferias uteri mala pignora nostri.
Hei mihi quò rapior? fratres ignoscite matri:
Deficiunt ad cœpta manus: meruisse fatemur
Illum cur pereat: mortis mihi displicet author.
Ergo impune feret: uiuusq́; & uictor, & ipso

S uccessu tumidus, regnum Calydonis habebit?
V os cinis exiguus, gelidæq; iacebitis umbræ?
H aud equidem patiar: pereat sceleratus: & ille
S pem'q; patris, regnum'q; trahat, patriæq; ruinã.
M ens ubi materna est? ubi sunt pia uota parentũ?
E t quos sustinui bis mensum quinq; labores?
O utinam primis arsisses ignibus infans:
I d'q; ego passa forem. uixisti munere nostro:
N unc merito moriere tuo: cape præmia facti:
B is'q; datam primum partu, mox stipite rapto,
R edde animam: uel me fraternis adde sepulchris.
E t cupio: et nequeo: qd agam? modo uulnera fratrũ
A nte oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago:
N unc animum pietas, materna'q; nomina frangunt.
M e miseram, male uincetis, sed uincite fratres:
D ummodo quæ dedero uobis solatia, uos'q;
I psa sequar: dixit: dextra'q; auersa, trementi
F unereum torrem medios coniecit in ignes.
A ut dedit, aut uisus gemitus est ille dedisse
S tipes: & inuitis correptus ab ignibus arsit.
I nscius, atq; absens flamma Meleagrus ab illa
V ritur: & cæcas torreri uiscera sentit
I gnibus: ac magnos superat uirtute dolores.
Q uod tamen ignauo cadat, & sine sanguine leto
M œret: & Ancæi felicia uulnera dicit:
G randæuum'q; patrem, fratres'q;, piasq; sorores,
C um gemitu, sociam'q; tori uocat ore supremo:
F orsitan & matrem. crescunt ignis'q;, dolorq;:
L anguescunt'q; iterum, simul est extinctus uterq;:
I n'q; leues abijt paulatim spiritus auras,

Paulatim cana prunam uelante fauilla.
Alta iacet Calydon: lugent iuuenesq́;, senesq;:
Vulgusq́;, proceresq́; gemunt: scißæq́; capillos
Plangunt ora simul matres Calydonides: Oeneus
Puluere canitiem genitor, uultusq́; seniles
Fœdat humi fusus: spatiosumq́; increpat æuum.
Nam de matre, manus diri sibi conscia facti
Exegit pœnas, acto per uiscera ferro.
Non mihi si centum deus ora sonantia linguis,
Ingeniumq́; capax, totumq́; helicona dedisset:
Tristia persequerer miserarum uota sororum.
Immemores decoris, liuentia pectora tundunt:
Dumq́; manet corpus, corpus refouentq́;, fouentq;:
Oscula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
Post cinerem, cineres haustos ad pectora pressant:
Affusæq́; iacent tumulo: signataq́; saxo
Nomina complexæ lachrymas in nomina fundunt.
Quas post, Oeneæ tandem Latonia clade
Exatiata domus, præter Gorgenq́;, nurumq;
Nobilis Alcmenæ, natis in corpora pennis
Alleuat: & longas per brachia porrigit alas:
Corneaq́; ora facit: uersasq́; per aëra mittit.
Interea Theseus sociati parte laboris
Functus, erechtheias Tritonidos ibat ad arces.
Clausit iter, fecitq́; moras Achelous eunti
Imbre tumens: succede meis ait Inclyte tectis
Cecropide: nec te committe rapacibus undis.
Ferre trabes solidas, obliquaq́; uoluere magno
Murmure saxa solent: uidi contermina ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic

Profuit armentis, nec equis uelocibus esse.
Multa quoq; hic torrens niuibus de monte solutis
Corpora turbineo iuuenilia uortice mersit.
Tutior est requies, solito dum flumina currant
Limite: dum tenues capiet suus alueus undas.
Annuit Aegides: utorq; Acheloë, domoq;,
Consilioq; tuo, respondit: & usus utroq; est.
Pumice multicauo, nec leuibus atria tophis
Structa subit: molli tellus erat humida musco.
Summa lacunabant alterno murice conchæ.
Iamq; duas lucis partes Hyperione menso,
Discubuere toris Theseus, comitesq; laborum
Hac Ixionides, illa Trœzenius heros
Parte Lelex, raris iam sparsus tempora canis,
Quosq; alios parili fuerat dignatus honore
Amnis Acarnanum lætissimus hospite tanto.
Protinus appositas nudæ uestigia nymphæ
Instruxere epulis mensas: dapibusq; remotis
In gemma posuere merum. tum maximus Heros
Aequora prospiciens oculis subiecta, quis inquit
Ille locus: digitoq; ostendit: & insula nomen
Quod gerit illa, doce: quanquam non una uidetur.
Amnis ad hæc, non est inqt, quod cernimus, unũ.
Quinq; iacent terræ: spatium discrimina fallit.
Quoq; minus spretæ factum mirere Dianæ,
Naiades hæ fuerant: quæ cum bis quinq; iuuencos
Mactassent: rurisq; deos ad sacra uocassent:
Immemores nostri festas duxere choreas.
Intumui: quantusq; feror, cum plurimus, unquam:
Tantus eram: pariterq; animis immanis, & undis

A' syluis syluas, & ab aruis arua reuulsi:
C umq́; loco, nymphas memores tum deniq; nostri,
I n freta prouolui. fluctus nosterq́; , marisq;
C ontinuam diduxit humum: pariterq́; reuellit
I n totidem, medijs, quot cernis Echinadas undis.
V t tamen ipse uides, procul en procul una recessit
I nsula grata mihi. Perimelen nauita dicit.
H uic ego uirgineum dilectæ nomen ademi.
Q uod pater Hippodamas ægre tulit: inq́; profundū
P ropulit è scopulo perituræ corpora natæ.
E xcepi: nantemq́; ferens, ò proxima terræ
R egna uagæ dixi sortis tridentifer undæ,
I n quo desinimus, quo sacri currimus amnes,
H uc ades: atq; audi placidus Neptune precantem.
H uic ego, quam porto, nocui: si mitis, & æquus,
S i pater, Hippodamas, aut si minus impius, esset:
D ebuit illius misereri: ignoscere nobis.
C ui quondam tellus clausa est feritate paterna,
A ffer opem: mersæq́; precor feritate paterna
D a Neptune locum: uel, sit locus ipsa licebit,
H unc quoq; cōplectar. mouit caput æquoreus rex:
C oncussitq́; suis omnes assensibus undas.
E xtimuit Nymphe: nabat tamen: ipse natantis
P ectora tangebam trepido salientia motu:
D umq́; ea contrecto: totum durescere sensi
C orpus: & inducta condi præcordia terra.
D um loquor: amplexa est artus noua terra natātes:
E t grauis increuit mutatis insula membris.
A mnis ab his tacuit. factum mirabile cunctos
M ouerat: irridet credentes, utq́; deorum

S pretor erat, mentisq́; ferox Ixione natus,
F icta refers, nimiumq́; putas Acheloë potentes
E sse deos, dixit: si dant, adimuntq́;, figuras.
O bstupuere omnes: nec talia dicta probarunt:
A nte omnesq́; Lelex animo maturus, & æuo,
S ic ait. immensa est: finemq́; potentia cœli
N on habet: & qdqd superi uoluere, peractum est.
Q uoq́; minus dubites, tiliæ contermina quercus
C ollibus est phrygijs, medio circundata muro.
I pse locum uidi: nam me pelopeïa Pittheus
M isit in arua, suo quondam regnata parenti.
H aud procul hic stagnum est, tellus habitabilis oli,
N unc celebres mergis, fulicisq́; palustribus undæ.
I uppiter huc specie mortalis, cumq́; parente
V enit Atlantiades positis caducifer alis.
M ille domos adiere, locum, requiemq́; petentes:
M ille domos clausere seræ: tamen una recepit
P arua quidem stipulis, & canna tecta palustri:
S ed pia Baucis anus, pariliq́; ætate Philemon
I lla sunt annis iuncti iuuenilibus: illa
C onsenuere casa: paupertatemq́; ferendo
E ffecere leuem, nec iniqua mente ferendam.
N ec refert dominos illic, famulosne requiras.
T ota domus, duo sunt: ijdem parentq́;, iubentq́;.
E rgo ubi Cœlicolæ paruos tetigere penates:
S ummissoq́; humiles intrarunt uertice postes:
M embra senex posito iussit releuare sedili:
Q uo superiniecit textum rude sedula Baucis.
I nde foco tepidum cinerem dimouit: & ignes
S uscitat hesternos: folijsq́;, & cortice sicco

Nutrit: & ad flammas anima perducat anili:
Multifidasq́; faces, ramaliaq́; arida, tecto
Detulit: & minuit: paruoq́; admouit aheno.
Quodq́; suus coniux riguo collegerat horto,
Truncat olus folijs. furca leuat ille bicorni
Sordida terga suis nigro pendentia tigno:
Seruatoq́; diu resecat de tergore partem
Exiguam: sectamq́; domat feruentibus undis.
Interea medias fallunt sermonibus horas:
Sentiriq́; moram prohibent. erat alueus illic
Fagineus, dura clauo suspensus ab ansa:
Is tepidis impletur aquis: artusq́; fouendos
Accipit. in medio torus est de mollibus uluis
Impositus lecto sponda, pedibusq́; salignis.
Vestibus hunc uelant, quas non nisi tempore festo
Sternere consuerant: sed & hæc uilisq́;, uetusq;
Vestis erat, lecto non indignanda saligno.
Accubuere dei: mensam succincta, tremensq;
Ponit anus: mensæ sed erat pes tertius impar:
Testa parem fecit. quæ postquam subdita cliuum
Sustulit: æquatam menta extersere uirenti.
Ponitur hic bicolor synceræ bacca Mineruæ,
Conditaq́; in liquida corna autumnalia fece,
Intybaq́;, & radix, & lactis massa coacti,
Ouaq́;, non acri leuiter uersata fauilla,
Omnia fictilibus. post hæc cælatus eodem
Sistitur argento Crater, fabricataq́; fago
Pocula: quæ caua sunt flauentibus illita ceris.
Parua mora est: epulasq́; foci misere calentes:
Nec longæ rursus referuntur uina senectæ:

Dantq́;

D antq; locum mensis paulum seducta secundis.
H ic nux, hic mista est rugosis carica palmis,
P runaq;, & in patulis redolentia mala canistris,
E t de purpureis collectæ uitibus uuæ:
C andidus in medio fauus est: super omnia uultus
A ccessere boni, nec iners, pauperq; uoluntas.
I nterea: quoties haustum cratera repleri
S ponte sua, per seq; uident succrescere uina:
A ttoniti nouitate, pauent: manibusq; supinis
C oncipiunt, paucasq; preces, timidusq; Philemon:
E t ueniam dapibus, nullisq; paratibus orant.
V nicus anser erat minimæ custodia uillæ:
Quem dis hospitibus domini mactare parabant:
I lle celer penna, tardos ætate, fatigat:
E luditq; diu: tandemq; est uisus, ad ipsos
C onfugisse deos. superi uetuere necari:
D iq; sumus, meritasq; luet uicinia pœnas
I mpia dixerunt: uobis immunibus huius
E sse mali dabitur: modo uestra relinquite tecta:
A c nostros comitate gradus: & in ardua montis
I te simul. parent: & dis præeuntibus, ambo
M embra leuant baculis: tardiq; senilibus annis
N ituntur longo uestigia ponere cliuo.
T antum aberant summo: quantum semel ire sagitta
M issa potest: flexere oculos: & mersa palude
C ætera prospiciunt: tantum sua tecta manere.
D umq; ea mirantur: dum deflent fata suorum:
M ersa uident, quæruntq; suæ pia culmina uillæ.
I lla uetus dominis, et iam casa parua duobus

V ertitur in templum: furcas subiere columnae:
S tramina flauescunt: aurataq; tecta uidentur:
C aelataeq; fores, adopertaq; marmore tellus.
T alia cum placido Saturnius edidit ore.
D icite iuste senex, & foemina coniuge iusto
D igna, quid optetis. cum Baucide pauca locutus
I udicium superis aperit commune Philemon.
E sse sacerdotes, delubraq; uestra tueri
P oscimus: & quoniam concordes egimus annos:
A uferat hora duos eadem: nec coniugis unquam
B usta meae uideam: neu sim tumulandus ab illa.
V ota fides sequitur: templi tutela fuere:
D onec uita data est: annis, aeuoq; soluti
A nte gradus sacros cum starent forte: locıq;
N arrarent casus: frondere Philemona Baucis,
B aucida conspexit senior frondere Philemon.
I amq; super geminos crescente cacumine uultus,
M utua, dum licuit, reddebant dicta: ualeq;
O coniux dixere simul: simul abdita texit
O ra frutex. ostendit adhuc Tyaneïus illic
I ncola, de gemino uicinos corpore truncos.
H aec mihi non uani, nec erat cur fallere uellent,
N arrauere senes: equidem pendentia uidi
S erta super ramos: ponensq; recentia, dixi,
C ura deûm Di sint: & qui coluere, colantur.
D esierat: cunctosq;, & res, & mouerat author:
T hesea praecipue: quem facta audire uolentem
M ira deûm, nixus cubito Calydonius amnis
T alibus alloquitur. sunt o fortissime quorum

Forma semel mota est: et in hoc renouamine mansit:
Sunt quibus in plures ius est transire figuras.
Vt tibi complexi terram maris incola Proteu.
Nam modo te iuuenem, modo te uidere leonem:
Nunc uiolentus aper, nunc quem tetigisse timerent,
Anguis eras: modo te faciebant cornua taurum:
Saepe lapis poteras, arbor quoq; saepe uideri:
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Flumen eras: interdum undis contrarius ignis.
Nec minus Autolyci coniux Erisichthone nata
Iuris habet. pater huius erat: qui numina diuûm
Sperneret: & nullos aris adoleret honores.
Ille etiam Cereale nemus uiolasse securi
Dicitur: & lucos ferro temerasse uetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus
Vna nemus: uittae mediam, memoresq; tabellae,
Sertaq; cingebant, uoti argumenta potentis.
Saepe sub hac Dryades festas duxere choreas:
Saepe etiam manibus nexis ex ordine, trunci
Circumiere modum: mensuraq; roboris, ulnas
Quinq; ter implebat: necnon & caetera tantum
Sylua sub hac omnis, quantum fuit herba sub illa.
Non tamen idcirco ferrum Triopeïus illa
Abstinuit: famulosq; iubet succidere sacrum
Robur: & ut iussos cunctari uidit: ab uno
Edidit haec, rapta sceleratus uerba securi.
Non dilecta deae solum, sed & ipsa, licebit
Sit dea: iam tanget frondente cacumine terram.
Dixit: &, obliquos dum telum librat in ictus:
Contremuit, gemitumq; dedit dodonia quercus.

Et pariter frondes, pariter pallescere glandes
Cœpere: ac longi pallorem ducere rami.
Cuius ut in trunco fecit manus impia uulnus:
Haud aliter fluxit discusso cortice sanguis:
Quàm solet, ante aras ingens ubi uictima taurus
Concidit: abrupta cruor è ceruice profundi.
Obstupuere omnes: aliquisq; ex omnibus, audet
Deterrêre nefas: sæuamq; inhibere bipennem.
Aspicit hunc, mentisq; piæ cape præmia dixit
Thessalus: inq; uirum conuertit ab arbore ferrum:
Detruncatq; caput: repetitaq; robora cædit:
Editus è medio sonus est cum robore talis.
Nympha sub hoc ego sum, Cereri gratissima, ligno:
Quæ tibi factorum pœnas instare tuorum
Vaticinor moriens, nostri solatia leti.
Persequitur scelus ille suum: labefactaq;, tandem,
Ictibus innumeris, adductaq; funibus arbor
Corruit: & multam prostrauit pondere syluam.
Attonitæ Dryades damno, nemorumq;, suoq;,
Omnes germanæ Cererem cum uestibus atris
Mœrentes adeunt: pœnamq; Erisichthonis orant.
Annuit his: capitisq; sui pulcherrima motu
Concussit grauidis oneratos messibus agros:
Moliturq; genus pœnæ miserabile: si non
Ille suis esset nulli miserabilis actis:
Pestifera lacerare fame. quæ, quatinus ipsi
Non adeunda deæ (neq; .n. Cereremq;, Famemq;,
Fata coire sinunt) montani numinis unam
Talibus agrestem compellat Oreada dictis.
Est locus extremis Scythiæ glatialis in oris

T riste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus.
F rigus iners, illic habitant, pallorq;, tremorq;,
E t ieiuna fames. ea se in præcordia condat
S acrilegi scelerata iube: nec copia rerum
V incat eam: superetq; meas certamine uires:
N e'ue uiæ spatium te terreat: accipe currus:
A ccipe quos frenis alte moderere, dracones.
E t dedit: illa dato subuecta per aëra curru
D euenit in Scythiam, rigidiq; cacumina montis.
(C aucason appellant) serpentum colla leuauit:
Q uæsitamq; Famem lapidoso uidit in agro
V nguibus, & raris uellentem dentibus herbas.
H irtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
L abra incana situ, scabri rubigine dentes,
D ura cutis, per quam spectari uiscera possent:
O ssa sub incuruis extabant arida lumbis:
V entris erat pro uentre locus: pendêre putares
P ectus: & à spinæ tantummodo crate teneri.
A uxerat articulos macies: genuumq; tumebat
O rbis: & immodico prodibant tubere tali.
H anc procul ut uidit (neq; enim est accedere iuxta
A usa) refert mandata deæ: paulumq; morata,
Q uãquam aberat longe: quanq̃ modo uenerat illuc:
V isa tamen sensisse famem: retroq; dracones
E git in Hæmoniam uersis sublimis habenis.
D icta fames Cereris (quamuis contraria semper
I llius est operi) peragit: perq; aëra, uento
A d iussam delata domum est: & protinus intrat
S acrilegi thalamos: altoq; sopore solutum
(Noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis:

S eq́; uiro inspirat: faucesq́;, & pectus, & ora,
A fflat: & in uacuis peragit ieiunia uenis.
F unctaq́; mandato fœcundum deserit orbem:
I nq́; domos inopes, assuetaq́; uertitur antra,
L enis adhuc somnus placidis Erisichthona pennis
Mulcœbat: petit ille dapes sub imagine somni:
O raq́; uana mouet: dentemq́;, in dente fatigat:
E xercetq́; cibo delusum guttur inani:
P roq́; epulis tenues nequicquam deuorat auras.
V t uero est expulsa quies: furit ardor edendi:
P erq́; auidas fauces, immensaq́; uiscera, regnat.
N ec mora, quod pontus, qđ terra, quod educat aër,
P oscit: & appositis queritur ieiunia mensis:
I nq́; epulis, epulas quærit: quodq́; urbibus esse,
Q uodq́; satis poterat populo, non sufficit uni.
P lusq́; cupit: quo plura suam demittit in aluum.
V tq́; fretum recipit de tota flumina terra:
N ec satiatur aquis: peregrinosq́; ebibit amnes:
V tq́; rapax ignis non unquam alimenta recusat:
I nnumerasq́; faces cremat: & quo copia maior
E st data: plura petit: turbaq́; uoracior ipsa est.
S ic epulas omnes Erisichthonis ora profani
A ccipiunt: poscuntq́; simul: cibus omnis in illo
C ausa cibi est: semperq́; locus fit inanis edendo.
I amq́; fame patrias altiq́; uoragine uentris
A ttenuarat opes: sed inattenuata manebat
T um quoq́; dira fames: implacatæq́; uigebat
F lamma gulæ: tandem demisso in uiscera censu,
F ilia restabat non illo digna parente.
H anc quoq́; uendit inops: dominum generosa recusat:

Et uicina suas tendens super æquora palmas,
Eripe me domino, qui raptæ præmia nobis
Virginitatis habes, ait. hæc Neptunus habebat.
Qui prece non spreta, quamuis modo uisa sequenti
Esset hero: formamq; nouat: uultumq; uirilem
Induit, & uultus pisces capientibus aptos.
Hanc dominus spectans, ò qui pendentia paruo
Aera cibo celas moderator arundinis inquit,
Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in unda
Credulus: & nullos nisi fixus sentiat hamos:
Quæ modo cum uili turbatis ueste capillis
Littore in hoc steterat (nam stantem in littore uidi)
Dic ubi sit: neq; enim uestigia longius extant.
Illa dei munus bene cedere sensit: & à se
Se quæri gaudens, his est resecuta rogantem.
Quisquis es, ignoscas: in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi: studioq; oneratus, inhæsi.
Quoq; minus dubites: sic has deus æquoris artes
Adiuuet: ut nemo iandudum littore in isto,
(Me tamen excepto) nec fœmina constitit ulla.
Credidit: & uerso dominus pede pressit arenam:
Elususq; abijt: illi sua reddita forma est.
Ast ubi habere suam transformia corpora sensit:
Sæpe pater dominis Triopeida tradit. at illa
Nunc equa nunc ales, mō bos, mō ceruus abibat:
Præbebatq; auido non iusta alimenta parenti.
Vis tamen illa mali postquam consumpserat omnē
Materiam: dederatq; graui noua pabula morbo:
Ipse suos artus lacero diuellere morsu
Cœpit: & infelix minuendo corpus alebat.

Quid moror externis? etiam mihi sæpe nouandi
Corporis ò iuuenes numero finita potestas.
Nam modo q nunc sum, uideor: mō flector in anguē:
Armenti modo dux, uires in cornua sumo:
Cornua dum sumpsi, nunc pars caret altera telo
Frontis, ut ipse uides. gemitus sunt uerba secuti.

PVBLII OVIDII NASONIS
METAMOR. LIB. VIIII.

Quæ gemitus, trucæq; deo Neptunius Heros
Causa rogat frontis: cum sic Calydonius amnis
Cœpit, inornatos redimitus arundine crines.
Triste petis munus: quis enum sua prælia, uictus
Commemorare uelit? referā tamen ordine: nec tam
Turpe fuit uinci: quàm contendisse decorum est:
Magnaq; dat nobis tantus solatia uictor.
Nomine siqua suo tandem peruenit ad aures
Deianira tuas: quondam pulcherrima uirgo,
Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum.
Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti:
Accipe me generum dixi Parthaone nate.
Dixit & Alcides. alij cessere duobus.
Ille Iouem socerum dare se, famamq; laborum,
Et superata suæ referebat iussa nouercæ.
Contra ego turpe deum mortali cedere dixi:
(Non dum erat ille deus) dominū me cernis aquarū
Cursibus obliquis inter tua regna fluentem:

Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum.
Tantum'ne noceat, quod me nec regia Iuno
Odit: & omnis abest iussorum pœna laborum.
Nam quod te iactas Alcmena matre creatum:
Iuppiter aut falsus pater est: aut crimine uerus.
Matris adulterio patrem petis: elige, fictum
Esse Iouem malis: an'te per dedecus ortum.
Talia dicentem iandudum lumine toruo
Spectat: & accensæ non fortiter imperat iræ:
Verbaq; tot reddit. melior mihi dextera lingua:
Dummodo pugnando superem: tu uince loquendo.
Congrediturq; ferox. puduit modo magna locutum
Cedere: reieci uiridem de corpore uestem:
Brachiaq; opposui: tenuiq; à pectore uaras
In statione manus: & pugnæ membra paraui.
Ille cauis hausto spargit me puluere palmis:
Inq; uicem fuluæ tactu flauescit arenæ.
Et modo ceruicem, modo crura micantia, captat:
Aut captare putes: omniq; à parte lacessit.
Me mea defendit grauitas: frustraq; petebar.
Haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus
Oppugnant: manet illa: suoq; est pondere tuta.
Digredimur paulum: rursusq; ad bella coimus:
Inq; gradu stetimus certi non cedere: eratq;
Cum pede pes iunctus: totoq; ego pectore pronus
Et digitos, digitis, & frontem, fronte premebam.
Non aliter uidi fortes concurrere tauros:
Cum pretium pugnæ toto nitidissima saltu
Expetitur coniux. spectant armenta: pauentq;

N esciat quem maneat tanti uictoria regni.
T er sine profectu uoluit nitentia contra
R eijcere Alcides à se mea pectora: quarto
E xcutit amplexus: adductáq; brachia soluit.
I mpulsúmq; manu (certum est mihi uera fateri)
P rotinus auertit: tergóq; onerosus inhæsit.
S iqua fides (neq; enim ficta mihi gloria uoce
Q uæritur) imposito pressus mihi monte uidebar.
V ix tamen inserui sudore fluentia multo
B rachia: uix solui duros à corpore nexus.
I nstat anhelanti: prohibetq; resumere uires:
E t ceruice mea potitur. tum deniq; tellus
P ressa genu nostro est: & arenas ore momordi.
I nferior uirtute, meas diuertor ad artes:
E laborq; uiro, longum formatus in anguem.
Q ui postquam flexos sinuaui corpus in orbes:
C umq; fero moui linguam stridore bisulcam:
R isit, & illudens nostras Tirynthius artes,
C unarum labor est angues superare mearum,
D ixit: & ut uincas alios Acheloë dracones:
P ars quota Lernææ serpens eris unus Echidnæ.
V lneribus fœcunda suis erat illa: nec ullum
D e centum numero caput est impune recisum:
Q uin gemino ceruix hærede ualentior esset.
H anc ego ramosam natis è cæde colubris,
C rescentémq; malo domui: domitámq; reduxi.
Q uid fore te credis? falsum qui uersus in anguem
A rma aliena moues? quem forma precaria celat.
D ixerat: & summo digitorum uincula collo
I nijcit: angebar ceu guttura forcipe pressus:

P ollicibusq; meas pugnabam euellere fauces.
S i quoq; deuicto, restabat tertia tauri
F orma trucis: tauro mutatus membra, rebello.
I nduit ille toris à læua parte lacertos:
A dmissumq; trahens sequitur: depressaq; duræ
C ornua figit humo: meq; alta sternit arena.
N ec satis hoc fuerat: rigidum fera dextera cornu
D um tenet, infregit: truncaq; à fronte reuellit.
N aides hoc pomis, & odoro flore repletum
S acrarunt: diuesq; meo bona copia cornu est.
D ixerat: & nymphe ritu succincta Dianæ
V na ministrarum fusis utrinq; capillis
I ncessit: totumq; tulit prædiuite cornu
A utumnum, & mensas felicia poma secundas.
L ux subit: & primo feriente cacumina sole
D iscedunt iuuenes: neq; enim dum flumina pacem
E t placidos habeant lapsus, totæq; residant,
O pperiuntur aquæ. uultus Achelous agrestes,
E t lacerum cornu medijs caput abdidit undis.
H unc tamen ablati domuit iactura decoris:
C ætera sospes habet: capitis quoq;, fronde saligna,
A ut superimposita cælatur arundine damnum.
A t te Nesse ferox eiusdem uirginis ardor
P erdiderat, uolucri traiectum terga sagitta.
N anq; noua repetens patrios cum coniuge muros,
V enerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas.
V berior solito, nimbis hyemalibus auctus,
V orticibusq; frequens erat, atq; imperuius amnis.
I ntrepidum pro se, curam de coniuge agentem,
N essus adit membrisq; ualens, scitusq; uadorum:

Officioq; meo ripa sistetur in illa
Haec ait Alcide: tu uiribus utere nando.
Tradidit Aonius pauidam Calydonida Nesso,
Pallentemq; metu, fluuiumq;, ipsumq;, timentem.
Mox ut erat pharetraq; grauis, spolioq; leonis:
(Nam clauam, & curuos trãs ripã miserat arcus)
Quandoquidem coepi, superentur flumina dixit.
Nec dubitat: nec qua sit clementissimus amnis
Quaerit: & obsequio deferri spernit aquarum.
Iamq; tenens ripam missos cum tolleret arcus:
Coniugis agnouit uocem: Nessoq; paranti
Fallere depositum, quo te fiducia clamat
Vana pedum uiolente rapit? tibi Nesse biformis
Dicimus: exaudi: nec res intercipe nostras.
Si te nulla mei reuerentia mouit: at orbes
Concubitus uetitos, poterant inhibere paterni.
Haud tamen effugies: quamuis ope fidis equina.
Vulnere non pedibus te consequar. ultima dicta
Reprobat: & missa fugientia terga sagitta
Traijcit. extabat ferrum de pectore aduncum.
Quod simul euulsum est: sanguis utrunq; foramen
Emicuit mistus lernaei tabe ueneni.
Excapit hunc Nessus: neq; enim moriemur inulti,
Secum ait: & calido uelamina tincta cruore
Dat munus raptae, uelut irritamen amoris.
Longa fuit medij mora temporis: actaq; magni
Herculis implerant terras, odiumq; nouercae.
Victor ab Oechalia Cenaeo sacra parabat
Vota Ioui: cum fama loquax praecessit ad aures
Deianira tuas: quae ueris addere falsa

Gaudet: & e minimo sua per mendacia crescit:
Amphitryoniaden Ioles ardore teneri.
Credit amans: uenerisq; nouæ perterrita fama
Indulsit primo lachrymis: flendoq; dolorem
Diffudit miseranda suum. mox deinde, quid autem
Flemus ait? pellex lachrymis lætabitur istis.
Quæ qm̃ adueniet, properandũ, aliqdq; nouãdũ ẽ:
Dum licet: & thalamos nõ dũ tenet altera nostros.
Conquerar? an sileã? repetam Calydôna? morer' ne?
Excedam tectis, ac si nihil amplius obstem?
Quid si me Meleagre tuam memorem esse sororem?
(Forte paro facinus) quantumq; iniuria possit,
Fœmineusq; dolor, iugulata pellice testor?
In cursus animus uarios abit. omnibus illis
Prætulit imbutam Nessæo sanguine uestem
Mittere: quæ uires defecto reddat amori:
Ignaroq; Lychæ quid tradat nescia, luctus
Ipsa suos tradit: blandisq; miserrima uerbis
Dona det illa uiro, mandat. capit inscius Heros:
Induiturq; humeris lerneæ uirus Echidnæ.
Thura dabat primis, & uerba precantia flammis:
Viuaq; marmoreas patera fundebat in aras:
Incaluit uis illa mali: resolutaq; flammis
Herculeos abijt late diffusa per artus.
Dum potuit, solita gemitum uirtute repressit.
Victa malis postquam est patientia: reppulit aras:
Impleuitq; suis nemorosam uocibus Oeten:
Nec mora, letiferam conatur scindere uestem.
Qua trahitur, trahit illa cutem (fœdumq; relatu)
Aut hæret membris frustra tentata reuelli:

A ut laceros artus, & grandia detegit ossa.
I pse cruor, gelido ceu quondam lamina candens
T incta lacu, stridet: coquitur'q; ardente ueneno.
N ec modus est: sorbent auidæ præcordia flammæ:
C æruleus'q; fluit toto de corpore sudor:
A mbusti'q; sonant nerui: cæca'q; medullis
T abe liquefactis, tollens ad sydera palmas
C ladibus exclamat Saturnia pascere nostris:
P ascere: & hanc pestem specta crudelis ab alto:
C or'q; ferum satia: uel, si miserandus & hosti:
(Hostis enim tibi sum) diris cruciatibus ægram,
I nuisam'q; animam, natam'q; laboribus, aufer.
Mors mihi munus erit: decet hæc dare dona nouercā.
E rgo ego fœdantem peregrino templa cruore
B usirim domui? sæuo'q; alimenta parentis
A ntæo eripui? nec me pastoris Hiberi
F orma triplex, nec forma triplex tua Cerbere mo-
V os'ne manus ualidi pressistis cornua tauri? (uit.
V estrū opus Elis habet, uestrū Stymphalides undæ.
P arthenium'q; nemus: uestra uirtute relatus
T hermodontiaco cælatus Baltheus auro,
P oma'q; ab insomni male custodita dracone.
N ec mihi Centauri potuere resistere: nec mi
A rcadiæ uastator aper: nec profuit Hydræ
C rescere per damnum: geminas'q; resumere uires.
Quid? cum Thracas equos humano sanguine pingues
P lena'q; corporibus laceris præsepia uidi?
V isa'q; deieci? dominum'q;, ipsos'q; peremi?
H is elisa iacet moles Nemeæa lacertis.

H aec coelum ceruice tuli. defessa iubendo est
S aeua Iouis coniux: ego sum indefessus agendo.
S ed noua pestis adest: cui nec uirtute resisti,
N ec telis, armisq; potest: pulmonibus errat
I gnis edax imis: perq; omneis pascitur artus.
A t ualet Eurystheus: & sunt qui credere possint
E sse deos. dixit: perq; altam saucius Oeten,
H aud aliter graditur, quàm si uenabula taurus
C orpore fixa gerat: factiq; refugerit author.
S aepe illum gemitus edentem, saepe trementem,
S aepe retentantem totas infringere uestes,
S ternentemq; trabes, irascentemq; uideres
M ontibus, aut patrio tendentem brachia coelo.
E cce Lycham trepidum, & latitantem rupe cauata
A spicit: utq; dolor rabiem collegerat omnem:
T u'ne Lycha dixit, feralia dona dedisti?
T u'ne meae necis author eris? tremit ille: pauetq;
P allidus: & timide uerba excusantia dicit.
D icentem, genibusq; manus adhibere parantem,
C orripit Alcides: & terq;, quaterq;, rotatum
M ittit in Euboicas, tormento fortius, undas.
I lle per aëreas pendens induruit auras:
V tq; ferunt imbres gelidis concrescere uentis:
I nde niues fieri: niuibus quoq; mole rotatis
A stringi, & spissa glomerari grandine corpus:
S ic illum ualidis iactum per inane lacertis,
E xanguemq; metu, nec quicquam humoris hn̄tem,
I n rigidos uersum silices prior edidit aetas.
N unc quoq; in Euboico scopulus breuis eminet alte
G urgite: & humanae seruat uestigia formae.

Quem quasi sensurum nautæ celare uerentur:
Appellant'q; Lychan. at tu Iouis inclyta proles
Arboribus cæsis, quas ardua gesserat Oete,
In'q; pyram structis, arcum, pharetram'q; capacem
Regna'q; uisuras iterum troiana sagittas
Ferre iubes Pœante satum: quo flamma ministro
Subdita, dum'q; auidis comprenditur ignibus agger:
Congeriem syluæ nemeæo uellere summa
Sternis: & imposita clauæ ceruice recumbis,
Haud alio uultu, quàm si conuiua iaceres
Inter plena meri redimitus pocula sertis.
Iam'q; ualens, & in omne latus diffusa sonabat
Securos'q; artus, contemptorem'q; petebat
Flamma suum. timuere dei pro uindice terræ.
Quos ita (sensit enim) læto Saturnius ore
Iuppiter alloquitur. nostra est, timor iste, uoluptas
O superi: toto'q; libens mihi pectore grator:
Quod memoris populi dicor, rector'q;, pater'q;:
Et mea progenies uestro quoq; tuta fauore est.
Nam quanquam ipsius datis hoc immanibus actis:
Obligor ipse tamen. sed enim ne pectora uano
Fida metu paueant, Oetæas spernite flammas.
Omnia qui uicit, uincet, quos cernitis, ignes:
Nec nisi materna uulcanum parte potentem
Sentiet: æternum est à me quod traxit, & expers,
Atq; immune necis, nulla'q; domabile flamma:
Id'q; ego defunctum terra, cœlestibus oris
Accipiam: cunctis'q; meum lætabile factum
Dis fore confido.. siquis tamen Hercule, siquis
Forte deo doliturus erit: data præmia nollet:

Sed meruisse dari sciet: inuitusq; probabit.
Assensere dei. coniux quoq; regia uisa est
Cætera non duro, duro tamen ultima uultu
Dicta tulisse Iouis: seq; indoluisse notatam.
Interea quodcunq; fuit populabile flamma,
Mulciber abstulerat: nec cognoscenda remansit
Herculis effigies: nec quicquam ab imagine ductum
Matris habet: tantumq; Iouis uestigia seruat.
Vtq; nouus serpens posita cum pelle senecta,
Luxuriare solet: squamaq; nitere recenti:
Sic ubi mortales Tirynthius exuit artus:
Parte sui meliore uiget: maiorq; uideri
Coepit: & augusta fieri grauitate uerendus.
Quem pater omnipotens inter caua nubila raptum
Quadriiugo curru radiantibus intulit astris.
Sensit Atlas pondus. neq; adhuc Stheneleïus iras
Soluerat Eurystheus: odiumq; in prole paternum
Exercebat atrox. at longis anxia curis
Argolis Alcmene questus ubi ponat aniles:
Cui referat nati testatos orbe labores:
Cuiue suos casus, Iolen habet. Herculis illam
Imperiis, thalamoq;, animoq;, receperat Hyllus:
Impleratq; uterum generoso semine: cum sic
Incipit Alcmene, faueant tibi numina saltem:
Corripiantq; moras tunc, cum matura uocabis
Præpositam timidis parientibus Ilithyiam.
Quam mihi difficilem Iunonis gratia fecit.
Nanq; laboriferi cum iam natalis adesset
Herculis: & decimum premeretur sydere signum:
Tendebat grauitas uterum mihi: quodq; ferebam
P

T antum erat: ut posses authorem dicere tanti
P onderis esse Iouem: nec iam tolerare labores
V lterius poteram: quin nunc quoq; frigidus artus,
D um loquor, horror hẽt: parsq; ẽ meminisse doloris.
S eptem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
F essa malis, tendensq; ad cœlum brachia, magno
L ucinam ad nexos partus clamore uocabam.
I lla quidem uenit: sed præcorrupta, meumq;,
Q uæ donare caput Iunoni uellet iniquæ:
V tq; meos audit gemitus: subsedit in illa
A nte fores ara: dextroq; est poplite læuum
P ressa genu: digitisq; inter se pectine iunctis
S ustinuit partus. tacita quoq; carmina uoce
D ixit: & inceptos tenuerunt carmina partus.
N itor: & ingrato facio conuitia demens
V ana Ioui: cupioq; mori: moturaq; duros
V erba queror silices. matres Cadmeides adsunt:
V otaq; suscipiunt: exhortanturq; dolentem.
V na ministrarum media de plebe Galanthis
F laua comas, aderat, faciendis strenua iussis,
O fficijs dilecta suis. ea sensit iniqua
N escio quid Iunone geri: dumq; exit, & intrat
S æpe fores: diuam residentem uidit in ara:
B rachiaq; in genibus digitis connexa tenentem.
E t quæcunq; es ait, dominæ gratare: leuata est
A rgolis Alcmene: potiturq; puerpera uoto.
E xilijt: iunctasq; manus pauefacta, remisit
D iua potens uteri: uinclis leuor ipsa remissis.
N umine decepto risisse Galanthida fama est.
R identem, prensamq; ipsis dea sæua capillis

Traxit: & è terra corpus releuare uolentem
Arcuit: inq; pedes mutauit brachia primos:
Strenuitas antiqua manet: nec terga colorem
Amisere suum: forma est diuersa priori.
Quæ quia mendaci parientem iuuerat ore:
Ore parit: nostrasq; domos, ut & ante, frequentat.
Dixit: & admonitu ueteris commota ministræ
Ingemuit. quam sic nurus est affata dolentem.
Te tamen ò genitrix aliena à sanguine uestro
Rapta mouet facies: quid? si tibi mira sororis
Fata meæ referam? quanquã, lachrymæq;, dolorq;
Impediunt: prohibentq; loqui. fuit unica matri
(Me pater ex alia genuit) notissima forma
Oechalidum Dryope: quam uirginitate carentem,
Vimq; dei passam delphos, delonq; tenentis
Excipit Andræmon: & habetur coniuge felix.
Est lacus accliuis deuexo margine, formam
Littoris efficiens, summum myrteta coronant.
Venerat huc Dryope fatorum nescia, quoq;
Indignere magis nymphis latura coronas:
Inq; sinu puerum, qui non dum impleuerat annũ,
Dulce ferebat onus: tepidiq; ope lactis alebat.
Haud procul à stagno tyrios imitata colores,
In spem baccarum florebat aquatica Lotos.
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret flores: & idem factura uidebar:
(Nanq; aderam) uidi guttas è flore cruentas
Decidere: & tremulo ramos horrore moueri.
Scilicet ut referunt tardi nunc deniq; agrestes,
Lotos in hanc nymphe fugiens obscœna Priapi

C ontulerat uersos seruato nomine uultus.
N escierat soror hoc: quæ cum perterrita retro
I ret: & oratis uellet discedere nymphis:
H æserunt radice pedes. conuellere pugnat:
N ec qcquam, nisi summa mouet: succrescit ab imo,
T otáq; paulatim lentus premit inguina cortex.
V t uidit: conata manu laniare capillos
F ronde manum impleuit: frondes caput oẽ tegebãt.
A t puer Amphisus (nanq; hoc auus Eurytus illi
A ddiderat nomen) materna rigescere sensit
V bera: nec sequitur ducentem lacteus humor.
S pectatrix aderam fati crudelis: opemq;
N on poteram tibi ferre soror: quantumq́; ualebam
C rescentem truncum, ramosq́; amplexa, morabar:
E t fateor, uoluï sub eodem cortice condi.
E cce uir Andræmon, genitorq́; miserrimus, adsunt:
E t quærunt Dryopen: Dryopen quærentibus illis
O stendi Loton. tepido dant oscula ligno:
A ffusiq́; suæ radicibus arboris hærent.
N il, nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebas,
C ara soror: lachrymæ misero de corpore factis
I rrorant folijs: & dum licet: oraq́; præstant
V ocis iter: tales effundit in aëra questus.
S iqua fides miseris, hoc me per numina iuro
N on meruisse nefas: patior sine crimine pœnam.
V iximus innocuæ: si mentior: arida perdam,
Q uas habeo frondes: & cæsa securibus, urar.
H unc tamen infantem maternis demite ramis:
E t date nutrici: nostraq́; sub arbore sæpe
L ac facitote bibat: nostraq́; sub arbore ludat.

Cumq; loqui poterit, matrem facitote salutet:
Et tristis dicat, latet hoc in stipite mater:
Stagna tamen timeat: nec carpat ab arbore flores:
Et frutices omnes corpus putet esse dearum.
Care uale coniux, & tu germana, paterq;.
Qui, siqua est pietas, ab acutæ uulnere falcis,
A pecoris morsu, frondes defendite nostras.
Et quoniam mihi fas ad uos incumbere non est:
Erigite huc artus: & ad oscula nostra uenite:
Dum tangi possum: paruumq; attollite natum.
Plura loqui nequeo: nam iam per candida mollis
Colla liber serpit: summoq; cacumine condor.
Ex oculis remouete manus: sine munere uestro
Contegit inductus morientia lumina cortex.
Desierant simul ora loqui: simul esse: diuq;
Corpore mutato rami caluere recentes.
Dumq; refert Iole factum mirabile: dumq;
Eurytidos lachrymas admoto pollice siccat
Alcmene: flet & ipsa tamen: compescuit omnem
Res noua tristitiam: nam limine constitit alto
Penè puer, dubiaq; tegens lanugine malas,
Ora reformatus primos Iolaus in annos.
Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe
Victa uiri precibus. quæ cum iurare pararet
Dona tributuram post hunc se talia nulli:
Non est passa Themis: nam iam discordia Thebæ
Bella mouent dixit: Capaneusq; nisi ab Ioue uinci
Haud poterit: flebuntq; pares in uulnere fratres:
Subductaq; suos manes tellure uidebit
Viuus adhuc uates: ultusq; parente parentem

Natus erit facto pius & sceleratus, eôdem:
Attonitus'q; malis, exul mentis'q;, domusq;,
Vultibus Eumenidum, matris'q; agitabitur umbris:
Donec eum coniux fatale poposcerit aurum:
Cognatum'q; latus Phegeïus hauserit ensis:
Tum demum magno petet hoc Acheloïa supplex
Ab Ioue Callirhoe natis infantibus annos
Addat: ne'ue necem sinat esse ultoris inultam.
Iuppiter his motus priuignæ dona nurusq;,
Præcipiet: faciet'q; uiros impubibus annis.
Hæc ubi faticano uenturi præscia dixit
Ore Themis: uario superi sermone fremebant:
Et cur non alijs eadem dare dona liceret,
Murmur erat: queritur ueteres Pallantias annos
Coniugis esse sui: queritur canescere mitem
Iäsiona Ceres: repetitum Mulciber æuum
Poscit Erichthonio: Venerem quoq; cura futuri
Tangit: & Anhisæ renouare paciscitur annos.
Cui studeat deus omnis habet: crescit'q; fauore
Turbida seditio: donec sua Iuppiter ora
Soluit: & ó nostri siqua est reuerentia, dixit,
Quò ruitis? tantum'ne aliquis sibi posse uidetur?
Fata quoq; ut superet? fatis Iolaus in annos,
Quos egit, redijt: fatis iuuenescere debent
Callirhoë geniti, non ambitione, nec armis.
Vos etiam, quo'q; hoc animo meliore feratis,
Me quoq; fata regunt: quæ si mutare ualerem:
Nec nostrum seri curuarent Aeacon anni:
Perpetuum'q; æui florem Rhadamanthus haberet,
Cum Minoë meo: qui propter amara senectæ

P ondera despicatur: nec quo prius, ordine regnat.
D icta Iouis mouere deos: nec sustinet ullus,
C um uideat fessos Rhadamanthon, et Aeacon ánis
E t Minoa: queri. qui dum fuit integer æui,
T erruerat magnas ipso quoq; nomine gentes.
T unc erat inualidus: Deïonidenq; iuuentæ
R obore Miletum, Phœboq; parente superbum
P ertimuit: credensq; suis insurgere regnis
H aud tamen est patrijs arcere penatibus ausus.
S ponte fugis Milete tua: celeriq; carina
A egeas metiris aquas: & in Aside terra
M œnia constituis, positoris habentia nomen.
H ic tibi, dum sequitur patriæ curuamina ripæ
F ilia Mæandri toties redeuntis eodem
C ognita Cyanee præstanti corpore nympha
B yblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.
B yblis in exemplo est. ut ament concessa puellæ.
B yblis Apollinei correpta cupidine fratris
N on soror, ut fratrem, nec quà debebat, amabat.
I lla quidem primo nullos intelligit ignes:
N ec peccare putat: quod sæpius oscula iungat:
Q uod sua fraterno circundet brachia collo:
M endaciq; diu pietatis fallitur umbra.
P aulatim declinat amor: uisuraq; fratrem
C ulta uenit: nimiumq; cupit formosa uideri:
E t siqua est illic formosior, inuidet illi.
S ed non dum manifesta sibi est. nullumq; sub illo
I gne facit uotum: ueruntamen æstuat intus.
I am dominum appellat: iã nomina sanguinis odit:
B yblida iam mauult, quàm se uocet ille sororem.

Spes tamen obscœnas animo dimittere non est
Ausa suo uigilans: placida resoluta quiete
Sæpe uidet, quod amat. uisa est quoq; iũgere fratri
Corpus: & erubuit, quamuis sopita iaceret.
Somnus abit: silet illa diu: repetitq́; quietis
Ipsa suæ speciem: dubiáq; ita mente profatur.
Me miseram, tacitæ quid uult sibi noctis imago?
Quam nolim, rata sit: cur hæc ego somnia uidi?
Ille quidem est oculis, quamuis formosus, iniquis:
Et placet, & possim, si non sit frater, amare:
Et me dignus erat: uerum nocet esse sororem.
Dummodo tale nihil uigilans committere tentem:
Sæpe licet simili redeat sub imagine somnus.
Testis abest somno: nec abest imitata uoluptas.
Prò Venus, & tenera uolucer cum matre Cupido
Gaudia quanta tuli? quàm me manifesta libido
Contigit? ut iacui totis resoluta medullis?
Vt meminisse iuuat? quamuis breuis illa uoluptas,
Noxq́; fuit præceps, & cœptis inuida nostris.
O ego, si liceat mutato nomine iungi:
Quàm bene Caune tuo poteram nurus esse parenti:
Quàm bene Caune meo poteras gener esse parenti.
Omnia Di facerent essent communia nobis,
Præter auos: tu me uellem generosior esses.
Nescio quam facies igitur pulcherrime matrem:
Hei mihi, quæ male sum quos tu sortita parentes:
Nil nisi frater eris: quod obest, id habebimus unum.
Quid mihi significant ergo mea uisa? quod autem
Somnia põdus habent? an habent & somnia põdus?
Di melius. Di nempe suas habuere sorores.

Sic Saturnus Opim iunctam sibi sanguine duxit,
Oceanus Tethyn, Iunonem rector Olympi.
Sunt superis sua iura: quid ad cœlestia ritus
Exigere humanos, diuersáq; fœdera tento?
Aut nostro uetitus de corde fugabitur ardor:
Aut, hoc si nequeo, peream precor ipsa: toroq;
Mortua componar: positæq; det oscula frater.
Et tamen arbitrium quærit res ista duorum:
Finge placere mihi: scelus esse uidebitur illi.
At non Aeolidæ thalamos timuere sororum.
Vnde sed hos noui? cur hæc exempla paraui?
Quò feror? obscœnæ procul hinc discedite flāmæ:
Nec nisi qua fas est germanæ, frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore:
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quæ fueram non reiectura petentem,
Ipsa petam? poterisne loqui? poterisne fateri?
Coget amor: potero: uel, si pudor ora tenebit:
Littera cælatos arcana fatebitur ignes.
Hoc placet: hæc dubiam uicit sententia mentem.
In latus erigitur: cubitóq; innixa sinistro
Viderit, insanos (inquit) fateamur amores.
Hei mihi quò labor? quē mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit uerba trementi.
Dextra tenet ferrum: uacuam tenet altera ceram.
Incipit: & dubitat: scribit: damnatq; tabellas:
Et notat: & delet: mutat, culpatq;, probatq;:
Inq; uicem sumptas ponit: positasq; resumit.
Quid uelit ignorat: quicquid factura uidetur,
Displicet: in uultu est audacia mista pudori.

S cripta soror fuerat: uisum est delere sororem:
V erbaq; correptis incidere talia ceris.
Q uam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
H anc tibi mittit amãs: pudet ah, pudet edere nomẽ:
E t si quid cupiam, quæris, sine nomine uellem
P osset agi mea causa meo: nec cognita Byblis
A nte forem: quàm spes uotorum certa fuisset.
E sse quidem læsi poterat tibi pectoris index,
E t color, & macies, & uultus, & humida sæpe
L umina, nec causa suspiria mota patenti,
E t crebri amplexus, & quæ si forte notasti,
O scula sentiri non esse sororia possent.
I psa tamen, quamuis animi graue uulnus habebã:
Q uamuis intus erat furor igneus: omnia feci,
(Sunt mihi di testes) ut tandem sanior essem:
P ugnauiq; diu uiolenta cupidinis arma
E ffugere infelix: & plus, quàm ferre puellam
P osse putes, ego dura tuli: superata fateri
C ogor: opemq; tuam timidis exposcere uotis.
T u seruare potes, tu perdere solus amantem.
E lige utrum facias. non hoc inimica precatur:
S ed quæ cum tibi sit iunctissima: iunctior esse
E xpetit: & uinclo tecum propiore ligari.
I ura senes norint: & quid liceatq;, nefasq;,
F asq; sit, inquirant: legumq; examina seruent.
C onueniens uenus est annis temeraria nostris:
Q uid liceat nescimus adhuc: & cuncta licere
C redimus: et sequimur magnorum exempla deorũ.
N ec nos aut durus pater, aut reuerentia famæ,
A ut timor impediet: tantum sit causa timendi.

Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
Est mihi libertas tecum secreta loquendi:
Et damus amplexus: & iungimus oscula coràm.
Quantum est quod desit? miserere fatentis amorem,
Et non fassuræ, nisi cogeret ultimus ardor:
Ne'ue merere meo subscribi causa sepulchro.
Talia nequicquam perarantem plena reliquit
Cera manũ: summóq; in margine uersus adhæsit.
Protinus impressa signat sua crimina gemma:
Quam tinxit lachrymis: linguam defecerat humor.
Déq; suis unum famulis pudibunda uocauit:
Et paulum blandita, feras fidissime nostro
Dixit, & adiecit (longo post tempore) fratri.
Cum daret, elapsæ manibus cecidere tabellæ.
Omine turbata est: misit tamen. apta minister
Tempora nactus adit: tradítq; latentia uerba.
Attonitus subita iuuenis Mæandrius ira
Proijcit acceptas, lecta sibi parte, tabellas:
Víxq; manus retinens trepidantis ab ore ministri,
Dum licet, o uetitæ scelerate libidinis author
Effuge, ait: quod si nostrum tua fata pudorem
Non traherent tecum: pœnas mihi morte dedisses.
Ille fugit pauidus: dominǽq; ferocia Cauni
Dicta refert. palles audita Bybli repulsa:
Et pauet obsessum glaciali frigore corpus.
Mens tamen ut rediit: pariter rediere furores:
Linguáq; uix tales icto dedit aëre uoces.
Et merito: quid enim temeraria uulneris huius
Indicium feci? quid? quæ celanda fuerunt,
Tam cito commisi properatis uerba tabellis?

A nte erat ambiguus animi sententia dictis
P rætentanda mihi. ne non sequerentur euntem:
P arte aliqua, ueli qualis foret aura, notare
D ebueram: tutoq; mari decurrere: quæ nunc
N on exploratis impleui lintea uentis.
N unc feror in scopulos igitur: subuersaq; toto
O bruor oceano: nec habent mea uela recursus.
Q uid? q & ominibus certis prohibebar amori
I ndulgere meo: tunc, cum mihi ferre iubenti
E xcidit: & fecit spes nostras cera caducas.
N on'ne uel illa dies fuerat? uel tota uoluntas?
S ed potius mutanda dies? deus ipse monebat:
S ignaq; certa dabat: si non male sana fuissem.
E t tamen ipsa loqui, nec me committere ceræ
D ebueram: præsensq; meos aperire furores.
V idisset lachrymas: uultum uidisset amantis:
P lura loqui poteram, quàm quæ cepere tabellæ:
I nuito potui circundare brachia collo:
E t si reijcerer, potui moritura uideri:
A mplectiq; pedes: affusaq; poscere uitam.
O mnia fecissem: quorum si singula duram
F lectere non poterant, potuissent omnia mentem.
F orsitan & missi sit quædam culpa ministri:
N on adiit apte: non legit idonea credo,
T empora: nec petijt horamq;, animumq; uacantem.
H æc nocuere mihi. neq; enim de tigride natus,
N ec rigidos silices, solidum'ue in pectore ferrum,
A ut adamanta gerit: nec lac bibit ille leænæ.
V incetur: repetendus erit: nec tædia cœpti
V lla mei capiam: dum spiritus iste manebit.

Nam primum, si facta mihi reuocare liceret:
Non cœpisse fuit: cœpta expugnare, secundum est.
Quippe nec ille potest (ut iam mea uota relinquam)
Non tamen ausorum semper memor esse meorum.
Et quia desierim, leuiter uoluisse uidebor:
Aut etiam tentasse illum: insidijsq; petisse.
Vel certe non hoc, qui plurimus urget, & urit,
Pectora nostra deo, sed uicta libidine, credar.
Deniq; iam nequeo nil commisisse nefandum:
Et scripsi: & petij: temerata est nostra uoluntas.
Vt nihil adijciam: non possum innoxia dici.
Quod superest, multum est in uota, in crimina paũ.
Dixit: &, incertæ tanta est discordia mentis:
Cum pigeat tentasse, libet tentare: modumq;
Exit: & infelix committit sæpe repelli.
Mox ubi finis abest: patriam fugit ille, nefasq;
Inq; peregrina ponit noua mœnia terra.
Tum uero mœstam tota Miletida mente
Defecisse ferunt: tum uero à pectore uestem
Diripuit: planxitq; suos furibunda lacertos.
Iamq; palàm est demens: inconcessamq; fatetur
Spem ueneris: siquidem patriam, inuisosq; penates
Deserit: & profugi sequitur uestigia fratris.
Vtq; tuo motæ proles Semeleïa thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ:
Byblida non aliter latos ululasse per agros
Bubasides uidere nurus. quibus illa relictis
Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamq; pererrat.
Iã Cragon, et Lymiren, Xãthiq; reliquerat undas:
Quoq; chimæra iugo medijs in partibus, ignem,

Pectus, & ora leæ, caudam serpentis habebat.
Deficiunt syluæ: cum tu lassata sequendo
Concidis: & dura positis tellure capillis
Bybli iaces: frondes'q; tuo premis ore caducas.
Sæpe illam nymphæ teneris Lelegeides ulnis
Tollere conantur: sæpe ut medeatur amori
Præcipiunt: surdæ'q; adhibent solatia menti.
Muta iacet, uirides'q; suis tenet unguibus herbas
Byblis: & humectat lachrymarum gramina riuo.
Naiadas his uenam, quæ nunquam arescere posset,
Supposuisse ferunt: quid enim dare maius habebãt?
Protinus, ut secto piceæ de cortice guttæ,
Vt'ue tenax grauida manat tellure bitumen:
Vt'q; sub aduentum spirantis lene fauonij
Sole remollescit, quæ frigore constitit unda:
Sic lachrymis consumpta suis Phœbeïa Byblis
Vertitur in fontem: qui nunc quoq; uallibus illis
Nomen habet dominæ: nigra'q; sub ilice manat.
Fama noui centum Cretæas forsitan urbes
Implesset monstri: si non miracula nuper
Iphide mutato Crete propiora tulisset.
Proxima Gnosiaco nam quondam Phæstia regno
Progenuit tellus ignotum nomine Ligdum
Ingenua de plebe uirum: nec census in illo
Nobilitate sua maior: sed uita, fidesq;
Inculpata fuit: grauidæ qui coniugis aures
Vocibus his monuit: cum iam propè partus adesset.
Quæ uoueam duo sunt: minimo ut releuere dolore:
Vt'q; marem parias: onerosior altera sors est:
Et uires fortuna negat. quod abominor ergo

E dita forte tuo fuerit si fœmina partu:
I nuitus mando (pietas ignosce) necetur.
D ixerat: & lachrymis uultum lauere profusis,
T am qui mandabat, q̃ cui mandata dabantur.
S ed tamen usq; suum uanis Telethusa maritum
S ollicitat precibus: ne spem sibi ponat in arcto.
C erta sua est Ligdo sententia. iam'q; ferendo
V exerat illa grauem maturo pondere uentrem:
C um medio noctis spatio sub imagine somni
I nachis ante torum pompa comitata sacrorum
A ut stetit: aut uisa est. inerant lunaria fronti
C ornua, cum spicis nitido flauentibus auro,
E t regale decus: cum qua latrator Anubis,
S ancta'q; Bubastis, uarijs'q; coloribus Apis,
Q ui'q; premit uocem, digito'q; silentia suadet,
S istra'q; erant: nunquam'q; satis quæsitus Osiris,
P lena'q; somniferis serpens peregrina uenenis.
T um uelut excussam somno, & manifesta uidentē
S ic affata dea est. pars o Telethusa mearum
P one graues curas: mandata'q; falle mariti:
N ec dubita, cum te partu Lucina leuarit:
T ollere quicquid erit: dea sum auxiliaris: opem'q;
E xorata fero: nec te coluisse, quereris
I ngratum numen. monuit: thalamo'q; recessit.
L æta toro surgit: duras'q; ad sydera supplex
C ressa manus tollens, rata sint sua uisa precatur.
V t dolor increuit: se'q; ipsum pondus in auras
E xpulit: & nata est ignaro fœmina patre:
I ussit ali mater puerum mentita: fidem'q;
R es habuit: neq; erat facti nisi conscia nutrix.

Vota pater soluit: nomen'q; imponit auitum:
Iphis auus fuerat. gauisa est nomine mater,
Quod commune foret: nec quenquam falleret illo.
Impercepta pia mendacia fraude latebant.
Cultus erat pueri: facies, quam siue puellæ,
Siue dares puero, fieret formosus uterq;.
Tertius interea decimo successerat annus:
Cum pater Iphi tibi flauam despondet Ianthen:
Inter Phæstiadas quæ laudatissima formæ
Dote fuit uirgo, dictæo nata Telestæ.
Par ætas, par forma fuit: primas'q; magistris
Accepere artes, elementa ætatis ab iisdem.
Hinc amor amborũ tetigit rude pectus: & æquum
Vulnus utriq; dedit: sed erat fiducia dispar.
Coniugium, pactæ'q; expectant tempora tedæ:
Quem'q; uirum putat esse, uirum fore credit Ianthe:
Iphis amat, quo posse frui desperat: & auget
Hoc ipsum flammas: ardet'q; in uirgine uirgo:
Vix'q; tenens lachrymas, qs me manet exitus inquit?
Cognita quàm nulli, quàm prodigiosa, nouæq;
Cura tenet ueneris? si di mihi parcere uellent:
Perdere debuerant: si non & perdere uellent.
Naturale malum saltem, & de more dedissent.
Nec uaccam uaccæ, nec equas amor urit equarum.
Vrit oues aries: sequitur sua fœmina ceruum:
Sic & aues coëunt: inter'q; animalia cuncta
Fœmina fœmineo correpta cupidine nulla est.
Vellem nulla forem. ne non tamen omnia Crete
Monstra ferat: taurum dilexit filia solis:
Fœmina nempe marem. meus est furiosior illo:

S i uerum profitemur, amor. tamen illa secuta est
S pem ueneris: tamen illa dolis, & imagine uaccæ
P assa bouem est: & erat qui deciperetur, adulter.
H uc licet ex toto solertia confluat orbe:
I pse licet reuolet ceratis Dædalus alis:
Q uid faciet? num me puerum de uirgine doctis
A rtibus efficiet? num te mutabit Ianthe?
Q uin animum firmas? teq; ipsa recolligis Iphi?
C onsilijq; inopes, & stultos excutis ignes?
Q uid sis nata uide: nisi te quoq; decipis ipsam:
E t pete quod fas est: & ama, quod fœmina debes.
S pes est quæ capiat: spes est quæ pascat amorem.
H anc tibi res adimit: non te custodia caro
A rcet ab amplexu, nec cauti cura mariti,
N on patris asperitas: non se negat ipsa roganti:
N ec tamen est potienda tibi: nec, ut omnia fiant:
E sse potes felix: ut Diq;, hominesq;, laborent.
N unc quoq; uotorum nulla est pars uana meorum:
D iq; mihi faciles, quicquid ualuere, dederunt.
Q uodq; ego, uult genitor, uult ipsa, socerq; futurus:
A t non uult natura, potentior omnibus istis:
Q uæ mihi sola nocet. uenit ecce optabile tempus:
L uxq; iugalis adest: et iam mea fiet Ianthe:
N ec mihi continget: medijs sitiemus in undis.
P ronuba quid Iuno? qd ad hæc Hymenæe uenitis
S acra? quibus qui ducat abest: ubi nubimus ambæ.
P ressit ab his uocem. nec lenius altera uirgo
A estuat: utq; celer uenias Hymenæe precatur.
Q uod petit hæc, Telethusa timēs mō tēpora differt:
N unc ficto languore moram trahit: omina sæpe,

V isáq; causatur. sed iam consumpserat omnem
M ateriam ficti: dilatáq; tempora tedæ
I nstiterant: unusq; dies restabat: at illa
C rinalem capiti uittam, nataéq;, sibiq;,
D etrahit: & passis aram complexa capillis,
I si, Paraetonium, Mareoticáq; arua, Pharonq;,
Q uæ colis: & septem digestum in cornua Nilum:
F er precor (inquit) opem: nostróq; medere timori.
T e dea, te quondam, tuaq; hæc insignia uidi:
C unctáq; cognoui, sonitum, comitésq;, facesq;
S istrorum: memoriq; animo tua iussa notaui.
Q uod uidet hæc lucem: ꝙ non ego punior ipsa:
C onsilium, monitumq; tuum est: miserere duarum:
A uxilióq; iuua. lachrymæ sunt uerba secutæ.
V isa dea est mouisse suas (& mouerat) aras:
E t templi tremuere fores: imitatáq; Lunam
C ornua fulserunt: crepuitq; sonabile Sistrum.
N on secura quidem, fausto tamen omine læta
M ater abit templo: sequitur comes Iphis euntem
Q uàm solita est, maiore gradu: nec candor in ore
P ermanet: & uires augentur: & acrior ipse est
V ultus: & incomptis breuior mensura capillis:
P lusq; uigoris adest, habuit quàm fœmina: nã, quæ
F œmina nuper eras, puer es. date munera templis:
N ec timida gaudete fide. dant munera templis:
A ddunt & titulum: titulus breue carmen habebat.
D ona puer soluit, quæ fœmina uouerat Iphis.
P ostera lux radijs totum patefecerat orbem:
C um Venus, et Iuno, sociusq; Hymenæus ad ignes
C onueniunt: potiturq; sua puer Iphis Ianthe.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. X.

i Nde per immensum croceo uelatus amictu
Aethera digreditur, Ciconumq; Hymenæus ad oras
Tendit: & Orphea nequicquam uoce uocatur.
Affuit ille quidem: sed nec solennia uerba,
Nec lætos uultus, nec felix attulit omen.
Fax quoq;, quam tenuit, lachrymoso stridula fumo
Vsq; fuit: nullosq; inuenit motibus ignes.
Exitus auspicio grauior. nam nupta per herbas
Dum noua Naïadum turba comitata uagatur:
Occidit, in talum serpentis dente recepto.
Quam satis ad superas postquã Rhodopeïus auras
Defleuit uates: ne non tentaret & umbras:
Ad styga tænaria est ausus descendere porta:
Perq; leues populos, simulachraq; functa sepulchro
Persephonen adijt, inamœnaq; regna tenentem
Vmbrarum dominum: pulsisq; ad carmina neruis,
Sic ait. o positi sub terra numina mundi,
In quem recidimus quidquid mortale creamur:
Si licet: & falsi positis ambagibus oris
Vera loqui sinitis: non huc ut opaca uiderem
Tartara, descendi: nec uti uillosa Colubris
Terna Medusæi uincirem guttura monstri:
Causa uiæ est coniux: in quam calcata uenenum
Vipera diffudit: crescentesq; abstulit annos.
Posse pati uolui: nec me tentasse negabo:

Vicit amor: supera deus hic bene notus in ora est:
An sit & hic, dubito: sed et hic, tamem auguror esse:
Famaq; si ueteris non est mentita rapinæ:
Vos quoq; iunxit amor. p ego hæc loca plena timoris,
Per Chaos hoc ingens, uastiq; silentia regni,
Eurydices oro properata retexite fata.
Omnia debentur uobis: paulumq; morati
Serius aut citius sedem properamus ad unam.
Tendimus huc omnes: hæc est domus ultima: uosq;
Humani generis longissima regna tenetis.
Hæc quoq; cum iustos matura peregerit annos:
Iuris erit uestri: pro munere poscimus usum.
Quod si fata negant ueniam pro coniuge: certum est
Nolle redire mihi: leto gaudete duorum.
Talia dicentem, neruosq; ad uerba mouentem,
Exangues flebant animæ: nec Tantalus undam
Captauit refugam: stupuitq; Ixionis orbis.
Nec carpsere iecur uolucres: urnisq; uacarunt
Belides: inq; tuo sedisti Sisyphe saxo.
Tunc primum lachrymis uictarũ carmine fama est
Eumenidum maduisse genas: nec regia coniux
Sustinet oranti, nec qui regit ima, negare:
Eurydicenq; uocant. umbras erat illa recentes
Inter: & incessit passũ de uulnere tardo.
Hanc simul, & legem Rhodopeïus accipit Orpheus:
Ne flectat retro sua lumina: donec auernas
Exierit ualles: aut irrita dona futura.
Carpitur accliuis per muta silentia trames
Arduus, obscurus, caligne densus opaca.
Nec procul abfuerant telluris margine summæ:

Hic, ne deficeret metuens, auidus'q; uidendi,
Flexit amans oculos: & protinus illa relapsa est:
Brachia'q; intendens, prendi'q;, et prẽdere certans,
Nil nisi cedentes infelix arripit auras.
Iam'q; iterum moriens, non est de coniuge quicquã
Questa suo: quid enim nisi se quereretur amatam?
Supremum'q; uale, quod iam uix auribus ille
Acciperet: dixit: reuoluta'q; rursus eõdem est.
Non aliter stupuit gemina nece coniugis Orpheus:
Quàm tria qui timidus medio portante cathenas
Colla canis uidit: quem non pauor ante reliquit,
Quàm natura prior saxo per corpus oborto.
Qui'q; in se traxit crimen: uoluit'q; uideri
Olenus esse nocens: tu'q; o confisa figura
Infelix Lethæa tua, iunctissima quondam
Pectora nunc lapides, quos humida sustinet Ide.
Orantem, frustra'q; iterum transire uolentem
Portitor arcuerat: septem tamen ille diebus
Squalidus in ripa cereris sine munere sedit:
Cura, dolorq;, animi, lachrymæ'q;, alimenta fuere.
Esse deos erebi crudeles questus, in altam
Se recipit rhodopen, pulsum'q; aquilonibus æmum.
Tertius æquoreis inclusum piscibus annum
Finierat titan: omnem'q; refugerat Orpheus
Fœmineam uenerem: seu ꝙ male cesserat illi:
Siue fidem dederat. multas tamen ardor habebat
Iungere se uati: multæ doluere repulsæ.
Ille etiam thracum populis fuit author amorem
In teneros transferre mares: citra'q; iuuentam
Aetatis breue uer, & primos carpere flores.

Collis erat, collemq; super planissima campi
Area: quam uiridem faciebant graminis herbæ.
Vmbra loco deerat: qua postquam parte resedit
Dis genitus uates: & fila sonantia mouit:
Vmbra loco uenit. non chaonis abfuit arbor,
Non nemus heliadum, non frondibus æsculus altis,
Nec tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus,
Et coryli fragiles, & fraxinus utilis hastis,
Enodisq; abies, curuataq; glandibus ilex,
Et platanus genialis, acerq; coloribus impar,
Amnicolǽq; simul salices, & aquatica lotos,
Perpetuóq; uirens buxus, tenuésq; myricæ,
Et bicolor myrtus, & baccis cœrula ficus.
Vos quoq; flexipedes ederæ uenistis, & una
Pampineæ uites, & amictæ uitibus ulmi,
Ornúq;, & piceæ, pomóq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris præmia palmæ,
Et succincta comas, hirsutáq; uertice pinus
Grata deûm matri: siquidem Cybelius Atys
Exuit hac hominem: truncóq; induruit illo.
Affuit huic turbæ metas imitata cupressus,
Nunc arbor, puer ante deo dilectus ab illo:
Qui citharam neruis, & neruis temperat arcum.
Nanq; sacer nymphis Carthea tenentibus arua
Ingens ceruus erat: latéq; patentibus, altas
Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras:
Cornua fulgebant auro: demissáq; in armos
Pendebant tereti gemmata monilia collo.
Bulla super frontem paruis argentea loris
Vincta mouebatur: parilesq; ætate nitebant

A uribus e' geminis, circum caua tempora, baccæ.
I s'q; metu uacuus, naturali'q; pauore
D eposito celebrare domos, mulcenda'q; colla
Q uamlibet ignotis manibus præbere solebat.
S ed tamen ante alios Cææ pulcherrime gentis
G ratus erat Cyparisse tibi: tu pabula ceruum
A d noua, tu liquidi ducebas fontis ad undas:
T u modo texebas uarios per cornua flores:
N unc eques in tergo residens huc lætus, & illuc,
M ollia purpureis frenabas ora capistris.
A estus erat, medius'q; dies: solis'q; uapore
C oncaua littorei feruebant brachia Cancri.
F essus in herbosa posuit sua corpora terra
C eruus: & arborea frigus ducebat ab umbra.
H unc puer imprudens iaculo Cyparissus acuto
F ixit: &, ut sæuo morientem uulnere uidit:
V elle mori statuit. quæ non solatia Phœbus
D ixit? & ut leuiter, pro materia'q; doleret
A dmonuit. gemit ille tamen: munus'q; supremum
H oc petit a' superis: ut tempore lugeat omni.
I am'q; per immensos egesto sanguine fletus,
I n uiridem uerti cœperunt membra colorem:
E t modo qui niuea pendebant fronte capilli,
H orrida cæsaries fieri: sumpto'q; rigore
S ydereum gracili spectare cacumine cœlum.
I ngemuit, tristis'q; deus lugebere nobis,
L ugebis'q; alios, aderis'q; dolentibus, inquit.
T ale nemus uates attraxerat: in'q; ferarum
C oncilio medius turba, uolucrum'q;, sedebat.
V t satis impulsas tentauit pollice chordas:

Et sensit uarios, quamuis diuersa sonarent:
Concordare modos: hoc uocem carmine mouit.
Ab Ioue musa parens (cædunt Iouis omnia regno)
Carmina nostra moue: Iouis est mihi sæpe potestas
Dicta: prius cecini plectro grauiore Gigantes,
Sparsaq; Phlegræis uictricia fulmina campis:
Nunc opus est leuiore lyra: puerosq; canamus
Dilectos superis: inconcessisq; puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine pœnam.
Rex superũ phrygij quondam Ganymedis amore
Arsit: & inuentum est aliquid, quod Iuppiter esse,
Quàm quod erat, mallet. nulla tamen alite uerti
Dignatur: nisi quæ posset sua fulmina ferre.
Nec mora, percusso mendacibus aëre pennis,
Arripit Iliaden: qui nunc quoq; pocula miscet:
Inuitaq; Ioui nectar Iunone ministrat.
Te quoq; Amyclide posuisset in æthere Phœbus:
Tristia si spatium ponendi fata dedissent.
Qua licet æternus tamen es: quotiesq; repellit
Ver hyemem: pisciq; aries succedit aquoso:
Tu toties oreris: uiridiq; in cæspite flores.
Te meus ante omnes genitor dilexit: & orbe
In medio positi caruerunt præside Delphi:
Dum deus Eurotan, immunitamq; frequentat
Sparten: nec citharæ, nec sunt in honore sagittæ.
Immemor ipse sui non retia ferre recusat:
Non tenuisse canes: non per iuga montis iniqui
Ire comes: longaq; alit assuetudine flammas.
Iamq; ferè medius titan uenientis, & actæ
Noctis erat: spatioq; pari distabat utrinq;.

Corpora ueste leuant: & succo pinguis oliuæ
Splendescunt: latiq; ineunt certamina Disci.
Quem prius aërias libratum Phœbus in auras
Misit: & oppositas disiecit pondere nubes.
Recidit in solidam longo post tempore terram
Pondus: & exhibuit iunctam cum uiribus artem.
Protinus imprudens, actusq; cupidine lusus
Tollere Tænarides orbem properabat: at illum
Dura repercusso subiecit in aëre tellus
In uultus Hyacinthe tuos. expalluit æque
Quàm puer ipse deus: collapsosq; excipit artus:
Et modo te refouet: modo tristia uulnera siccat:
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
Nil prosunt artes: erat immedicabile uulnus:
Vt siquis uiolas, riguoq; papauera in horto,
Liliaq; infringat fuluis hærentia linguis:
Marcida demittant subito caput illa grauatum:
Nec se sustineant: spectentq; cacumine terram.
Sic uultus moriens iacet: & defecta uigore
Ipsa sibi est oneri ceruix: humeroq; recumbit.
Laberis Oebalide prima fraudate iuuenta
Phœbus ait: uideoq; tuum mea crimina uulnus:
Tu dolor es, facinusq; meum: mea dextera, leto
Inscribenda tuo est: ego sum tibi funeris author.
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse, uocari
Culpa potest? nisi culpa potest, & amasse, uocari?
Atq; utinam pro te uitam, tecumq; liceret
Reddere. quod quoniam fatali lege uetamur
Semper eris mecum: memoriq; hærebis in ore.
Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt:

Flos'q; nouus scripto gemitus imitabere nostros.
Tempus & illud erit: quo se fortissimus Heros
Addat in hunc florem: folio'q; legatur eôdem.
Talia dum uero memorantur Apollinis ore:
Ecce cruor, qui fusus humo signauerat herbas:
Desinit esse cruor: tyrio'q; nitentior ostro
Flos oritur: formam'q; capit, quam lilia: si non
Purpureus color his, argenteus esset in illis.
Non satis hoc Phœbo est (is.n. fuit author honoris)
Ipse suos gemitus folijs inscribit: & ai ai
Flos habet inscriptum: funesta'q; littera ducta est.
Nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: honorq;
Durat in hoc æui: celebranda'q; more priorum
Annua prælata redeunt Hyacinthia pompa.
At si forte roges fœcundam Amathunta metallis,
An genuisse uelit Propœtidas: annuat æque
Atq; illos, gemino quondam quibus aspera cornu
Frons erat: unde etiam nomen traxere cerastæ.
Ante fores horum stabat Iouis hospitis ara
Lugubris sceleris: quam siquis sanguine tinctam,
Aduena uidisset: mactatos crederet illic
Lactentes uitulos, amathusiaca's'q; bidentes:
Hospes erat cæsus. sacris offensa nefandis
Ipsa suas urbes, Ophiusia'q; arua parabat
Deserere alma Venus. sed qd loca grata? qd urbes
Peccauere meæ? quod dixit crimen in illis?
Exilio pœnam potius gens impia pendat,
Vel nece: uel siquid medium est, mortis'q;, fugæq;.
Id'q; quid esse potest: nisi uersæ pœna figuræ?
Dum dubitat, quo mutet eos: ad cornua uultum

F lexit: & admonita est hæc illis posse relinqui:
G randiaq; in toruos transformat mēbra iuuencos.
S unt tamen obscœnæ Venerem Propœtides ausæ
E sse negare deam: pro qua sua numinis ira
C orpora cum forma primo uulgasse feruntur:
V tq; pudor cessit: sanguisq; induruit oris:
I n rigidum paruo silicem discrimine uersæ.
Q uas quia Pygmalion æuum per crimina agentes
V iderat: offensus uitijs, quæ plurima menti
F œmineæ natura dedit, sine coniuge cœlebs
V iuebat: thalamiq; diu consorte carebat.
I nterea niueum mira feliciter arte
S culpsit ebur: formamq; dedit, qua fœmina nasci
N ulla potest: operisq; sui concepit amorem.
V irginis est uere facies: quam uiuere credas:
E tsi non obstet reuerentia, uelle moueri.
A rs adeo latet: arte sua miratur: & haurit
P ectore Pygmalion simulati corporis ignes.
S æpe manus operi tentantes admouet, an sit
C orpus an illud ebur: nec adhuc ebur esse fatetur.
O scula dat: reddiq; putat: loquiturq;, tenetq;:
E t credit tactis digitos insidere membris:
E t metuit, pressos ueniat ne liuor in artus.
E t modo blanditias adhibet: modo grata puellis
M unera fert illi conchas, teretesq; lapillos,
E t paruas uolucres, & flores mille colorum,
L ilia, perpictasq; pilas, & ab arbore lapsas
H eliadum lachrymas. ornat quoq; uestibus artus:
D at digitis gemmas: dat longa monilia collo:
A ure leues baccæ, redimicula pectore pendent.

Cuncta decent: nec nuda minus formosa uidetur.
Collocat hanc stratis concha Sidonide tinctis:
Appellatq; tori sociam: acclinataq; colla
Mollibus in plumis, tanquam sensura, reponit.
Festa dies Veneris tota celeberrima Cypro
Venerat: & blandis inductæ cornibus, aurum
Conciderant ictæ niuea ceruice iuuencæ:
Thuraq; fumabant. cum munere functus ad aras
Constitit: & timide, si Di dare cuncta potestis,
Sit coniux opto, non ausus eburnea uirgo,
Dicere Pygmalion, similis mea dixit eburnæ.
Sensit, ut ipsa suis aderat Venus aurea festis:
Vota quid illa uelint: & amici numinis omen
Flamma ter accensa est: apicemq; per aëra duxit.
Vt rediit: simulachra suæ petit ille puellæ:
Incumbensq; toro dedit oscula: uisa tepere est.
Admouet os iterum: manibus quoq; pectora tentat:
Tentatum mollescit ebur: positoq; rigore
Subsedit digitis: ceditq;, ut Hymettia sole
Cera remollescit: tractataq; pollice multas
Flectitur in facies: ipsoq; fit utilis usu.
Dum stupet: & dubie gaudet: fallique; ueretur:
Rursus amans, rursusq; manu sua uota retractat.
Corpus erat: saliunt tentatæ pollice uenæ.
Tum uero Paphius plenissima concipit Heros
Verba: quibus Veneri grates agit: oraq; tandem
Ore suo non falsa premit: dataq; oscula uirgo
Sensit: & erubuit: timidumq; ad lumina lumen
Attollens, pariter cum cœlo uidit amantem.
Coniugio, quod fecit, adest dea: iamq; coactis

Cornibus in plenum nouies lunaribus orbem:
Illa Paphum genuit: de quo tenet insula nomen.
Editus hac ille est: qui si sine prole fuisset,
Inter felices Cinyras potuisset haberi.
Dira canam: procul hinc natæ, procul este parentes:
Aut mea si uestras mulcebunt carmina mentes:
Desit in hac mihi parte fides: nec credite factum:
Vel si credetis: facti quoq; credite pœnam.
Si tamen admissum sinit hoc natura uideri:
Gentibus Ismariis, & nostro gratulor orbi:
Gratulor huic terræ: quod abest regionibus illis,
Quæ tantum genuere nefas. sit diues amomo
Cinnamaq;, costumq; suum, sudataq; ligno
Thura ferat, floresq; alios Panchaïa tellus:
Dum ferat et Myrrham: tanti noua non fuit arbor.
Ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido
Myrrha: facesq; suas à crimine uindicat isto.
Stipite te stygio, tumidisq; afflauit Echidnis
E tribus una soror: scelus est odisse parentem:
Hic amor est odio, maius scelus. undiq; lecti
Te cupiunt proceres: totoq; oriente iuuentus,
Ad thalami certamen adest: ex omnibus unum:
Elige Myrrha uirũ: dum ne sit in omnibus unus.
Illa quidem sentit: fœdoq; repugnat amori:
Et secum, quò mente feror? quid molior? inquit.
Di precor, & pietas, sacrataq; iura parentum,
Hoc prohibete nefas: scelerique resistite nostro:
Si tamen hoc scelus est. sed enim damnare negatur
Hanc uenerem pietas: coëuntq; animalia nullo
Cætera delicto: nec habetur turpe iuuencæ

F erre patrem tergo: fit equo sua filia coniux.
Q uasq; creauit, init pecudes Caper: ipsáq; cuius
S emine concepta est, ex illo concipit ales.
F elices quibus ista licent: humana malignas
C ura dedit leges: & quod natura remittit,
I nuida iura negant. gentes tamen esse feruntur:
I n quibus & nato genitrix, & nata parenti
I ungitur: ut pietas geminato crescat amore.
M e miseram, q non nasci mihi contigit illic:
F ortunáq; loci lædor. quid in ista reuoluor?
S pes interdictæ discedite: dignus amari
I lle, sed ut pater est. ergo si filia magni
N on essem Cinyræ: Cinyræ concumbere possem?
N unc qa iam meus est: non est meus: ipsáq; damno
E st mihi proximitas: aliena potentior essem.
I re libet procul hinc: patriæq; relinquere fines:
D um scelus effugiam: retinet malus ardor amantē:
V t præsens spectem Cinyram: tangámq;: loquarq;:
O sculáq; admoueam: si nil conceditur ultra.
V ltra autem sperare aliquid potes impia uirgo?
N ec quot confundas, & iura, & nomina sentis?
T ú ne eris, & matris pellex? & adultera patris?
T u'ne soror nati? genitrix'q; uocabere fratris?
N ec metues atro crinitas angue sorores?
Q uas facibus sæuis oculos, atq; ora petentes
N oxia corda uident. at tu dum corpore non es
P assa nefas: animo ne concipe: ne'ue potentis
C oncubitu uetito naturæ pollue fœdus.
V elle puta: res ipsa uetat: pius ille, memorq; est
M oris. & O uellem similis furor esset in illo.

Dixerat: at Cinyras, quem copia digna procorum
Quid faciat dubitare, facit: scitatur ab ipsa
Nominibus dictis, cuius uelit esse mariti.
Illa silet primo: patrisq; in uultibus hærens
Aestuat: & tepido suffundit lumina rore.
Virginei Cinyras hæc credens esse timoris,
Flere uetat: siccatq; genas: atq; oscula iungit.
Myrrha datis nimium gaudet: consultaq; qualem
Optet habere uirum: similem tibi dixit. at ille
Non intellectam uocem collaudat: & esto
Tam pia semper, ait. pietatis nomine dicto
Demisit uultus, sceleris sibi conscia uirgo.
Noctis erat medium: curasq;, & corpora somnus
Soluerat: at uirgo Cinyreïa peruigil igne
Carpitur indomito: furiosaq; uota retractat:
Et modo desperat: modo uult tentare: pudetq;,
Et cupit: & quid agat, non inuenit. utq; securi
Saucia trabs ingens, ubi plaga nouissima restat:
Quò cadat in dubio est: omniq; à parte timetur:
Sic animus uario labefactus uulnere nutat
Huc leuis, atq; illuc: momentaq; sumit utroq;.
Nec modus, et requies, nisi mors reperitur amoris.
Mors placet: erigitur: laqueoq; innectere fauces
Destinat: & zona summo de poste reuincta
Care uale Cinyra, causamq; intellige mortis,
Dixit: & aptabat pallenti uincula collo.
Murmura uerborum fidas nutricis ad aures
Peruenisse ferunt, limen seruantis alumnæ.
Surgit anus: reseratq; fores: mortisq; paratæ
Instrumenta uidens, spatio conclamat eôdem:

Seq; ferit: scinditq; sinus: ereptaq; collo
Vincula dilaniat. tum deniq;, flere uacauit:
Tum dare complexus: laqueiq; requirere causam.
Muta silet uirgo: terramq; immota tuetur:
Et deprensa dolet tardæ conamina mortis.
Instat anus: canosq; suos, & inania nudans
Vbera, per cunas, alimentaq; prima precatur,
Vt sibi committat quicquid dolet. illa rogantem
Auersata, gemit. certa est exquirere nutrix:
Nec solam spondere fidem. dic inquit: opemq;
Me sine ferre tibi: non est mea pigra senectus.
Seu furor est: habeo quod carmine sanet, & herbis.
Siue aliquis nocuit: magico lustrabere ritu.
Ira deûm siue est: sacris placabimus iram.
Quid rear ulterius? certe fortuna, domusq;
Sospes ab incursu est: uiuunt genitrixq;, paterq;.
Myrrha patre audito, suspiria duxit ab imo
Pectore: nec nutrix etiam num concipit ullum
Mente nefas: aliquemq; tamen præsentit amorem:
Propositiq; tenax, quodcunq; est, orat ut ipsi
Indicet: & gremio lachrymantem tollit anili:
Atq; ita complectens infirmis membra lacertis,
Sensimus (inquit) amas: et in hoc mea (pone timorē)
Sedulitas erit apta tibi: nec sentiet unquam
Hoc pater. Exilijt gremio furibunda: torumq;
Ore premens, discede precor: miseroq; pudori
Parce ait. instanti discede, aut desine dixit
Quærere quid doleā: scelus est, quod scire laboras.
Horret anus: tremulasq; manus annisq;, metuq;,
Tendit: & ante pedes supplex procumbit alumnæ:

E t modo blanditur: modo si non conscia fiat,
T erret: & indicium laquei, cœptæq; minatur
M ortis: & officium commisso spondet amori.
E xtulit illa caput: lachrymisq; impleuit obortis
P ectora nutricis: conataq; sæpe fateri,
S æpe tenet uocem: pudibundaq; uestibus ora
T exit: & ô, dixit felicem coniuge matrem.
H actenus: & gemuit. gelidos nutricis in artus
O ssaq; (sensit enim) penetrat tremor: albaq; toto
V ertice caniciès rigidis stetit hirta capillis:
M ultaq; ut excuteret diros, si posset, amores,
A ddidit. at uirgo scit se non falsa moneri:
C erta mori tamen est: si non potiatur amore.
V iue ait hæc: potiere tuo, non ausa parente
D icere, conticuit: promissaq; numine firmat.
F esta piæ Cereris celebrabant annua matres,
I lla, quibus niuea uelatæ corpora ueste
P rimitias frugum dant spicea serta suarum:
P erq; nouem noctes uenerem, tactusq; uirorum
I n uetitis numerant. turba Cinyreis in illa
R egis adest coniux: arcanaq; sacra frequentat.
E rgo legitima uacuus dum coniuge lectus:
N acta grauem uino Cinyram male sedula nutrix
N omine mentito ueros exponit amores:
E t faciem laudat. quæsitis uirginis annis,
P ar ait est Myrrhæ, quam postq̃ adducere iussa ẽ:
V tq; domum rediit: gaude mea dixit alumna:
V icimus. infelix non toto pectore sentit
L ætitiam uirgo: præsagaq; pectora mœrent:
S ed tamen & gaudet. tanta est discordia mentis.

Tempus erat, quo cuncta silent: interq; triones
Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes.
Ad facinus uenit illa suum. fugit aurea cœlo
Luna: tegunt nigræ latitantia sydera nubes:
Nox caret igne suo: primus tegis Icare uultus.
Erigoneq; pio sacrata parentis amore.
Ter pedis offensi signo est reuocata: ter omen
Funereus Bubo letali carmine fecit.
It tamen: et tenebræ minuunt, noxq; atra pudorẽ.
Nutricisq; manum læua tenet: altera motu
Cæcum iter explorat. thalami iam limina tangit:
Iamq; fores aperit: iam ducitur intus: at illi
Poplite succiduo genua intremuere: fugitq;,
Et color, & sanguis: animusq; reliquit euntem:
Quoq; suo propior sceleri est: magis horret: & ausi
Pœnitet: & uellet non cognita posse reuerti.
Cunctantem longæua manu deducit: & alto
Admotam lecto cum traderet: accipe dixit:
Ista tua est Cinyra: deuotaq; pectora iunxit.
Accipit obscœno genitor sua uiscera lecto:
Virgineosq; metus leuat: hortaturq; timentem.
Forsitan ætatis quoq; nomine, filia dixit:
Dixit & illa, pater: sceleri ne nomina desint.
Plena patris thalamis excedit: & impia diro
Semina fert utero: conceptaq; crimina portat.
Postera nox facinus geminat: nec finis in illa est.
Cum tandem Cinyras auidus cognoscere amantem
Post tot concubitus, illato lumine uidit,
Et scelus, & natam: uerbisq; dolore retentis
Pendenti nitidum uagina diripit ensem.

M yrrha fugit: tenebrisq́; & cæcæ munere noctis
I ntercepta neci est: latosq́; uagata per agros
P almiferos arabas, panchæaq́; rura reliquit:
P erq́; nouem errauit redeuntis cornua Lunæ:
C um tandem terra requieuit fessa sabæa:
V ixq́; uteri portabat onus. tum nescia uoti,
A tq́; inter mortisq́; metus, & tædia uitæ,
E st tales complexa preces. O' siqua patetis
N umina confessis, merui: nec triste recuso
S upplicium: sed ne uiolem, uiuosq́; superstes,
M ortuaq́; extinctos: ambobus pellite regnis:
M utatæq́; mihi uitamq́;, necemq́;, negate.
N umen confessis aliquod patet: ultima certe
V ota suos habuere deos: nam crura loquentis
T erra superuenit: ruptosq́; obliqua per ungues
P orrigitur radix, longi firmamina trunci:
O ssaq́; robur agunt: mediaq́; manente medulla
S anguis it in succos: in magnos brachia ramos:
I n paruos digiti: duratur cortice pellis.
I amq́; grauē crescēs uterum præcinxerat arbor:
P ectoraq́; obruerat: collumq́; operire parabat:
N on tulit illa moram: uenientiq́; obuia ligno
S ubsedit: mersitq́; suos in cortice uultus.
Q uæ quanquam amisit ueteres cum corpore sensus:
F let tamen: & tepidæ manant ex arbore guttæ.
E st honor & lachrymis: stillataq́; cortice Myrrha
N omen herile tenet: nulloq́; tacebitur æuo.
A t male conceptus sub robore creuerat infans:
Q uærebatq́; uiam: qua se genitrice relicta
E xereret. media grauidus tumet arbore uenter.

T endit onus matrē: neq; habent sua uerba dolores:
N ec Lucina potest parientis uoce uocari.
N itenti tamen est similis: curuataq́; crebros
D at gemitus arbor: lachrymisq́; cadentibus humet.
C onstitit ad ramos mitis Lucina dolentes:
A dmouitq́; manus: & uerba puerpera dixit.
A rbor agit rimas: & scisso cortice uiuum
R eddit onus: uagitq́; puer: quem mollibus herbis
N aiades impositum lachrymis unxere parentis.
L audaret faciem liuor quoq;: qualia nanq;
C orpora nudorum tabula pinguntur amorum:
T alis erat: sed ne faciat discrimina cultus:
A ut huic adde leues, aut illis deme pharetras.
L abitur occulte, fallitq́; uolatilis ætas:
E t nihil est annis uelocius. ille sorore
N atus, auoq; suo: qui conditus arbore nuper:
N uper erat genitus: modo formossimus infans:
I am iuuenis, iam uir, iam se formosior ipso est:
I am placet & Veneri: matrisq́; ulciscitur ignes.
N anq; pharetratus dum dat puer oscula matri
I nscius extanti distrinxit arundine pectus.
L æsa manu natum dea reppulit. altius actum
V ulnus erat specie: primoq́; fefellerat ipsam.
C apta uiri forma, non iam Cythereïa curat
L ittora: non alto repetit Paphon æquore cinctam,
P iscosamq́; Cnidon, grauidaq́; Amathūta metallis.
A bstinet & cœlo: cœlo præfertur Adonis.
H unc tenet: huic comes: est: assuetaq́; sem ꝑ in umbra
I ndulgere sibi formamq́; augere colendo,
P er iuga, per syluas, dumosaq́; saxa, uagatur

N uda genu, uestem ritu succincta Dianæ:
H ortatur'q; canes: tutæ'q; animalia prædæ
A ut pronos lepores, aut celsum in cornua ceruum,
A ut agitat damas: à fortibus abstinet apris:
R aptores'q; lupos, armatos'q; unguibus ursos
V itat: & armenti saturatos cæde leones.
T e quoq; ut hos timeas, siquid prodesse monendo
P osset: Adoni monet: fortis'q; fugacibus esto
I nquit: in audaces non est audacia tuta.
P arce meo iuuenis temerarius esse periclo:
N e'ue feras, quibus arma dedit natura, lacesse:
S tet mihi ne magno tua gloria. non mouet ætas,
N ec facies, nec quæ Venerem mouere, leones,
S etigeros'q; sues, oculos'q;, animos'q; ferarum.
F ulmen habent acres in aduncis dentibus apri:
I mpetus est fuluis, & uasta leonibus ira:
I nuisum'q; mihi genus est. quæ causa roganti,
D icam ait, & ueteris monstrum mirabile culpæ.
S ed labor insolitus iam me lassauit: & ecce
O pportuna sua blanditur populus umbra:
D at'q; torum cespes: libet hac requiescere tecum,
E t requieuit humo: pressit'q; & gramen, et ipsum:
I n'q; sinu iuuenis posita ceruice reclinis
S ic ait: ac medijs interserit oscula uerbis.
F orsitan audieris aliquam certamine cursus
V eloces superasse uiros: non fabula rumor
I lle fuit: superabat enim: nec dicere possis
L aude pedum, formæ ne bono præstantior esset.
S catanti deus huic de coniuge, coniuge dixit
N il opus est Atalanta tibi: fuge coniugis usum.

Nec tamen effugies: te'q; ipsa uiua carebis.
Territa sorte dei per opacas innuba syluas
Viuit: & instantem turbam uiolenta procorum
Conditione fugat: nec sum potienda, nisi inquit
Victa prius cursu: pedibus contendite mecum.
Præmia ueloci coniux, thalami'q; dabuntur:
Mors pretium tardis: ea lex certaminis esto.
Illa quidem immitis: sed tanta potentia formæ est:
Venit ad hanc legem temeraria turba procorum.
Sederat Hippomenes cursus spectator iniqui:
Et petitur cuiquam per tanta pericula coniux?
Dixerat: ac nimios iuuenum damnarat amores.
Vt faciem, & posito corpus uelamine uidit,
Quale meum, uel quale tuum, si fœmina fias:
Obstupuit: tollens'q; manus, ignoscite dixit,
Quos modo culpaui: nondum mihi præmia nota
Quæ peteretis, erant. laudando concipit ignes:
Et ne quis iuuenum currat uelocius optat:
Inuidiam'q; timet. sed cur certaminis huius
Intentata mihi fortuna relinquitur? inquit:
Audentes deus ipse iuuat. dum talia secum
Exigit Hippomenes: passu uolat alite uirgo.
Quæ quanquam Scythica non segnius ire sagitta
Aonio uisa est iuueni: tamen ille decorem
Miratur magis: & cursus facit ipse, decorem.
Aura refert ablata citis talaria plantis:
Terga'q; iactantur crines per eburnea, quæ'q;
Poplitibus suberant picto genualia limbo:
In'q; puellari corpus candore ruborem
Traxerat, haud aliter, quàm cum super atria uelũ

Candida purpureum similem dat, et inficit umbrā.
Dum notat hæc hospes: decursa nouissima meta est:
Et tegitur festa uictrix Atalanta corona.
Dant gemitum uicti: penduntq; ex fœdere pœnas.
Non tamen euentu iuuenis deterritus horum
Constitit in medio: uultuq; in uirgine fixo
Quid facilem titulum superando quæris inertes?
Mecum confer ait. seu me fortuna potentem
Fecerit: à tanto non indignabere uinci.
Namq; mihi genitor Megareus, onchestius illi:
Est Neptunus auus: pronepos ego regis aquarum:
Nec uirtus citra genus est. seu uincar: habebis
Hippomene uicto magnum, & memorabile nomen.
Talia dicentem molli Schœneïa uultu
Aspicit: & dubitat superari, an uincere, malit.
Atq; ita, quis Deus hunc formosis inquit iniquus
Perdere uult? caræq; iubet discrimine uitæ
Coniugium petere hoc? non sum me iudice tanti.
Nec forma tangor: poteram tamen hac quoq; tangi:
Sed quod adhuc puer est: nõ me mouet ipse, sed ætas.
Quid? q̃ inest uirtus, & mens interrita leti?
Quid? q̃ ab æquorea numeratur origine quartus?
Quid? q̃ amat? tantiq; putat connubia nostra,
Vt pereat, si me sors illi dura negarit?
Dum licet hospes abi: thalamosq; relinque cruentos.
Coniugium crudele meum est: tibi nubere nulla
Nollet: & optari potes à sapiente puella.
Cur tamen est mihi cura tui tot iam ante peremptis?
Viderit: intereat: quoniam tot cæde procorum
Admonitus non est: agiturq; in tædia uitæ.

Occidet hic igitur, uoluit quia uiuere mecum?
Indignamq; necem pretium patietur amoris?
Non erit inuidiæ uictoria nostra ferendæ.
Sed non culpa mea est: utinam desistere uelles:
Aut quoniam es demens: utinam uelocior esses.
Ah quàm uirgineus puerili uultus in ore est:
Ah miser Hippomene, nollem tibi uisa fuissem.
Viuere dignus eras. ꝙ si felicior essem:
Nec mihi coniugium fata importuna negarent:
Vnus eras, cum quo sociare cubilia uellem.
Dixerat: utq; rudis, primoq; cupidine tacta,
Quod facit ignorans, amat, & non sentit amorem.
Iam solitos poscunt cursus populusq;, paterq;:
Cum me sollicita proles Neptunia uoce
Inuocat Hippomenes: Cythereã comprecor ausis
Adsit ait nostris: &, quos dedit, adiuuet ignes.
Detulit aura preces ad me non inuida blandas:
Motaq; sum (fateor) nec opis mora longa dabatur.
Est ager: indigenæ Damasenum nomine dicunt:
Telluris Cypriæ pars optima: quam mihi prisci
Sacrauere senes: templisq; accedere dotem
Hanc iussere meis. medio nitet arbor in aruo
Fulua comas, fuluo ramis crepitantibus auro.
Hinc tria forte, mea ueniens decerpta ferebam
Aurea poma manu: nulliq; uidenda, nisi ipsi,
Hippomenen adij: docuiq; quis usus in illis.
Signa tubæ dederant: cum carcere pronus uterq;
Emicat: & summam celeri pede libat arenam.
Posse putes illos sicco freta radere passu:
Et segetis canæ stantes percurrere aristas.

Adijciunt animos iuueni clamorq́; fauorq́;,
Verbaq́; dicentum, nunc nunc incumbere tempus:
Hippomene propera: nunc uiribus utere totis:
Pelle moram, uinces. dubium Megareïus heros
Gaudeat, an Virgo magis his Schœneïa dictis.
O quoties, cum iam posset transire: morata est:
Spectatosq́; diu uultus inuita reliquit.
Aridus à lasso ueniebat anhelitus ore:
Metaq́; erat longe. tum deniq; de tribus unum
Fœtibus arboreis proles Neptunia misit.
Obstupuit uirgo: nitidiq́; cupidine pomi
Declinat cursus: aurumq́; uolubile tollit.
Præterit Hippomenes: resonant spectacula plausu.
Illa moram celeri, cessataq́; tempora cursu
Corrigit: atq; iterum iuuenem post terga relinquit.
Et rursus pomi iactu remorata secundi
Consequitur: transitq́; uirum. pars ultima cursus
Restabat: nunc inquit ades dea muneris author:
Inq́; latus campi, quo tardius illa rediret:
Iecit ab obliquo nitidum iuueniliter aurum.
An peteret uirgo uisa est dubitare: coëgi
Tollere: & adieci sublato pondera malo:
Impedijq́; oneris pariter grauitate, moraq;:
Néue meus sermo cursu sit tardior ipso:
Præterita est uirgo: duxit sua præmia uictor.
Dignáne cui grates ageret? cui thuris honorem
Ferret Adoni fui? nec grates immemor egit:
Nec mihi thura dedit. subitam conuertor in iram:
Contemptuq́; dolens, ne sim spernenda futuris:
Exemplo caueo: meq́; ipsam exhortor in ambos.

T empla Deûm matri, quæ quondam clarus Echion
F ecerat ex uoto: nemoroſis abdita ſyluis
T ranſibant: & iter longum requieſcere ſuaſit.
I llic concubitus intempeſtiua cupido
O ccupat Hippomenen, et à numine concita noſtro.
L iminis exigui fuerat propè templa receſſus
S peluncæ ſimilis, natiuo pumice tectus,
R elligione ſacer priſca: quo multa ſacerdos
L ignea contulerat ueterum ſimulachra deorum.
H unc init: & uetito temerat ſacraria probro.
S acra retorſerunt oculos: turritáq; mater
A n ſtygia ſontes dubitauit, mergeret undà.
P œna leuis uiſa eſt. ergo modo leuia fuluæ
C olla iubæ uelant: digiti curuantur in ungues:
E x humeris armi fiunt: in pectora totum
P ondus abit: ſummæ cauda uerruntur arenæ:
I ram uultus habet: pro uerbis murmura reddunt:
P ro thalamis, celebrant ſyluas: alijſq; timendi
D ente premunt domito Cybeleïa frena leones.
H os tu cara mihi, cumq; his genus omne ferarum,
Q uod non terga fugæ, ſed pugnæ pectora præbet:
E ffuge: ne uirtus tua ſit damnoſa duobus.
I lla quidem monuit: iunctiſq; per aëra cycnis,
C arpit iter: ſed ſtat monitis contraria uirtus.
F orte ſuem latebris ueſtigia certa ſecuti
E xcauere canes: ſyluiſq; exire parantem
F ixerat obliquo iuuenis Cinyreïus ictu.
P rotinus excuſſit pando uenabula roſtro
S anguine tincta ſuo: trepidumq;, et tuta petentem
T rux aper inſequitur: totoſq; ſub inguine dentes

Abdidit: & fulua moribundum ſtrauit arena.
Vecta leui curru medias Cytherea per auras
Cypron olorinis non dum peruenerat alis.
Agnouit longe gemitum morientis: & albas
Flexit aues illuc: ut'q; æthere uidit ab alto
Exanimem, in'q; ſuo iactantem ſanguine corpus:
Deſilijt: pariter'q; ſinum, pariter'q; capillos
Rupit: & indignis percuſſit pectora palmis.
Queſta'q; cum fatis, & non tamen omnia ueſtri
Iuris erunt, dixit: luctus monumenta manebunt
Semper Adoni mei: repetita'q; mortis imago
Annua plangoris peraget ſimulamina noſtri.
At cruor in florem mutabitur. an tibi quondam
Fœmineos artus in olentes uertere mentas
Perſephone licuit? nobis Cinyreïus heros
Inuidiæ mutatus erit? ſic fata cruorem
Nectare odorato ſparſit: qui tactus ab illo
Intumuit: ſicut pluuio perlucida cœlo
Surgere bulla ſolet. nec plena longior hora
Facta mora eſt: cum flos de ſanguine concolor ortus:
Qualem, quæ lento cælant ſub cortice granum
Punica ferre ſolent: breuis eſt tamen uſus in illo:
Nanq; male hærentem, & nimia leuitate caducum
Excutiunt ijdem, qui perflant omnia, uenti.

P. OVIDII NASO. METAMOR.
LIBER VNDECIMVS.

Carmine dum tali syluas, animosq́; ferarum
Threicius uates, & saxa sequentia ducit:
Ecce nurus Ciconum tectæ lymphata ferinis
Pectora uelleribus tumuli de uertice cernunt
Orphea percussis sociantem carmina neruis.
E quibus una, leues iactato crine per auras
En ait, en hic est nostri contemptor: & hastam
Vatis Apollinei uocalia misit in ora:
Quæ folijs præsuta notam sine uulnere fecit.
Alterius telum lapis est: qui missus in ipso
Aëre concentu uictus uocisq́;, lyræq; est:
Ac ueluti supplex pro tam furialibus ausis
Ante pedes iacuit. sed enim temeraria crescunt
Bella: modusq; abijt: insanaq́; regnat Erinnys,
Cunctaq́; tela forent cantu mollita: sed ingens
Clamor, & inflato berecyntia tibia cornu,
Tympanaq́;, & plausus, & becchei ululatus
Obstrepuere sono citharæ. tum deniq; saxa
Non exauditi rubuerunt sanguine uatis.
Ac primum attonitas etiam num uoce canentis
Innumeras uolucres, anguesq́;, agmenq́; ferarum,
Mænades Orphei titulum rapuere theatri:
Inde cruentatis uertuntur in Orphea dextris:
Et coëunt, ut aues, siquando luce uagantem
Noctis auem cernunt: structoq; utrinq; theatro

Vt matutina ceruus periturus arena
Praeda canum est: uatemq́; petunt: et fronde uirentes
Coniiciunt thyrsos, non haec in munera factos.
Hae glebas, illae direptos arbore ramos,
Pars torquent silices: neu desint tela furori,
Forte boues presso subigebant uomere terram:
Nec procul hinc multo fructum sudore parantes,
Dura lacertosi fodiebant arua coloni.
Agmine qui uiso fugiunt: operisq́; relinquunt
Arma sui: uacuosq́; iacent dispersa per agros
Sarculaq́; , rastriq́; graues, longiq́; ligones.
Quae postquam rapuere ferae: cornuq́; minaci
Diuulsere boues: ad uatis fata recurrunt:
Tendentemq́; manus, atq; illo tempore primum
Irrita dicentem nec quicquam uoce mouentem
Sacrilegae perimunt: perq́; os (prò Iuppiter) illud
Auditum saxis, intellectumq́; ferarum
Sensibus, in uentos anima exhalata recessit.
Te maestae uolucres Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi silices, tua carmina saepe secutae
Fleuerunt syluae: positis te frondibus arbos
Tonsa comas, luxit: lachrymis quoq; flumina dicūt
Increuisse suis: obscuraq́; carbasa pullo
Naides, & Dryades, passosq́; habuere capillos.
Membra iacent diuersa locis: caput Hebre, lyramq;
Excipis: & (mirum) medio dum labitur amne,
Flebile nescio quid queritur lyra: flebile lingua
Murmurat exanimis: respondent flebile ripae.
Iamq́; mare inuectae flumen populare relinquunt:
Et Methymnaeae potiuntur littore Lesbi.

Hic ferus expositum peregrinis anguis arenis
Os petit: & sparsos stillanti rore capillos
Lambit: & hymniferos inhiat diuellere uultus.
Tandem Phœbus adest: morsus'q; inferre parantem
Arcet: & in lapidem rictus serpentis apertos
Congelat: & patulos (ut erant) indurat hiatus.
Vmbra subit terras: & quæ loca uiderat ante.
Cuncta recognoscit: quærens'q; per arua piorum
Inuenit Eurydicen: cupidis'q; amplectitur ulnis.
Hic modo coniunctis spatiantur passibus ambo:
Nunc præcedentem sequitur: nunc præuius anteit:
Eurydicen'q; suam iam tutò respicit Orpheus.
Non impune tamen scelus hoc sinit esse Lyæus:
Amisso'q; dolens sacrorum uate suorum
Protinus in syluis matres Edonidas omnes,
Quæ uidere nefas, torta radice ligauit.
Quippe pedum digitos in quantum est quæq; secuta
Traxit: & in solidam detrusit acumine terram.
Vt'q; suum laqueis, quos callidus abdidit auceps:
Crus ubi commisit uolucris: sensit'q; teneri:
Plangitur: ac trepidans astringit uincula motu.
Sic quæcunq; solo defixa cohæserat harum
Externata fugam frustra tentabat. at illam
Lenta tenet radix: exultantem'q; coërcet.
Dum'q; ubi sunt digiti, dũ pes ubi quærit, et unguis:
Aspicit in teretes lignum succedere suras:
Et conata, femur mœrenti plangere dextra:
Robora percussit: pectus quoq; robora fiunt:
Robora sunt humeri: porrecta'q; brachia ueros
Esse putes ramos: & non fallere putando.

Nec satis hoc Baccho est: ipsos quoq; deserit agros:
Cumq; choro meliore, sui uineta Tmoli,
Pactolonq; petit: quamuis non aureus illo
Tempore, nec caris erat inuidiosus arenis.
Hunc assueta cohors Satyri, Bacchæq; frequentant:
At Silenus abest. titubantem, annisq;, meroq;,
Ruricolæ cepere phryges: uinctumq; coronis
Ad regem duxere Midam: cui thracius Orpheus
Orgia tradiderat cum cecropio Eumolpo.
Qui simul agnouit socium, comitemq; sacrorum:
Hospitis aduentu festum genialiter egit
Per bis quinq; dies, & iunctas ordine noctes.
Etiam stellarum sublime coëgerat agmen
Lucifer undecimus? eydos cum lætus in agros
Rex uenit: & iuueni Silenum reddit alumno.
Huic deus optanti gratum sed inutile fecit
Muneris arbitrium gaudens altore recepto.
Ille male usurus donis, ait, effice quidquid
Corpore contigero fuluum uertatur aurum.
Annuit optatis: nociturąq; munera soluit
Liber: & indoluit quod non meliora petisset.
Lætus abit: gaudetq; malo Berecyntius heros:
Polliciti q; fidem tangendo singula tentat:
Vixq; sibi credens, non alta fronde uirentem
Ilice detraxit uirgam: uirga aurea facta est.
Tollit humo saxum: saxum quoq; palluit auro.
Contigit & glebam: contactu gleba potenti
Massa fit. arentes cereris decerpsit aristas:
Aurea messis erat. demptum tenet arbore pomum:
Hesperidas donasse putes. si postibus altis

A dmouit digitos: postes radiare uidentur.
I lle etiam liquidis palmas ubi lauerat undis:
V nda fluens palmis Danaën eludere possit.
V ix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
O mnia. gaudenti mensas posuere ministri
E xtructas dapibus, nec tostæ frugis egentes.
T um uero, siue ille sua cerealia dextra
M unera contigerat: cerealia dona rigebant.
S iue dapes auido conuellere dente parabat:
L amina fulua dapes, admoto dente premebat.
M iscuerat puris authorem muneris undis:
F usile per rictus aurum fluitare uideres.
A ttonitus nouitate mali, diuesq́;, miserq́;,
E ffugere optat opes: & quæ modo uouerat odit.
C opia nulla famem releuat: sitis arida guttur
V rit: & inuiso merito torquetur ab auro.
A d cœlumq́; manus, & splendida brachia tollens
D a ueniam Lenæe pater, peccauimus inquit:
S ed miserere precor: speciosóq́; eripe damno.
M ite deûm numen Bacchus peccasse fatentem
R estituit: factiq́; fide data munera soluit.
N e'ue male optato maneat circumlitus auro:
V ade ait, ad magnis uicinum Sardibus amnem:
P erq́; iugum ripæ labentibus obuius undis
C arpe uiam: donec uenias ad fluminis ortus.
S pumiferóq́; tuum fonti, qua plurimus exit:
S ubde caput: corpusq́; simul, simul elue crimen.
R ex iussæ succedit aquæ: uis aurea tinxit
F lumen: & humano de corpore cessit in amnem.
N unc quoq́; iam ueteris percepto semine uenæ

A rua rigent, auro madidis pallentia glebis.
I lle perosus opes syluasq́;, & rura colebat,
P anaq́; montanis habitantem semper in antris.
P ingue sed ingenium mansit: nocituraq́; ut ante
R ursus erant domino stolidæ præcordia mentis.
N am freta prospiciens late riget arduus alto
T molus in ascensu: cliuoq́; extensus utroq;
S ardibus hinc, illinc paruis finitur Hypæpis.
P an ibi dum teneris iactat sua carmina nymphis:
E t leue cerata modulatur arundine carmen:
A usus apollineos præ se contemnere cantus
I udice sub Tmolo certamen uenit ad impar.
M onte suo senior iudex consedit: & aures
L iberat arboribus: quercu coma cœrula tantum
C ingitur: & pendent circùm caua tempora glandes.
I sq́; deum pecoris spectans in iudice dixit
N ulla mora est. calamis agrestibus insonat ille:
B arbaricoq́; Midan (aderat nam forte canenti)
C armine delinijt. post hunc sacer ora retorsit
T molus ad os Phœbi: uultum sua sylua secuta est.
I lle caput flauum lauro parnaside uinctus
V errit humum, tyrio saturata murice palla:
D istinctamq́; lyram gemmis, & dentibus indis
S ustinet a` læua: tenuit manus altera plectrum.
A rtificis status ipse fuit. tum stamina docto
P ollice sollicitat: quorum dulcedine captus
P ana iubet Tmolus citharæ summittere cannas.
I udicium, sanctiq́; placet sententia montis
O mnibus: arguitur tamen, atq; iniusta uocatur
V nius sermone Midæ. nec Delius aures

Humanam stolidas patitur retinere figuram.
Sed trahit in spatium: uillisq; albentibus implet:
Instabilesq; illas facit: & dat posse moueri.
Caetera sunt hominis: partem damnatur in unam:
Induiturq; aures lente gradientis aselli.
Ille quidem caelare cupit: turpiq; pudore,
Tempora purpureis tentat uelare tiaris:
Sed solitus longos ferro resecare capillos
Viderat hoc famulus: qui cum nec prodere uisum
Dedecus auderet cupiens efferre sub auras:
Nec posset reticere tamen: secedit: humumq;
Effodit: & domini quales aspexerit aures,
Voce refert parua: terraeq; immurmurat haustae:
Indiciumq; suae uocis tellure regesta
Obruit: & scrobibus tacitus discedit opertis.
Creber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
Coepit: & ut primum pleno maturuit anno
Prodidit agricolam: leni nam motus ab austro
Obruta uerba refert: dominiq; coarguit aures.
Vltus abit Tmolo: liquidumq; per aëra uectus
Angustum citra pontum Nepheleidos Helles
Laomedonteis Latoïus astitit aruis.
Dextera Sigei, Rhoetaei laeua profundi
Ara Panomphaeo uetus est sacrata tonanti.
Inde nouae primum moliri moenia troiae
Laomedonta uidet: susceptaq; magna labore
Crescere difficili: nec opes exposcere paruas.
Cumq; tridentigero tumidi genitore profundi
Mortalem induitur formam: phrygiaeq; tyranno
Aedificat muros pactus pro moenibus aurum.

Stabat opus: pretium rex infitiatur: & addit
Perfidiæ cumulum falsis periuria uerbis.
Non impune feres rector maris, inquit: & omnes
Inclinauit aquas ad auaræ littora troiæ:
Inq; freti formam, terras conuertit: opesq;
Abstulit agricolis: & fluctibus obruit agros.
Pœna neq; hæc satis est: regis quoq; filia monstro
Poscitur æquoreo: quam dura ad saxa reuinctam
Vindicat Alcides: promissáq; munera dictos
Poscit equos: tantiq; operis mercede negata
Bis periura capit superatæ mœnia troiæ.
Nec pars militiæ Telamon sine honore recessit:
Hesionéq; data potitur. nam coniuge Peleus
Clarus erat diua: nec aui magis ille superbit
Nomine, quàm soceri: siquidem Iouis esse nepotem
Contigit haud uni: coniux dea contigit uni.
Nanq; senex Thetidi Proteus dea dixerat undæ
Concipe: mater eris iuuenis: qui fortibus armis
Acta patris uincet: maiorq; uocabitur illo.
Ergo ne quicquam mundus Ioue maius haberet:
Quamuis haud tepidos sub pectore senserat ignes
Iuppiter æquoreæ Thetidis connubia fugit:
Inq; sua Aeaciden succedere uota nepotem
Iussit: & amplexus in uirginis ire marinæ.
Est sinus Hæmoniæ curuos falcatus in arcus:
Brachia procurrunt: ubi si foret altior unda,
Portus erat: summis inductum est æquor arenis.
Littus habet solidum: quod nec uestigia seruet:
Nec remoretur iter: nec opertum pendeat alga.
Myrtea sylua subest bicoloribus obsita baccis.

Est specus in medio natura factus, an arte
Ambiguum: magis arte tamen: quò sæpe uenire
Frenato delphine sedens Theti nuda solebas.
Illic te Peleus, ut somno uicta iacebas:
Occupat: & quoniam precibus tentata repugnas:
Vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
Quod nisi uenisses uariatis sæpe figuris
Ad solitas artes: auso foret ille potitus.
Sed modo tu uolucris, uolucrem tamen ille tenebat:
Nũc grauis arbor eras: hærebat in arbore Peleus.
Tertia forma fuit maculosæ tigridis: illa
Territus Aeacides à corpore brachia soluit.
Isq; deos pelagi uino super æquora fuso,
Et pecoris fibris, & fumo thuris adorat:
Donec carpathius medio de gurgite uates
Aeacide dixit, thalamis potiere petitis:
Tu modo, cum gelido sopita quiescit in antro:
Ignaram laqueis, uincloq; innecte tenaci:
Nec te decipiat centum mentita figuras.
Sed preme qdqd erit: dum quod fuit ante reformet.
Dixerat hæc Proteus: & condidit æquore uultum:
Admisitq; suos in uerba nouissima fluctus.
Pronus erat titan: inclinatoq; petebat
Hesperium temone fretum: cum pulchra relicto
Nereis ingreditur consueta cubilia fluctu.
Vix bene uirgineos Peleus inuaserat artus:
Illa nouat formas: donec sua membra teneri
Sensit: & in partes diuersas brachia tendit.
Tunc demum ingemuit: neq; ait sine numine uincis:
Exhibita estq; Thetis. confessam amplectitur heros:

Et potitur uotis: ingentiq; implet Achille.
Felix & nato, felix & coniuge Peleus:
Et cui, si demas iugulati crimina Phoci:
Omnia contigerant. fraterno sanguine sontem,
Expulsumq; domo patria Trachinia tellus
Accipit: hic regnum sine ui, sine cæde, regebat
Lucifero genitore satus, patriumq; nitorem
Ore ferens Ceyx: illo qui tempore mœstus,
Dissimilisq; sui, fratrem lugebat ademptum.
Quo postquam Aeacides fessus, curaq;, uiaq;,
Venit: & intrauit paucis comitantibus urbem:
Quosq; greges pecorũ, quæ secum armẽta trahebat,
Haud procul à muris sub opaca ualle reliquit:
Copia cum facta est adeundi tecta tyranni:
Velamenta manu prætendens supplice quis sit,
Quoq; satus memorat: tantum sua crimina cælat:
Mentiturq; fugæ causam: petit urbe, uel agro
Se iuuet. hunc contra placido Trachinius ore
Talibus alloquitur. mediæ quoq; commoda plebi
Nostra patent Peleu: nec inhospita regna tenemus:
Adiicis huic animo monumenta potentia, clarum
Nomen, auumq; Iouẽ: nec tempora perde precando:
Quod petis omne feres: tuaq; hæc pro parte uocato:
Qualiacunq; uides: utinam meliora uideres.
Et flebat. moueat quæ tantos causa dolores,
Peleusq;, comitesq; rogant. quibus ille profatur.
Forsitan hanc uolucrem, rapto quæ uiuit: & omnes
Terret aues: semper pennas habuisse putatis:
Vir fuit: & tanta est animi constantia: quantum
Acer erat, belloq; ferox, ad uimq; paratus,

Nomine Dædalion, illo genitore creatus:
Qui uocat auroram: cœloq; nouissimus exit.
Culta mihi pax est: pacis mihi cura tuendæ,
Coniugiiq; fuit: fratri fera bella placebant.
Illius uirtus reges, gentesq; subegit:
Quæ nunc thysbæas agitat mutata columbas.
Nata erat huic Chione: quæ dotatissima forma
Mille procos habuit bis septem nubilis annis.
Forte reuertentes Phœbus, maiaq; creatus
Ille suis Delphis, hic uertice Cyllenæo,
Videre hanc pariter: pariter traxere calorem.
Spem ueneris differt in tempora noctis Apollo:
Non fert ille moras: uirgaq; mouente soporem
Virginis os tangit: tactu iacet illa potenti:
Vimq; dei patitur. nox cœlum sparserat astris:
Phœbus anum simulat: præreptaq; gaudia sumit.
Vt sua maturus compleuit tempora uenter:
Alipedis de stirpe dei uersuta propago
Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne:
Qui facere assuerat patriæ non degener artis
Candida de nigris, & de candentibus atra.
Nascitur è Phœbo (nanq; est enixa gemellos)
Carmine uocali clarus citharaq; Philamon.
Quid peperisse duos, & dis placuisse duobus,
Et forti genitore, & progenitore tonante
Esse satam prodest? an obest quoq; gloria multis?
Obfuit huic certe: quæ se præferre Dianæ
Sustinuit: faciemq; deæ culpauit at illi
Ira ferox mota est: factisq; placebimus inquit.
Nec mora: curuauit cornu: neruoq; sagittam

Impulit: & meritam traiecit arundine linguam.
Lingua iacet: nec uox, tentata'q; uerba sequuntur:
Conantem'q; loqui, cum sanguine uita reliquit.
Quam miser amplexans ego tunc patrio'q; dolorem
Corde tuli: fratri'q; pio solatia dixi.
Quae pater haud aliter quàm cautes murmura pôti,
Accipit: & natam delamentatur ademptam.
Vt uero ardentem uidit: quater impetus illi
In medios fuit ire rogos: quater inde repulsus
Concita membra fugae mandat: similis'q; iuuenco
Spicula crabronum pressa ceruice gerenti,
Qua uia nulla ruit: iam tum mihi currere uisus
Plus homine est: alas'q; pedes sumpsisse putares.
Effugit ergo omnes: uelox'q; cupidine leti
Vertice parnasi potitur: miseratus Apollo,
Cum se Daedalion saxo misisset ab alto:
Fecit auem: & subitis pendentem sustulit alis:
Ora'q; adunca dedit: curuos dedit unguibus hamos,
Virtutem antiquam, maiores corpore uires,
Et nunc Accipiter nulli satis aequus, in omnes
Saeuit aues: alijs'q; dolens fit causa dolendi.
Quae dum Lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo: cursu festinus anhelo
Aduolat armenti custos Phocaeus Anetor:
Et Peleu, Peleu, magnae tibi nuntius adsum
Cladis ait. quodcunq; ferat, iubet edere Peleus:
Pendet & ipse metu trepidi Trachinius oris.
Ille refert. fessos ad littora curua iuuencos
Appuleram: medio cum sol altissimus orbe
Tantum respiceret, quantum superesse uideret:

Parsq; boum fuluis genua inclinarat arenis:
Latarumq; iacens campos spectabat aquarum:
Pars gradibus tardis illuc errabat & illuc:
Nant alij: celsoq; extant super æquora collo.
Templa mari subsunt nec marmore clara, nec auro:
Sed trabibus densis, lucoq; umbrosa uetusto.
Nereides, Nereusq; tenent. hos nauita templi
Edidit esse deos: dum retia littore siccat.
Iuncta palus huic est densis obsessa salictis:
Quam restagnantis fecit maris unda paludem.
Inde fragore graui strepitus loca proxima terret
Bellua uasta lupus: syluisq; palustribus exit,
Oblitus & spumis, & crasso sanguine rictus,
Fulmineus rubra suffusus lumina flamma.
Qui quanquam sæuit pariter rabieq;, fameq;:
Acrior est rabie: neq; enim ieiunia curat
Cæde boum, diramq; famem finire: sed omne
Vulnerat armentum: sternitq; hostiliter omnes.
Pars quoq; de nobis funesto saucia morsu,
Dum defensamus: leto est data: sanguine littus
Vndaq; prima rubent, demugitæq; paludes.
Sed mora damnosa est: nec res dubitare remittit:
Dum superest aliquid: cuncti coëamus ad arma:
Arma capessamus: coniunctaq; tela feramus:
Dixerat agrestis: nec Pelea damna mouebant.
Sed memor admissi Nereida colligit orbam,
Damna sui inferias extincto mittere Phoco.
Induere arma uiros, uiolentaq; sumere tela,
Rex iubet Oetæus: cum quis simul ipse parabat
Ire: sed Halcyone coniux excita tumultu

P rosilit: & non dum totos ornata capillos
D isijcit hos ipsos: colloq; infusa mariti
M ittat ut auxilium sine se, uerbisq; precatur,
E t lachrymis: animasq; duas ut seruet in una.
A eacides illi, pulchros regina, piosq;
P one metus: plena est promissi gratia uestri.
N on placet arma mihi contra noua monstra moueri.
N umen adorandum pelagi est. erat ardua turris
A rce locus summa, fessis loca grata carinis.
A scendunt illuc: stratosq; in littore tauros
C um gemitu aspiciunt: uastatoremq; cruento
O re ferum, longos infectum sanguine uillos.
I nde manus tendens in aperti littora ponti
C æruleam Peleus Psamathen, ut finiat iram
O rat: opemq; ferat: nec uocibus illa rogantis
F lectitur Aeacidæ. Thetis hanc pro coniuge supplex
A ccepit ueniam. sed enim reuocatus ab acri
C æde lupus perstat dulcedine sanguinis asper:
D onec inhærentem laceræ ceruice iuuencæ
M armore mutauit. corpus, præterq; colorem
O mnia, seruauit: lapidis color indicat illum
I am non esse lupum: iam non debere timeri.
N ec tamen hac profugum consistere Pelea terra
F ata sinunt: Magnetas adit uagus exul: & illic
S umit ab hæmonio purgamina cædis Acasto.
I nterea fratrisq; sui, fratremq; secutis
A nxia prodigijs turbatus pectora Ceyx,
C onsulat ut sacras hominum oblectamina sortes:
A d Clarium parat ire deum. nam templa profanus
I nuia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas.

Consilij tamen ante sui fidissima certam
Te facit Halcyone: cui protinus intima frigus
Ossa receperunt: buxoq́; simillimus ora
Pallor obit: lachrymisq́; genæ maduere profusis.
Ter conata loqui, ter fletibus ora rigauit:
Singultuq́; pias interrumpente querelas
Quæ mea culpa tuam, dixit, carissime mentem
Vertit? ubi est, quæ cura mei prior esse solebat?
Iam potes Halcyone securus abesse relicta?
Iam uia longa placet? iam sum tibi carior absens?
At puto per terras iter est? tantumq́; dolebo?
Non etiam metuam? curæq́; timore carebunt?
Aequora me terrent, et ponti tristis imago:
Et laceras nuper tabulas in littore uidi.
Et sæpe in tumulis sine corpore nomina legi.
Neue tuum fallax animum fiducia tangat:
Quod socer Hippotades tibi sit: qui carcere fortes
Contineat uentos: & cum uelit, æquora placet.
Cum semel emissi tenuerunt æquora uenti:
Nil illis uetitum est: incommendataq́; tellus
Omnis, et oē fretum est: cœli quoq; nubila uexant:
Excutiuntq́; feris rutilos concursibus ignes.
Quo magis hos noui (nam noui: & sæpe paterna
Parua domo uidi) magis hos reor esse timendos.
Quod tua si flecti precibus sententia nullis
Care: potest coniux: nimiumq́; es certus eundi:
Me quoq; tolle simul: certe iactabimur unà:
Nec, nisi quæ patiar, metuam: pariterq́; feremus
Quicquid erit: pariter super æquora lata feremur.
Talibus Aeolidis, dictis lachrymisq́; mouetur

Sydereus coniux: neq; enim minor ignis in ipso est.
Sed neq; propositos pelagi dimittere cursus,
Nec uult Halcyonen in partem adhibere pericli:
Multaq; respondit timidum solantia pectus.
Non tamen icarco causam probat. addidit illis
Hoc quoq; lenimen: quo solo flexit amantem.
Longa quidem est nobis omnis mora: sed tibi iuro
Per patrios ignes (si me modo fata remittant)
Ante reuersurum, quàm luna bis impleat orbem.
His ubi promissis spes est admota recursus:
Protinus eductam naualibus æquore tingi,
Aptariq; suis pinum iubet armamentis.
Qua rursus uisa ueluti præsaga futuri
Horruit Halcyone: lachrymasq; emisit obortas:
Amplexusq; dedit: tristiq; miserrima tandem
O reuale, dixit: collapsaq; corpore toto est.
At iuuenes, quærente moras Ceyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos:
Aequaliq; ictu scindunt freta. sustulit illa
Humentes oculos: stantemq; in puppe recurua,
Concussaq; manu dantem sibi signa maritum
Prima uidet: redditq; notas. ubi terra recessit
Longius: atq; oculi nequeunt cognoscere uultus:
Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoq;, ut haud poterat spatio summota uideri:
Vela tamen spectat, summo fluitantia malo.
Vt nec uela uidet: uacuum petit anxia lectum.
Seq; toro ponit: renouat lectusq;, locusq;,
Halcyones lachrymas: & quæ pars admonet absit.
Portubus exierant: & mouerat aura rudentes:

Obuertit lateri pendentes nauita remos:
Cornuaq; in summa locat arbore: totaq; malo
Carbasa deducit: uenientesq; accipit auras.
Aut minus, aut certe medium non amplius æquor
Puppe secabatur: longeq; erat utraq; tellus:
Cum mare sub noctem tumidis albescere cœpit
Fluctibus: & præceps spirare ualentius eurus
Ardua iandudum demittite cornua rector
Clamat: & antemnis totum subnectite uelum.
Hic iubet: impediunt aduersæ iussa procellæ:
Nec sinit audiri uocem fragor æquoris ullam.
Sponte tamen properant, alij subducere remos:
Pars munire latus: pars uentis uela negare.
Egerit hic fluctus: æquorq; refundit in æquor:
Hic rapit antemnas. quæ dum sine lege geruntur:
Aspera crescit hyems: omniq; à parte feroces
Bella gerunt uenti: fretaq; indignantia miscent.
Ipse pauet: nec se quis sit status ipse fatetur
Scire ratis rector: nec quid iubeatue, uelitue.
Tanta mali moles, tantoq; potentior arte est.
Quippe sonant clamore uiri, stridore rudentes,
Vndarum incursu grauis unda, Tonitribus æther.
Fluctibus erigitur, cœlumq; æquare uidetur
Pontus: & inductas aspergine tangere nubes:
Et modo, cum fuluas ex imo uertit arenas:
Concolor est illis: stygia modo nigrior unda:
Sternitur interdum: spumisq; sonantibus albet.
Ipsa quoq; his agitur uicibus Trachinia puppis:
Et nunc sublimis ueluti de uertice montis
Despicere in ualles, imumq; acheronta uidetur:

Nunc, ubi demissam curuum circunstetit æquor:
Suspicere inferno summum de gurgite cœlum.
Sæpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem:
Nec leuius pulsata sonat, quàm ferreus olim
Cum laceras aries, balista'ue concutit arces.
Vtq; solent sumptis incursu uiribus, ire
Pectore in arma feri, protenta'q; tela leones:
Sic ubi se uentis commiserat unda coortis:
Ibat in arma ratis: multo'q; erat altior illis.
Iam'q; labant cunei: spoliata'q; tegmine ceræ
Rima patet: præbet'q; uiam letalibus undis.
Ecce cadunt largi resolutis nubibus imbres:
In'q; fretum credas totum descendere cœlum:
In'q; plagas cœli tumefactum ascendere pontum.
Vela madent nimbis: & cum cœlestibus undis
Aequoreæ miscentur aquæ: caret ignibus Aether:
Cæca'q; nox premitur tenebris hyemis'q;, suisq;.
Discutiunt tamen has, præbent'q; micantia lumen
Fulmina: fulmineis ardescunt ignibus undæ.
Dat quoq; iam saltus intra caua texta carinæ
Fluctus: & ut miles numero præstantior omni
Cum sæpe assilijt defensæ mœnibus urbis:
Spe potitur tandem: laudis'q; accensus amore
Inter mille uiros murum tamen occupat unus:
Sic ubi pulsarunt celsi latera ardua fluctus:
Vastius insurgens decimæ ruit impetus undæ:
Nec prius absistit fessam oppugnare carinam:
Quàm uelut in captæ descendat mœnia nauis.
Pars igitur tentabat adhuc inuadere pinum,
Pars maris intus erat. trepidant haud segnius oẽs:

Quàm ſolet urbs, aliјs murum fodientibus extra,
Atq; aliјs murum trepidare tenentibus intus.
Deficit ars: animiq; cadunt: totidemq; uidentur
Quot ueniunt fluctus, ruere, atq; irrũpere mortes.
Non tenet hic lachrymas: ſtupet hic: uocat ille beatos
Funera quos maneant: hic uotis numen adorat:
Brachiaq; ad cœlum, quod non uidet, irrita tollens
Poſcit opem: ſubeunt illi, fraterq;, parensq;.
Huic cum pignoribus domus, & qđ cuiq; relictũ ẽ.
Halcyone Ceyca mouet: Ceycis in ore
Nulla niſi Halcyone eſt: & cum deſyderet unam:
Gaudet abeſſe tamen: patriæ quoq; uellet ad oras
Reſpicere: inq; domum ſupremos uertere uultus.
Verum ubi ſit neſcit. tanta uertigine pontus
Feruet: & inducta piceis è nubibus umbra
Omne latet cœlum: duplicataq; noctis imago eſt.
Frangitur incurſu nimboſi turbinis arbor:
Frangitur & regimen: ſpoliјs animoſa ſuperbit
Vnda uelut uictrix: ſinuataq; deſpicit undas.
Nec leuius, quàm ſiquis Athon, Pindũq; reuulſos
Sede ſua totos in apertum euerteret æquor:
Præcipitata cadit: pariterq; & pondere, & ictu,
Mergit in ima ratem: cum qua pars magna uirorũ
Gurgite preſſa graui, neq; in aëra reddita, fato
Functa ſuo eſt: aliј partes, & membra carinæ
Trunca tenent. tenet ipſe manu, qua ſceptra ſolebat,
Fragmina nauigiј Ceyx: ſocerumq;, patremq;
Inuocat (heu) fruſtra. ſed plurima nantis in ore
Halcyone coniux: illam meminitq;, refertq;:
Illius ante oculos, ut agant ſua corpora fluctus,

O ptat: & ex animis manibus tumuletur amicis.
D um natat: absentem, quoties sinit hiscere fluctus:
N ominat Halcyonen: ipsisq; immurmurat undis.
E cce super medios fluctus niger arcus aquarum
F rangitur: & rupta mersum caput obruit unda.
L ucifer obscurus, nec quem cognoscere posses,
I lla nocte fuit: quoniamq; excedere coelo
N on licuit: densis texit sua nubibus ora.
A eolis interea tantorum ignara malorum
D inumerat noctes: & iam quas induat ille,
F estinat uestes: iam quas ubi uenerit ipse,
I psa gerat: reditusq; sibi promittit inanes.
O mnibus illa quidem superis pia thura ferebat:
A nte tamen cunctos Iunonis templa colebat:
P roq; uiro, qui nullus erat, ueniebat ad aras:
V tq; foret sospes coniux suus: utq; rediret:
O ptabat: nullamq; sibi praeferret. at illi
H oc de tot uotis poterat contingere solum.
A t dea non ultra pro functo morte rogari
S ustinet: utq; manus funestas arceat aris:
I ri meae dixit fidissima nuntia uocis,
V ise soporiferam somni uelociter aulam:
E xtinctiq; iube Ceycis imagine mittat
S omnia ad Halcyonen ueros narrantia casus.
D ixerat: induitur uelamina mille colorum
I ris: & arcuato coelum curuamine signans
T ecta petit iussi sub nube latentia regis.
E st prope Cimmerios longo spelunca recessu
M ons cauus, ignaui domus, & penetralia somni.
Q uo nunquam radijs oriens, medius ue, cadens ue,

Phoebus adire potest: nebulæ caligine mistæ
Exhalantur humo: dubiæq; crepuscula lucis.
Non uigil ales ibi cristati cantibus oris
Euocat auroram: nec uoce silentia rumpunt.
Sollicitiúe canes, canibusúe sagacior anser.
Non fera, non pecudes, non moti flamine rami,
Humanæúe sonum reddunt conuitia linguæ.
Muta quies habitat. saxo tamen exit ab imo
Riuus aquæ Lethes: per quem cum murmure labēs
Inuitat somnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri fœcunda papauera florent,
Innumeræq; herbæ: quarum de lacte soporem
Nox legit: & spargit per opacas humida terras.
Ianua ne uerso stridorem cardine reddat:
Nulla domo tota est: custos in limine nullus.
At medio torus est hebeno sublimis in antro
Plumeus, unicolor pullo uelamine tectus:
Quo cubat ipse deus membris langore solutis.
Hunc circa passim uarias imitantia formas
Somnia uana iacent, totidem quot messis aristas,
Sylua gerit frondes, eiectas littus arenas.
Quò simul intrauit: manibusq; obstantia Virgo
Somnia dimouit: uestis fulgore reluxit
Sacra domus: tardaq; deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens, iterumq;, iterumq;, relabens,
Summaq; percutiens nutanti pectora mento,
Excussit tandem sibi se: cubitoq; leuatus
Quid ueniat (cognouit enim) scitatur. at illa:
Somne quies rerum, placidissime somne deorum,
Pax animi, quem cura fugit: qui corpora duris
Fessa

Fessa ministerijs mulces: reparasq́; labori:
Somnia, quæ ueras æquant imitamine formas:
Herculeam Trachina iube sub imagine regis,
Halcyonen adeant: simulachraq́; naufraga fingant.
Imperat hoc Iuno. postquam mandata peregit:
Iris abit: neq; enim ulterius tolerare soporis
Vim poterat: labiq́; ut somnum sensit in artus:
Effugit: & remeat per quos modo uenerat, arcus.
At pater è populo natorum mille suorum
Excitat artificem simulatoremq́; figuræ
Morphea: non illo iussos solertius alter
Exprimit incessus, uultumq́;, sonumq; loquendi.
Adijcit & uestes, & consuetissima cuiq;
Verba. sed hic solos homines imitatur: at alter
Fit fera: fit uolucris: fit longo corpore serpens.
Hunc Icelon superi, mortale Phobetora uulgus
Nominat. est etiam diuersæ tertius artis
Phantasos: ille in humum, saxūq;, undáq;, trabēq;,
Quæq; uacant anima fallaciter omnia transit.
Regibus hi, ducibusq́; suos ostendere uultus
Nocte solent: populos alij, plebemq́; pererrant.
Præterit hos senior: cunctisq́; è fratribus, unum
Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, somnus
Eligit: & rursus molli langore solutus,
Deposuitq́; caput: stratoq́; recondidit alto.
Ille uolat nullos strepitus facientibus alis
Per tenebras: intraq́; moræ breue tempus in urbem
Peruenit Hæmoniam: positisq́; è corpore pennis
In faciem Ceycis abit: sumptaq́; figura
Luridus, exanimi similis, sine uestibus ullis

C oniugis ante torum miseræ stetit. uda uidetur
B arba uiri: madidis'q; grauis fluere unda capillis.
T um lecto incumbens fletu super ora profuso
H æc ait. agnoscis Ceyca miserrima coniux?
A n mea mutata est facies nece? respice, nosces:
I nuenies'q; tuo pro coniuge coniugis umbram.
N il opis Halcyone nobis tua uota tulerunt:
O ccidimus: falso tibi me promittere noli.
N ubilus ægæo deprendit in æquore nauem
A uster: & ingenti iactatam flamine soluit:
O ra'q; nostra tuum frustra clamantia nomen
I mplerunt fluctus. non hæc tibi nuntiat author
A mbiguus: non ista uagis rumoribus audis:
I pse ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
S urge age: da lachrymas: lugubria'q; indue: nec me
I ndeploratum sub inania tartara mitte.
A dijcit his uocem Morpheus: quam coniugis illa
C rederet esse sui: fletus quoq; fundere ueros
V isus erat: gestum'q; manus Ceycis habebat.
I ngemit Halcyone: lachrymas mouet, atq; lacertos
P er somnum: corpus'q; petens amplectitur auras:
E xclamat'q; mane: quo te rapis? ibimus unà.
V oce sua, specie'q; uiri turbata, soporem
E xcutit: & primo si sit circunspicit illic,
Q ui modo uisus erat (nam moti uoce ministri
I ntulerant lumen) postquam non inuenit usquam:
P ercutit ora manu: laniat'q; à pectore uestes:
P ectora'q; ipsa ferit: nec crines soluere curat:
S andit: & altrici quæ luctus causa roganti,
N ulla est Halcyone, nulla est ait: occidit unà

C um Ceyce suo: solantia tollite uerba.
N aufragus interijt: uidi, agnouiq;: manusq;
A d discedentem cupiens retinere tetendi.
V mbra fuit: sed & umbra tamen manifesta, uiriq;
V era mei: non ille quidem, si quæris, habebat
A ssuetos uultus: nec quo prius ore nitebat.
P allentem, nudumq;, & adhuc humente capillo
I nfelix uidi: stetit hoc miserabilis ipso
E cce loco: & quærit uestigia siqua supersint.
H oc erat, hoc animo quod diuinante timebam:
E t ne me fugiens uentos sequerere, rogabam.
A t certe uellem, quoniam periturus abibas:
M e quoq; duxisses: fuit ah, fuit utile, tecum
I re mihi: neq; enim de uitæ tempore quicquam
N on simul egissem: nec mors discreta fuisset.
N unc absens perij: iactor quoq; fluctibus absens:
E t sine me, te pontus habet. crudelior ipso
S it mihi mens pelago: si uitam ducere nitar
L ongius: & tanto pugnem superesse dolori.
S ed neq; pugnabo: nec te miserande relinquam:
E t tibi nunc saltem ueniam comes: inq; sepulchro
S i non urna, tamen iunget nos littera: si non
O ssibus ossa meis, at nomen nomine tangam.
P lura dolor prohibet: uerboq; interuenit omni
P langor: & attonito gemitus à corde trahuntur.
M ane erat: egreditur tectis ad littus: & illum
M œsta locum repetit: de quo spectarat euntem.
D umq; moratur ibi: dumq;, hinc retinacula soluit,
H oc mihi discedens dedit oscula littore, dicit:
D umq; notata locis reminiscitur acta: fretumq;

Prospicit in liquida spatio distante tuetur
Nescio quid quasi corpus, aqua: primoq; quid illud
Esset, erat dubium: postquam paulũ appulit unda:
Et quamuis aberat: corpus tamen esse liquebat.
Quis foret ignorãs quia naufragus, omine mota est:
Et tanquã ignoto lachrymas daret, heu miser, inqt,
Quisquis es, et siqua est coniux tibi. fluctibus actum
Fit propius corpus: quod quo magis illa tuetur:
Hoc minus, et minus est mentis. iã, iãq;, propinquæ
Admotum terræ, iam quod cognoscere posset,
Cernit: erat coniux. ille est exclamat: & unà
Ora, comas, uestem, lacerat: tendensq; trementes
Ad Ceyca manus, sic ò carissime coniux?
Sic ad me miserande redis? ait. adiacet undis
Facta manu moles: quæ primas æquoris undas
Frangit: & incursus quæ prædelassat aquarum.
Insilit huc: mirumq; fuit potuisse, uolabat:
Percutiensq; leuem modo natis aëra pennis,
Stringebat summas ales miserabilis undas.
Dumq; uolat: mœsto similem, plenumq; querelæ
Ora dedere sonum tenui crepitantia rostro.
Ut uero tetigit mutum, & sine sanguine corpus:
Dilectos artus amplexa recentibus alis,
Frigida nequicquam duro dedit oscula rostro.
Senserit hoc Ceyx, an uultum motibus undæ
Tollere sit uisus, populus dubitabat: at ille
Senserat: & tandem superis miserantibus, ambo
Alite mutantur: fatis obnoxius ijsdem.
Tunc quoq; mansit amor: nec coniugale solutum est
Fœdus in alitibus: coëunt: fiuntq; parentes:

P er'q; dies placidos hyberno tempore septem
I ncubat Halcyone pendentibus æquore nidis.
T um uia tuta maris: uentos custodit: & arcet
A eolus egressu: præstat'q; nepotibus æquor.
H os aliquis senior circum freta lata uolantes
S pectat: & ad finem seruatos laudat amores.
P roximus, aut idem, si fors tulit, hic quoq; dixit
Q uem mare carpentem, substricta'q; crura gerētem
A spicis, ostendens spatiosum in guttura mergum,
R egia progenies, et si descendere ad ipsum
O rdine perpetuo quæris, sunt huius origo
I lus, & Assaracus, raptus'q; Ioui Ganymedes,
L aomedon'q; senex, Priamus'q; nouissima Troiæ
T empora sortitus: frater fuit Hectoris iste:
Q ui nisi sensisset prima noua fata iuuenta:
F orsitan inferius non Hectore nomen haber
Q uamuis est illum proles enixa Dymantis:
A esacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
F ertur Alixirhoë gracili conata bicorni.
O derat hic urbes: nitida'q; remotus ab aula
S ecretos montes, & inambitiosa colebat
R ura: nec Iliacos cœtus, nisi rarus adibat.
N on agreste tamen, nec inexpugnabile amori
P ectus habens, syluas captatam sæpe per omnes
A spicit Hesperien patria Cebrenida ripa
I niectos humeris siccantem sole capillos.
V isa fugit Nymphe, ueluti perterrita fuluum
C erua lupum, longe'q; lacu deprensa relicto
A ccipitrem fluuialis anas. quam Troïus heros
I nsequitur: celerem'q; metu, celer urget amore.

Ecce latens herba coluber fugientis adunco
Dente pedem strinxit: uirus'q; in corpore liquit.
Cum uita suppressa fuga est. amplectitur amens
Exanimem: clamat'q;, piget, piget esse secutum:
Sed non hoc timui: neq; erat mihi uincere tanti.
Perdidimus miseram nos te duo: uulnus ab angue,
A' me causa data est, ego sum sceleratior illo.
Qui tibi morte mea mortis solatia mittam.
Dixit: & e' scopulo, quem rauca subederat unda:
Decidit in pontum. Tethys miserata cadentem
Molliter excepit: nantem'q; per æquora pennis
Texit: & optatæ non est data copia mortis.
Indignatur amans inuitum uiuere cogi:
Obstari'q; animæ misera de sede uolenti
Exire: ut'q; nouas humeris assumpserat alas
Subuolat: atq; iterum corpus super æquora mittit.
Pluma leuat casus: furit Aesacus: in'q; profundum
Pronus abit: leti'q; uiam sine fine retentat.
Fecit amor maciem: longa internodia crurum:
Longa manet ceruix: caput est à corpore longe:
Aequor amat: nomen'q; tenet, quia mergitur illo.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER DVODECIMVS.

Escius assumptis Priamus pater Aesacon alis
Viuere, lugebat: tumulo quoq; nomen habenti
Inferias dederat cum fratribus Hector inanes.

D esuit officio Paridis præsentia tristi:
P ost modo qui rapta longum cum coniuge bellum
A ttulit in patriam, coniuratæq; sequuntur
M ille rates, gentisq; simul commune pelasgæ.
N ec dilata foret uindicta: nisi æquora sæui
I nuia fecissent uenti: Bœotaq; tellus
A ulide piscosa puppes tenuisset ituras.
H ic patrio de more Ioui cum sacra parassent:
V t uetus accensis incanduit ignibus ara:
S erpere cœruleum Danai uidere draconem
I n platanum: cœptis quæ stabat proxima sacris.
N idus erat uolucrum bis quattuor arbore summa.
Q uas simul, et matrem circum sua damna uolantẽ
C orripuit serpens: auidáq; recondidit aluo.
O bstupuere omnes. at ueri prouidus augur
T hestorides uincemus, ait: gaudete Pelasgi:
T roia cadet: sed erit nostri mora longa laboris.
A tq; nouem uolucres in belli digerit annos.
I lle ut erat uirides amplexus in arbore ramos:
F it lapis: & seruat serpentis imagine saxum.
P ermanet Aonijs Nereus uiolentus in undis:
B elláq; non transfert: & sunt qui parcere Troiæ
N eptunum credant: quia mœnia fecerat urbis.
A t non Thestorides: neq; enim nescit'ue, tacet'ue,
S anguine uirgineo placandam uirginis iram
E sse deæ. postquam pietatem publica causa,
R exq; patrem uicit: castúmq; datura cruorem
F lentibus ante aram stetit Iphigenia ministris:
V icta dea est: nubémq; oculis obiecit: & inter
O fficium, turbámq; sacri, uocésq; precantum,

S uppositam fertur mutasse Micenida ceruam.
E rgo ubi qua decuit, lenita est caede Diana:
E t pariter Phoebes, pariter maris ira recessit:
A ccipiunt uentos a tergo mille carinae:
M ultaq; perpessae phrygia potiuntur arena.
O rbe locus medio est inter terrasq;, fretumq;,
C oelestesq; plagas triplicis confinia mundi:
V nde quod est usquam, quamuis regionibus absit,
I nspicitur: penetratq; cauas uox omnis ad aures.
F ama tenet: summaq; domum sibi legit in arce:
I nnumerosq; aditus, ac mille foramina tectis
A ddidit: & nullis inclusit limina portis.
N octe, dieq; patet: tota est ex aere sonanti:
T ota fremit: uocesq; refert: iteratq; quod audit.
N ulla quies intus, nullaq; silentia parte.
N ec tamen est clamor, sed paruae murmura uocis.
Q ualia de pelagi (siquis procul audiat) undis
E sse solent: qualemue sonum, cum Iuppiter atras
I ncrepuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
A tria turba tenet: ueniunt leue uulgus: euntq;:
M istaq; cum ueris passim commenta uagantur
M illia rumorum: confusaq; uerba uolutant.
E quibus hi uacuas implent sermonibus aures:
H i narrata ferunt alio: mensuraq; ficti
C rescit: & auditis aliquid nouus adijcit author
I llic credulitas, illic temerarius error,
V anaq; laetitia est, consternatiq; timores,
S editioq; recens, dubioq; authore susurri.
I psa quid in coelo rerum, pelagoq; geratur
E t tellure uidet: totumq; inquirit in orbem.

F ecerat hæc notum graias cum milite forti
A duentare rates: neq; inexpectatus in armis
H ostis adest: prohibent aditus, littus'q; tuentur
T roës: & hectorea primus fataliter hasta
P rotesilaë cadis: commissa'q; prælia magno
S tant Danais, fortes'q; animæ, neq; cognitus Hector.
N ec Phryges, exiguo quid Achaica dextera possit
S anguine, senserunt. & iam sigea rubebant
L ittora: iam leto proles Neptunia Cygnus
M ille uiros dederat: iam curru stabat Achilles:
T ota'q; peliacæ sternebat cuspidis ictu
A gmina: p'q; acies, aut Cygnũ, aut Hectora quærẽs,
C ongreditur Cygno. decimum dilatus in annum
H ector erat. tum colla iugo canentia pressos
E xhortatus equos currum direxit in hostem:
C oncutiens'q; suis uibrantia tela lacertis,
Q uisquis es ó iuuenis dixit, solamen habeto
M ortis: ab hæmonio quod sis iugulatus Achille.
H actenus. Aeacides. uocem grauis hasta secuta est.
S ed quanquam certa nullus fuit error in hasta:
N il tamen emissi profecit acumine ferri.
V t'q; habeti pectus tantummodo contudit ictu:
N ate Dea (nam te fama prænouimus) inquit
I lle, quid á nobis uulnus miraris abesse?
(Mirabatur enim) non hæc, quam cernis equinis
F ulua iubis, cassis, nec onus caua parma sinistræ
A uxilio mihi sunt: decor est quæsitus ab istis.
M ars quoq; ob hoc, capit arma solet, remouebitur oẽ
T egminis officium: tamen indistrictus abibo.
E st aliquid non esse satum Nereide, sed qui

Nereáq;, & natas, & totum temperat æquor.
Dixit: & hæsurum clypei curuamine telum
Misit in Aeaciden: quod & æs, & proxima rupit
Terga nouena boum: decimo tamen orbe moratũ ẽ.
Excapit hoc Heros: rursusq; trementia forti
Tela manu torsit: rursus sine uulnere corpus,
Syncerumq; fuit. nec tertia cuspis apertum,
Et se præbentem ualuit distringere Cygnum.
Haud secus exarsit: quàm circo Taurus aperto:
Cum sua terribili petit iritamina cornu
Phœniceas uestes: elusáq; uulnera, sentit.
Num tamen exciderit ferrum, consyderat hastæ.
Hærebat ligno. manus est mea debilis ergo:
Quasq; ait ante habuit uires effudit in uno.
Nam certe ualuit: uel cum Lyrnesia primum
Mœnia deieci: uel cum Tenedonq;, suoq;
Eetioneas impleui sanguine Thebas.
Vel cum purpureus populari cæde Caycus
Fluxit: opusq; meæ bis sensit Telephus hastæ.
Hic quoq; tot cæsis quorum per littus aceruos
Et feci, & uideo, ualuit mea dextra, ualetq;.
Dixit: & ante actis ueluti male crederet hastam
Misit in aduersum Lycia de plebe Meneten:
Loricamq; simul, subiectaq; pectora rupit.
Quo plangente grauem moribundo pectore terram,
Extrahit illud idem calido de uulnere telum:
Atq; ait, hæc manus ẽ: hæc, qua modo uicimus, hasta,
Vtar in hoc ijsdem: sit in hoc precor exitus idem.
Sic fatur: Cygnumq; petit: nec fraxinus errat:
Inq; humero sonuit non euitata sinistro.

Inde uelut muro, solidaq; à caute, repulsa est.
Qua tamen ictus erat, signatum sanguine Cygnum
Viderat: & frustra fuerat gauisus Achilles:
Vulnus erat nullum: sanguis fuit ille Menetæ.
Tum uero præceps curru fremebundus ab alto
Desilit: & nitido securum comminus hostem
Ense petens, parmam gladio, galeamq; cauari
Cernit: & in duro lædi quoq; corpore ferrum.
Haud tulit ulterius: gladioq; aduersa reducto
Ter quater ora uiri capulo caua tempora pulsat:
Cedentemq; sequens instat: turbatq;, ruitq;:
Attonitoq; negat requiem. pauor occupat illum:
Anteoculosq; natant tenebræ: retroq; ferenti
Auersos passus medio lapis obstitit aruo.
Quem super impulsum resupino corpore Cygnum
Vi multa uertit, terræq; afflixit Achilles.
Tum clypeo, genibusq; premens præcordia duris,
Vincla trahit galeæ: quæ presso subdita mento
Elidunt fauces: & respiramen, iterq;
Eripiunt animæ. uictum spoliare parabat.
Arma relicta uidet. corpus deus æquoris albam
Contulit in uolucrem: cuius modo nomen habebat.
Hic labor, hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit: & positis pars utraq; substitit armis.
Dumq; uigil phrygios seruat custodia muros:
Et uigil argolicas seruat custodia fossas:
Festa dies aderat: qua Cygni uictor Achilles
Palladam mactatæ placabat sanguine uaccæ.
Cuius ut imposuit prosecta calentibus aris:
Et dijs acceptus penetrauit in æthera nidor:

Sacra tulere suam, pars est data cætera mensis.
Discubuere toris proceres: & corpora tosta
Carne replent: uinoq; leuant curasq; sitimq;.
Non illos citharæ, non illos carmina uocum,
Longaq; multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem sermone trahunt: uirtusq; loquendi
Materia est: pugnas referunt hostisq;, suasq;.
Inq; uices adita, atq; exhausta pericula sæpe
Commemorare iuuat: qd enim loqueretur Achilles?
Aut qd apud magnum potius loquerentur Achillē:
Proxima præcipue domito uictoria Cygno
In sermone fuit. uisum mirabile cunctis:
Quod iuuenis corpus nullo penetrabile telo,
Inuictumq; a uulnere erat: ferrumq; terebat:
Hoc ipse Aeacides, hoc mirabantur Achiui:
Cum sic Nestor ait. uestro fuit unicus æuo
Contemptor ferri, nulloq; forabilis ictu
Cygnus: at ipse olim patientem uulnera mille
Corpore non læso Perrhæbum Cænea uidi:
Cænea Perrhæbum: qui factis inclytus Othryn
Incoluit: quoq; id mirum magis esset in illo:
Fœmina natus erat. monstri nouitate mouentur
Quisquis adest: narretq; rogant: quos inter Achilles
Dic age (nam cunctis eadem est audire uoluntas)
O facunde senex æui prudentia nostri,
Quis fuerit Cæneus: cur in contraria uersus:
Qua tibi militia, cuius certamine pugnæ
Cognitus: a quo sit uictus, si uictus ab ullo est.
Tum senior, quamuis obstet mihi longa uetustas:
Multaq; me fugiant primis spectata sub annis:

P lura tamen memini: nec quæ magis hæreat, ulla
P ectore res nostro est inter belliq́; , domusq́;
A cta tot. ac siquem potuit spatiosa senectus
S pectatorem operum multorum reddere: uixi
A nnos bis centum: nunc tertia uiuitur ætas.
C lara decore fuit proles Elatëia Cænis
T hessalidum uirgo pulcherrima, perq́; propinquas
P erq́; tuas urbes (tibi enim popularis Achille)
M ultorum frustra uotis optata procorum.
T entasset Peleus thalamos quoq; forsitan illos:
S ed iam aut contigerant illi connubia matris,
A ut fuerant promissa tuæ. nec Cænis in ullos
D enupsit thalamos: secretaq́; littora carpens
A equorei uim passa dei est: ita fama ferebat.
V tq́; nouæ ueneris Neptunus gaudia cepit:
S int tua uota licet dixit secura repulsæ:
E lige quid uoueas: eadem quoq; fama ferebat.
M agnum Cænis ait, facit hæc iniuria uotum
T ale pati iam posse nihil: da fœmina ne sim:
O mnia præstiteris. grauiore nouissima dixit
V erba sono: poteratq́; uiri uox illa uideri:
S icut erat. nam iam uoto Deus æquoris alti
A nnuerat: dederatq́; super: ne saucius ullis
V ulneribus fieri, ferroúe occumbere posset.
M unere lætus abit: studijsq́; uirilibus æuum
E xigit Atracides: peneïaq́; arua pererrat.
D uxerat Hippodamen audaci Ixione natus:
N ubigenasq́; feros, positis ex ordine mensis,
A rboribus tecto discumbere iusserat antro:
H æmonij proceres aderant: aderamus & ipsi:

F estaq; confusa resonabat regia turba.
E cce canunt Hymenæon: & ignibus atria fumant:
C inctaq; adest uirgo matrumq;, nurũq; caterua,
P ræsignis facie. felicem diximus illa
C oniuge Pirithoum: quod penè fefellimus omen.
N am tibi sæuorum sæuissime centaurorum
E uryte quàm uino pectus, tam uirgine uisa
A rdet: & ebrietas geminata libidine regnat.
P rotinus euersæ turbant conuiuia mensæ:
R aptaturq; comis per uim noua nupta prehensis.
E urytus Hippodamen, alij, quam qsq; probabat,
A ut poterat, rapiunt: captæq; erat urbis imago.
F œmineo clamore sonat domus: ocyus omnes
S urgimus: & primus, quæ te uecordia Theseus
E uryte pulsat ait: qui me uiuente lacessas
P irithoum: uiolesq; duos ignarus in uno.
N e'ue ea magnanimus frustra memorauerit Heros:
S ummouet instantes: raptamq; furentibus aufert.
I lle nihil contra: neq; enim defendere uerbis
T alia facta potest: sed uindicis ora proteruis
I nsequitur manibus: generosaq; pectora pulsat.
F orte fuit iusta signis extantibus asper
A ntiquus crater: quem uastum, uastior ipso
S ustulit Aegides: aduersaq; misit in ora.
S anguinis ille globos pariter, cerebrumq;, merũq;,
V ulnere, & ore uomens, madida resupinus arena
C alcitrat. ardescunt germani cæde bimembres:
C ertatimq; omnes simul uno ore arma loquuntur.
V ina dabant animos: & prima pocula pugna
M issa uolant: fragilesq; cadi, curuiq; lebetes,

R es epulis quondam, tum bello, et cædibus aptæ.
P rimus Ophionides amycus penetralia donis
H aud timuit spoliare suis: & primus ab æde
L ampadibus densum rapuit funale coruscis:
E latumq́; alte, ueluti qui candida tauri
R umpere sacrifica molitur colla securi:
I llisit fronti lapithæ Celadontis: & ossa
N on agnoscendo confusa reliquit in ore.
E xiliere oculi: disiectisq́; ossibus oris
A cta retro naris, medioq́; est fixa palato.
H unc pede conuulso mensæ Pellæus acernæ
S trauit humi Belates deiecto in pectora mento:
C umq́; atro mistos spumantem sanguine dentes,
V ulnere tartareas geminato misit ad umbras.
P roximus ut steterat: spectans altaria uultu
F umida terribili, cur non ait utimur istis?
C umq́; suis Gryneus immanem sustulit aram
I gnibus: & medium Lapitharum iecit in agmen:
O ppressitq́; duos Brotean, & Orion. Orio
M ater erat Mycale: quam deduxisse canendo
S æpe reluctantis constabat cornua Lunæ.
N on impune feres, teli modo copia detur:
D ixerat Exadius: teliq́; habet instar, in alta
Q uæ fuerant pinu, uotiui cornua cerui.
F igitur hinc duplici Gryneus in lumina ramo:
E ruiturq́; oculos: quorum pars cornibus hæret:
P ars fluit in barbam: concretaq́; sanguine pendet.
E cce rapit medijs flagrantem Rhœtus ab aris
P rimitium torrem: dextraq́; à parte Charaxi
T empora perfringit fuluo protecta capillo.

Correpti rapida, ueluti seges arida, flamma
Arserunt crines: & uulnere sanguis inustus
Terribilem stridore sonum dedit: ut dare ferrum
Igne rubens plerunq; solet: quod forcipe curua
Cum faber eduxit, lacubus demittit: at illud
Stridet & in tepida submersum sibilat unda.
Saucius hirsutis auidum de crinibus ignem
Excutit: inq; humeros limen tellure reuulsum
Tollit onus plaustri: quod ne permittat in hostem,
Ipsa facit grauitas. socium quoq; saxea moles
Oppressit spatio stantem propiore Cometen.
Gaudia nec retinet Rhoetus: sic comprecor inquit
Caetera sit fortis castrorum turba tuorum:
Semicremoq; nouat repetitum stipite uulnus:
Terq;, quaterq; graui iuncturas uerticis ictu
Rupit: & in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Euagrum, Coritumq;, Dryātaq; transit.
E quibus ut prima tectus lanugine malas
Procubuit Coritus: puero quae gloria fuso
Parta tibi est Euagrus ait? nec dicere Rhoetus
Plura sinit: rutilasq; ferox in aperta loquentis
Condidit ora uiri, perq; os in pectora, flammas.
Te quoq; saeue Drya circùm caput igne rotato
Insequitur: sed non in te quoq; constitit idem
Exitus: assiduae successu caedis ouantem,
Qua iuncta est humero ceruix, sude figis obusta.
Ingemuit, duroq; sudem uix osse reuellit
Rhoetus: & ipse suo madefactus sanguine fugit.
Fugit et Orneus, Lycabasq;, & saucius armo
Dexteriore Medon, & cum Pisenore Thaumas,

Quiq; pedum nuper certamine uicerat omnes
Mermeros, accepto tum uulnere tardius ibat.
Et Pholus, & Melaneus, et Abas prædator aprorũ:
Quiq; suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos: ille etiam metuenti uulnera Nesso,
Ne fuge, ad herculeos, inquit, seruaberis arcus.
At nõ Eurynomus, Lycidasq;, et Aræus, et imbreus
Effugere necem: quos omnes dextra Dryantis
Perculit aduersos. aduersum tu quoq;, quamuis
Terga fugæ dederas: uulnus Cænee tulisti.
Nam graue respiciens inter duo lumina ferrum
Quà naris fronti committitur, accipis, imæ.
In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
Sopitus uenis, et inexperrectus Aphidas:
Languentiq; manu carchesia mista tenebat,
Fusus in ossææ uillosis pellibus ursæ,
Quẽ procul ut uidit frustra nulla arma mouentem:
Inserit amento digitos: miscendaq; dixit
Cum styge uina bibes Phorbas: nec plura locutus,
In iuuenem torsit iaculum: ferrataq; collo
Fraxinus, ut casu iacuit resupinus, adacta est.
Mors caruit sensu: plenoq; è gutture fluxit
Inq; toros, inq; ipsa niger carchesia sanguis.
Vidi ego Petræum conantem euellere terra
Glandiferã quercum: quam dũ cõplexibus ambit:
Et quatit huc, illuc: labefactaq; robora iactat:
Lancea Pirithoi costis immissa Petræi
Pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidisse Lycum uirtute ferebant:
Pirithoi uirtute Chromin: sed uterq; minorem

Victori titulum q̃ Dictys, Helopsq; dederunt.
Fixus Helops iaculo est: quod peruia tempora fecit:
Et missum dextra læuam penetrauit ad aurem.
Dictys ab ancipiti delapsus acumine montis
Dum fugit instantem trepidans Ixione natum:
Decidit in præceps: & pondere corporis ornum
Ingentem fregit: suaq; induit ilia fractæ.
Vltor adest Phareus: saxumq; è monte reuulsum
Mittere conatur. mittentem stipite querno
Occupat Aegides: cubitiq; ingentia fregit
Ossa: nec ulterius dare corpus inutile leto
Aut uacat, aut curat: tergoq; Bianoris alti
Insilit, haud solito quenquam portare nisi ipsum:
Opposuitq; genu costis: prensamq; sinistra
Cæsariem retinens, uultum minitantiaq; ora
Robore nodoso, præduraq; tempora fregit.
Robore Nedymnum, iaculatoremq; Lycetum,
Sternit, & immissa protectum pectora barba
Hippason, & summis extantem Riphea syluis,
Tereaq;, hæmonijs qui prensos montibus ursos
Ferre domum uiuos, indignantesq; solebat.
Haud tulit utentem pugnæ successibus ultra
Thesea Demoleon: solidoq; reuellere dumo
Annosam pinum magno molimine tentat.
Quod quia non potuit: præfractã misit in hostem.
Sed procul à telo Theseus ueniente recessit
Pallados admonitu (credi sic ipse uolebat)
Non tamen arbor iners cecidit: nam Grantoris alti
Abscîdit iugulo pectus humerumq; sinistrum.
Armiger ille tui fuerat genitoris Achille:

Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor
Aeacidæ dederat pacis pignusq́;, fidemq;.
Hunc procul ut fœdo disiectum uulnere Peleus,
Vidit: et inferias iuuenum gratissime Grantor
Accipe ait: ualidoq́; in Demoleonta lacerto
Fraxineam misit mentis quoq; uiribus hastam.
Quæ laterum cratem perrupit: & ossibus hærens
Intremuit. trahit ille manu sine cuspide lignum:
Id quoq; uix sequitur: cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor uires animo dabat: æger in hostem
Erigitur: pedibusq́; uirum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galea, clypeoq́; sonanti:
Defensatq́; humeros: prætentaq́; sustinet arma.
Perq́; armos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat Phlegræon, & Hylen
Eminus: Hiphinoum collato marte Claninq;.
Additur his Dorylas: qui tempora tecta gerebat
Pelle lupi, sæuiq́; uicem præstantia teli
Cornua dura boum multo rubefacta cruore.
Huic ego (nam uires animus dabat) aspice dixi
Quantum concedant nostro tua cornua ferro:
Et iaculum torsi: quod cum uitare nequiret:
Opposuit dextram passuræ uulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus. fit clamor: at illum
Hærentem Peleus, & acerbo uulnere uictum
(Stabat enim propior) mediam ferit ense sub aluũ.
Prosiliit: terraq́; ferox sua uiscera traxit:
Tractaq́; calcauit: calcataq́; rupit: & illis
Crura quoq; impediit: & inani concidit aluo.
Nec te pugnantem tua Cyllare forma redemit:

(S i modo naturæ formam concedimus illi)
B arba erat incipiens: barbæ color aureus: aurea
E x humeris medios coma dependebat in armos:
G ratus in ore uigor: ceruix, humeriq́;, manusq́;,
P ectoraq́; artificum laudatis proxima signis:
E t quacunq; uir est. nec equi mendosa sub illo
D eteriorq́; uiro facies. da colla, caputq́;
C astore dignus erit: sic tergum sessile, sic sunt
P ectora celsa toris: totus pice nigrior atra:
C andida cauda tamē, color ē quoq; cruribus albus.
M ultæ illum petiere sua de gente: sed una
A bstulit Hylonome: qua nulla decentior inter
S emiferas altis habitauit fœmina syluis.
H æc & blanditijs, & amando, & amare fatendo,
C yllaron una tenet: cultus quoq; quantus in illis
E sse potest membris: ut sit coma pectine leuis:
V t modo rore maris modo se uiola'ue, rosa'ue
I mplicet: interdum candentia lilia gestet:
B isq́; die lapsis pagaseæ uertice syluæ
F ontibus ora lauet: bis flumine corpora tingat:
N ec nisi quæ deceant, electarumq́; ferarum
A ut humero, aut lateri prætendat uellera læuo.
P ar amor est illis: errant in montibus unà:
A ntra simul subeunt. et tum lapitheïa tecta
I ntrarant pariter: pariter fera bella gerebant.
A uthor in incerto est: iaculum de parte sinistra
V enit: & inferius quà collo pectora subsunt
C yllare te fixit. paruo cor uulnere læsum
C orpore cum toto post tela educta refrixit.
P rotinus Hylonome morientes excipit artus:

I mpositaq; manu uulnus fouet: oraq; ad ora
A dmouet: atq; animæ fugienti obsistere tentat.
V t uidet extinctum: dictis, quæ clamor ad aures
A rcuit ire meas, telo quod inhæserat illi
I ncubuit: moriensq; suum complexa maritum est.
A nte oculos stat & ille meos: qui sæua leonum
V inxerat inter se connexis uellera nodis
P heocomes, hominemq; simul protectus, equumq;
C odice qui misso, quem uix iuga bina mouerent
I uncta: Phonoleniden à summo uertice fregit.
F racta uolubilitas capitis latissima: perq; os
P erq; cauas nares, oculosq;, auresq;, cerebrum
M olle fluit: ueluti concretum uimine querno
L ac solet: ut'ue liquor rari sub pondere cribri
M anat: & exprimitur per densa foramina succus.
A st ego, dum parat hic armis nudare iacentem:
(Scit tuus hoc genitor) gladium spoliantis in ima
I lia demisi. Chthonius quoq;, Teleboasq;
E nse iacent nostro: ramum prior ille bifurcum
G esserat: hic iaculum. iaculo mihi uulnera fecit:
(Signa uides) apparet adhuc uetus inde cicatrix.
T unc ego debueram capienda ad pergama mitti:
T unc poteram magni si non superare, morari
H ectoris arma meis: illo sed tempore nullus,
A ut puer Hector erat: nunc me mea deficit ætas.
Quid tibi uictorem gemini Periphanta Pyreti?
A mpica quid referam? qui quadrupedantis Oecli
F ixit in aduerso cornum sine cuspide uultu.
V ecte Pelethronius Macareus in pectus adacto
S trauit Erigdupum: memini & uenabula condi

Inguine Nessei manibus coniecta Cymeli.
Nec tu credideris tantum cecinisse futura
Ampyaden Mopsum: Mopso iaculante biformis
Occubuit: frustráq; loqui tentauit Odites,
Ad mentum lingua, mentóq; ad guttura fixo.
Quinq; neci Cæneus dederat, Styphelúq;, Bromúq;,
Antimachúq;, Helimumq́;, securiferúq; Pyracmon.
Vulnera non memini: numerum, nomenq́; notaui.
Prouolat emathijs spolijs armatus Alæsi,
Quem dederat leto membris & corpore Latreus
Maximus: huic ætas inter iuuenemq́; senemq;:
Vis iuuenilis erat: uariabant tempora cani.
Qui clypeo, gladióq;, macedoniáq; sarissa
Conspicuus, faciemq́; obuersus in agmen utrunq;
Armáq; concussit: certumq́; equitauit in orbem:
Verbáq; tot fudit uacuas animosus in auras.
Et te Cæni feram? nam tu mihi fœmina semper,
Tu mihi Cænis eris: nec te natalis origo
Commonuit: mentemq́; subit quo præmia facto
Quáq; uiri falsam speciem mercede pararis.
Quid sis nata uide, uel quid sis passa: columq;
I cape cum calathis: & stamina pollice torque:
Bella relinque uiris. iactanti talia Cæneus
Extentum cursu missa latus eruit hasta,
Quà uir equo commissus erat. furit ille dolore:
Nudáq; Phylei iuuenis ferit ora sarissa.
Non secus hæc resilit, q̃ tecti à culmine grando:
Aut siquis paruo feriat caua tympana saxo.
Comminus aggreditur: laterìq; recondere duro
Luctatur gladium: gladio loca peruia non sunt.

H aud tamen effugies: medio iugulaberis ense:
Q uãdoqdem mucro est hebes, inqt: et in latus ensem
O bliquat: longaq; amplectitur ilia dextra.
P laga facit gemitus in corpore marmoris icti:
F ractaq; dissiliyt percusso lamina collo.
V t satis illæsos miranti præbuit artus:
N unc age ait Cæneus nostro tua corpora ferro
T entemus: capuloq; tenus demisit in armos
E nsem fatiferum: cæcumq; in uiscera mouit,
V ersauitq; manum: uulnusq; in uulnere fecit.
E cce ruunt uasto rapidi clamore bimembres:
T elaq; in hunc omnes unum mittuntq; feruntq;.
T ela retusa cadunt: manet imperfossus ab omni
I nq; cruentatus Cæneus Elateïus ictu,
F ecerat attonitos noua res: heu dedecus ingens
M onychus exclamat: populus superamur ab uno
V ixq; uiro. quanq̃ ille uir est: nos segnibus actis
Q uod fuit ille, sumus. quid mẽbra imania prosunt?
Q uid geminæ uires? & quod fortissima rerum
I n nobis duplex natura animalia iunxit?
N ec nos matre dea, nec nos Ixione natos
E sse reor: qui tantus erat, Iunonis ut altæ
S pem caperet: nos semimari superamur ab hoste.
S axa, trabesq; super, totosq; inuoluite montes:
V iuacemq; animam missis elidite syluis:
S ylua premat fauces: & erit pro uulnere pondus.
D ixit: & insanus deiectam uiribus austri
F orte trabem nactus ualidum coniecit in hostem:
E xemplumq; fuit: paruoq; in tempore nudus
A rboris Othrys erat: nec habebat Pelion umbras.

O brutus immani cumulo sub pondere Cæneus
A estuat arboreo: congestaq; robora duris
F ert humeris. sed enim postquam super ora, caputq;
C reuit onus: nec habet: quas ducat spiritus auras:
D eficit interdum modo se super aëra frustra
T ollere conatur: iactasq; euoluere syluas:
I nterdumq; mouet: ueluti quam cernimus (ecce)
A rdua si terræ quatiatur motibus Idæ.
E xitus in dubio est: alii sub inania corpus
T artara detrusum syluarum mole ferebant.
A bnuit Ampycides: medioq; ex aggere fuluis
V idit auem pennis liquidas exire sub auras.
Quæ mihi tunc primum, tunc est conspecta supremum.
H anc ubi lustrantem leni sua castra uolatu
M opsus: & ingenti circum clamore sonantem
A spexit: pariterq; animo est, oculisq; secutus:
O salue dixit lapithææ gloria gentis
M axime uir quondam, sed auis nunc unica, Cæneu.
C redita res authore suo est: dolor addidit iram:
O ppressumq; ægre tulimus tot ab hostibus unum:
N ec prius abstitimus ferro exercere dolorem:
Q uàm data pars leto: partem fuga, noxq; remouit.
H æc inter Lapithas & semihomines Centauros
P rælia Tlepolemus Pylio referente, dolorem
P ræteriti Alcidæ tacito non pertulit ore:
A tq; ait, Herculeæ mirum est obliuia laudis
A cta tibi senior: certe mihi sæpe referre
N ubigenas domitos à se pater esse solebat.
T ristis ad hæc Pylius. quid me meminisse malorum
C ogis? & obductos annis rescindere luctus?

I nq́; tuum genitorem odium, offensaśq; fateri?
I lle quidem maiora fide quoq; gessit: & orbem
I mpleuit meritis: quod mallem posse negare:
S ed neq; Deiphobum: nec Polydamanta, nec ipsum
H ectora laudamus: quis enim laudauerit hostem?
I lle tuus genitor Messenia mœnia quondam
S trauit: & immeritas urbes Elinq́;, Pylumq;
D iruit: inq́; meos ferrum, flammaśq; penates
I mpulit: utq́; alios taceam, quos ille peremit:
B is sex Neleidæ fuimus conspecta iuuentus:
B is sex herculeis ceciderunt, me minus uno.
V iribus atq; alios uinci potuisse ferendum est:
M ira Periclymeni mors est: cui posse figuras
S umere quas uellet, rursuśq; reponere sumptas,
N eptunus dederat, Nelei sanguinis author,
H ic ubi nequicquam est formas uariatus in omnes:
V ertitur in faciem uolucris: quæ fulmine curuis
F erre solet pedibus diuûm gratissima regi.
V iribus usus auis pennis, rostróq; redunco
H amatisq́; uiri laniauerat unguibus ora.
T endit in hanc nimium certos Tirynthius arcus:
A tq; inter nubes sublimia membra ferentem,
P endentemq́; ferit lateri quà iungitur ala:
N ec graue uulnus erat: sed rupti uulnere nerui
D eficiunt: motumq́; negant, uiresq́; uolandi.
D ecidit in terram non concipientibus auras
I nfirmis pennis: & quæ leuis hæserat alæ
C orporis affixi pressa est grauitate sagitta:
P erq́; latus summum iugulo est exacta sinistro.
N um uideor debere tui præconia rebus

Herculis o' Rhodiæ ductor pulcherrime classis?
Ne tamen ulterius q̃ fortia facta silendo
Vlciscar fratres: solida est mihi gratia tecum.
Hæc postq̃ dulci Neleïus edidit ore:
A' sermone senis repetito munere bacchi
Surrexere toris: nox est data cætera somno.
At deus æquoreas qui cuspide temperat undas,
In uolucrem corpus nati phaëtontida uersum
Mente dolet patria: sæuum'q; perosus Achillem
Exercet memores plus q̃ ciuiliter, iras.
Iam'q; fere` tracto duo per quinquennia bello
Talibus intonsum compellat Smynthea dictis.
O mihi de fratris longe gratissime natis,
Irrita qui mecum posuisti mœnia Troiæ:
Ecquid, ubi has iam iam casuras aspicis arces,
Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
Millia cæsa doles? ecquid (ne persequar omnes)
Hectoris umbra subit circum` sua pergama tracti?
Cum tamen ille ferox, bello'q; cruentior ipso
Viuit adhuc operis nostri populator Achilles.
Det mihi se: faxo triplici quid cuspide possim
Sentiat. at quoniam concurrere comminus hosti
Non datur: occulta nec opinum perde sagitta.
Annuit: atq; animo pariter patruiq;, suoq;,
Delius indulgens nebula uelatus in agmen
Peruenit iliacum: media'q; in cæde uirorum
Rara per ignotos spargentem cernit achiuos
Tela Parin: fassus'q; deum, quid spicula perdis
Sanguine plebis ait? siqua est tibi cura tuorum:
Vertere in Aeaciden: cæsos'q; ulciscere fratres.

Dixit: & ostendens sternentem troica ferro
Corpora Peliden, arcus obuertit in illum:
Certaq; letifera direxit spicula dextra.
Quo Priamus gaudere senex post Hectora posset,
Hoc fuit: ille igitur tantorum uictor Achille
Victus es a` timido graiæ raptore maritæ.
At si fœmineo fuerat tibi marte cadendum:
Thermodontiaca malles cecidisse bipenni.
Iam timor ille Phrygum, decus, & tutela pelasgi
Nominis Aeacides, caput insuperabile bello,
Arserat: armarat deus idem, idemq; cremarat.
Iam cinis est: & de tam magno restat Achille
Nescio quid, paruam quod non bene cõpleat urnã.
At uiuit, totum quæ gloria compleat orbem.
Hæc illi mensura uiro respondet: & hæc est
Par tibi pelide: nec inania tartara sentit.
Ipse etiam, ut cuius fuerit cognoscere posses:
Bella mouet clypeus: deq; armis arma feruntur.
Non ea Tydides, non audet Oïleus Aiax,
Non minor Atrides non bello maior, & æuo,
Poscere: non alij. soli Telamone creato
Laërtæq; fuit, tantæ fiducia laudis.
A` se Tantalides onus, inuidiamq; remouit:
Argolicosq; duces medijs considere castris
Iussit: & arbitrium litis traiecit in omnes.

c

Onsedere duces, & uulgi stante corona
Surgit ad hos clypei dominus septemplicis Aiax:
Vtq; erat impatiens iræ, sigëia toruo
Littora respexit classemq; in littore, uultu:
Intendensq; manus, agimus prò Iuppiter, inquit
Ante rates causam: & mecum confertur Vlysses.
At non hectoreis dubitauit cedere flammis:
Quas ego sustinui: quas hac à classe fugaui.
Tutius est igitur fictis contendere uerbis,
Quàm pugnare manu. sed nec mihi dicere promptũ,
Nec facere est isti: quantumq; ego marte feroci,
Inq; acie ualeo: tantum ualet iste loquendo.
Nec memoranda tamen uobis mea facta Pelasgi
Esse reor (uidistis enim) sua narret Vlysses:
Quæ sine teste gerit: quorum nox conscia sola est.
Præmia magna peti fateor: sed demit honorem
Aemulus Aiaci. non est tenuisse superbum
(Sit licet hoc ingens) quicquid sperauit Vlysses.
Iste tulit pretium iam nunc certaminis huius:
Quod cum uictus erit, mecum certasse feretur.
Atq; ego si Virtus in me dubitabilis esset:
Nobilitate potens essem Telamone creatus:
Mœnia qui forti troiana sub hercule cepit:
Littoraq; intrauit pagasæa colcha carina.

Aeacus huic pater est: qui iura silentibus illic
Reddit, ubi Aeolidē saxum graue Sisyphon urget.
Aeacon agnoscit summus, prolem'q; fatetur
Iuppiter esse suam sic à Ioue tertius Aiax.
Nec tamen hæc series in causam prosit Achiui:
Si mihi cum magno non est communis Achille.
Frater erat: fraterna peto. quid sanguine cretus
Sisyphio, furtis'q;, & fraude simillimus illi,
Inseris æacidis alienæ nomina gentis?
An q in arma prior, nullo'q; sub indice ueni,
Arma neganda mihi? potior'q; uidebitur illis,
Vltima qui cœpit: detrectauit'q; furore
Militiam ficto: donec solertior isto,
Et sibi inutilior, timidi commenta retexit
Naupliades animi: uitata'q; traxit ad arma.
Optima nunc sumat, qui sumere noluit ulla:
Nos inhonorati, & donis patruelibus orbi,
Obtulimus quia nos ad prima pericula simus.
Atq; utinam, aut uerus furor ille, aut creditus esset:
Nec comes hic phrygias unquam uenisset ad arces
Hortator scelerum. non te Pœantia proles
Expositum Lemnos nostro cum crimine haberet.
Qui nūc ut (memorant) syluestribus abditus antris,
Saxa moues gemitu: laërtiadæ'q; precaris
Quæ meruit: quæ (si dij sunt) non uana precaris.
Et nunc ille eadem nobis iuratus in arma
(Heu pars una ducum) quo successore sagittæ
Herculis utuntur: fractus morbo'q;, fame'q;
Velatur'q;, alitur'q; auibus: uolucres'q; petendo
Debita troianis exercet spicula fatis.

I lle tamen uiuit: quia non comitatur Vlyssem.
V ellet & infelix Palamedes esse relictus:
V iueret: aut certe letum sine crimine haberet.
Q uem, male conuicti nimium memor iste furoris,
P rodere rem danaam finxit: fictum'q; probauit
C rimen: & ostendit quod iam praefoderat aurum.
E rgo aut exilio uires subduxit achiuis,
A ut nece: sic pugnat, sic est metuendus Vlysses.
Q ui licet eloquio fidum quoq; Nestora uincat:
H aud tamen efficiet desertum ut Nestora crimen
E sse rear nullum: qui cum imploraret Vlyssem
V ulnere tardus equi, fessus'q; senilibus annis:
P roditus à socio est non haec mihi crimina fingi,
S cit bene Tydides: qui nomine saepe uocatum
C orripuit: trepido'q; fugam exprobrauit amico.
A spiciunt oculis superi mortalia iustis.
E n eget auxilio, qui non tulit: ut'q; reliquit,
S ic linquendus erat: legem sibi dixerat ipse.
C onclamat socios: adsum: uideo'q; trementem
P allentem'q; metu, & trepidantem morte futura.
O pposui molem clypei: texi'q; iacentem:
S eruaui'q; animam (minimum est hoc laudis) inertē.
S i perstas certare: locum redeamus ad illum:
R edde hostes, uulnus'q; tuum, solitum'q; timorem:
P ost clypeum'q; late: & mecum contende sub illo.
A t postq̄ eripui: cui standi uulnera uires
N on dederant, nullo tardatus uulnere fugit.
H ector adest: secum'q; deos in praelia ducit:
Q ua'q; ruit, non tu tantum terreris Vlysse,
S ed fortes etiam: tantum trahit ille timoris.

H unc ego sanguineæ successu cædis ouantem
E minus ingenti resupinum pondere fudi.
H unc ego poscentem cum quo concurreret, unus
S ustinui: sortem'q; meam uouistis Achiui:
E t uestræ ualuere preces. si quæritis huius
F ortunam pugnæ: non sum superatus ab illo.
E cce ferunt troës ferrum'q;, ignes'q;, Iouemq;
I n danaas classes: ubi tunc facundus Vlysses?
N empe ego mille meo protexi pectore puppes
S pem uestri reditus. date pro tot nauibus arma.
Q uod si uera licet mihi dicere: quæritur istis,
Q uàm mihi maior honos: cõiũcta'q; gloria nostra ẽ:
A tq; Aiax armis, non Aiaci arma petuntur.
C onferat his Ithacus Rhesum, imbellem'q; Dolona,
P riamiden'q; Helenum rapta cum Pallade captum.
L uce nihil gestum, nihil est Diomede remoto.
S i semel ista datis meritis tam uilibus arma:
D iuidite: & pars sit maior Diomedis in illis.
Q uo tamen hæc Ithaco? q clàm, qui semper inermis
R em gerit: & furtis incautum decipit hostem.
I pse nitor galeæ claro radiantis ab auro
I nsidias prodet: manifestabit'q; latentem.
S ed neq; Dulichius sub Achillis casside uertex
P ondera tanta feret: nec non onerosa, grauis q;
P elias hasta potest imbellibus esse lacertis.
N ec clypeus uasti cælatus imagine mundi
C onueniet timidæ, natæ'q; ad furta sinistræ.
D ebilitaturum quid te petis improbe munus?
Q uod tibi si populi donauerit error Achiui:
C ur spolieris erit: non cur metuaris ab hoste.

Et fuga, qua sola cunctos timidissime uincis:
Tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
Adde quod iste tuus tam raro prælia passus
Integer est clypeus: nostro, qui tela ferendo
Mille patet plagis, nouus est successor habendus.
Deniq; quid uerbis opus est? spectemur agendo.
Arma uiri fortis medios mittantur in hostes:
Inde iubete peti: & referentem ornate relatis.
Finierat Telamone satus: uulgiq; secutum
Vltima murmur erat. donec Laërtius heros
Astitit: atq; oculos paulum tellure moratos
Sustulit ad proceres: expectatoq; resoluit
Ora sono: neq; abest facundis gratia dictis.
Si mea cum uestris ualuissent uota Pelasgi:
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres:
Tuq; tuis armis, nos te poteremur Achille.
Quem quoniam non æqua mihi, uobisq; negarunt
Fata (manuq; simul ueluti lachrymantia tersit
Lumina) quis magno melius succedet Achilli?
Quàm per quem magnus Danais successit Achilles?
Huic modo ne prosit, quod ut est, hebes esse uidetur:
Néue mihi noceat, quod uobis semper achiui
Profuit ingenium: meaq; hæc facundia, siqua est,
Quæ nunc pro domino, pro uobis sæpe locuta est,
Inuidia careat: bona nec sua quisq; recuset.
Nam genus, & proauos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra uoco. sed enim quia rettulit Aiax
Esse Iouis pronepos: nostri quoq; sanguinis author
Iuppiter est: totidemq; gradus distamus ab illo.
Nam mihi Laërtes pater est, Arcesius illi

I uppiter huic: neq; in his quisq̃ damnatus, et exul.
E st quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
A ltera nobilitas: deus est in utroq; parente.
S ed neq; materno ꝙ sum generosior ortu:
N ec mihi ꝙ pater est fraterni sanguinis insons:
P roposita arma peto: meritis expendite causam,
D ummodo quod fratres Telamon, Peleus'q; fuerũt,
A iacis meritum non sit: nec sanguinis ordo,
S ed uirtutis honor spolijs quæratur in istis.
A ut si proximitas, primus'q; requiritur hæres:
E st genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
Q uis locus Aiaci? Phthiam hæc Scyron'ue ferantur.
N ec minus est isto Teucer patruelis Achilli:
N on petit ille tamen. num si petat, auferat illa?
E rgo operum quoniam nudum certamen habetur:
P lura quidem feci q̃ quæ comprendere dictis
I n promptu mihi sit: rerum tamen ordine ducar.
P ræscia uenturi genitrix Nereïa leti
D issimulat cultu natum: et deceperat omnes,
I n quibus Aiacem, sumptæ fallacia uestis.
A rma ego fœmineis animum motura uirilem
M ercibus inserui: neq; adhuc proiecerat Heros
V irgineos habitus: cum parmam, hastam'q; tenenti
N ate dea dixi: tibi se peritura reseruant
P ergama: quid dubitas ingentem euertere Troiam?
I nieci'q; manum: fortem'q; ad fortia misi.
E rgo opera illius, mea sunt: ego Telephon hasta
P ugnantem domui: uictum, orantem'q; refeci.
Q uod Thebæ cecidere, meum est: me credite Lesbon,
M e Tenedon, Chrysen'q;, et Cillan Apollinis urbes,

Et Syron cepisse: mea concussa putate
Procubuisse solo Lyrnessia moenia dextra.
Vtq; alios taceam, qui sæuum perdere posset,
Hectora nempe dedi: per me iacet inclytus Hector.
Illis hæc armis, quibus est inuentus Achilles,
Arma peto: uiuo dederam: post fata reposco.
Vt dolor unius danaos peruenit ad omnes:
Aulidaq; Euboicam complerunt mille carinæ:
Expectata diu, nulla aut contraria classi
Flamina erant: duræq; iubent Agamenona sortes
Immeritam sæuæ natam mactare Dianæ.
Denegat hoc genitor: diuisq; irascitur ipsis:
Atq; in rege tamen, pater est. ego mite parentis
Ingenium uerbis ad publica commoda uerti.
Nunc equidem fateor: fassoq; ignoscat Atrides:
Difficilem tenui sub iniquo iudice causam.
Hunc tamen utilitas populi, fraterq;, datiq;
Summa mouet sceptri: laudē ut cū sanguine pēset.
Mittor & ad matrem: quæ non hortanda, sed astu
Decipienda fuit: quo si Telamonius isset:
Orba suis essent etiam nunc lintea uentis.
Mittor & iliacas audax orator ad arces:
Visaq; & intrata est altæ mihi curia Troiæ:
Plenaq; adhuc erat illa uiris: interritus egi
Quam mihi mandarat communis græcia causam:
Accusoq; Parim: prædamq;, Helenam reposco:
Et moueo Priamum: Priamoq; Antenora iunctum.
At Paris, & fratres, et qui rapuere sub illo,
Vix tenuere manus (scis hæc Menelaë) nefandas:
Primaq; lux nostri tecum fuit illa pericli.

L ongæ referre mora est, quæ consilióq;, manuq;
V tiliter feci spatiosi tempore belli.
P ost acies primas, urbis se mœnibus hostes
C ontinuere diu: nec aperti copia martis
V lla fuit: decimo demum pugnauimus anno.
Q uid facis interea, qui nil nisi prælia nosti?
Q uis tuus usus erat? nam si mea facta requiris:
H ostibus insidior: fossas munimine cingo:
C onsolor socios: ut longi tædia belli
M ente ferant placida: doceo quò simus alendi,
A rmandíq; modo. mittor quò postulat usus.
E cce Iouis monitu deceptus imagine somni
R ex iubet incepti curam dimittere belli.
I lle potest authore suam defendere uocem:
N on sinat hoc Aiax: delendáq; pergama poscat:
Q uódq; potest, pugnet. cur non remoratur ituros?
C ur non arma capit? det quod uaga turba sequatur.
N on erat hoc nimium, nunquam nisi magna loquenti.
Q uid, quod & ipse fugit? uidi: puduitq; uidere:
C um tu terga dares: inhonestáq; uela parares.
N ec mora, quid facitis? quæ uos dementia, dixi,
C oncitat ò socij captam dimittere Troiam?
Q uid'ue domum fertis decimo nisi dedecus anno?
T alibus atq; alijs, in quæ dolor ipse disertum
F ecerat: auersos profuga de classe reduxi.
C onuocat Atrides socios terrore pauentes:
N ec Telamoniades etiam nunc hiscere quicquam
A udet: & ausus erat reges incessere dictis
T hersites, etiam per me haud impune proteruus.
E rigor: & trepidos ciues exhortor in hostem:

A missam'q; mea uirtutem uoce reposco.
T empore ab hoc quodcunq; potest fecisse uideri
F ortiter iste: meum est: qui dantem terga retraxi.
D eniq; de danais quis te laudat' ue petit' ue?
A t sua Tydides mecum communicat acta:
M e probat: & socio semper confidit Vlysse.
E st aliquid de tot graiorum millibus, unum
A' Diomede legi. nec me sors ire iubebat:
S ed tamen & spreto noctis'q;, hostis'q; periclo
A usum eadem quæ nos, phrygia de gente Dolona
I nterimo: non ante tamen, quàm cuncta coëgi
P rodere: & edidici quid perfida Troia pararet.
O mnia cognoram: nec quid specularer habebam:
E t iam promissa poteram cum laude reuerti:
H aud contentus eo, petij tentoria Rhesi:
I n'q; suis ipsum castris, comites'q; peremi:
A tq; ita captiuo uictor, uotis'q; potitus,
I ngredior curru lætos imitante triumphos.
C uius equos pretium pro nocte poposcerat hostis:
A rma negate mihi: fuerit'q; benignior Aiax.
Q uid Lycij referam Sarpedonis agmina ferro
D euastata meo? cum multo sanguine fudi
C œranon, Iphitiden'q;, Alastora'q;, Chromium'q;,
A lcandrum'q;, Halium'q;, Noëmona'q;, Pritanim'q;,
E xitio'q; dedi cum Chersidamante Thoona,
E t Charopem, fatis'q; immitibus Ennomon actum,
Q ui'q; minus celebres nostra sub mœnibus urbis
P rocubuere manu. sunt & mihi uulnera ciues
I pso pulchra loco: nec uanis credite uerbis.
A spicite en (uestem'q; manu diduxit) & hæc sunt

Pectora semper, ait, uestris exercita rebus.
At nihil impendit per tot Telamonius annos
Sanguinis in socios: & habet sine uulnere corpus.
Quid tamen hoc refert: si se pro classe pelasga
Arma tulisse refert contra troasq; Iouemq;?
Confiteorq; tulit: neq; enim bene facta maligne
Detrectare meum est: modo ne communia solus
Occupet: atq; aliquem uobis quoq; reddat honorem.
Reppulit actorides sub imagine tutus Achillis
Troas ab arsuris cum defensore carinis.
Ausum etiam hectoreis solum concurrere telis
Se putat, oblitus regisq;, ducisq;, meiq;,
Nonus in officio, & prælatus munere sortis.
Sed tamen euentus uestræ fortissime pugnæ
Quis fuit? Hector abit uiolatus uulnere nullo.
Me miserum quanto cogor meminisse dolore
Temporis illius: quo graium murus Achilles
Procubuit: nec me lachrymæ, luctusq;, timorq;,
Tardarunt: quin corpus humo sublime referrem
His humeris: his inq̃ humeris, ego corpus Achillis
Et simul arma tuli: quæ nunc quoq; ferre laboro.
Sunt mihi quæ ualeant in talia pondera uires:
Est animus certe uestros sensurus honores.
Scilicet icirco pro nato cœrula mater
Ambitiosa suo fuit: ut cœlestia dona
Artis opus tantæ, rudis & sine pectore miles
Indueret? neq; enim clypei cælamina norit,
Oceanum, & terras, cumq; alto sydera cœlo,
Pleïadasq;, Hyadasq;, immunemq; æquoris Arcton,
Diuersasq; urbes, nitidumq; Orionis ensem.

P ostulat, ut capiat quae non intelligit arma.
Quid? q me duri fugientem munera belli
A rguit incepto serum accessisse labori?
N ec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
S i simulasse uocas crimen: simulauimus ambo.
S i mora pro culpa est: ego sum maturior illo.
M e pia detinuit coniux: pia mater Achillem:
P rimaq́; sunt illis data tempora: caetera uobis.
H aud timeam, si iam nequeam defendere crimen
C um tanto commune uiro. deprensus Vlyssis
I ngenio tamen ille: at non Aiacis Vlysses.
N e'ue in me stolidae conuitia fundere linguae
A dmiremur eum: uobis quoq; digna pudore
O bijcit. an falso Palamedem crimine turpe est
A ccusasse mihi? uobis damnasse decorum?
S ed neq; Naupliades facinus defendere tantum
T amq́; patens ualuit: nec uos audistis in illo
C rimina: uidistis: pretioq́; obiecta patebant.
N ec Paeantiaden, q habet uulcania Lemnos
E sse reus merui: factum defendite uestrum:
(Consensistis enim) nec me suasisse negabo:
V t se subtraheret belliq́; uiaeq; labori:
T entaretq́; feros requie lenire dolores.
P aruit: & uiuit. non haec sententia tantum
F ida, sed & felix cum sit, facit esse fidelem.
Q uem quoniam uates delenda ad pergama poscunt:
N e mandate mihi: melius Telamonius ibit:
E loquioq́; uirum morbis, iraq́; furentem
M olliet: aut aliqua perducet callidus arte.
A nte retro Simois fluet: et sine frondibus Ide

S tabit: & auxilium promittet achaïa troiæ:
Quàm cessante meo pro uestris pectore rebus
A iacis stolidi danais solertia prosit.
S is licet infestus socijs, regiq́;, mihiq;
D ure philoctete: licet execrere, meumq;
D euoueas sine fine caput: cupiasq́; dolenti
M e tibi forte dari: nostrumq́; haurire cruorem
V tq́; tui mihi, sic fiat tibi copia nostri.
T e tamen aggrediar: mecumq́; reducere nitar.
T amq́; tuis potiar (faueat fortuna) sagittis:
Quàm sum dardanio, quem cepi, uate potitus.
Quàm responsa deûm, troianaq́; fata retexi:
Quàm rapui phrygiæ signum penetrale Mineruæ
H ostibus è medijs: & se mihi comparat Aiax.
N empe capi Troiam prohibebant fata sine illo:
F ortis ubi est Aiax? ubi sunt ingentia magni
V erba uiri? cur hic metuit? cur audet Vlysses
I re per excubias? & se committere nocti?
P erq́; feros enses, non tantum mœnia Troiæ,
V erum etiam summas arces intrare? suaq;
E ripere æde deam? raptamq́; afferre per hostes?
Quæ nisi fecissem: frustra Telamone creatus
G estasset læua taurorum tergora septem.
I lla nocte mihi Troiæ uictoria parta est:
P ergama tunc uici: cum uinci posse coëgi.
D esine Tydiden uultuq;, & murmure nobis
O stentare meum: pars est sua laudis in illo.
N ec tu, cum socia clypeum pro classe tenebas:
S olus eras: tibi turba comes, mihi contigit unus.
Qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem

Esse:nec indomitæ deberi præmia dextræ:
Ipse quoq; hæc peteret:peteret moderatior Aiax,
Eurypylusq́; ferox, claroq́; Andremone natus:
Nec minus Idomeneus, patriaq́; creatus eadem
Meriones:peteret maioris frater Atridæ.
Quippe manu fortes, nec sunt tibi marte secundi:
Consilijs cessere meis. tibi dextera bello
Vtilis:ingenium est, quod eget moderamine nostro.
Tu uires sine mente geris:mihi cura futuri est.
Tu pugnare potes:pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides. tu tantum corpore prodes:
Nos animo:q̃toq; ratem qui temperat, anteit
Remigis officium:q̃to dux milite maior:
Tantum ego te supero. nec non in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu:uigor omnis in illis.
At uos ò proceres uigili date præmia uestro:
Proq́; tot annorum curis, quas anxius egi,
Hunc titulum meritis pensandum reddite nostris.
Iam labor in fine est:obstantia fata remoui:
Altaq́; posse capi faciendo pergama cepi.
Per spes nunc socias, casuraq́; mœnia troum,
Perq́; deos oro, quos hosti nuper ademi:
Per siquid superest, quod sit sapienter agendum:
Siquid adhuc audax, ex præcipitiq́; petendum est:
Si Troiæ fatis aliquid restare putatis:
Este mei memores:aut si mihi non datis arma:
Huic date:& ostendit signum fatale Mineruæ.
Mota manus procerum est:et quid facundia posset,
Re patuit:fortisq́; uiri tulit arma disertus.
Hectora qui solus, qui ferrum, ignesq́;, Iouemq;

Sustinuit toties: unam non sustinet iram:
Inuictumq́; uirum uicit dolor. arripit ensem:
Et meus hic certe est: an et hunc sibi poscit Vlysses?
Hoc ait utendum est in me mihi: quiq́; cruore
Saepe Phrygum maduit: domini nũc caede madebit:
Ne quisq̃ Aiacem possit superare, nisi Aiax.
Dixit: & in pectus tum demum uulnera passum
Qua patuit ferro, letalem condidit ensem.
Nec ualuere manus infixum educere telum:
Expulit ipse cruor: rubefactaq́; sanguine tellus
Purpureum uiridi genuit de caespite florem:
Qui prius Oebalio fuerat de uulnere natus.
Littera communis medijs pueroq́;, uiroq;
Inscripta est folijs, haec nominis, illa querelae.
Victor ad Hypsipyles patriam, clariq́; Thoantis
Et ueterum terras infames caede uirorum,
Vela dat: ut referat Tirynthia tela sagittas.
Quae postq̃ ad graios domino comitante reuexit:
Impositaestq́; fero tandem manus ultima bello:
Troia simul, Priamusq́; cadunt. Priameïa coniux
Perdidit infelix hominis post omnia formam:
Externasq́; nouo latratu terruit auras.
Longus in angustum qua clauditur hellespontus:
Ilion ardebat: neq; adhuc consederat ignis:
Exiguumq; senis Priami Iouis ara cruorem
Combiberat: tractisq́; comis antistita Phoebi
Non profecturas tendebat ad aethera palmas.
Dardanidas matres patriorum signa deorum
Dum licet amplexas, succensaq́; templa tenentes
Inuidiosa trahunt uictores praemia Graij.

Mittitur Astyanax illis de turribus: unde
Pugnantem pro se, proauitaq; regna tuentem
Sæpe uidere patrem monstratum à matre solebat.
Iamq; uiam suadet boreas, flatuq; secundo
Carbasa mota sonant: iubet uti nauita uentis.
Troia uale, rapimur, clamant: dant oscula terræ
Troades: & patriæ fumantia tecta relinquunt.
Vltima conscendit classem (miserabile uisu)
In medijs Hecube natorum inuenta sepulchris.
Prensantem tumulos, atq; ossibus oscula dantem
Dulichiæ traxere manus: tamen unius hausit,
Inq; sinu cineres secum tulit Hectoris haustos.
Hectoris in tumulo canum de uertice crinem
Inferias inopes, crinem, lachrymasq; reliquit.
Est, ubi Troia fuit, phrygiæ contraria tellus
Bistonijs habitata uiris. Polymestoris illic
Regia diues erat: cui te commisit alendum
Clàm Polydore pater: phrygijsq; remouit ab armis.
Consilium sapiens: sceleris nisi præmia, magnas
Adiecisset opes, animi irritamen auari.
Vt cecidit fortuna Phrygum: capit impius ensem
Rex thracum: iuguloq; sui demisit alumni:
Et tanq̃ tolli cum corpore crimina possent:
Exanimem scopulo subiectas misit in undas.
Littore threicio classem religarat Atrides:
Dum mare pacatum, dum uentus amicior esset.
Hic subito, q̃tus cum uiueret, esse solebat
Exit humo late rupta: similisq; minanti
Temporis illius uultum referebat Achilles:
Quo ferus iniusto petijt Agamemnona ferro.

Immemoreſq́; mei diſceditis inquit Achiui?
Obrutaq́; eſt mecum uirtutis gratia noſtræ?
Ne facite: utq́; meum nō ſit ſine honore ſepulchrū:
Placet Achilleos mactata Polyxena manes.
Dixit: & immiti ſocijs parentibus umbræ
Rapta ſinu matris, quam iam propè ſola fouebat:
Fortis, & infelix, & pluſq̃ fœmina uirgo
Ducitur ad tumulum: diroq́; fit hoſtia buſto.
Quæ memor ipſa ſui, poſtq̃ crudelibus aris
Admota eſt: ſenſitq́; ſibi fera ſacra parari:
Vtq́; Neoptolemum ſtantem, ferrumq́; tenentem,
Vtq́; ſuo uidit figentem lumina uultu:
Vtere iandudum generoſo ſanguine dixit:
Mulla mora eſt: aut tu iugulo, uel pectore telum
Conde meo: iugulumq́;, ſimul, pectuſq́; retexit.
Salicet haud ulli ſeruire Polyxena uellem.
Haud per tale ſacrum numen placabitis ullum.
Mors tantum uellem matrem mea fallere poſſet:
Mater obeſt: minuitq́; necis mihi gaudia: quamuis
Non mea mors illi, uerum ſua uita gemenda eſt.
Vos modo, ne ſtygios adeam non libera manes:
Eſte procul: ſi iuſta peto: tactuq́; uiriles
Virgineo remouete manus. acceptior illi,
Quiſquis is eſt, quem cæde mea placare paratis:
Liber erit ſanguis. ſiquos tamen ultima noſtri
Verba mouent oris: Priami uos filia regis
Nunc captiua rogat, genitrici corpus inemptum
Reddite: néue auro redimat ius triſte ſepulcri:
Sed lachrymis. tunc cū poterat redimebat & auro.
Dixerat: at populus lachrymas, quas illa tenebat,

Non tenet: ipse etiam flens, inuitusq́; sacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa super terram defecto poplite labens,
Pertulit intrepidos ad fata nouissima uultus.
Tunc quoq; cura fuit partes uelare tegendas:
Cum caderet: castiq́; decus seruare pudoris.
Troades excipiunt: deploratosq́; recensent
Priamidas: & quid dederit domus una cruoris.
Teq́; gemunt uirgo, teq́; ò modo regia coniux,
Regia dicta parens, asiæ florentis imago,
Nunc etiam prædæ mala sors: quam uictor Vlysses
Esse suam nollet: nisi q tamen Hectora partu
Ediderat: dominum matri uix repperit Hector.
Quæ corpus complexa animæ tam fortis inane,
Quas toties patriæ dederat natisq́;, uiroq́;,
Huic quoq; dat lachrymas: lachrymas ĩ uulnere fun(dit:
Osculaq́; ore tegit: cõsuetaq́; pectora plãgit:
Canitiemq́; suam concreto in sanguine uerrens,
Plura quidem, sed & hæc laniato pectore dixit.
Nata tuæ (quid enim superest?) dolor ultime matris
Nata iaces: uideoq́; meum tua uulnera pectus.
Et ne perdiderim quenq̃ sine cæde meorum:
Tu quoq; uulnus habes: at te quia fœmina, rebar
À ferro tutam: cecidisti & fœmina ferro.
Totq́; tuos idem fratres: te perdidit idem
Exitium Troiæ, nostriq́; orbator Achilles.
At postq̃ cecidit Paridis, Phœbiq́; sagittis:
Nunc certe dixi, non est metuendus Achilles.
Nunc quoq; mi metuendus erat: cinis ipse sepulti
In genus hoc sæuit: tumulo quoq; sensimus hostem.

A eacide fœcunda fuit. iacet Ilion ingens:
E uentu'q; graui finita est publica clades.
S ed finita tamen, soli mihi pergama restant:
I n cursu'q; meus dolor est. modo maxima rerum
T ot generis, natis'q; potens, nuribus'q;, uiroq;,
N unc trahor exul, inops, tumulis auulsa meorum,
P enelopæ munus. quæ me data pensa trahentem
M atribus ostendens Ithacis, hæc Hectoris illa est
C lara parens, hæc est dicet Priameïa coniux.
P ost'q; tot amissos tu nunc, quæ sola leuabas
M aternos luctus, hostilia busta piasti.
I nferias hosti peperi. quò ferrea resto?
Q uid'ue moror? quo me seruas annosa senectus?
Q uo dij crudeles, nisi uti noua funera cernam,
V iuacem differtis anum? quis posse putaret
F elicem Priamum post diruta pergama dici?
F elix morte sua est: nec te mea nata peremptam
A spicit: & uitam pariter, regnum'q; reliquit.
A t puto funeribus dotabere regia uirgo:
C ondetur'q; tuum monimentis corpus auitis.
N on hæc est fortuna domus: tibi munera matris
C ontingent fletus, peregrinæ'q; haustus arenæ.
O mnia perdidimus: superest cur uiuere tempus
I n breue sustineam, proles gratissima matri
N unc solus, quondam minimus de stirpe uirili
H as datus Ismario regi Polydorus in oras.
Q uid moror interea crudelia uulnera lymphis
A bluere? & sparsos immitti sanguine uultus?
D ixit: & ad littus passu procedit anili
A lbentes lacerata comas. date Troades urnam

D ixerat infelix: liquidas hauriret ut undas.
A spicit eiectum Polydori in littore corpus:
F actaq́; threicijs ingentia uulnera telis.
T roades exclamant: obmutuit illa dolore:
E t pariter uocem, lachrymasq́; introrsus obortas
D euorat ipse dolor: duroq́; simillima saxo
T orpet: & aduersa figit modo lumina terra:
I nterdum toruos sustollit ad æthera uultus:
N unc positi spectat uultum, nunc uulnera nati,
V ulnera præcipue: seq́; armat, et instruit ira.
Q ua simul exarsit: tanq̃ regina maneret:
V lisci statuit: pœnæq́; in imagine tota est.
V tq́; furit catulo lactente orbata Leæna:
S ignaq́; nacta pedum sequtur, quẽ non uidet, hostem.
S ic Hecube, postq̃ cum luctu miscuit iram:
N on oblita animorum, annorum oblita suorum,
V adit ad artificem diræ Polymestora cædis:
C olloquiumq́; petit: nam se monstrare relictum
V elle latens illi quod nato redderet aurum.
C redidit Odrysius: prædæq́; assuetus amore,
I n secreta uenit: tum blando callidus ore
T olle moras Hecube dixit: da munera nato:
O mne fore illius quod das, quod & ante dedisti
P er superos iuro. spectat truculenta loquentem,
F alsaq́; iurantem: tumidaq́; exæstuat ira.
A tq́; ita correpto, captiuarum agmina matrum
I nuocat: & digitos in perfida lumina condit:
E xpellitq́; genis oculos: facit ira ualentem.
I mmergitq́; manus: fœdataq́; sanguine sonti
N on lumen (neq; enim superest) loca luminis haurit.

Clade sui thracum gens irritata tyranni
Troada telorum, lapidumq́; incessere iactu
Coepit: at haec missum rauco cum murmure saxum
Morsibus insequitur: rictuq́; in uerba parato
Latrauit conata loqui· locus extat: & ex re
Nomen habet: ueterumq́; diu memor illa malorum,
Tum quoq; Sithonios ululauit mœsta per agros.
Illius Troasq́; suos, hostesq́; pelasgos,
Illius fortuna deos quoq; mouerat omnes:
Sic omnes, ut & ipsa Iouis coniuxq́; sororq;,
Euentus Hecubam meruisse negauerit illos·
Non uacat Auroræ, quãquã isdem fauerat armis:
Cladibus, & casu Troiæq;, Hecubæq; moueri·
Cura deam propior, luctusq́; domesticus angit,
Memnonis amissi: phrygijs quem luthea campis,
Vidit Achillea pereuntem cuspide mater·
Vidit: & ille color, quo matutina rubescunt
Tempora: palluerat: latuitq́; in nubibus æther·
At non impositos supremis ignibus artus
Sustinuit spectare parens: sed crine soluto,
Sicut erat, magni genibus procumbere non est
Dedignata Iouis: lachrymisq́; has addere uoces·
Omnibus inferior, quas sustinet aureus æther,
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbem)
Diua tamen, ueni: non ut delubra, diesq;
Des mihi sacrificos, caliturasq́; ignibus aras:
Si tamen aspicias quantum tibi fœmina præstem:
Tum cum luce noua noctis confinia seruo:
Præmia danda putes· sed non ea cura: neq; hic est
Nunc status Auroræ: meritos ut poscat honores·

M emnonis orba mei, uenio: qui fortia frustra
P ro patruo tulit arma suo: primisq; sub annis
O ccidit a' forti (sic dij uoluistis) Achille.
D a precor huic aliquem solatia mortis honorem
S umme deûm rector: maternaq; uulnera leni.
I uppiter annuerat: cum Memnonis arduus alto
C orruit igne rogus: nigriq; uolumina fumi
I nfecere diem: ueluti cum flumina natas
E xhalant nebulas: nec Sol admittitur infra.
A tra fauilla uolat: glomerataq; corpus in unum
D ensatur: faciemq; capit: sumitq; colorem,
A tq; animum ex igni: leuitas sua præbuit alas.
E t primo similis uolucri, mox uera uolucris
I nsonuit pennis: pariter sonuere sorores
I nnumeræ: quibus est eadem natalis origo.
T erq; rogum lustrant: & consonus exit in auras
T er plangor: quarto seducunt castra uolatu.
T unc duo diuersa populi de parte feroces
B ella gerunt: rostrisq; & aduncis unguibus iras
E xercent: alasq;, aduersaq; pectora lassant:
I nferiæq; cadunt cineri cognata sepulto
C orpora: seq; uiro forti meminere creatas.
P ræpetibus subitis nomen facit author: ab illo
M emnonides dictæ cum Sol duodena peregit
S igna: parentali morituræ morte rebellant.
E rgo alijs latrasse Dymantida flebile uisum est:
L uctibus est Aurora suis intenta: piasq;
N unc quoq; dat lachrymas: & toto rorat in orbe.
N on tamen euersam Troiæ cum moenibus esse
S pē quoq; fata sinunt. sacra, et sacra altera patrem

Fert humeris uenerabile onus cythereïus Heros:
De tantis opibus prædam pius eligit illam,
Ascaniumq́; suum: profugaq́; per æquora classe
Fertur ab Antandro: scelerataq́; littora Thracum
Et Polydoreo manantem sanguine terram
Linquit: & utilibus uentis, æstuq́; secundo
Intrat Apollineam socijs comitantibus urbem.
Hunc Anius, quo rege homines, antistite Phœbus
Rite colebatur: temploq́;, domoq;, recepit:
Vrbemq́; ostendit, delubraq́; nota, duasq;
Latona quondam stirpes pariente retentas.
Thure dato flammis, uinoq́; in thura profuso,
Cæsarumq́; boum fibris de more crematis,
Regia tecta petunt: positisq́; tapetibus altis
Munera cum liquido capiunt cerealia baccho.
Tunc pius Anchises, ó Phœbi lecte sacerdos
Fallor? an et natum, cum primũ hæc mœnia uidi:
Bisq́; duas natas, quantum reminiscor, habebas?
Huic Anius niueis circundata tempora uittis
Concutiens, & tristis, ait. non falleris Heros
Maxime: uidisti natorum quinq; parentem:
Quem nunc (tanta homines rerũ inconstantia uersat)
Penè uides orbum: quod enim mihi filius absens
Auxilium? quem dicta suo de nomine tellus
Andros habet, pro patre locumq; et regna tenentẽ.
Delius augurium dedit huic: dedit altera Liber
Fœmineæ stirpi uoto maiora, fideq;
Munera: nam tactu natarum cuncta mearum
In segetem, laticemq́; meri, baccamq́; Mineruæ
Transformabantur: diuesq́; erat usus in illis.

H oc ubi cognouit troiæ populator Atrides:
(Ne non ex aliqua uestram sensisse procellam
N os quoq; parte putes) armorum uiribus usus
A bstrahit inuitas gremio genitoris: alantq;,
I mperat argolicam cœlesti munere gentem.
E ffugiunt quò quæq; potest: Eubœa duabus,
E t totidem natis Andros fraterna petita est.
M iles adest: & ni dedantur, bella minatur.
V icta metu pietas consortia corpora pœnæ
D edidit: & timido posses ignoscere fratri:
N on hic Aeneas, non qui defenderet Andron
H ector erat: per quos decimum durastis in annum.
I amq; parabantur captiuis uincla lacertis:
I llæ tollentes etiamnum libera cœlo
B rachia, Bacche pater fer opem dixere: tulitq;
M uneris author opem (si miro perdere more
F erre uocatur opem) nec qua ratione figuram
P erdiderint, potui scire, aut nunc dicere possum.
S umma mali nota est. pennas sumpsere: tuæq;
C oniugis in uolucres niueas abiere columbas.
T alibus, atq; alijs postquam conuiuia dictis
I mplerunt: mensa somnum petiere remota:
C umq; die surgunt: adeuntq; oracula Phœbi.
Q ui petere antiquam matrem: cognataq; iussit
L ittora. prosequitur rex: & dat munus ituris:
A nchisæ sceptrum, chlamydē, pharetramq; nepoti,
C raterem Aeneæ, quem quondam miserat illi
H ospes ab aonijs Therses Ismenius oris.
M iserat hunc illi Therses: fabricauerat Alcon
M yleus: et longo cælauerat argumento.

Vrbs erat: & septem posses ostendere portas:
Hæ pro nomine erant: & quæ foret illa docebant.
Ante urbem exequiæ tumuliq;, ignesq;, rogiq;,
Effusæq; comas, & apertæ pectora matres
Significant luctum: Nymphæ quoq; flere uidentur:
Siccatosq; queri fontes. sine frondibus arbor
Nuda riget: lambunt arentia saxa capellæ.
Ecce facit medijs natas ab Orione Thebis,
Hanc non fœmineum iugulo dare pectus aperto:
Illam demisso per fortia pectora telo
Pro populo cecidisse suo: pulchrisq; per urbem
Funeribus ferri: celebriq; in parte cremari.
Tum de uirginea geminos exire fauilla,
Ne genus intereat, iuuenes: quos fama Coronas
Nominat: & cineri materno ducere pompam.
Hactenus antiquo signis fulgentibus ære
Summus inaurato crater erat asper achanto.
Nec leuiora datis Troiani dona remittunt:
Dantq; sacerdoti custodem thuris acerram:
Dant pateram, claramq; auro, gemmisq; coronam.
Inde recordati Teucros à sanguine Teucri
Ducere principium, Cretam tenuere: lociq;
Ferre diu nequiere luem: centumq; relictis
Vrbibus, ausonios optant contingere portus.
Sæuit hyems: iactatq; uiros: Strophadumq; receptos
Portubus infidis exterruit ales Aëllo.
Et iam Dulichios portus, Ithacamq;, Samumq;,
Neritiasq; domos regnum fallacis Vlyssei,
Prætereunt uecti: certatam lite deorum
Ambraciam, uersiq; uident sub imagine saxum

Iudicis, actiaco quae nunc ab Apolline nota est.
Vocalemq; sua terram Dodonida quercu,
Chaoniosq; sinus: ubi nati rege Molosso
Impia subiectis fugêre incendia pennis.
Proxima Phaeacum felicibus obsita pomis
Rura petunt: Epiros ab his, regnataq; uati
Butrothos phrygio, simulataq; Troia tenetur.
Inde futurorum certi, quae cuncta fideli
Priamides Helenus monitu praedixerat, intrant
Sicaniam. tribus haec excurrit in aequora linguis.
E` quibus imbriferos est uersa Pachynos ad austros:
Mollibus expositum Zephyris Lilybaeon: ad Arctos
Aequoris expertes, spectat boreamq; Peloros.
Hanc subeunt Teucri: & remis, aestuq; secundo
Sub noctem potitur Zanclaea classis arena.
Scylla latus dextrũ, laeuum irrequieta Charybdis
Infestat: uorat haec raptas, reuomitq; carinas:
Illa feris atram canibus succingitur aluum
Virginis ora gerens. et (si non omnia uates
Ficta reliquerunt) aliquo quoq; tempore uirgo.
Hanc multi petiere proci: quibus illa repulsis
Ad pelagi Nymphas, pelagi gratissima Nymphis:
Ibat: & elusos iuuenum narrabat amores.
Cui dum pectendos praebet Galatea capillos:
Talibus alloquitur referens suspiria dictis.
Te tamen ó uirgo genus haud immite uirorum
Expetit: utq; facis, potes his impune negare.
At mihi, cui pater est Nereus: quam caerula Doris
Enixa est: quae sum turba quoq; tuta sororum:
Non nisi per luctus licuit Cyclopis amorem

E ffugere: & lachrymæ uocem impediere loquentis.
Q uas ubi marmoreo detersit pollice uirgo:
E t solata deam est: refer ó carissima dixit:
N e'ue tui causam tege, sum tibi fida, doloris.
N ereis his contra resecuta Crateide natam est.
A cis erat Fauno, Nymphaq; Simethide cretus,
M agna quidem patris'q; sui, matris'q; uoluptas,
N ostra tamen maior. nam me sibi iunxerat uni
P ulcher, & octonis iterum natalibus actis
S ignarat teneras dubia lanugine malas.
H unc ego me Cyclops nullo cum fine petebat.
N ec si quæsieris odium Cyclopis, amor' ue
A cidis in nobis fuerit præstantior: edam.
P ar utrunq; fuit. pro quanta potentia regni
E st Venus alma tui. nempe ille immitis, & ipsis
H orrendus syluis, & uisus ab hospite nullo
I mpune, & magni cum dijs contemptor Olympi,
Q uid sit amor sentit: nostriq; cupidine captus
V ritur oblitus pecorum, antrorum'q; suorum.
I am'q; tibi formæ, iam'q; est tibi cura placendi:
I am rigidos pectis rastris Polypheme capillos:
I am libet hirsutam tibi falce recidere barbam:
E t spectare feros in aqua, & componere uultus.
C ædis amor, feritas'q; sitisq; immensa cruoris
C essant: & tutæ ueniunt, abeunt'q; carinæ.
T elemus interea siculum delatus in æquor
T elemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales:
T erribilem polyphemon adit: lumen'q;, quod unum
F ronte geris media, rapiet tibi dixit Vlysses.
R isit: & ó uatum stolidissime falleris inquit:

A ltera iam rapuit. sic frustra uera monentem
S pernit: & aut gradiens ingenti littora passu
D egrauat: aut fessus sub opaca reuertitur antra,
P rominet in pontum cuneatus acumine longo
C ollis: utrunq; latus circunfluit æquoris unda.
H uc ferus ascendit Cyclops: mediusq; resedit.
L anigeræ pecudes nullo ducente secutæ.
C ui postq̃ pinus baculi quæ præbuit usum:
A nte pedes posita est antemnis apta ferendis:
S umptaq; arundinibus compacta est fistula centũ:
S enserunt toti pastoria sibila montes:
S enserunt undæ. latitans ego rupe, meiq;
A cidis in gremio residens procul auribus hausi,
T alia dicta meis, auditaq; uerba notaui.
C andidior folio niuei Galatea ligustri,
F loridior prato, longa procerior alno,
S plendidior uitro, tenero lasciuior hœdo,
L euior assiduo detritis æquore conchis,
S olibus hybernis, æstiua gratior umbra,
N obilior pomis, platano conspectior alta,
L ucidior glacie, matura dulcior uua,
M ollior & cygni plumis, et lacte coacto,
E t si non fugias, riguo formosior horto.
S æuior indomitis eadem Galatea iuuencis
D urior annosa quercu, fallacior undis,
L entior & salicis uirgis, et uitibus albis,
H is immobilior scopulis, uiolentior amne,
L audato pauone superbior, acrior igni,
A sperior tribulis, fœta truculentior ursa,
S urdior æquoribus, calcato immitior hydro,

E t quod præcipue (si possem) demere uellem.
N on tantum ceruo claris latrantibus acto,
V erum etiam uentis, uolucri'q; fugacior aura.
A t bene si noris, pigeat fugisse: moras'q;
I psa tuas damnes: & me retinere labores.
S unt mihi pars montis uiuo pendentia saxo
A ntra: quibus nec sol medio sentitur in æstu:
N ec sentitur hyems: sunt poma grauantia ramos:
S unt auro similes longis in uitibus uuæ:
S unt & purpureæ: tibi & has seruamus, & illas.
I psa tuis manibus syluestri nata sub umbra
M ollia fraga leges: ipsa autumnalia corna,
P runa'q; non solum nigro liuentia succo,
V erum etiam generosa, nouas'q; imitantia ceras.
N ec tibi castaneæ me coniuge, nec tibi deerunt
A rbutei fœtus. omnis tibi seruiet arbos.
H oc pecus omne meũ ẽ: multæ quoq; uallibus errant:
M ultas sylua tegit: multæ stabulantur in antris.
N ec (si forte roges) possem tibi dicere quot sint:
P auperis est numerare pecus. de laudibus harum
N il mihi credideris: præsens potes ipsa uidere:
V t uix circumeant distentum cruribus uber.
S unt fœtura minor tepidis in ouilibus agni:
S unt quoq; par ætas alijs in ouilibus hœdi.
L ac mihi semper adest niueum: pars inde bibenda
S eruatur: partem liquefacta coagula durant.
N ec tibi delitiæ faciles, uulgata'q; tantum
M unera contingent, Damæ, lepores'q;, capræq;,
P ar'ue columbarum, demptus'ue cacumine nidus:
I nueni geminos, qui tecum ludere possint:

Inter se similes, uix ut dignoscere possis,
Villosæ catulos in summis montibus ursæ:
Inueni: & dixi dominæ seruabimus istos.
Iam modo cæruleo nitidum caput exere ponto:
Iam Galatea ueni: nec munera despice nostra.
Certe ego me noui: liquidæq; in imagine uidi
Nuper aquæ: placuitq; mihi mea forma uidenti.
Aspice sim quantus: non est hoc corpore maior
Iuppiter in cœlo (nam uos narrare soletis
Nescio quem regnare Iouem) coma plurima toruos
Prominet in uultus: humerosq; ut lucus obumbrat.
Nec mea ꝙ rigidis horrent densissima setis
Corpora: turpe puta: turpis sine frondibus arbor:
Turpis equus: nisi colla iubæ flauentia uelent.
Pluma tegit uolucres: ouibus sua lana decori est:
Barba uiros: hirtæq; decent in corpore setæ.
Vnum est in media lumen mihi fronte: sed instar
Ingentis clypei: quid? non hæc omnia magno
Sol uidet è cœlo? Sol tamen unicus orbis.
Adde, ꝙ in uestro genitor meus æquore regnat:
Hunc tibi do socerum: tantum miserere, precesq;
Supplicis exaudi: tibi enim succumbimus uni:
Quiq; Iouem, et cœlū sperno, et penetrabile fulmen,
Nerei te ueneror: tua fulmine sæuior ira est.
Atq; ego contemptus essem patientior huius:
Si fugeres omnes. sed cur cyclope repulso
Acin amas? præfersq; meis amplexibus Acin?
Ille tamen placeatq; sibi, placeatq; licebit
Quod nollem, Galatea tibi: modo copia detur:
Sentiet esse mihi tanto pro corpore uires.

Viscera uiua traham: diuulsaq; membra per agros,
Perq; tuas spargam, si se tibi misceat, undas.
Vror enim: læsusq; exæstuat acrius ignis:
Cumq; suis uideor translatam uiribus Aetnam
Pectore ferre meo: nec tu Galatea moueris.
Talia nequicquam questus (nam cuncta uidebam)
Surgit: & ut taurus uacca furibundus adempta
Stare nequit: syluaq;, & notis saltibus errat.
Cum ferus ignaros, nec quicquam tale timentes
Me uidet, atq; Acim: uideoq; exclamat: & ista
Vltima sit faciam ueneris concordia uestræ.
Tantaq; uox, quantam Cyclops iratus habere
Debuit: illa fuit. clamore perhorruit Aetna.
Ast ego uicino pauefacta sub æquore mergor.
Terga fugæ dederat conuersa Simethius Heros:
Et fer opem Galatea precor mihi, ferte parentes,
Dixerat: & uestris periturum admittite regnis.
Insequitur Cyclops: partemq; è monte reuulsam
Mittit: & extremus quamuis peruenit ad illum
Angulus è saxo: totum tamen obruit Acim.
At nos, quod fieri solum per fata licebat:
Fecimus: ut uires assumeret Acis auitas.
Puniceus de mole cruor manabat: & intra
Temporis exiguum rubor euanescere cœpit:
Fitq; color primo turbati fluminis imbre:
Purgaturq; mora. tum moles tacta dehiscit:
Viuaq;, per rimas, proceraq; surgit arundo:
Osq; cauum saxi sonat exultantibus undis:
Miraq; res, subito media tenus extitit aluo
Incinctus iuuenis flexis noua cornua cannis.

Qui, nisi q maior: q toto cærulus ore est:
Acis erat: & sic quoq; erat tamen Acis in amnem
Versus: et antiquum tenuerunt flumina nomen.
Desierat Galatea loqui: cœtuq; soluto
Discedunt: placidisq; natant Nereids undis.
Scylla redit: neq; enim medio se credere ponto
Audet: & aut bibula sine uestibus errat arena:
Aut, ubi lassata est: seductos nacta recessus
Gurgitis inclusa sua membra refrigerat unda.
Ecce fretum scindens alti nouus incola ponti
Nuper in Euboica uersis Anthedone membris
Glaucus adest: uisæq; cupidine uirginis ardet:
Et quæcunq; putat fugientem posse morari,
Verba refert: fugit illa tamen: ueloxq; timore
Peruenit in summum positi propè littora montis.
Ante fretum est ingens apicem collectus in unum
Longa sub arboribus conuexus in æquora uertex.
Constitit hic: & tuta loco monstrum'ne deus'ne
Ille sit ignorans, admiraturq; colorem,
Cæsariemq; humeros, subiectaq; terga tegentem,
Vltimaq; excipiat quod tortilis inguina piscis.
Sensit: & innitens, quæ stabat proxima, moli
Non ego prodigium, nec sum fera bellua uirgo,
Sed deus, inqt, aquæ: nec maius in æquore Proteus
Ius habet, & Triton, Athamantiadesq; Palæmon.
Ante tamen mortalis eram: sed scilicet altis
Deditus æquoribus, tantum exercebar in illis.
Nam modo ducebam ducentia retia pisces:
Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.
Sunt uiridi prato confinia littora, quorum

A ltera pars undis, pars altera cingitur herbis.
Q uas neq; cornigeræ morsu læsere iuuencæ:
N ec placidæ carpsistis oues, hirtæ'ue capellæ.
N on apis inde tulit collectos sedula flores:
N on data sunt capiti genialia serta: nec unq̃
F alciferæ secuere manus. ego primus in illo
C espite consedi: dum lina madentia sicco.
V t'q; recensérem captiuos ordine pisces:
I nsuper exposui, quos aut in retia casus,
A ut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
R es similis fictæ: sed quid mihi fingere prodest?
G ramine contacto cœpit mea præda moueri:
E t motare latus: terra'q; ut in æquore niti.
D um'q; moror: miror'q; simul: fugit omnis in undas
T urba suas: dominum'q; nouũ. littus'q; relinquũt.
O bstupui, dubius'q; diu quæ causa requiro:
N um Deus hæc aliquis, num succus fecerit herbæ.
Q uæ tamen has inq̃ uires habet herba? manu'q;
P abula decerpsi: decerpta'q; dente momordi.
V ix bene combiberant ignotos guttura succos:
C um subito trepidare intus præcordia sensi:
A lterius'q; rapi naturæ pectus amore:
N ec potui restare diu: repetenda'q; nunq̃
T erra uale dixi: corpus'q; sub æquore mersi.
D i maris exceptum socio dignantur honore:
V t'q; mihi quæcunq; feram mortalia demant,
O ceanum, Tethyn'q; rogant. ego lustror ab illis:
E t purgante nefas nouies mihi carmine dicto.
P ectora fluminibus iubeor supponere centum.
N ec mora: diuersis lapsi de partibus amnes,

Totaq; uertuntur supra caput æquora nostrum.
Hactenus acta tibi possum memoranda referre:
Hactenus & memini: nec mens mea cætera sensit.
Quæ postquã redijt: alium me corpore toto,
Ac fueram nuper, nec eundem mente, recepi.
Hanc ego tum primum uiridi ferrugine barbam,
Cæsariemq; meam, quam longa per æquora uerro:
Ingentesq; humeros, & cœrula brachia uidi,
Cruraq; pinnigero curuata nouissima pisce.
Quid tamen hæc species? quid dijs placuisse marinis?
Quid iuuat esse deum? si tu non tangeris istis?
Talia dicentem, dicturum plura, reliquit
Scylla deum. fuerit ille, irritatusq; repulsa
Prodigiosa petit Titanidos atria Circes.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEON LIBER. XIIII.

Amq; giganteis iniectam faucibus Aetnam,
Aruaq; Cyclopum, quid rastra, quid usus aratri
Nescia, nec quicq̃ iunctis debentia bobus,
Liquerat Euboicus tumidarum cultor aquarum:
Liquerat & Zanclen, aduersaq; mœnia Rhegi,
Nauifragumq; fretum, gemino quod littore pressum
Ausoniæ, siculæq; tenet confinia terræ.
Inde manu magna tyrrhena per æquora uectus,

H erbiferos adijt colles, atq; atria Glaucus
S ole satæ Circes uariarum plena ferarum.
Q uam simul aspexit: dicta acceptaq; salute
D iua dei miserere precor: nam sola leuare
T u potes hunc dixit (uidear modo dignus) amorem.
Q uanta sit herbarum Titani potentia nulli
Q uam mihi cognitius: qui sum mutatus ab illis.
N éue mei non nota tibi sit causa furoris:
L ittore in italico Messenia mœnia contra
S cylla mihi uisa est. pudor est promissa, precesq;
B landiciasq; meas, contemptaq; uerba referre.
A t tu, siue aliquod regnum est in carmine: carmen
O re moue sacro: siue expugnantior herba est:
V tere tentatis operosæ uiribus herbæ.
N ec medeare mihi, sanesq; hæc uulnera mando:
F ineq; nil opus est. partem ferat illa caloris.
A t Circe (neq; enim flammis habet aptius ulla
T alibus ingenium: seu causa est huius in ipsa:
S eu Venus indicio facit hoc offensa paterno)
T alia uerba refert. melius sequerere uolentem,
O ptantemq; eadem, parilíq; cupidine captam.
D ignus eras: ultro poteras certeq; rogari:
E t si spem dederis (mihi crede) rogaberis ultro.
N e dubites: adsitq; tuæ fiducia formæ.
E n ego cum dea sim: nitidi cum filia Solis:
C armine cum tantum, tantũ quoq; gramine possim:
V t tua sim, uoueo: spernentem sperne: sequenti
R edde uices: unoq; duas ulciscere facto.
T alia tentanti, prius inquit in æquore frondes,
G laucus, & in summis nascentur montibus algæ:

S ospite quàm Scylla nostri mutentur amores.
I ndignata dea est: & lædere quatenus ipsum
N on poterat, nec uellet, amans: irascitur illi,
Q uæ sibi prælata est: Venerisq; offensa repulsa,
P rotinus horrendis infamia pabula succis
C onterit: & tritis hecateïa carmina miscet.
C æruleáq; induitur uelamina: perq; ferarum
A gmen adulantum media procedit ab aula:
O ppositumq; petens contra Zancleïa saxa
R hegion ingreditur, feruentesq; æstibus undas:
I n quibus, ut solida ponit uestigia terra:
S ummaq; decurrit pedibus super æquora siccis.
P aruus erat gurges curuos sinuatus in arcus,
G rata quies Scyllæ: quò se referebat ab æstu
E t maris, & cœli: medio cum plurimus orbe
S ol erat: & minimas à uertice fecerat umbras.
H unc dea præuitiat: portentificisq; uenenis
I nquinat: hic fusos latices radice nocenti
S pargit: & obscurum uerborum ambage nouorũ
T er nouies carmen magico demurmurat ore.
S cylla uenit: mediaq; tenus descenderat aluo:
C um sua fœdari latrantibus inguina monstris
A spicit: ac primo credens non corporis illas
E sse sui partes, refugitq;, abigitq;, timetq;,
O ra proterua canum. sed quos fugit, attrahit unà.
E t corpus quærens femorum, crurumq;, pedumq;,
C erbereos rictus pro partibus inuenit illis.
S tatq; canum rabies: subiectaq; terga ferarum
I nguinibus truncis, uteroq; extante coërcet.
F leuit amans Glaucus: nimiumq; hostiliter usæ

V iribus herbarum fugit connubia Circes.
S cylla loco mansit: cumq; est data copia primum
I n Circes odium, socijs spoliauit Vlyssem.
M ox eadem Teucras fuerat mersura carinas:
N i prius in scopulum, qui nunc quoq; saxeus extat:
T ransformata foret: scopulum quoq; nauita uitat.
H unc ubi Troianæ remis, auidamq; charybdim
E uicere rates: cum iam propè littus adessent
A usonium: libycas uento referuntur ad oras.
E xcipit Aenean illic animoq;, domoq;,
N on bene dissidium phrygij latura mariti
S idonis: inq; pyra sacri sub imagine facta
I ncubuit ferro: deceptaq; decipit omnes.
R ursus arenosæ fugiens noua mœnia terræ
A d sedes Erycis, fidumq; relatus Acesten,
S acrificat: tumulumq; sui genitoris honorat.
Q uasq; rates Iris Iunonia penè cremarat,
S oluit: & Hippotadæ regnum, terrasq; calenti
S ulfure fumantes, Acheloidumq; relinquit
S irenum scopulos: orbataq; præside pinus
I narimen, Prochytenq; legit, sterilisq; locatas
C olle Pythecusas habitantum nomine dictas.
Q uippe deûm genitor fraudem, et periuria quondã
C ercopum exosus, gentisq; admissa dolosæ
I n deforme uiros animal mutauit: ut ijdem
D issimiles homini possent, similesq; uideri.
M embraq; contraxit: naresq; à fronte remissas
C ontudit: & rugis perarauit anilibus ora:
T otaq; uelatos flauenti corpora uillo
M isit in has sedes: nec non prius abstulit usum

Verborum, & natæ dira in periuria linguæ.
Posse queri tantum rauco stridore reliquit.
Has ubi præteriit: & parthenopeïa dextra
Mœnia deseruit: læua de parte canori
Aeolidæ tumulum, & loca fœta palustribus undis
Littora Cumarum, uiuacisq; antra Sibyllæ
Intrat: & ut manes adeat per auerna paternos
Orat. at illa diu uultum tellure moratum
Erexit: tandemq; deo furibunda recepto,
Magna petis dixit, uir factis maxime, cuius
Dextera per ferrum, pietas spectata per ignes.
Pone tamen Troiane metum: potiere petitis:
Elysiasq; domos, & regna nouissima mundi
Me duce cognosces, simulachraq; cara parentis.
Inuia uirtuti nulla est uia. dixit: & auro
Fulgentem ramum sylua Iunonis auernæ
Monstrauit: iussitq; suo diuellere trunco.
Paruit Aeneas: & formidabilis orci
Vidit opes, atauosq; suos, umbramq; senilem
Magnanimi Anchisæ: didicit quoq; iura locorum:
Quæq; nouis essent adeunda pericula bellis.
Inde ferens lassos aduerso tramite passus
Cum duce cumæa fallit sermone laborem.
Dumq; iter horrendũ per opaca crepuscula carpit:
Seu dea tu præsens, seu dijs gratissima, dixit
Numinis instar eris semper mihi: meq; fatebor
Muneris esse tui: quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me uisæ uoluisti euadere mortis.
Pro quibus aërias meritis euectus ad auras,
Templa tibi statuam: tribuam tibi thuris honores.

Respicit

Respicit hunc uates: & suspiratibus haustis,
Nec dea sum dixit: nec sacri thuris honore
Humanum dignare caput. ne nescius erres,
Lux æterna mihi, carituráq; fine dabatur:
Si mea uirginitas Phœbo patuisset amanti.
Dum tamen hanc sperat: dũ præcorrumpere donis
Me cupit: elige ait uirgo cumæa, quid optes:
Optatis potiere tuis. ego pulueris hausti
Ostendens cumulum, quot haberet corpora puluis,
Tot mihi natales contingere uana rogaui.
Excidit ut peterem iuuenes quoq; protinus annos.
Hos tamen ille mihi dabat, æternamq; iuuentam,
Si uenerem paterer. contempto munere Phœbi
Innuba permaneo: sed iam felicior ætas
Terga dedit: tremulóq; gradu uenit ægra senectus.
Quæ patienda diu est: nam iam mihi sæcula septem
Acta uides: superest, numeros ut pulueris æquem:
Tercentum messes, tercentum musta uidere.
Tempus erit, cum de tanto me corpore paruam
Longa dies faciet: consumptáq; membra senecta,
Ad minimum redigentur onus. nec amata uidebor,
Nec placuisse deo: Phœbus quoq; forsitan ipse
Vel non agnoscet: uel dilexisse negabit.
Vsque adeo mutata ferar: nullíq; uidenda,
Voce tamen noscar: uocem mihi fata relinquent.
Talia conuexum per iter memorante Sibylla,
Sedibus Euboicam stygijs emergit in urbem
Troïus Aeneas: sacrísq; ex more litatis,
Littora adit non dum nutricis habentia nomen.
Hic quoq; substiterat post tædia longa laborum

N eritius Macareus comes experientis Vlyßei:
D esertum quondam medijs in rupibus Aetnæ
N oscit Achemeniden: improuisoq; repertum
V iuere miratus, quis te casus'ue, deus'ue
S eruat Achemenide? cur inquit barbara graium
P rora uehit? petitur uestra quæ terra carina?
T alia quærenti iam non hirsutus amictu,
I am suus, & spinis conserto tegmine nullis
F atur Achemenides. iterum Polyphemon, & illos
A spiciam fluidos humano sanguine rictus:
H ac mihi si potior domus est, Ithaceq;, carina:
S i minus Aeneam ueneror genitore: nec unquam
E sse satis potero (præstem licet omnia) gratus.
Q uod loquor: & spiro: cœlum'q; & lumina solis
R espicio. (possum'ne ingratus & immemor esse?)
I lle dedit: quod non anima hæc Cyclopis in ora
V enit: & ut lumen iam nunc uitale relinquam:
A ut tumulo, aut certe non illa condar in aluo.
Q uid mihi tunc animi, nisi si timor abstulit omnem
S ensum, animu'q;, fuit? cum uos petere alta relictus
A equora conspexi. uolui inclamare: sed hosti
P rodere me timui: uestræ quoq; clamor Vlyssis
P ene rati nocuit. uidi cum monte reuulsum
I mmanem scopulum medias permisit in undas.
V idi iterum ueluti tormenti uiribus acta
V asta giganteo iaculantem saxa lacerto.
E t ne deprimeret fluctus'ue lapis'ue carinam
P ertimui, iam me non esse oblitus in illa.
V t uero fuga uos ab acerba morte reduxit:
I lle qdem totam gemebundus obambulat Aetnam,

P rætentat'q; manu syluas: & luminis orbus
R upibus incursat: fœdata'q; brachia tabo
I n mare protendens gentem execratur achiuam.
A tq; ait, ó siquis referat mihi casus Vlyssem,
A ut aliquem ex socijs, in quem mea sæuiat ira:
V iscera cuius edam: cuius uiuentia dextra
M embra mea laniem: cuius mihi sanguis inundet
G uttur: & elisi trepident sub dentibus artus:
Q uàm nullũ, aut leue sit damnũ mihi lucis adeptæ?
H æc, & plura ferox: me luridus occupat horror
S pectantem uultus etiamnum cæde madentes,
C rudeles'q; manus, & inanem luminis orbem,
M embra'q;, et humano concretam sanguine barbã.
M os erat ante oculos, minimum tamen ipsa doloris:
E t iam prensurum, iam nunc mea uiscera rebar
I n sua mersurum: menti'q; hærebat imago
T emporis illius: quo uidi bina meorum
T er quater affligi sociorum corpora terræ.
C um super ipse iacens hirsuti more leonis
V iscera'q;, & carnes, cum'q; albis ossa medullis,
S emianimes'q; artus auidam condebat in aluum:
M e tremor inuasit: stabam sine sanguine mœstus,
M andentem'q; uidens, eiectantem'q; cruentas
O re dapes, & frusta mero glomerata uomentem.
T alia fingebam misero mihi fata parari:
P er'q; dies multos latitans, omnem'q; tremiscens
A d strepitum, mortem'q; timens, cupidus'q; moriri,
G lande famem pellens, & mista frondibus herba,
S olus, inops, expes, leto pœnæ'q; relictus,
H anc procul aspexi longo post tempore nauem:

Oraui'q; fugam gestu: ad littus'q; cucurri:
Et moui: graium'q; ratis troiana recepit.
Tu quoq; pande tuos comitum gratissime casus
Et ducis, & turbae, quae tecum est credita ponto.
Aeolon ille refert tusco regnare profundo:
Aeolon Hippotaden cohibentem carcere uentos:
Quos bouis inclusos tergo (memorabile munus)
Dulichium sumpsisse ducem: flatu'q; secundo
Lucibus isse nouem: & terram aspexisse petitam.
Proxima post nonam cum se se aurora moueret:
Inuidia socios, praedae'q; cupidine uictos
Esse ratos aurum, dempsisse ligamina uentis.
Cum quibus isse retro, per quas mō uenerat undas:
Aeoli'q; ratem portus repetisse tyranni.
Inde Lami ueterem laestrygonis inquit in urbem
Venimus: Antiphates terra regnabat in illa.
Missus ad hunc ego sum numero comitante duorum:
Vix'q; fuga quaesita salus, comiti'q;, mihi'q;.
Tertius è nobis Laestrygonis impia tinxit
Ora cruore suo: fugientibus instat: & agmen
Concitat Antiphates: coëunt: & saxa trabesq;
Coiiciunt: mergunt'q; uiros: mergunt'q; carinas.
Vna tamen, quae nos, ipsum'q; uehebat Vlyssem
Effugit: amissa sociorum parte, dolentes
Multa'q; conquesti terris allabimur illis:
Quas procul hinc cernis. procul hinc (mihi crede) ui
Insula uisa mihi: tu'q; ó iustissime Troiū (dēda est,
Nate dea (neq; enim finito marte uocandus
Hostis es Aenea) moneo fuge littora Circes.
Nos quoq; Circaeo religata in littore pinu

Antiphatæ memores, immansuetiq́; Cyclopis
Ire negabamus: uel tecta ignota subire.
Sorte sumus lecti: sors me, fidumq́; Polyten
Eurylochumq́; simul, nimijq́; Elpenora uini,
Bisq́; nouem socios circæa ad mœnia misit.
Quæ simul attigimus: stetimusq́; in limine tecti;
Mille lupi, mistiq́; lupis ursiq́; leæq;
Occursu fecere metum: sed nulla timenda,
Nullaq́; erat nostro factura in corpore uulnus.
Quin etiam blandas mouere per aëra caudas:
Nostraq́; adulantes comitant uestigia: donec
Excipiunt famulæ: perq́; atria marmore tecta
Ad dominam ducunt. pulchro sedet illa recessu
Sublimi solio: pallamq́; induta nitentem
Insuper aurato circumuelatur amictu.
Nereides, Nymphæq́; simul, quæ uellera motis
Nulla trahunt digitis: nec fila sequentia ducunt:
Gramina disponunt; sparsosq́; sine ordine flores
Secernunt calathis, uarijsq́; coloribus herbas.
Ipsa quod hæ faciunt opus exigit: ipsa quis usus
Quoq́; sit in folio, quæ sit concordia mistis
Nouit: & aduertens pensas examinat herbas.
Hæc ubi nos uidit: dicta, acceptaq́; salute,
Diffudit uultus: & reddidit omnia uotis.
Nec mora: misceri tosti iubet ordea grani,
Mellaq́;, uimq́; meri cum lacte coagula passo.
Quiq́; sub hac lateant furtim dulcedine, succos
Adijcit: accipimus sacra data pocula dextra.
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore;
Et tetigit summos uirga dea dira capillos;

Et pudet, et referam: setis horrescere cœpi:
Nec iam posse queri: pro uerbis edere raucum
Murmur: & in terram toto procumbere uultu:
Os'q; meum sensi pando occalescere rostro:
Colla tumere toris: & qua modo pocula parte
Sumpta mihi fuerant: illa uestigia feci.
Cum'q; eadem passis (tantum medicamina possunt)
Claudor in antra. Suis solum caruisse figura
Vidimus Eurylochum: solus data pocula fugit.
Quæ nisi uitasset pecoris pars una maneret,
Nunc quoq; setigeri, nec tantæ cladis ab illo
Certior, ad Circen ultor uenisset Vlysses.
Pacifer huic dederat florem Cyllenius album:
Moly uocant superi: nigra radice tenetur.
Tutus eo, monitis'q; simul cœlestibus intrat
Ille domum Circes: & ad insidiosa uocatus
Pocula, conantem uirga mulcere capillos
Reppulit: & stricto pauidam deterruit ense.
Inde fides, dextræ'q; datæ: thalamo'q; receptus
Coniugij dotem sociorum corpora poscit.
Spargimur ignotæ succis melioribus herbæ:
Percutimur'q; caput conuersæ uerbere uirgæ:
Verba'q; dicuntur dictis contraria uerbis.
Quo magis illa canit: magis hoc tellure leuati
Erigimur: setæ'q; cadunt: bifidos'q; relinquit
Rima pedes: redeunt humeri: & subiecta lacertis
Brachia sunt. flentem flentes amplectimur illum:
Hæremus'q; ducis collo: nec uerba locuti
Vlla priora sumus, q̃ nos testantia gratos.
Annua nos illic tenuit mora: multa'q; præsens

Tempore tam longo uidi: multa auribus hausi.
Hoc quoq; cum multis, quod clàm mihi rettulit unus
Quattuor è famulis ad talia sacra paratis.
Cum duce nanq; meo Circe dum sola moratur:
Illa mihi niueo factum de marmore signum
Ostendit iuuenile, gerens in uertice Picum
Aede sacra positum, multisq; insigne coronis.
Quis foret, & quare sacra coleretur in æde,
Cur hanc ferret auem, quærenti, & scire uolenti
Accipe ait Macareu: dominæq; potentia quæ sit
Hinc quoq; disce meæ: tu dictis adijce mentem.
Picus in ausonijs proles Saturnia terris
Rex fuit utilium bello studiosus equorum.
Forma uiro, quam cernis, erat: licet ipse decorem
Aspicias: fictaq; probes ab imagine ueram.
Par animus formæ: nec adhuc spectasse tot annos
Quinquennem poterat graia quater edere pugna.
Ille suos Dryadas latijs in montibus ortas
Verterat in uultus: illum fontana petebant
Numina Naïades, quas Albula, quasq; Numici
Quas Anienis aquæ, cursuq; breuissimus Almo,
Nar'ue tulit præceps, & opacæ Pharfarus undæ,
Quæq; colunt scythicæ stagnum nemorale Dianæ,
Finitimosq; lacus. spretis tamen omnibus unam
Ille colit Nympham: quã quondam in colle Palatĩ
Dicitur anapiti peperisse Venilia Iano.
Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis:
Præposito cunctis laurenti tradita Pico est,
Rara quidem facie, sed rarior arte canendi,
Vnde Canens dicta est: syluas & saxa mouere,

Et mulcere feras, & flumina longa morari
Ore, suo, uolucresq; uagas retinere solebat.
Quæ dum fœminea modulatur carmina uoce:
Exierat tecto laurentes Picus in agros
Indigenas fixurus apros: tergumq; premebat
Acris equi: læuáq; hastilia bina ferebat
Phœniceam fuluo chlamydē comprensus ab auro.
Venerat in syluas & filia Solis easdem:
Vtq; nouas legeret fœcundis collibus herbas:
Nomine dicta suo Cyrcæa reliquerat arua.
Quæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit:
Obstupuit: cecidere manu, quas legerat, herbæ:
Flammáq; per totas uisa est errare medullas.
Vt primum ualido mentem collegit ab æstu:
Quid cuperet fassura fuit: ne posset adire
Cursus equi fecit, circunfususq; satelles.
Non tamen effugies: uento rapiare licebit:
Si modo me noui: si non euanuit omnis
Herbarum uirtus: & me mea carmina fallunt.
Dixit: & effigiem nullo cum corpore falsi
Finxit apri: præterq; oculos transcurrere regis
Iussit: & in densum trabibus nemus ire uideri:
Plurima quà sylua est: & equo loca peruia nō sunt.
Haud mora: continuo prædæ petit inscius umbram
Picus: equiq; celer spumantia terga reliquit:
Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta.
Concipit illa preces: & uerba precantia dicit:
Ignotosq; deos ignoto carmine adorat:
Quo solet & niueæ uultum confundere Lunæ.
Et patrio capiti bibulas subtexere nubes.

T unc quoq; cantato densatur carmine coelum:
E t nebulas exhalat humus: caecisq; uagantur
L imitibus comites: & abest custodia regi.
N acta locum, tempusq;, per o' tua lumina, dixit,
Q uae mea ceperunt, perq; hanc pulcherrime formam,
Q uae facit ut supplex tibi sim dea, consule nostris
I gnibus: & socerum, qui prauidet omnia, Solem,
A ccipe: nec durus Titanida despice Circen.
D ixerat: ille ferox ipsamq;, precesq; repellit:
E t quaecunq; es ait, non sum tuus: altera captum
M e tenet: & teneat per longum comprecor aeuum.
N ec uenere externa socialia foedera laedam:
D um mihi Ianigenam seruabunt fata Canentem.
S aepe retentatis precibus titania frustra,
N on impune feres: neq; ait reddêre Canenti:
L aesaq; quid faciat, quid amans, quid foemina disces
R ebus ait: sed amans, & laesa, et foemina, Circe est.
T um bis ad occasus, bis se conuertit ad ortus:
T er iuuenem baculo tetigit: tria carmina dixit:
I lle fugit: sed se solito uelocius ipse
C urrere miratus, pennas in corpore uidit:
S eq; nouam subito latijs accedere syluis
I ndignatus auem, duro fera robora rostro
F igit: & iratus longis dat uulnera ramis.
P urpureum chlamydis pennae traxere colorem:
F ibula quod fuerat, uestemq; momorderat aurum:
P luma fit: & fuluo ceruix praecingitur auro.
N ec quicq̃ antiquum Pico, nisi nomina restant.
I nterea comites clamato saepe per agros
N equicq̃ Picum, nullaq; in parte reperto,

Inueniunt Circen: nam iam tenuauerat auras:
Passa'q; erat nebulas uentis, ac sole resolui:
Criminibus'q; premunt ueris: regem'q; reposcunt:
Vim'q; ferunt: sæuis'q; parant incessere telis.
Illa nocens spargit uirus, succos'q; ueneni:
Et noctem, noctis'q; deos Erebon'q;, Chaonq;
Conuocat: & longis hecaten ululatibus orat.
Exiluere loco (dictu mirabile) syluæ:
Ingemuit'q; solum: uicina'q; palluit arbor:
Sparsa'q; sanguineis rubuerunt pabula guttis:
Et lapides uisi mugitus edere raucos:
Et latrare canes: & humus serpentibus atris
Squalêre: & tenues animæ uolitare uidentur.
Attonitum monstris uulgus pauet: illa pauentum
Ora uenenata tetigit mirantia uirga.
Cuius ab attactu uariarum monstra ferarum
In iuuenes ueniunt: nulli sua mansit imago.
Presserat occiduus tarthesia littora Phœbus:
Et frustra coniux oculis, animo'q; Canentis
Expectatus erat. famuli, populus'q; per omnes
Discurrunt syluas: atq; obuia lumina potant.
Nec satis est Nymphæ flere: & lacerare capillos:
Et dare plangorem: facit hæc tamen omnia: se'q;
Proripit: ac latos errat uesana per agros.
Sex illam noctes, totidem redeuntia solis
Lumina uiderunt inopem somni'q;, cibiq;
Per iuga, per ualles, quà fors ducebat, euntem.
Vltimus aspexit fessam luctu'q;, uiaq;
Tybris, & in gelida ponentem corpora ripa.
Illic cum lachrymis ipsos modulata dolores

Verba sono tenui mœrens fundebat: ut olim
Carmina iam moriens canit exequialia cygnus.
Luctibus extremum tenues liquefacta medullas
Tabuit: inq; leues paulatim euanuit auras.
Fama tamen signata loco est: quem rite Canentem
Nomine de Nymphæ ueteres dixere coloni.
Talia multa mihi longum narrata per annum,
Visáq; sunt. resides, & desuetudine tardi
Rursus inire fretum, rursus dare uela iubemur:
Ancipitésq; uias, & iter Titania uastum
Dixerat, & sæui restare pericula ponti.
Pertimui (fateor) nactúsq; hoc littus, adhæsi.
Finierat Macareus: urnáq; Aeneïa nutrix
Condita, marmoreo tumulo breue carmen habebat.
Hic me Caietam notæ pietatis alumnus
Ereptam argolico, quo debuit igne, cremauit.
Soluitur herboso religatus ab aggere funis:
Et procul insidias, infamatæq; relinquunt
Tecta deæ: lucósq; petunt: ubi nubilus umbra
In mare cum fulua prorumpit Tybris arena.
Faunigenæq; domo potitur, natáq; latini:
Non sine marte tamen. bellum cum gente feroci
Suscipitur: pactáq; furit pro coniuge Turnus.
Concurrit Latio Tyrrhenia tota: diuq;
Ardua sollicitis uictoria quæritur armis.
Auget uterq; suas externo robore uires:
Et multi Rutulos, multi troiana tuentur
Castra: neq; Aeneas Euandri ad mœnia frustra
At Venulus frustra profugi Diomedis ad urbem
Venerat. ille quidem sub Iapyge maxima Dauno

Moenia condiderat: dotaliaq́; arua tenebat.
Sed Venulus Turni postq̃ mandata peregit:
Auxilium petijt: uires Aetolius heros
Excusat: nec se aut soceri committere pugnæ
Velle sui populos: aut quos è gente suorum
Armet, habere ullos: néue hæc commenta putetis.
(Admonitu quanq̃ luctus renouentur amari)
Perpetiar memorare tamen. postq̃ alta cremata est
Ilion: & danaas pauerunt pergama flammas:
Naritiusq́; heros à uirgine, uirgine rapta
Quam meruit poenam, solus digessit in omnes:
Spargimur: & uentis inimica per æquora rapti
Fulmina, noctem, imbres, iram coeliq́;, marisq́;,
Perpetimur Danai, cumulumq́; Capharea cladis.
Néue morer referens tristes ex ordine casus:
Græcia tum potuit Priamo quoq́; flenda uideri.
Me tamen armiferæ seruatum cura Mineruæ
Fluctibus eripuit: patrijs sed rursus ab agris
Pellor: & antiquo memores de uulnere poenas
Exigit alma Venus: tantosq́; per alta labores
Aequora sustinui: tantos terrestribus armis:
Vt mihi felices sint illi sæpe uocati:
Quos communis hyems, importunusq́; Caphareus
Mersit aquis: uellemq́; horum pars una fuisse.
Vltima iam passi comites, belloq́;, fretoq́;,
Deficiunt: finemq́; rogant erroris. at Agmon
Feruidus ingenio, tum uero, & cladibus asper,
Quid superest, quod iam patientia nostra recuset,
Ferre uiri dixit? quid habet Cytherea, quod ultra
Velle puta faciat? nam dum peiora timentur

E st locus in uoto. sors autem ubi pessima rerum est:
S ub pedibus timor est: securaq́; summa malorum.
A udiat ipsa, licet: et, quod facit, oderit omneis
S ub Diomede uiros: odium tamen illius omnes
S pernimus: & magno stat magna potentia nobis.
T alibus iratam Venerem, Pleuronius Agmon
I nstimulat uerbis: ueteremq́; resuscitat iram.
D icta placent paucis: numeri maioris amici
A gmona corripimus. cui respondere uolenti
V ox pariter, uocisq́; uia est tenuata: comæq;
I n plumas abeunt. plumis quoq; colla teguntur,
P ectoraq́;, & tergum: maiores brachia pennas
A ccipiunt: cubitiq́; leues sinuantur in alas.
M agna pedis digitos, pars occupat: oraq́; cornu
I ndurata rigent: finemq́; in acumine ponunt.
H unc Lycus, hũc Idas, et cum Rethenore, Nycteus
H unc miratur Abas: & dum mirantur: eandem
A ccipiunt faciem: numerusq́; ex agmine maior
S ubuolat: et remos plausis circumuolat alis.
S i uolucrum quæ sit dubiarum forma requiris:
V t non cygnorum, sic albis proxima cygnis.
V ix equidem has sedes, & Iapygis arida Dauni
A rua gener teneo minima cum parte meorum.
H actenus Oenides. Venulus calydonia regna,
P eucetiosq́; sinus, Messapiaq́; arua reliquit.
I n quibus antra uidet: quæ multa nubila sylua,
E t leuibus guttis manantia, semicaper Pan
N unc tenet: at quodã tenuerunt tempore Nymphæ.
A ppulus has illa pastor regione fugatas
T erruit: & primo subita formidine mouit.

Mox ubi mens rediit: & contempsere sequentem:
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has pastor: saltuq́; imitatus agresti
Addidit obscœnis conuitia rustica dictis:
Nec prius obticuit: quàm guttura condidit arbor:
Arbor enim est: sucoq́; licet cognoscere mores.
Quippe notam linguæ baccis Oleaster amaris
Exhibet: asperitas uerborum cessit in illas.
Hinc ubi legati rediere negata ferentes
Arma ætola sibi: Rutuli sine uiribus illis
Bella infausta gerunt: multumq́; ab utraq; cruoris
Parte datur. fert ecce auidas in pinea Turnus
Tecta faces: ignesq́; timent, quibus unda pepercit.
Iamq́; picem, et ceras, alimentaq́; cætera flammæ
Mulciber urebat: perq́; altum ad carbasa malum
Ibat: & incuruæ fumabant transtra carinæ.
Cum memor has pinus idæo uertice cæsas,
Sancta deûm genitrix tinnitibus æthera pulsi
Aeris, & inflati compleuit murmure buxi:
Perq́; leues domitis inuecta leonibus auras,
Irrita sacrilega iactas incendia dextra
Turne ait: eripiam: nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes, & membra meorum.
Intonuit dicente dea: tonitrumq́; secuti
Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbi.
Aëraq́;, & tumidum subitis concursibus æquor
Astræi turbant, & eunt in prælia fratres.
È quibus alma parens unius uiribus usa,
Stuppea prærupit phrygiæ retinacula classis:
Fertq́; rates pronas: medioq́; sub æquore mergit.

Robore mollito, lignoq́; in corpora uerso,
In capitum facies puppes mutantur aduncæ.
In digitos abeunt, & crura natantia remi:
Quodq́; sinus fuerat, latus est: mediisq́; carina
Subdita nauigiis, spinæ mutantur in usum.
Lina comæ molles, antemnæ brachia fiunt.
Cærulus ut fuerat, color est: quasq́; ante timebant,
Illas uirgineis exercent lusibus undas
Naiades æquoreæ: durisq́; in montibus ortæ,
Molle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
Non tamen oblitæ quam multa pericula sæuo
Pertulerint pelago, iactatis sæpe carinis
Supposuere manus: nisi siqua uehebat Achiuos.
Cladis adhuc phrygiæ memores, odere Pelasgos:
Neritiæq́; ratis uiderunt fragmina lætis
Vultibus: & lætis uidere rigescere puppem
Vultibus Alcinoi: saxumq́; increscere ligno.
Spes erat in Nymphas animata classe marinas
Posse metu monstri Rutulum desistere bello:
Perstat: habetq́; deos pars utraq́;: quodq́; deorũ est
Instar, habent animos. nec iam dotalia regna,
Nec sceptrum soceri, nec te Lauinia uirgo,
Sed uicisse petunt: deponendiq́; pudore
Bella gerunt: tandemq́; Venus uictricia nati
Arma uidet: Turnusq́; cadit: cadit Ardea Turno
Sospite dicta potens. quam postq̃ barbarus ensis
Abstulit: & tepida patuerunt tecta fauilla:
Congerie è media tum primum cognita præpes
Subuolat: & cineres plausis euerberat alis.
Et sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam

Quæ deceãnt urbem, nomen quoq; mansit in illa
Vrbis: & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.
Iamq; deos omnes, ipsamq; Aeneïa uirtus
Iunonem ueteres finire coëgerat iras:
Cum bene fundatis opibus crescentis Iuli
Tempestiuus erat cœlo Cythereïus Heros:
Ambieratq; Venus superos: colloq; parentis
Circunfusa sui, nunq̃ mihi dixerat ullo
Tempore dure pater, nunc sis mitissimus opto:
Aeneæq; meo, qui te de sanguine nostro
Fecit auum: q̃uis paruum, des optime numen,
Dum modo des aliquid. satis est inamabile regnum
Aspexisse semel: stygios semel isse per amnes.
Assensere dei: nec coniux regia uultus
Immotos tenuit: placatoq; annuit ore.
Tum pater est is ait cœlesti numine dignus:
Quæq; petis, pro quoq; petis, cape nata quod optas.
Fatus erat: gaudet: gratesq; agit illa parenti:
Perq; leues auras iunctis inuecta columbis
Littus adit laurens: ubi tectus arundine serpit
In freta flumineis uicina Numicius undis.
Hunc iubet Aeneæ quæcunq; obnoxia morti,
Abluere: & tacito deferre sub æquora cursu.
Corniger exequitur Veneris mandata: suisq;
Quicquid in Aenea fuerat mortale repurgat:
Et respersit aquis. pars optima restitit illi.
Lustratum genitrix diuino corpus odore
Vnxit: & ambrosia dulci cum nectare mista
Contigit os: fecitq; deum: quem turba quirini
Nuncupat indigetem: temploq;, arisq; recepit.

Inde

Inde sub Ascanij ditione binominis, Alba
Resq; latina fuit: successit Syluius illi.
Quo satus, antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum sceptro: clarus subit Alba Latino:
Epitus ex illo: post hunc Capetusq;, Capysq;,
Sed Capys ante fuit: regnum Tyberinus ab illis
Cepit: & in thusci demersus fluminis undis
Nomina fecit aquæ: de quo Remulusq;, feroxq;
Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
Fulmineo perijt imitator fulminis ictu.
Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
Tradit Auentino: qui quo regnarat, eodem
Monte iacet positus: tribuitq; uocabula monti.
Iamq; palatinæ summam Procas gentis habebat.
Rege sub hoc Pomona fuit: qua nulla latinas
Inter Hamadryadas coluit solertius hortos:
Nec fuit arborei studiosior altera fœtus:
Vnde tenet nomen. non syluas illa, nec amnes,
Rus amat, & ramos felicia poma ferentes:
Nec iaculo grauis est, sed adunca dextera falce:
Qua modo luxuriem premit: & spatiantia passim
Brachia compescit: fisso modo cortice, lignum
Inserit: & succos alieno præstat alumno:
Nec sentire sitim patitur: bibulæq; recuruas
Radicis fibras labentibus irrigat undis.
Hic amor, hoc studiū: Veneris quoq; nulla cupido ē:
Vim tamen agrestum metuens pomaria claudit
Intus: & accessus prohibet, refugitq; uiriles.
Quid non & Satyri saltatibus apta iuuentus

A

F ecere? & pinu præcincti cornua Panes?
S ilenus'q; suus semper iuuenilior annis?
Q ui'q; deus fures uel falce, uel inguine terret?
V t potirentur ea. sed enim superabat amando
H os quoq; Vertumnus: neq; erat felicior illis.
O quoties habitu duri messoris aristas
C orbe tulit: ueri'q; fuit messoris imago.
T empora sæpe gerens fœno religata recenti
D esectum poterat gramen uersare uideri.
S æpe manu stimulos rigida portabat: ut illum
I urasses fessos modo disiunxisse iuuencos.
F alce data, frondator erat, uitis'q; putator.
I nduerat scalas: lecturum poma putares.
M iles erat gladio, piscator arundine sumpta.
D eniq; per multas aditum sibi sæpe figuras
R epperit: ut caperet spectatæ gaudia formæ.
I lle etiam picta redimitus tempora mitra
I nnitens baculo, positis per tempora canis
A ssimulauit anum: cultos'q; intrauit in hortos:
P oma'q; mirata est: tanto'q; potentior inquit:
P auca'q; laudatæ dedit oscula: qualia nunquam
V era dedisset anus: gleba'q; incurua resedit
S uspiciens pandos autumni pondere ramos.
V lmus erat contra speciosa nitentibus uuis:
Q uam socia postq̃ pariter cum uite probauit:
A t si staret ait cælebs sine palmite truncus:
N il præter frondes, quare peteretur, haberet.
H æc quoq; quæ iuncta uitis requiescit in ulmo:
S i non iuncta foret: terræ acclinata iaceret.

T u tamen exemplo non tangeris arboris huius:
C oncubitusq́; fugis: nec te coniungere curas.
A tq; utinam uelles. Helene non pluribus esset
S ollicitata procis: nec quæ Lapitheïa mouit
P rælia: nec coniux timidi atq; audacis Vlysses.
N unc quoq; cum fugias: auerserisq́; petentes:
M ille uiri cupiunt, & semideiq́;, Deiq;,
E t quæcunq; tenent albanos numina montes.
S ed tu si sapies: si te bene iungere: anumq;
H anc audire uoles: quæ te plus omnibus illis,
P lus quàm credis, amo: uulgares reijce tedas:
V ertumnumq́; tori socium tibi delige: pro quo
M e quoq; pignus habe. neq; enim sibi notior ille est:
Q uàm mihi: nec toto passim uagus errat in orbe:
H æc loca magna colit: nec uti pars magna procorũ,
Q uam modo uidit, amat: tu primus, & ultimus illi
A rdor eris: soliq́; suos tibi deuouet annos.
A dde ꝙ est iuuenis: quod naturale decoris
M unus habet: formasq́; apte fingetur in omnes:
E t quod erit iussus (iubeas licet omnia) fiet.
Q uid, ꝙ amatis idem? quod quæ tibi poma coluntur,
P rimus habet? lætaq́; tenet tua munera dextra?
S ed neq; iam fœtus desyderat arbore demptos:
N ec quas hortus alit cum succis mitibus herbas:
N ec quicq̃ nisi te. miserere ardentis: & ipsum
Q uod petit, ore meo præsentem crede precari.
V ltoresq́; deos, & pectora dura perosam
I daliam, memoremq́; time Rhamnusidis iram.
Q uoq́; magis timeas (etenim mihi multa uetustas
S cire dedit) referam tota notissima Cypro

F acta: quibus flecti facile, & mitescere possis.
V iderat a' ueteris generosam sanguine Teucri
I phis Anaxareten humili de stirpe creatus:
V iderat: & totis perceperat ossibus ignes:
L uctatus'q; diu, postq̃ ratione furorem
V incere non potuit: supplex ad limina uenit:
E t modo nutrici miserum confessus amorem,
N e sibi dura foret, per spes orauit alumnæ:
E t modo de multis alicui blanditus amicis
S ollicita petijt propensum uoce fauorem.
S æpe ferenda dedit blandis sua uerba tabellis:
I nterdum madidas lachrymarum rore coronas
P ostibus intendit: posuit'q; in limine duro
M olle latus: tristis'q;, seræ conuitia fecit.
S æuior illa freto surgente cadentibus hœdis,
D urior & ferro, quod Noricus excoquit ignis:
E t saxo, quod adhuc uiuum radice tenetur:
S pernit: & irridet: factis'q; immitibus addit
V erba sup̄ba ferox: et spe quoq; fraudat amantem.
N on tulit impatiens longi tormenta doloris
I phis: & ante fores hæc uerba nouissima dixit.
V incis Anaxarete: neq; erunt tibi tædia tandem
V lla ferenda mei: lætos molire triumphos:
E t pæana uoca: nitida'q; incingere lauro:
V incis ait: morior'q; libens. age ferrea gaude.
C erte aliquid laudare mei cogêris: eritq;
Q uo tibi sim gratus: meritum'q; fatebere nostrum.
N on tamen ante mihi curam excessisse memento,
Q uàm uitam: gemina'q; simul mihi luce carendũ est.
N ec tibi fama mei uentura est nuntia leti:

Ipse ego, ne dubites, adero: præsensq́; uidebor:
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
Si tamen ó superi mortalia facta uidetis:
Este mei memores: nihil ultra lingua precari
Sustinet: & longo facite ut narremur in æuo:
Et quæ dempsistis uitæ, date tempora famæ.
Dixit: & ad postes ornatos sæpe coronis
Humentes oculos, & pallida brachia tollens,
Cum foribus laquei religaret uincula summis:
Hæc tibi serta placent crudelis, & impia dixit:
Inseruitq́; caput: sed tum quoq; uersus ad illam est:
Atq; onus infelix elisa fauce pependit.
Icta pedum motu, trepidantem, et multa gementē
Visa dedisse sonum est, adapertaq́; ianua factum
Prodidit. exclamant famuli: frustraq́; leuatum
(Nam pater occiderat) referunt ad limina matris.
Accipit illa sinu: complexaq́; frigida nati
Membra sui, postq̃ miserarum uerba parentum
Edidit: & matrum miserarum facta peregit:
Funera ducebat mediam lachrymosa per urbem:
Luridaq́; arsuro portabat membra pheretro.
Forte uiæ uicina domus, qua flebilis ibat
Pompa, fuit: duræq́; sonus plangoris ad aures
Venit Anaxaretes: quam iam deus ultor agebat.
Mota tamen uideamus ait miserabile funus:
Et patulis iniit tectum sublime fenestris.
Vixq́; bene impositum lecto prospexerat Iphim:
Diriguere oculi: calidusq́; è corpore sanguis
Inducto pallore fugit: conataq́; retro
Ferre pedes, hæsit: conata auertere uultus,

Hoc quoq; non potuit: paulatimq; occupat artus
Quod fuit in duro iampridem corpore saxum.
Neue ea ficta putes: dominæ sub imagine signum
Seruat adhuc Salamis: Veneris quoq; noīe templū
Prospicientis habet. quorum memor ó mea, lentos
Pone (precor) fastus: & amanti iungere Nymphe.
Sic tibi nec uernum nascentia frigus adurat
Poma: nec excutiant rapidi florentia uenti.
Hæc ubi necquicq̄ formas deus aptus in omnes,
Edidit: in iuuenem rediit: & anilia demit
Instrumenta sibi: talisq; apparuit illi:
Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
Euicit nubes: nullaq; obstante reluxit:
Vimq; parat: sed ui non est opus: inq; figura
Capta dei Nymphe est: & mutua uulnera sensit.
Proximus ausonias iniusti miles Amuli
Rexit opes: Numitorq; senex amissa nepotum
Munere regna capit: festisq; Parilibus urbis
Mœnia conduntur: Tatius, patresq; Sabini
Bella gerunt: arcisq; uia Tarpeia reclusa
Dignam animam pœna congestis exuit armis.
Inde sati Curibus tacitorum more luporum
Ore premunt uoces: & corpora uicta sopore
Inuadunt: portasq; petunt: quas obiice firmo
Clauserat Iliades. unam tamen ipsa reclusit,
Nec strepitum uerso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit:
Et clausura fuit: nisi q̄ rescindere nunq̄
Dis licet acta deûm. Iano loca iuncta tenebant
Naiades ausoniæ gelido rorantia fonte:

H as rogat auxilium: nec Nymphæ iusta petentem
S ustinuere deam: uenasq́;, & flumina fontis
E licuere sui. non dum tamen inuia Iani
O ra patentis erant: nec iter præcluserat unda.
L urida supponunt fœcundo sulfura fonti:
I ncenduntq́; cauas fumante bitumine uenas.
V iribus his, aliisq́; uapor penetrauit ad ima
F ontis: & alpino modo quæ certare rigori
A udebatis aquæ, non ceditis ignibus ipsis.
F lammifera gemini fumant aspergine postes:
P ortaq́; nequicq̃ rigidis promissa Sabinis
F onte fuit præstructa nouo: dum martius arma
I ndueret miles. quæ postq̃ Romulus ultro
O btulit: & strata est tellus romana Sabinis
C orporibus, strata estq́; suis: generiq́; cruorem
S anguine cum soceri permiscuit impius ensis:
P ace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
D ecertare placet: Tatiumq́; accedere regno.
O ciderat Tatius: populisq́; æquata duobus
R omule iura dabas: posita cum casside Mauors
T alibus affatur, diuûmq;, hominumq́; parentem.
T empus adest genitor (quoniam fundamine magno
R es romana ualet: & præside pendet ab uno)
P ræmia iam promissa mihi, dignoq́; nepoti
S oluere: & ablatum terris imponere cœlo.
T u mihi concilio quondam præsente deorum
(Nam memoro, memoriq́; animo pia uerba notaui)
V nus erit, quem tu tolles in sydera cœli:
D ixisti. rata sit uerborum summa tuorum.
A nnuit omnipotens: & nubibus aëra cæcis

Occuluit: tonitruq́;, & fulgure terruit orbem.
Quæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ:
Innixusq́; hastæ pressis temone cruento
Impauidus conscendit equos Gradiuus: & ictu
Verberis increpuit: pronumq́; per aëra lapsus
Constitit in summo nemorosi colle Palati:
Reddentemq́; suo non regia iura quiriti
Abstulit Iliaden. corpus mortale per auras
Dilapsum tenues: ut lata plumbea funda
Missa solet medio glans intabescere cœlo.
Pulchra subit facies: & puluinaribus altis
Dignior est: qualis trabeati forma Quirini.
Flebat ut amissum coniux: cum regia Iuno
Irin ad Hersiliam descendere limite curuo
Imperat: & uacuæ sua sic mandata referre.
O et de latio, ó et de gente sabina
Præcipuum matrona decus, dignissima tanti
Ante fuisse uiri, coniux nunc esse Quirini:
Siste tuos fletus: & si tibi cura uidendi
Coniugis est: duce me lucum pete, colle Quirino
Qui uiret: & templum romani regis obumbrat.
Paret: & in terram pictos delapsa per arcus,
Hersiliam iussis compellat uocibus Iris.
Illa uerecundo uix tollens lumina uultu
O dea (nanq; mihi, nec quæ sis dicere promptum est:
Et liquet esse deam) duc ó, duc inquit: & offer
Coniugis ora mihi: quem si modo posse uidere
Fata semel dederint: cœlum accepisse uidebor.
Nec mora, romuleos cum uirgine Thaumantæa
Ingreditur colles. ibi sydus ab æthere lapsum

D ecidit in terras: à cuius lumine flagrans
H ersiliæ crinis cum sydere cessit in auras.
H anc manibus notis romanæ conditor urbis
E xcipit: & priscum pariter cum corpore nomen
M utat: orā'q; uocat: quæ nūc dea iuncta Quirino ē.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEON LIBER. XV.

Q uæritur interea quis tantæ pondera molis
Sustineat: tanto'q; queat succedere regi.
Destinat imperio clarum prænuntia ueri
F ama Numam. non ille satis cognosse sabinæ
G entis habet ritus: animo maiora capaci
C oncipit: & quæ sit rerum natura requirit.
H uius amor curæ, patria, curibus'q; relictis
F ecit, ut herculei penetraret ad hospitis urbem.
G raia quis italicas author posuisset in oris
M œnia quærenti, sic e' senioribus unus
R ettulit indigenis, ueteris non inscius æui.
D iues ab oceano bobus Ioue natus Iberis
L ittora felici tenuisse Lacinia cursu
F ertur: & armento teneras errante per herbas
I pse domum magni, nec inhospita tecta Crotonis
I ntrasse: & requie longum releuasse laborem:
A tq; ita discedens æuo dixisse nepotum

Hic locus urbis erit: promissáq; uera fuerunt.
Nam fuit, argolico generatus Alemone quidam
Myscelus, illius dijs acceptissimus æui.
Hunc super incumbens pressum grauitate soporis
Clauiger alloquitur, patrias age desere sedes:
Et pete diuersi lapidosas Aesaris undas:
Et nisi paruerit multa, ac metuenda minatur,
Post ea discedunt pariter somnusq;, deusq;.
Surgit Alemonides: tacitáq; recentia mente
Visa refert: pugnatq; diu sententia secum:
Numen abire iubet: prohibent discedere leges:
Pœnáq; mors posita est patriam mutare uolenti.
Candidus oceano nitidum caput abdiderat sol:
Et caput extulerat densissima sydereum nox:
Visus adesse idem Deus est: eademq; monere:
Et nisi paruerit plura, & grauiora minari.
Pertimuit: patriumq; simul transferre parabat
In sedes penetrale nouas. fit murmur in urbe:
Spretarumq; agitur legum reus: utq; peracta est
Causa prior: crimenq; patens sine teste probatum:
Squalidus ad superos tollens reus ora, manusq;,
O cuius cœlum bis sex fecere labores,
Fer precor inquit opē: nā tu mihi criminis author.
Mos erat antiquus niueis, atrisq; lapillis
His damnare reos, illis absoluere culpa.
Tunc quoq; sic lata est sententia tristis: et omnis
Calculus immitem dimittitur ater in urnam.
Quæ simul effudit numerandos uersa lapillos:
Omnibus è nigro color est mutatus in album:
Candidáq; herculeo sententia numine facta

Soluit Alemonidem. grates agit ille parenti
Amphitryoniadæ: uentisq́; fauentibus æquor
Nauigat Ionium: lacedæmoniumq́; Tarentum
Præterit, & Sybarim, Salentinumq́; Neæthum,
Thurinosq́; sinus, Temesenq́;, & Iapygis arua.
Vixq́; pererratis quæ spectant littora terris,
Inuenit Aeserei fatalia fluminis ora:
Nec procul hinc tumulũ, sub quo sacrata Crotonis
Ossa tegebat humus: iussáq́; ibi mœnia terra
Condidit: & nomen tumulati traxit in urbem.
Talia constabat certa primordia fama
Esse loci, positæq́; italis in finibus urbis.
Vir fuit hic ortu Samius: sed fugerat unà
Et Samon, & dominos: odioq́; tyrannidis exul
Sponte erat: isq́; licet cœli regione remotus,
Mente deos adijt: & quæ natura negabat
Visibus humanis: oculis ea pectoris hausit.
Cumq́; animo, & uigili perspexerat omnia cura:
In medium discenda dabat: cœtusq́; silentum,
Dictaq́; mirantum, magni primordia mundi,
Et rerum causas, & quid natura, docebat:
Quid deus, unde niues, quæ fulminis esset origo:
Iuppiter, an uenti discussa nube tonarent:
Quid quateret terras: qua sydera lege mearent:
Et quod cunq; latet. primusq́; animalia mensis
Arguit imponi: primus quoq; talibus ora
Docta quidem soluit, sed non et credita uerbis.
Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora: sunt fruges: sunt deducentia ramos
Pondere poma suo, tumidæq́; in uitibus uuæ:

Sunt herbæ dulces: sunt quæ mitescere flamma,
Molliri'q; queant: nec uobis lacteus humor
Eripitur: nec mella thymi redolentia flore.
Prodiga diuitias, alimenta'q; mitia tellus
Suggerit: atq; epulas sine cæde, et sanguine præbet.
Carne feræ sedant ieiunia: nec tamen omnes:
Quippe equus, et pecudes, armēta'q; gramine uiuūt:
At quibus ingenium est immansuetum'q;, ferumq;,
Armeniæ tigres, iracundi'q; leones,
Cum'q; lupis, ursi dapibus cum sanguine gaudēt.
Heu quantum scelus est in uiscere uiscera condi:
Congesto'q; auidum pinguescere corpore corpus:
Alterius'q; animantem animantis uiuere leto.
Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra creat: nil te nisi tristia mandere sæuo
Vulnera dente iuuat? ritus'q; refere Cyclopum?
Nec nisi perdideris alium, placare uoracis
Et male morati poteris ieiunia uentris?
At uetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen:
Foetibus arboreis, & quas humus educat, herbis,
Fortunata fuit: nec polluit ora cruore.
Tunc & aues tutæ mouere per aëra pennas:
Et lepus impauidus medijs errauit in aruis:
Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo.
Cuncta sine insidijs, nullam'q; timentia fraudem,
Plena'q; pacis erant. postq̄ non utilis author
Victibus inuidit (quisquis fuit ille deorum)
Corporeas'q; dapes auidam demersit in aluum:
Fecit iter sceleri: primo'q; è cæde ferarum
Incaluisse potest maculatum sanguine ferrum.

Id'q; satis fuerat: nostrum'q; petentia letum
Corpora missa neci salua pietate fatemur:
Sed quàm danda neci, tam non epulanda fuerunt.
Longius inde nefas abijt: & prima putatur
Hostia sus meruisse mori: quia semina pando
Eruerit rostro: spem'q; interceperit anni.
Vite Caper morsa Bacchi mactatus ad aras
Dicitur ultoris. nocuit sua culpa duobus.
Quid meruistis oues placidum pecus, in'q; tuendos
Natum homines? pleno quæ fertis in ubere nectar:
Mollia quæ nobis uestras uelamina lanas
Præbetis: uita'q; magis, quàm morte iuuatis.
Quid meruere boues, animal sine fraude, dolisq;,
Innocuum, simplex, natum tolerare labores?
Immemor est demum, nec frugum munere dignus,
Qui potuit curui dempto modo pondere aratri
Ruricolam mactare suum: qui trita labore
Illa, quibus toties durum renouauerat aruum:
Tot dederat messes: percussit colla securi.
Nec satis est, q tale nefas committitur: ipsos
Inscripsere deos sceleri: numen'q; supernum
Cæde laboriferi credunt gaudere iuuenci.
Victima labe carens, & præstantissima forma,
(Nam placuisse nocet) uittis insignis, & auro,
Sistitur ante aras: audit'q; ignara precantem:
Imponi'q; suæ uidet inter cornua fronti,
Quas coluit fruges: percussa'q; sanguine cultros
Inficit in liquida præuisos forsitan unda.
Protinus ereptas uiuenti pectore fibras
Inspiciunt: mentes'q; deûm scrutantur in illis.

Vnde fames homini uetitorum tanta ciborum est?
Audetis uesci genus ó mortale? quod oro
Ne facite: et monitis animos aduertite nostris:
Cumq́; boum dabitis cæsorum membra palato:
Mandere uos uestros scite, & sentite colonos.
Et quoniam deus ora mouet: sequar ora mouentem
Rite deum, delphosq́; meos: ipsumq́; recludam
Aethera: & augustæ reserabo oracula mentis.
Magna, nec ingenijs inuestigata priorum,
Quæq́; diu latuere, canam: iuuat ire per alta
Astra: iuuat terris, & inerti sede relicta,
Nube uehi: ualidiq́; humeris insistere Atlantis:
Palantesq́; homines passim rationis egentes
Despectare procul: trepidosq́;, obitumq́; timentes
Sic exhortari: seriemq́; euoluere fati.
O genus attonitum gelidæ formidine mortis,
Quid Styga, quid tenebras, et nomina uana timetis,
Materiem uatum, falsiq́; pericula mundi?
Corpora siue rogus flamma, seu tabe uetustas
Abstulerit: mala posse pati non ulla putetis.
Morte carent animæ: semperq́; priore relicta
Sede nouis domibus uiuunt: habitantq́; receptæ.
Ipse ego (nam memini) troiani tempore belli
Panthoides Euphorbus eram: cui pectore quondã
Hæsit in aduerso grauis hasta minoris Atridæ.
Cognoui clypeum leuæ gestamina nostræ
Nuper Abanteis templo Iunonis in argis.
Omnia mutantur: nihil interit: errat, & illinc
Huc uenit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus,
Spiritus: eq́; feris humana in corpora transit:

Ińq; feras noſter: nec tempore deperit ullo.
Vtq́; nouis facilis ſignatur cera figuris:
Nec manet, ut fuerat: nec formam ſeruat eandem:
Sed tamen ipſa eadem eſt: animam ſic ſemꝑ eandē
Eſſe: ſed in uarias doceo migrare figuras.
Ergo ne pietas ſit uicta cupidine uentris:
Parcite uaticinor cognatas cæde nefanda
Exturbare animas: nec ſanguine ſanguis alatur.
Et quoniam magno feror æquore: plenáq; uentis
Vela dedi: nihil eſt toto quod perſtet in orbe.
Cuncta fluunt: omniśq; uagans formatur imago.
Ipſa quoq; aſſiduo labuntur tempora motu,
Non ſecus, ac flumen: neq; enim conſiſtere flumen,
Nec leuis hora poteſt: ſed ut unda, impellitur unda:
Vrgeturq́; prior ueniente, urgetq́; priorem:
Tempora ſic fugiunt pariter: pariterq́; ſequuntur:
Et noua ſunt ſemꝑ: nam quod fuit ante, relictū eſt:
Fitq́; quod haud fuerat: momētáq; cuncta nouātur.
Cernis & emenſas in lucem tendere noctes:
Et iubar hoc nitidum, nigræ ſuccedere nocti.
Nec color eſt idem cœli, cum laſſa quiete
Cuncta iacent media: cumq́; albo Lucifer exit
Clarus equo: rurſuśq; alius, cum præuia lucis
Tradendum phœbo Palantias inficit orbem.
Ipſe dei clypeus, terra cum tollitur ima:
Mane rubet: terráq; rubet, cum conditur ima.
Candidus in ſummo eſt: melior natura quod illic
Aetheris eſt: terræq́; procul contagia fugit.
Nec par, aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Eſſe poteſt unquam: ſemperq́; hodierna ſequente

S i crescit, minor est: maior, si contrahit orbem.
Quid non in species secedere quattuor annum
A spicis, ætatis peragentem imitamina nostræ?
N am tener, & lactens, pueriq; simillimus æuo
V ere nouo est: tunc herba recens, et roboris expers
T urget: & insolida est: et spe delectat agrestes:
O mnia tum florent: florumq; coloribus almus
L udit ager: neq; adhuc uirtus in frondibus ulla est.
T ransit in æstatem post uer, robustior annus:
F itq; ualens iuuenis: neq; enim robustior ætas
V lla, nec uberior: nec quæ magis ardeat ulla est.
E xcipit autumnus posito feruore iuuentæ
M aturus, mitisq;, inter iuuenemq;, senemq;
T emperie medius, sparsus quoq; tempora canis.
I nde senilis hyems tremulo uenit horrida passu,
A ut spoliata suos, aut quos habet, alba capillos.
N ostra quoq; ipsorum semper, requieq; sine ulla
C orpora uertuntur: nec quod fuimus'ue, sumus'ue,
C ras erimus: fuit illa dies: qua semina tantum,
S pesq; hominũ primæ, matrisq; habitauimus aluo.
A rtifices natura manus admouit: & angi
C orpora uisceribus distentæ condita matris
N oluit: eq; domo uacuas emisit in auras.
E ditus in lucem iacuit sine uiribus infans:
M ox quadrupes, rituq; tulit sua membra ferarum:
P aulatimq; tremens, & non dum poplite firmo
C onstitit, adiutisq; aliquo conamine neruis:
I nde ualens, ueloxq; fuit: spatiumq; iuuentæ
T ransit: et emeritis medij quoq; temporis annis
L abitur occiduæ per iter decliue senectæ.

subruit

S ubruit hæc æui demoliturq; prioris
R obora: fletq; Milon senior: cum spectat inanes
I llos, qui fuerant solidarum morte ferarum
H erculeis similes, fluidos pendere lacertos.
F let quoq;, ut in speculo rugas aspexit aniles
T yndaris: & secum, cur sit bis rapta, requirit.
T empus edax rerum, tuq; inuidiosa uetustas
O mnia destruitis: uitiataq; dentibus æui
P aulatim lenta consumitis omnia morte.
H æc quoq; non perstant, quæ nos elementa uocamus:
Q uasq; uices peragant (animos adhibete) docebo.
Q uattuor æternus genitalia corpora mundus
C ontinet: ex illis duo sunt onerosa: suoq;
P ondere in inferius tellus, atq; unda feruntur:
E t totidem grauitate carent: nulloq; premente
A lta petunt aër, atq; aëre purior ignis.
Q uæ quanquam spatio distant: tamen omnia fiunt
E x ipsis: & in ipsa cadunt: resolutaq; tellus
I n liquidas rarescit aquas: tenuatur in auras:
A eraq; humor habet: dempto quoq; pondere rursus
I n superos aër tenuissimus emicat ignes.
I nde retro redeunt: idemq; retexitur ordo:
I gnis enim densum spissatus in aëra transit:
H inc in aquas: tellus glomerata cogitur unda:
N ec species sua cuiq; manet: rerumq; nouatrix
E x alijs alias reparat natura figuras:
N ec perit in tanto quicquam (mihi credite) mundo:
S ed uariat: faciemq; nouat: nasciq; uocatur
I ncipere esse aliud, quàm quod fuit ante: moriq;
D esinere illud idem. cum sint huc forsitan illa,

H aec translata illuc: summa tamen omnia constant,
N il equidem durare diu sub imagine eadem
C rediderim: sic ad ferrum uenistis ab auro
S aecula: sic toties uersa est fortuna locorum.
V idi ego quod fuerat quondam solidissima tellus:
E sse fretum: uidi factas ex aequore terras:
E t procul à pelago conchae iacuere marinae:
E t uetus inuenta est in montibus anchora summis:
Q uodq́; fuit campus, uallem decursus aquarum
F ecit: et eluuie mons est deductus in aequor:
E q́; paludosa siccis humus aret arenis:
Q uaeq́; sitim tulerant, stagnata paludibus hument.
H ic fontes natura nouos emisit: et illic
C lausit: & antiquis tam multa tremoribus orbis
F lumina prosiliunt: aut excaecata residunt.
S ic ubi terreno Lycus est epotus hiatu:
E xistit procul hinc: alioq́; renascitur orbe.
S ic modo combibitur: tecto modo gurgite lapsus
R edditur argolicis ingens Erasinus in agris.
E t Mysum, capitisq́; sui, ripaeq́; prioris,
P. oenituisse ferunt: alia nunc ire Caicum.
N ec non sicanias uoluens Amasenus arenas
N unc fluit: interdum suppressis fontibus aret.
A nte bibebatur: nunc quas contingere nolis
F undit Anigrus aquas: postq̃ (nisi uatibus omnis
E ripienda fides) illic lauere bimembres
V ulnera, clauigeri quae fecerat Herculis arcus.
Q uid non & scythicis Hypanis de montibus ortus
Q ui fuerat dulcis, salibus uitiatur amaris?
F luctibus ambitae fuerant Antissa, Pharosq́;,

Et phoenissa Tyros: quarum nunc insula nulla est.
Leucada continuam ueteres habuere coloni:
Nunc freta circumeunt Zancle quoq; iuncta fuisse
Dicitur Italiæ: donec confinia pontus
Abstulit: & media tellurem reppulit unda.
Si quæris Helicen, & Buran Achæidas urbes:
Inuenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ
Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.
Est prope pittheam tumulus Trœzena sine ullis
Arduus arboribus, quondam planissima campi
Area, nunc tumulus: nam (res horrenda relatu)
Vis fera uentorum, cæcis inclusa cauernis
Expirare aliquà cupiens, luctataq; frustra
Liberiore frui cœlo, cum carcere rima
Nulla foret toto: nec peruia flatibus esset:
Extentam tumefecit humum: ceu spiritus oris
Tendere uesicam solet, aut direpta bicornis
Terga capri. tumor ille loci permansit: & alti
Collis habet speciem: longoq; induruit æuo.
Plurima cum subeant audita, aut cognita nobis:
Pauca super referã. quid? non & lympha figuras
Datq;, capitq; nouas? medio tua corniger Hammon
Vnda die gelida est: ortuq;, obituq;, calescit.
Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos cum luna recessit in orbes.
Flumen habent Cicones: quod potum saxea reddit
Viscera: quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis & hinc Sybaris uestris conterminus oris
Electro similes faciunt, auroq; capillos.
Quodq; magis mirum, sunt qui nõ corpora tantum,

V erum animos etiam ualeant mutare liquores.
C ui non audita est obscœnæ Salmacis unda?
A ethiopasq; lacus? quos si quis faucibus hausit:
A ut furit: aut patitur mirum grauitate soporem.
C litorio quicunq; sitim de fonte leuarit:
V ina fugit: gaudetq; meris abstemius undis.
S eu uis est in aqua calido contraria uino:
S iue, quod Indigenæ memorant, Amithaone natus,
P rœtidas attonitas postq̃ per carmen, & herbas
E ripuit furijs: purgamina mentis in illas
M isit aquas: odiumq; meri permansit in undis.
H uic fluit effectu dispar Lyncestius amnis:
Q uem quicunq; parum moderato gutture traxit:
H aud aliter titubat: quàm si mera uina bibisset.
E st lacus Arcadiæ, pheneum dixere priores:
A mbiguis suspectus aquis: quas nocte timeto:
N octe nocent potæ: sine noxa luce bibuntur.
S ic alias, aliasq;, lacus, & flumina uires
C oncipiunt: tempusq; fuit, quo nauit in undis:
N unc sedet Ortygie. timuit concursibus Argo
V ndarum sparsas symplegadas elisarum:
Q uæ nunc immotæ perstant: uentisq; resistunt.
N ec quæ sulfureis ardet fornacibus Aetna:
I gnea semper erit: neq; enim fuit ignea semper.
N am siue est animal tellus: & uiuit: habetq;
S piramenta locis flammam exhalantia multis:
S pirandi mutare uias, quotiesq; mouetur,
H as finire potest, illas aperire cauernas.
S iue leues imis uenti cohibentur in antris:
S axaq; cum saxis, & habentem semina flammæ

Materiam iactant: ea concipit ictibus ignem:
Antra relinquentur sedatis frigida uentis.
Siue bitumineae rapiunt incendia uires:
Luteáue exiguis ardescunt sulfura fumis:
Nempe ubi terra cibos, alimētaq; pinguia flammae
Non dabit, absumptis per longum uiribus aeuum:
Naturaeq; suum nutrimen deerit edaci:
Non feret illa famem: desertaq; deseret ignes.
Esse uiros fama est in hyperborea Pallene:
Queis soleant leuibus uelari corpora plumis:
Cum tritoniacam nouies subiere paludem.
Haud equidem credo: sparsae quoq; membra ueneno
Exercere artes scythides memorantur easdem.
Si qua fides rebus tamen est addenda probatis:
Nonne uides quaecunq; mora, fluidoq; calore
Corpora tabescunt, in parua animalia uerti?
I quoq; delectos mactatos obrue tauros:
(Cognita res usu) de putri uiscere passim
Florilegae nascuntur apes: quae more parentum
Rura colunt: operiq; fauent: in spemq; laborant.
Pressus humo bellator equus crabronis origo est.
Concaua littoreo si demas brachia cancro;
Caetera supponas terrae: de parte sepulta
Scorpius exibit: caudaq; minabitur unca.
Quaeq; solent canis frondes intexere filis
Agrestes tineae, res obseruata colonis,
Ferali mutant cum papilione figuram.
Semina limus habet uirides generantia ranas:
Et generat truncas pedibus: mox apta natando
Crura dat: utq; eadem sint longis saltibus apta:

P osterior superat partes mensura priores.
N ec catulus partu quem reddidit ursa recenti,
S ed male uiua caro est: lambendo mater in artus
F ingit: & in formam, quantam capit ipsa, reducit.
N onne uides, quos cera tegit sexangula foetus
M elliferarum apium, sine membris corpora nasci:
E t serosq; pedes, serasq; assumere pennas?
I unonis uolucrem, quae cauda sydera portat:
A rmigerumq; Iouis, cythereidasq; columbas,
E t genus omne auium medijs è partibus oui
N i sciret fieri, quis nasci posse putaret?
S unt qui cum clauso putrefacta est spina sepulchro:
M utari credant humanas angue medullas.
H aec tamen ex alijs generis primordia ducunt:
V na est: quae reparet, seq; ipsa reseminet ales.
A ssyrij phoenica uocant: nec fruge nec herbis,
S ed thuris lachrymis, & succo uiuit amomi.
H aec ubi quinq; suae compleuit saecula uitae:
I licis in ramis, tremulaeq; cacumine palmae,
V nguibus, & duro nidum sibi construit ore.
Q uo simulac casias, & nardi lenis aristas,
Q uassaq; cum fulua substrauit cinnama myrrha:
S e super imponit: finitq; in odoribus aeuum.
I nde ferunt, totidem qui uiuere debeat annos:
C orpore de patrio paruum phoenica renasci.
C um dedit huic aetas uires: oneriq; ferendo est:
P onderibus nidi ramos leuat arboris altae:
F ertq; pius cunasq; suas, patriumq; sepulchrum:
P erq; leues auras Hyperionis urbe potitus
A nte fores sacras hyperionis aede reponit.

S i tamen est aliquid miræ nouitatis in istis:
A lternare uices, & quæ modo fœmina tergo
P assa marem est, nunc esse marẽ miremur Hyænã.
I d quoq;, quod uentis animal nutritur, & aura,
P rotinus assimulat tetigit quoscunq; colores.
V icta racemifero lyncas dedit india baccho:
E quibus, ut memorant, quicquid uesica remisit,
V ertitur in lapides: & congelat aëre tacto.
S ic & coralium quo primum contigit auras
T empore, durescit: mollis fuit herba sub undis.
D eseret ante dies: & in alto phœbus anhelos
A equore tinget equos: q̃ consequar omnia dictis,
I n species translata nouas: sic tempora uerti
C ernimus: atq; alias assumere robora gentes:
C oncidere has. sic magna fuit censu'q; uiris q;:
P er'q; decem potuit tantum dare sanguinis annos:
N unc humilis ueteres tantummodo Troia ruinas,
E t pro diuitijs tumulos ostendit auorum.
C lara fuit Sparte: magnæ uiguere Mycenæ:
N ec non & Cecropis, nec non Amphionis arces:
V ile solum Sparte est: altæ cecidere Mycenæ:
O edipodioniæ quid sunt nisi nomina Thebæ?
Q uid pandioniæ restant nisi nomen Athenæ?
N unc quoq; dardaniam fama est consurgere Romã:
A ppenninigenæ quæ proxima Tybridis undis
M ole sub ingenti rerum fundamina ponit.
H æc igitur formam crescendo mutat: & olim
I mmensi caput orbis erit: sic dicere uates,
F atianas'q; ferunt sortes: quantum'q; recordor
D ixerat Aeneæ, cum res troiana labaret

Priamides Helenus flenti, dubioq; salutis,
Nate dea, si nota satis præsagia nostræ
Mentis habes: non tota cadet te sospite troia.
Flamma tibi, ferrumq; dabunt iter: ibis: & unà
Pergama rapta feres: donec troiæq;, tibiq;
Externum patrio contingat amicius aruum.
Vrbem etiam cerno phrygios debere nepotes:
Quanta nec est, nec erit: nec uisa prioribus annis.
Hanc alij proceres per sæcula longa potentem,
Sed dominam rerum de sanguine natus Iuli
Efficiet: quo cum tellus erit usa: fruentur
Aetheriæ sedes: cœlumq; erit exitus illi.
Hæc Helenum cecinisse penatigero Aeneæ
Mente memor refero: cognataq; mœnia lætor
Crescere: & utiliter Phrygibus uicisse Pelasgos:
Ne tamen oblitis ad metam tendere longe
Expatiemur equis: cœlum, et quodcunq; sub illo est,
Immutat formas, tellusq;, et quicquid in illa est.
Nos quoq; pars mundi (quoniam non corpora solum
Verum etiam uolucres animæ sumus: inq; ferinas
Possumus ire domos: pecudumq; in pectora condi)
Corpora quæ possunt animas habuisse parentum,
Aut fratrum, aut aliquo iunctorum fœdere nobis,
Aut hominum certe, tuta esse & honesta sinamus:
Ne'ue thyestæis cumulemus uiscera mensis.
Quàm male consuescit: quàm se parat ille cruori
Impius humano: uituli qui guttura cultro
Rumpit: & immotas præbet mugitibus aures.
Aut qui uagitus similes puerilibus hœdum
Edentem iugulare potest: aut alite uesci,

Cui dedit ipse cibos. q̃tum est quod desit in istis
Ad plenum facinus? quàm transitus inde paratus?
Bos aret: aut mortem senioribus imputet annis:
Horriferum contra Borean ouis arma ministret:
Vbera dent saturæ manibus pressanda capellæ.
Retia cum pedicis, laqueos'q; artes'q; dolosas
Tollite: nec uolucres uiscata fallite uirga:
Nec formidatis ceruos includite pennis:
Nec cælate cibis uncos fallacibus hamos.
Perdite, siqua nocent: uerũ hæc quoq; perdite tantũ:
Ora uacent epulis: alimenta'q; congrua carpant.
Talibus atq; alijs instructo pectore dictis
In patriam remeasse ferunt: ultro'q; petitum
Accepisse Numam populi latialis habenas.
Coniuge qui felix Nympha, ducibus'q; Camœnis
Sacrificos docuit ritus: gentem'q; feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Qui postq̃ senior regnum'q;, æuum'q; peregit:
Extinctum latiæ'q; nurus, populus'q;, patres'q;
Defleuere Numam: nã coniux urbe relicta
Vallis aricinæ densis latet abdita syluis:
Sacra'q; orestex gemitu, questu'q; Dianæ
Impedit. ah quoties Nymphæ nemoris'q;, lacus'q;
Ne faceret, monuere: & consolantia uerba
Dixerunt: quoties flenti Theseïus heros
Siste modum dixit: nec enim fortuna querenda
Sola tua est: similes aliorum respice casus:
Mitius ista feres: utinam'q; exempla dolentem,
Non mea te possent releuare: sed & mea possunt.
Fãdo, aliquẽ Hippolytũ uestras quoq; contigit aures

Credulitate patris, sceleratae fraude nouercae
Occubuisse neci: mirabere: uixq; probabo:
Sed tamen ille ego sum: me pasiphaëia quondam
Tentatum frustra patrium temerare cubile
Quod uoluit, finxit uoluisse: & crimine uerso
Indicij'ne metu magis, offensáue repulsae,
Arguit: immeritumq; pater proiecit ab urbe:
Hostiliq; caput prece detestatur euntis.
Pittheïam profugo curru Troezena petebam:
Iamq; corinthiaci carpebam littora ponti:
Cum mare surrexit: cumulusq; immanis aquarum
In montis speciem curuari, & crescere uisus:
Et dare mugitus: summoq; cacumine findi.
Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis:
Pectoribusq; tenus molles erectus in auras,
Naribus, & patulo partem maris euomit ore.
Corda pauent comitum: mihi mens interrita mansit
Exilijs contenta suis. tum colla feroces
Ad freta conuertunt: erectisq; auribus horrent
Quadrupedes: monstriq; metu turbantur: & altis
Praecipitant currum scopulis: ego ducere uana
Frena manu, spumis albentibus oblita, luctor:
Et retro lentas tendo resupinus habenas.
Nec uires tamen has, rabies superasset equorum:
Ni rota, perpetuum, quae circumuertitur axem:
Stipitis occursu fracta, ac disiecta fuisset.
Excutior curru: lorisq; tenentibus artus
Viscera uiua trahi: neruos in stirpe teneri:
Membra rapi partim: partim reprensa relinqui:
Ossa grauem dare fracta sonum: fessamq; uideres

Exhalare animam: nullasq; in corpore partes
Noscere quas posses: unumq; erat omnia uulnus.
Num potes, aut audes cladi componere nostræ
Nympha tuam? uidi quoq; luce carentia regna:
Et lacerum foui phlegethontide corpus in unda:
Nec, nisi apollineæ ualido medicamine prolis,
Reddita uita foret. quam postq̃ fortibus herbis,
Atq; ope pæonia Dite indignante recepi:
Tum mihi, ne præsens augerem muneris huius
Inuidiam: densas obiecit Cynthia nubes:
Vtq; forem tutus: possemq; impune uideri:
Addidit ætatem: nec cognoscenda reliquit
Ora mihi: Cretenq; diu dubitauit habendam
Traderet, an Delon: Delo, Cretaq; relictis
Hic posuit nomenq; simul, quod posset equorum
Admonuisse iubet deponere: quiq; fuisti
Hippolytus dixit nunc idem Virbius esto.
Hoc nemus inde colo: de dísq; minoribus unus
Numine sub dominæ lateo: atq; assentior illi.
Non tamen Aegeriæ luctus aliena leuare
Damna ualent: montisq; iacens radicibus imis
Liquitur in lachrymas: donec pietate dolentis
Mota soror Phœbi gelidum de corpore fontem
Fecit: & æternas artus tenuauit in undas.
At Nymphas tetigit noua res: & amazone natus
Haud aliter stupuit: quàm cum tyrrhenus arator
Fatalem glebam motis aspexit in aruis,
Sponte sua primum, nulloq; agitante moueri:
Sumere mox hominis, terræq; amittere formam:
Oraq; uenturis aperire recentia fatis:

I ndigenæ dixere Tagen: qui primus hetruscam
E docuit gentem casus aperire futuros.
V tq; palatinis hærentem collibus olim,
C um subito uidit frondescere Romulus hastam:
Q uæ radice noua, non ferro stabat adacto:
E t iam non telum, sed lenti uiminis arbor
N on expectatas dabat admirantibus umbras.
A ut sua fluminea cum uidit Cippus in unda
C ornua: uidit enim: falsam'q; in imagine credens
E sse fidem: digitis ad frontem sæpe relatis
Q uæ uidit, tetigit: nec iam sua lumina damnans
R estitit, ut uictor domito ueniebat ab hoste:
A d cœlum'q; oculos, & eodem cornua tollens,
Q uicquid ait superi monstro portenditur isto.
S eu lætum est, aliquid patriæ populo'q; Quirini,
S iue minax, mihi sit: uiridi'q; è cespite factas
P lacat odoratis: herbosas ignibus aras:
V ina'q; dat pateris: mactatarum'q; bidentum
Q uid sibi significent trepidantia consulit exta.
Q uæ simul aspexit tyrrhenæ gentis aruspex:
M agna quidem rerum molimina uidit in illis:
N on manifesta tamen cum uero sustulit acre
A` pecudis fibris, ad Cippi cornua lumen:
R ex aito` salue: tibi enim tibi Cippe, tuis q;
H ic locus, & latiæ parebunt cornibus arces:
T u modo rumpe moras: portas'q; intrare patentes
A dpropera: sic fata iubent: nanq; urbe receptus
R ex eris: & sceptro tutus potiere perenni.
R ettulit ille pedem: toruam'q; à mœnibus urbis
A uertens faciem, procul ó procul omnia dixit

T alia dij pellant: multóq; ego iustius æuum
E xul agam: q̃ me uideant capitolia regem.
D ixit: & extemplo populumq́;, grauemq; senatum
C onuocat: ante tamen capitis noua cornua fronde
V elat: & aggeribus factis à milite forti
I nsistit: priscóq; deos de more precatus,
E st ait hic unus, quem uos nisi pellitis urbe,
R ex erit: is qui sit, signo, non nomine dicam.
C ornua fronte gerit: quem uobis indicat augur,
S i Romam intrarit, famularia iura daturum.
I lle quidem potuit portas irrumpere apertas:
S ed nos obstitimus: q̃uis coniunctior illo
N emo mihi est: uos urbe uirum prohibete quirites.
V el si dignus erit, grauibus uincite cathenis.
A ut finite metum fatalis morte tyranni.
Q ualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus:
M urmura pinetis fiunt: aut qualia fluctus
A equorei faciunt, siquis procul audiat illos:
T ale sonat populus: sed per confusa frementis
V erba tamen uulgi uox eminet una, quis ille est:
E t spectant frontes: prædictáq; cornua quærunt.
R ursus ad hos Cippus, quem poscitis inquit habetis:
E t dempta capiti populo prohibente corona
E xhibuit gemino præsignia tempora cornu.
D emisere oculos omnes: gemitumq́; dedere:
A tq; illud meritis clarum (quis credere possit?)
I nuiti uidere caput: nec honore carere
V lterius passi, festam imposuere coronam.
A t proceres, quoniam muros intrare uetaris:
R uris honorati tantum tibi Cippe dedere:

Quantum depresso subiectis bubus aratro
Complecti posses ad finem lucis ab ortu:
Cornuaq; auratis miram referentia formam
Postibus insculpunt, longum mansura per æuum.
Pandite nunc musæ præsentia numina uatum
(Scitis enim: nec uos fallit spatiosa uetustas)
Vnde Coronidem circunflua Tybridis alti
Insula romuleæ sacris adiecerit urbis.
Dira lues quondam latias uitiauerat auras:
Pallidaq; exangui squalebant corpora morbo.
Funeribus fessi postq̃ mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum:
Auxilium cœleste petunt: mediamq; tenentis
Orbis humum Delphos adeunt oracula Phœbi:
Vtq; salutifera miseris succurrere rebus
Sorte uelit, tantæq; urbis mala finiat, orant.
Et locus, & laurus, & quas habet ipse pharetras,
Intremuere simul: cortinaq; reddidit imo
Hanc adyto uocem: pauefactaq; corpora mouit.
Quod petis hinc, propiore loco romane petisses:
Et pete nunc propiore loco: nec Apolline uobis,
Qui minuat luctus, opus est: sed Apolline nato.
Ite bonis auibus: prolemq; accersite nostram.
Iussa dei prudens postq̃ accepere senatus:
Quam colat explorat iuuenis Phœbeius urbem:
Quiq; petant uentis epidauria littora mittunt.
Quæ simul incurua missi tetigere carina:
Consilium, graiosq; patres adiere: darentq;
Orauere deum: qui præsens funera gentis
Finiat ausoniæ. certas ita dicere sortes.

D issidet, & uariat sententia: parsq; negandum
N on putat auxilium: multi retinere, suamq;
N on emittere opem, nec numina tradere suadent.
D um dubitant: seram pepulere crepuscula lucem:
V mbraq; telluris tenebras induxerat orbi.
C um deus in somnis opifer consistere uisus
A nte tuum romane torum, sed qualis in æde
E sse solet: baculumq; tenens agreste sinistra.
C æsariem longæ dextra deducere barbæ:
E t placido tales emittere pectore uoces.
P one metum, ueniã: simulachraq; nostra relinquã:
H unc modo serpentem, baculũ qui nexibus ambit:
P erspice: et usq; nota: ui sum ut cognoscere possis.
V ertar in hunc: sed maior ero: tantusq; uidebor:
I n quantum uerti cœlestia corpora debent.
E xtemplo cum uoce deus, cum uoce, Deoq;
S omnus abit: somniq; fugam lux alma secuta est.
P ostera sydereos aurora fugauerat ignes:
I ncerti quid agant proceres ad templa petiti
P erueniunt operosa dei: quaq; ipse morari
S ede uelit, signis cœlestibus indicet, orant.
V ix bene desierant: cum cristis aureus altis
I n serpente Deus prænuntia sibila mouit:
A duentuq; suo signumq;, arasq;, foresq;,
M armoreumq; solum, fastigiaq; aurea mouit:
P ectoribusq; tenus media sublimis in æde
C onstitit: atq; oculos circuntulit igne micantes.
T errita turba pauet: cognouit numina castus
E uinctus uitta crines albente sacerdos:
E t deus est: deus est: animis, linguisq; fauete,

Quisquis adest dixit: sis ó pulcherrime uisus
V tiliter: populosq́; iuues tua sacra colentes.
Quisquis adest, uisum ueneratur numen: & omnes
V erba sacerdotis referunt geminata, piumq́;
A eneadæ præstant & uoce, & mente fauorem.
A nnuit his: motisq́; Deus rata pignora cristis,
E t repetita dedit uibrata sibila lingua.
T um gradibus nitidis elabitur: oraq́; retro
F lectit: & antiquas abiturus respicit aras:
A ssuetasq́; domos, habitataq́; templa salutat.
I nde per iniectis adopertam floribus ingens
S erpit humum: flectitq́; sinus: mediamq́; per urbē
T endit, ad incuruo munitos aggere portus.
R estitit hic: agmenq́; suum, turbæq́; sequentis
O fficium, placado uisus dimittere uultu,
C orpus in ausonia posuit rate. numinis illa
S ensit onus: pressaq́; dei grauitate carina
A eneadæ gaudent: cæsoq́; in littore tauro
T orta coronatæ soluunt retinacula nauis.
I mpulerat leuis aura ratem: Deus eminet alte:
I mpositaq́; premens puppim ceruice recuruam
C æruleas despectat aquas: modicasq́; per æquor
I onium Zephyris sextæ pallantidos ortu
I taliam tenuit: præterq́; lacinia templa
N obilitata dea, scyllæaq́; littora fertur.
L inquit iapygiam, læuisq́; Amphrysia remis
S axa fugit, dextra prærupta Ceraunia parte.
R omechiumq́; legit. Caulonaq́;, Naritiamq́;
E uincitq́; fretum, siculiq́; angusta Pelori,
H ippotadæq́; domos regis, themesesq́; metalla,
Leucosiamq́;

Leucosiamq; petit, tepidiq; rosaria Pesti:
Inde legit Capreas, promontoriumq; Mineruæ,
Et surrentino generosos palmite colles,
Herculeamq; urbem, Stabiasq;, & in otia natam
Parthenopen, & ab hac cumææ templa Sibyllæ.
Hinc calidi fontes, lentisciferumq; tenetur
Linternum, multamq; trahens sub gurgite arenam
Vulturnus, niueisq; frequens Sinuessa colubris,
Minturnæq; graues, & quam tumulauit alumnus,
Antiphatæq; domus, Trachasq; obsessa palude,
Et tellus circæa, & spissi littoris Antium.
Huc ubi ueliferam nautæ aduertêre carinam:
(Asper enim iam pontus erat) Deus explicat orbes:
Perq; sinus crebros, & magna uolumina labens,
Templa parentis init, flauum tangentia littus.
Aequore placato patrias Epidaurius aras
Linquit: & hospitio iuncti sibi numinis usus
Littoream tractu squamæ crepitantis arenam
Sulcat: & innixus moderamine nauis, in alta
Puppe caput posuit: donec Castrumq;, sacrasq;
Lauini sedes, tyberinaq; ad hostia uenit.
Huc omnes populi passim, matrumq;, patrumq;
Obuia turba ruit, quæq; ignes troica seruat
Vesta tuos: lætoq; deum clamore salutant.
Quaq; per aduersas nauis cita ducitur undas,
Thura super ripas, aris ex ordine factis,
Parte ab utraq; sonant: & odorant aëra fumis:
Ictaq; coniectos incalfacit hostia cultros.
Iamq; caput rerum, Romanam intrauerat urbem:
Erigitur serpens: summoq; accliuia malo

Colla mouet: sedesq́; sibi circunspicit aptas.
Scinditur in geminas partes circunfluus amnis
Insula nomen habet: laterumq́; à parte duorum
Porrigit æquales media tellure lacertos.
Huc se de latia pinu Phœbeïus anguis
Contulit: & finem, specie cœleste resumpta,
Luctibus imposuit: uenitq́; salutifer urbi.
Hic tamen accessit delubris aduena nostris:
Cæsar in urbe sua deus est: quem marte, togaq;
Præcipuum, non bella magis finita triumphis,
Resq́; domi gestæ, properataq́; gloria rerum,
In sydus uertêre nouum, stellamq́; comantem:
Quàm sua progenies. nec enim de Cæsaris actis
Vllum maius opus: quàm quod pater extitit huius.
Scilicet æquoreos plus est domuisse Britanos:
Perq́; papyriferi septenflua flumina Nili
Victrices egisse rates: Numidasq́; rebelles,
Cyniphiumq́; Iubam, Mithridateisq́; tumentem
Nominibus Pontum, populo adiecisse Quirini:
Et multos meruisse, aliquos egisse triumphos:
Quàm tantum genuisse uirum: quo præside rerum
Humano generi superi fauistis abunde.
Ne foret hic igitur mortali semine cretus:
Ille deus faciendus erat: quod ut aurea uidit
Aeneæ genitrix: uidit quoq; triste parari
Pontifici letum: & coniurata arma moueri:
Palluit: & cunctis, ut cuiq; erat obuia, diuis
Aspice dicebat, quanta mihi mole parentur
Insidiæ: quantaq́; caput cum fraude petatur,
Quod de dardanio solum mihi restat Iulo.

S oláne semper ero iustis exercita curis?
Q uam modo tydidæ calydonia uulneret hasta:
N unc male defensæ confundant mœnia Troiæ:
Q uæ uideam natum longis erroribus actum
I actariq; freto: sedesq; intrare silentum:
B ellaq; cum Turno gerere: aut, si uera fatemur:
C um Iunone magis. quid nunc antiqua recordor
D amna mei generis? timor hic meminisse priorum
N on sinit: in me acui sceleratos cernitis enses:
Q uos prohibete precor, facinusq; repellite: ne'ue
C æde sacerdotis flammas extinguite Vestæ.
T alia nequicquam toto Venus anxia cœlo
V erba iacit: superosq; mouet: qui rumpere quanquam
F errea non possunt ueterum decreta sororum:
S igna tamen luctus dant haud incerta futuri.
A rma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
T erribilesq; tubas, auditaq; cornua cœlo
P ræmonuisse nefas: solisq; quoq; tristis imago
L urida sollicitis præbebat lumina terris.
S æpe faces uisæ medijs ardere sub astris:
S æpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ.
C ærulus, & uultum ferrugine lucifer atra
S parsus erat: sparsi lunares sanguine currus.
T ristia mille locis stygius dedit omina bubo:
M ille locis lachrymauit ebur: cantusq; feruntur
A uditi, sanctis & uerba minantia lucis.
V ictima nulla litat: magnosq; instare tumultus
F ibra monet: cæsumq; caput reperitur in extis:
I nq; foro, circumq; domos, & templa deorum
N octurnos ululasse canes: umbrasq; silentum

Erravisse ferunt: motam'q; tremoribus urbem.
Non tamen insidias, uentura'q; uincere fata
Praemonitus potuere deûm: stricti'q; feruntur
In templum gladij: nec enim locus ullus in urbe
Ad facinus, diram'q; placet nisi Curia caedem.
Tum uero Cytherea manu percussit utraq;
Pectus: & aetheria molitur condere nube:
Qua prius infesto Paris est ereptus Atridae:
Et Diomedeos Aeneas fugerat enses.
Talibus hanc genitor. sola insuperabile fatum
Nata mouere paras? intres licet ipsa sororum
Tecta trium: cernes illic molimine uasto
Ex aere, & solido rerum tabularia ferro:
Quae neq; concussum coeli, neq; fulminis iram,
Nec metuunt ullas tuta atq; aeterna ruinas.
Inuenies illic incisa adamante perenni
Fata tui generis: legi ipse: animo'q; notaui:
Et referam: ne sis etiamnum ignara futuri.
Hic sua compleuit pro quo Cytherea laboras
Tempora, perfectis, quos terrae debuit, annis:
Vt Deus accedat coelo: templis'q; colatur:
Tu facies, natus'q; suus: qui nominis haeres
Impositum feret unus onus: caesi'q; parentis
Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
Illius auspicijs obsessae moenia pacem
Victa petent Mutinae: pharsalia sentiet illum:
Emathij'q; iterum madefient caede Philippi:
Et magnum siculis nomen superabitur undis:
Romani'q; ducis coniux aegyptia tedae
Non bene fisa cadet: frustra'q; erit illa minata

S eruitura suo Capitolia nostra Canopo.
Q uid tibi barbariam gentesq; ab utroq; iacentes
O ceano numerem? quodcunq; habitabile tellus
S ustinet: huius erit: pontus quoq; seruiet illi.
P ace data terris, animum ad ciuilia uertet
I ura suum: legesq; feret iustissimus author:
E xemploq; suo mores reget: inq; futuri
T emporis ætatem, uenturorumq; nepotum
P rospiciens, prolem sancta de coniuge natam
F erre simul nomenq; suum, curasq; iubebit.
N ec, nisi cum senior similes æquauerit annos:
A etherias sedes, cognataq; sydera tanget.
H anc animam interea cæso de corpore raptam
F ac iubar: ut semper capitolia nostra, forumq;
D iuus ab excelsa prospectet Iulius æde.
V ix ea fatus erat: media cum sede senatus
C onstitit alma Venus nulli cernenda: suiq;
C æsaris eripuit membris, nec in aëra solui
P assa recentem animam, cœlestibus intulit astris.
D umq; tulit: lucem capere, atq; ignescere sensit:
E misitq; simul: simul euolat altius illa:
F lammiferumq; trahens spacioso limite crinem
S tella micat: natiq; uidens benefacta fatetur
E sse suis maiora: & uinci gaudet ab illo.
H ic sua præferri quanquam uetat acta paternis:
L ibera fama tamen, nullisq; obnoxia iussis
I nuitum præfert: unaq; in parte repugnat.
S ic magnis cedit titulis Agamemnonis Atreus:
A egea sic Theseus, sic Pelea uincit Achilles.
D eniq; ut exemplis ipsos æquantibus utar:

S ic & Saturnus minor ast Ioue. Iuppiter arces
T emperat ætherias, & mundi regna triformis:
T erra sub Augusto est. pater est, & rector uterq;.
D i precor Aeneæ comites, quibus ensis, et ignis
C esserunt, diq; indigetes, genitorq; Quirine
V rbis, & inuicti genitor Gradiue Quirini,
V estaq; cæsareos inter sacrata penates,
E t cum cæsarea tu Phœbe domestice Vesta,
Q uiq; tenes altus tarpeias Iuppiter arces,
Q uosq; alios uati fas appellare piumq; est,
T arda sit illa dies, & nostro serior æuo:
Q ua caput augustum, quem temperat, orbe relicto
A ccedat cœlo: faueatq; precantibus absens.

Amq; opus exegi: quod nec Iouis ira, nec ignes,
i Nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas.
C um uolet, illa dies, quæ nil nisi corporis huius
I us habet: incerti spatium mihi finiat æui:
P arte tamen meliore mei super alta perennis
A stra ferar: nomenq; erit indelebile nostrum:
Q uaq; patet domitis Romana potentia terris:
O re legar populi: perq; omnia sæcula fama,
S iquid habent ueri uatum præsagia: uiuam.

a b c d e f g h i K l m n o p q r s t
u x y z A B C
Omnes sunt quaterniones præter
C, qui est duernio.

VENETIIS IN AEDI
BVS ALDI, ET AN
DREAE SOCE
RI MENSE
FEBRVARIO
M. D. XVI.

AL
DVS

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

